

TAMPERE

TILINPÄÄTÖS 2024

JULKAISIJA: TAMPEREEN KAUPUNKI, KONSERNIHALLINTO

KANNEN SUUNNITTELU: TAMPEREEN KAUPUNKI, VELI-MATTI LAHDENNIEMI
KANNEN KUVA: JOERG DAIBER / LITTLE BIG WORLD
Paino: PunaMusta Oy

Tampereen kaupungin tilinpäätös 2024
ISBN 978-952-371-097-9 (painettu)
ISBN 978-952-371-098-6 (verkkajulkaisu/pdf)

VÄESTÖNKASVUA, INVESTOINTEJA JA TYÖLLISYYDEN HAASTEITA

Tampereen väkiluku kasvoi vuonna 2024 edelleen voimakkaasti. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Tampere kasvoi 5308 uudella asukkaalla. Vuoden 2024 lopussa tamperelaisia oli yli 260 000. Väkiluvun kasvu perustui muuttovoittoon, josta puolet tuli Tampereelle ulkomailta. Tampere näyttäyty edelleen vetovoimaisena kaupunkina sekä suomalaisten että maahanmuuttajien silmissä. Tämän houkuttelevuuden säilyttäminen ja vahvistaminen edellyttää panostuksia kaupunkikehitykseen, palveluihin ja elinvoimaan.

Vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio päättyi merkittävään 152,6 milj. euron positiiviseen tulokseen, johtuen Tampereen Vesi Oy:n yhtiöittämiseen liittyvistä kirjauksista. Tulos ilman satunnaisia eriä oli talousarviossa -12,9 milj. euroa. Tilinpäätöksessä tulos ilman kertaluonteisia eriä on -31,7 milj. euroa. Satunnaisten erien kanssa tulos on kirjanpidollisesti jopa 172,6 milj. euroa positiivinen. Nettoinvestoinnit tilinpäätöksessä ovat 310,7 milj. euroa ja ilman sijoitusta Tampereen Vesi Oy:öön 225,7 milj. euroa.

Tilinpäätös antaa positiivisen kuvan kaupungin taloudesta, johtuen kertaluonteisista kirjanpidollisista eristä. Myös lainamäärä kääntyi kasvuun noin 90 milj. eurolla. Kuntatalouden lähivuosien näkymät ovat vaikeat. Kaupunginvaltuusto teki merkittävän päätöksen käynnistää talouden tasapaino-ohjelman valmistelun vuoden 2026 talousarviovalmistelun yhteydessä. Kasvaneisiin kaupungin

tehtäviin nähden taloudessa näyttäisi olevan noin 60 milj. euron epätasapaino. Tasapainoa tullaan tavoittelemaan viimeistään seuraavan taloussuunnitelman 2026–2029 viimeiselle vuodelle.

Talouden tasapainotyö ei saa kuitenkaan vaarantaa Tampereen kasvua ja kehitystä. Tampere on alueen veturi ja sen elinvoimaisuus heijastelee koko Suomeen ja erityisesti Pirkanmaalle. Meidän tulee huolehtia elinvoimaisuuden säilyttämisestä ja kiinnitettävä erityistä huomiota alueellisen, kansallisen ja kansainvälisen kilpailukyyn kasvattamiseen.

Työllisyysalueet käynnistyivät uudessa tilanteessa

Työllisyysalueet käynnistyivät 1.1.2025, jolloin valtion hoitamat työllisyys- ja yrityspalvelut siirrettiin kuntien järjestämisvastuulle. Tampere toimii vastuukuntana Suomen toiseksi suurimmalla työllisyysalueella, tuottaen palveluja työnhakijoille ja työnantajille yhdessä laajan kumppaniverkoston kanssa. Vuoden 2024 aikana kaupungilla valmistauduttiin tämän mittavan hallinnon uudistuksen toteuttamiseen.

Työttömyyden kasvu huolestuttaa

Yleisesti työllisyystilanne heikkeni vuonna 2024. Alkuvuodesta työllisyys koheni hetkellisesti, mutta vuoden loppua kohden työttömyysaste nousi. Tampereen työttömyysaste oli vuoden alussa 12,6 prosenttia ja vuoden loppuun mennessä se nousi huolestuttavasti 14,1 prosenttiin. Tampereen työttömyysaste on seurannut koko maan työttömyysasteen kehitystä, mutta loppuvuoden aikana kasvu on ollut hieman nopeampaa kuin valtakunnallisesti.

Tampereen työttömyysaste on seurannut koko maan työttömyysasteen kehitystä, mutta loppuvuoden aikana kasvu on ollut hieman nopeampaa kuin valtakunnallisesti.

Työllisyysalueiden toiminta käynnistyi haastavassa tilanteessa. Uudistuksen tavoitteena on kuitenkin, että kuntavetoinen toimintamalli tarjoaa entistä kohdennettumpia ja tehokkaampia palveluja, joiden avulla työnhakijat pääsevät nopeammin takaisin työelämään. Tähän me myös Tampereella luotamme.

Kestävä kehitys ja kasvu etenevät

Tampere on vahvistanut sitoutumistaan kestävään kehitykseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Syyskuussa 2024 kaupunki isännöi ensimmäistä Kaupunkien luontofoorumia luontokadon torjumiseksi. Suomen 10 suurimman kaupungin johtajat sitoutuivat yhdessä vahvistamaan luonnon monimuotoisuutta konkreettisilla ja mitattavilla toimilla sekä näyttämään esimerkkiä muille kaupungeille.

Joukkoliikenne kehittyi kestäväen kasvun tueksi. Raitiotien liikennöinnin laajennus Lentävänniemeeseen käynnistyi 7.1.2025. Tamperelaiset ovat ottaneet raitiotien ja uuden linjan omakseen. Joukkoliikenteen suosio kasvoi ennätyslukemiin: vuonna 2024 tehtiin yhteensä 53,7 miljoonaa matkaa. Lisäksi Ruotula-Partola-linjan rakentamispäätös tehtiin

Tampereen ja Pirkkalan kaupunginvaltuustoissa lokakuussa, ja rakentaminen alkoi joulukuussa 2024.

Tapahtumien ja kulttuurin Tampere

Tamperelaiset palasivat koronavuosi-
en jälkeen kulttuurin ja tapahtumien
äärelle. Museoiden kävijämäärät kas-
voivat, teattereissa ja Tampere-talolla
oli noususuhdannetta. Myös kirjastot
houkuttelivat tamperelaisia enemmän
kuin vuonna 2023. Liikuntapalveluiden
kävijämäärät kasvoivat, mm. uimahallien
kävijämäärät nousivat 13 prosenttia vuo-
den 2024 aikana. Tapahtumat, kulttuuri
ja liikunta ovat keskeinen osa Tampe-
reen vetovoimaa, ja näihin teemoihin
on syytä panostaa jatkossakin. Tampere
on todellinen kulttuurin ja tapahtumien
kaupunki.

Kalervo Kummola
pormestari

SISÄLLYS

PORMESTARIN KATSAUS	3
TOIMINTAKERTOMUS	9
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	11
Tampereen kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	11
Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys	14
Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa	17
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	20
Henkilöstö.....	21
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	23
Ympäristö- ja ilmastotekijät.....	27
Korruption torjunta ja sosiaalinen vastuullisuus	31
Sisäisen valvonnan järjestäminen ja kokonaisarvio vuodelta 2024	32
Tilikauden tuloksen muodostuminen	34
Tuloslaskelma	34
Tuloslaskelman analysointi.....	34
Toiminnan rahoitus	37
Rahoituslaskelma.....	37
Rahoituslaskelman analysointi	38
Tasetarkastelu	40
Tase	40
Taseen analysointi.....	42
Kokonaistulot ja -menot.....	43
Kaupunkikonsernin toiminta ja talous.....	44
Konsernin toiminnassa ja rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	44
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	45
Konsernirakenne	48
Konsernitilinpäätös.....	49
Konsernituloslaskelma	49
Konsernituloslaskelman analysointi.....	50
Konsernin rahoituslaskelma	51
Konsernin rahoituslaskelman analysointi.....	52
Konsernitase.....	53
Konsernitaseen analysointi	55
Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	56
TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	57
Talousarvion toteutuminen.....	59
Olennaiset poikkeamat talousarvioon.....	60
Yhteenveto poikkeamista talousarvioon, sitovat erät.....	61
LASKELMAOSA.....	64
Laskelmaosan toteutuminen	64

Tuloslaskelman toteumavertailu	64
Verotulot	66
Valtionosuudet	68
Korkotuotot ja -kulut	70
Muut rahoitustuotot ja -kulut	71
Investointien toteumavertailu	72
Rahoituslaskelman toteumavertailu	74
Antolainauksen muutokset	76
Korollisten velkojen muutokset	76
STRATEGIAOSA	77
Strategian toteutuminen	77
Kuntalaisten hyvinvointi ja terveys	81
Hankintojen kehittäminen	83
Tuottavuuden tila	85
KÄYTTÖTALOUS JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN	89
SIVISTYSPALVELUJEN PALVELUALUE	91
Kasvatus- ja opetuslautakunta	91
Varhaiskasvatus ja esiopetus	95
Perusopetus	97
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	99
Kulttuuri	103
Liikunta ja nuoriso	105
ELINVOIMAN PALVELUALUE	107
Elinvoima- ja osaamislautakunta	107
Ammatillinen koulutus	113
Lukiokoulutus	115
Työllisyys- ja kasvupalvelut	117
Vetovoima ja edunvalvonta	120
Elinkeinopalvelut	121
Strateginen hankekehitys	122
Asunto- ja kiinteistölautakunta	123
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka	131
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE	133
Yhdyskuntalautakunta	133
Kaupunkiympäristön suunnittelu	137
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito	139
Kestävä kaupunki	141
Joukkoliikennelautakunta	143
Joukkoliikenne	145
KEHITYSOHJELMAT	147
Hiedanranta	147
Viiden tähden keskusta	149

Elämystalouden kehitysohjelma	151
Älykaupunki kaupunkilaisille	152
Hiilineutraaleja tekoja	153
Welcoming City.....	154
Hyvinvoinnin kehitysohjelma	155
KONSERNIHALLINTO	156
Yhteiset erät.....	161
TASEYKSIKÖT	163
Liikelaitokset.....	165
LIIKELAITOKSET	165
KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖT	166
KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖT	167
Tytäryhteisöjen toiminnan tavoitteet ja niiden toteuma.....	169
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	177
Tuloslaskelma	179
Rahoituslaskelma.....	180
Tase	181
Konsernituloslaskelma	183
Konsernin rahoituslaskelma	184
Konsernitase	185
LIITETIEDOT	187
Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	189
Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	189
Kaupungin tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	190
Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	191
Tuloslaskelman liitetiedot	193
Tasetta koskevat liitetiedot.....	199
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	199
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	207
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	210
Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot....	216
ERILLISTILINPÄÄTÖKSET JA MUUT ERIYTETYT LASKELMAT	219
Taseyksiköt	221
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	221
Vahinkorahasto	231
Muut eriytetyt laskelmat	235
LUETTELOT JA SELVITYKSET	243
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	245
Luettelo käytetyistä tositelajeista.....	246

Toimintakertomus

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

Tampereen kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto

Tampereen kaupungin ylin päättävä toimielin on valtuusto, johon kuuluu 67 valtuutettua. Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta.

Suurimmat puolueet olivat Kokoomus, SDP, Vihreät ja Perussuomalaiset.

Vuonna 2024 valtuuston puheenjohtajana toimi Ilmari Nurminen (SDP), en-

simmäisenä varapuheenjohtajana Elina Järvenpää (Kok.), toisena varapuheenjohtajana Jaakko Mustakallio (Vihr.) ja kolmantena varapuheenjohtajana Mikko Aaltonen (Vas.).

Valtuustoryhmien puheenjohtajista koostuva puheenjohtajatoimikunta suunnittelee valtuuston kokousten läpivientiä.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus ja konsernijohto johtavat kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kaupungin henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

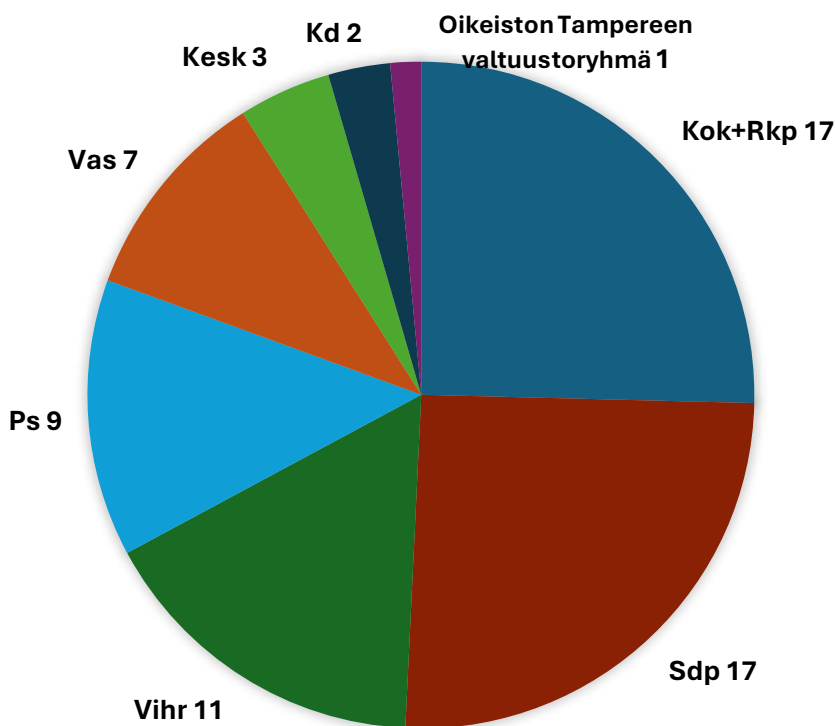
Kaupunginhallituksessa pormestari esittelee toimikautensa seutu- ja kaupunkistrategian, ja vuosittaisen talousarvion ja -suunnitelman. Muut asiat esittelee konsernijohtaja.

Kaupunginhallitukseen kuuluu yhteensä 13 jäsentä.

Vuonna 2024 puheenjohtajana toimi Kalervo Kummola (Kok.), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Lauri Lyly (SDP), toisena varapuheenjohtajana Anne-Mari Jussila (Kok.) ja kolmantena varapuheenjohtajana Lassi Kaleva (PS).

Muut jäsenet olivat:

Evilä Tommi (Kok.) 21.10.2024 alkaen
Hanhilahti Vilhartin (Kesk.)
Järvisalo Vilma (Vihr.) 22.4.2024 alkaen
Kaivonen Kirsi (SDP)
Krasniqi Brigita (Vihr.) 10.6.2024 asti
Markkanen Jouni (Kok.) 21.10.2024 asti
Raevaara Arne (PS)
Rokosa Inna (SDP)
Stenhäll Jaakko (Vihr.) 22.4.2024 asti
Suomela Iiris (Vihr.) 10.6.2024 alkaen,
16.12.2024 asti
Suoniemi Juhana (Vihr.) 16.12.2024 alkaen
Taina Anneli (Kok.)
Tapio Mitja (Vas.)

Kaupunginvaltuuston kokoonpano valtuustoryhmittäin 31.12.2024

Kaupunginhallituksessa on konsernijaosto, joka vastaa omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöönpanosta liikelaitosten, tytäryhteisöjen ja säätiöiden osalta sekä muista sille määrätystä tehtävistä.

Vuonna 2024 puheenjohtajana toimi Anne Liimola (SDP), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Jouni Markkanen (Kok.) 23.9.2024 asti, jonka tilalle valittiin Katja Karintaus (Kok.) ja toisena varapuheenjohtajana Olga Haapa-aho (Vihr.).

Muut jäsenet olivat:
Ihalainen Rauno (SDP)
Koskinen Jyrki (SDP)
Luoma Tero (Kok.) 23.9.2024 alkaen
Pursiainen-Hautala Sirpa (KD)
Schafeitel Yrjö (PS)
Torkkola Sinikka (Vas.)

Konsernihallinnossa pormestarin suorassa alaisuudessa toimi kolme apulaispormestaria, konsernijohtaja ja pormestarin esikunta. Apulaispormestareina toimivat Matti Helimo (Vihr.), Pekka Salmi (SDP) 10.6.2024 asti ja Ilkka Sasi (Kok.) 16.9.2024 asti sekä Ilkka Porttikivi (SDP) 11.6.2024 alkaen ja Jouni Markkanen (Kok.) 17.9.2024 alkaen.

Konsernijohtajan alaisuudessa toimivat 29.2.2024 saakka sivistyspalvelujen, elinvoiman ja kilpailukyyn sekä kaupunkiympäristön palvelualueiden johtajat ja heidän esikuntansa sekä seitsemän koko kaupunkikonsernin toimintaa ja sen kehittämistä ohjaavaa ja tukevaa konserniyksikköä: hallinto- ja tukipalveluyksikkö, henkilöstöyksikkö, omistajaohjausyksikkö, strategia- ja kehittämissyksikkö, lakiasiainyksikkö, talousyksikkö

sekä tietohallintoyksikkö. Lisäksi konsernijohtajan alaisuudessa toimi sisäinen tarkastus.

Konsernijohtajan alaisuudessa toimivat 1.3.2024 alkaen sivistyspalvelujen, elinvoiman ja kaupunkiympäristön palvelualueiden johtajat ja heidän esikuntansa sekä kolme konsernihallinnon ryhmää: digitalisaatio ja tietohallinto, kilpailukyky ja innovaatiot sekä strateginen ohjaus ja konsernipalvelut. Lisäksi konsernijohtajan suorassa alaisuudessa toimi myös kolme konserniyksikköä johdon tukena: lakiasiainyksikkö, omistajaohjausyksikkö ja sisäinen tarkastus.

Lautakunnat, johtokunnat ja toimikunnat

Lautakuntien tehtävänä on vastata palvelujen järjestämisestä, tuottamisesta ja kehittämisestä ja ohjata toiminnan ja talouden suunnittelua.

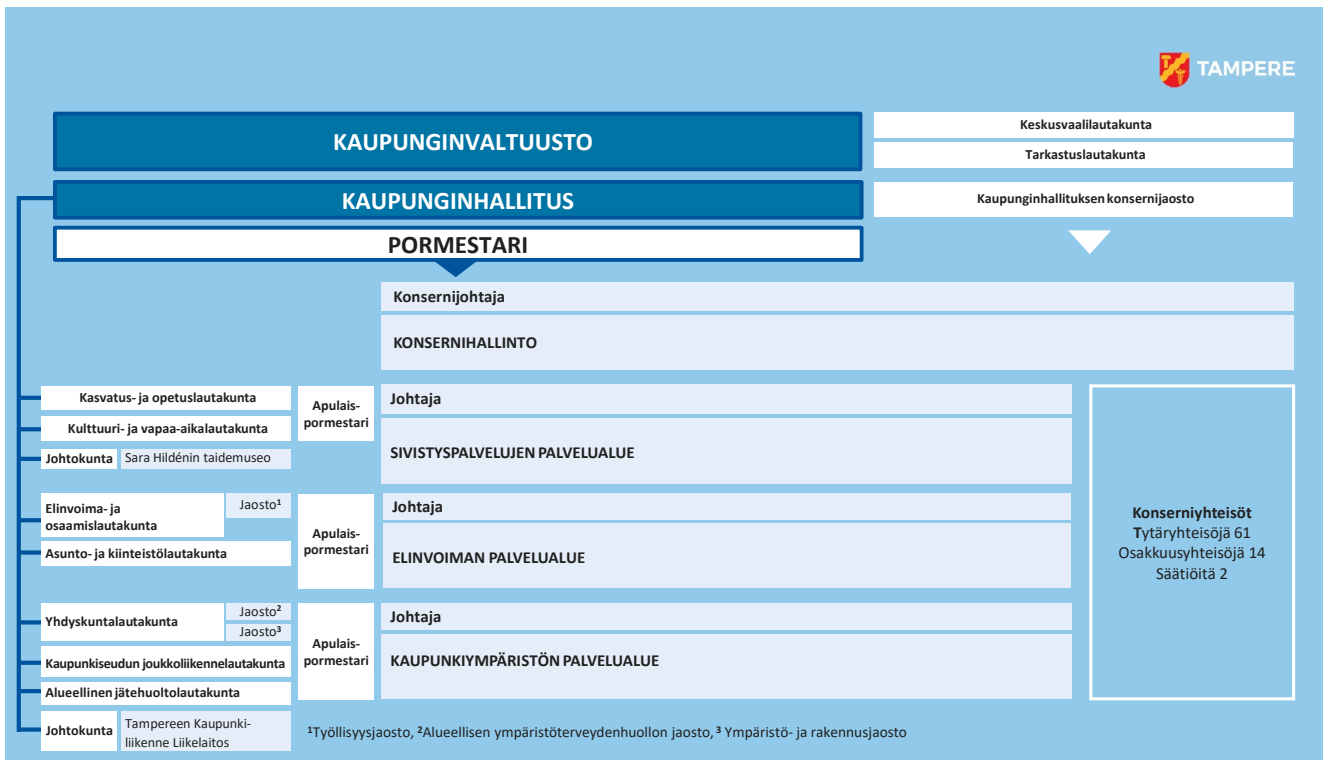
Lautakunnat olivat kasvatus- ja opetuslautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, elinvoima- ja osaamislautakunta, asunto- ja kiinteistölautakunta, yhdyskuntalautakunta, alueellinen jätehuoltolautakunta, Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta, tarkastuslau-

takunta ja keskusvaalilautakunta. Lautakuntien alaisina jaostoina olivat ympäristö- ja rakennusjaosto, alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto sekä elinvoima- ja osaamislautakunnan työllisyysjaosto (20.6.2024 alkaen). Lisäksi oli kaupunginhallituksen konsernijaosto.

Johtokunnat olivat Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtokunta ja Sara Hildénin taidemuseon johtokunta.

Seitsemän toimikuntaa huolehti niille annettujen tehtävien toteuttamisesta.

TAMPEREEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO 31.12.2024

Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys

Talouden kehitys

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2024 ilmestyneessä julkaisussa ”Taloudellinen katsaus, talvi 2024” ennustettiin Suomen lähivuosien talouskehitystä vuoteen 2028 asti.

Valtiovarainministeriö arvioi Suomen talouden supistuvan 0,3 prosenttia vuonna 2024. Eniten tuotantoa on heikentänyt rakentamisen merkittävä vähentyminen ja yksityinen kulutus väheni. Suomen viennin kasvu vauhdittuu, mutta odotettua hitaammin, sillä euroalueen vaimea talouskasvu jarruttaa erityisesti tavaraviennin kysyntää. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku kääntävät sekä kulutuksen että investoinnit kasvuun ensi vuonna. BKT kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuosina 2026 ja 2027. Työmarkkinoiden käänne parempaan siirtyy vuoteen 2025. Vuosina 2026 - 2027 työllisyys paranee talouden vahvistuessa, ja työttömyysaste laskee vuoden 2025 8,4 prosentista 7,4 prosenttiin vuonna 2027.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 4,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Heikko talouden suhdanne heijastuu julkiseen talouteen monin tavoin, minkä lisäksi viime vuosien nopea inflaatio kasvattaa menoja tuntuvasti vielä 2024. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua ta-

louden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Vuonna 2025 alijäämä on 3,5 prosenttia ja vuonna 2029 2,0 prosenttia. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa. Tänä vuonna velkasuhde nousee yli 82 prosentin suhteessa BKT:hen, josta se kasvaa vähitellen 87 prosentin vuonna 2029. Kestävyyssvajeen arvioidaan olevan 1,5 % suhteessa BKT:hen.

Kuntahallinnon alijäämän arvioidaan pysyvän vuonna 2024 likimain viime vuoden lukemissa eli n. 1,2 miljardissa eurossa, jolloin alijäämä suhteessa BKT:hen on 0,4 prosenttia. Talouden alavireisyys laskee kuntien saamia yhteisöverotuloja vuonna 2024, mutta muiden verolajien arvioidaan kehittyvän suotuisasti. Valtion tulonsiirrot kunnille vähenevät mm. sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvan jälkikäteistarkistuksen ja hallituksen päättämien indeksisäästöjen vuoksi. Kuntahallinnon alijäämä syvenee 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2027. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden

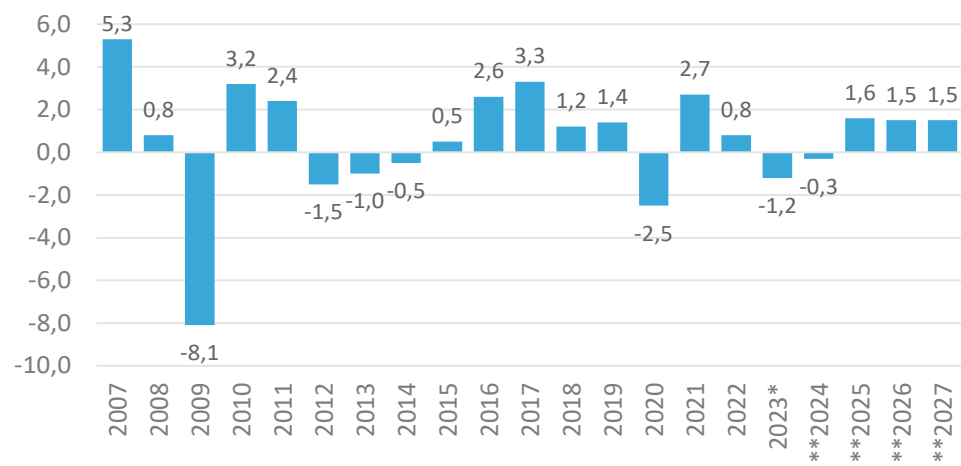
yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Hintojen nousun lisäksi myös kulutusmenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä johtuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuksista laajennetaan. Työllisyyskehitys vaikuttaa uudistuksen jälkeen entistä enemmän kuntien talouteen, mikä tekee kuntahallinnosta herkemman suhdannevaihteluille.

Vuonna 2025 kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat TE-palveluiden järjestämisestä muodostuvan uuden valtionosuustehtävän myötä. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuvia leikkauksia vuosina 2025–2027 muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien ja hallituksen päättämän yhden prosenttiyksikön indeksijarrun vuoksi.

Kuntaliitto on tehnyt analyysiä kuntien tilinpäätösten ennakkotiedoista, jonka mukana kuntatalouden rahavirta

BRUTTOKANSANTUOTTEEN VOLYYMIN MUUTOS 2000-LUVULLA

*2023

Tilastokeskuksen ennakkotieto

**2024-2027

valtiovarainministeriön ennuste

jäi positiivisesta tuloksesta huolimatta alijäämäiseksi: toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous oli -470 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Kuntien investoinnit pysyivät korkealla tasolla ollen 4,8 miljardia euroa vuonna 2024. Rahavirta oli negatiivinen, koska käyttötulot eivät riittäneet kaikkien investointien rahoittamiseen. Kunnat velkaantuivat lisää 720 miljoonalla eurolla. Lainakanta kääntyi välivuosien jälkeen kasvuun.

Kuntaliiton arvioiden mukaan talouden tilan heikkenemistä selittää verotulojen aleneminen 500 miljoonalla eurolla muun muassa sote-uudistukseen liittyneiden verohäntien poistumisen takia. Kuntien tuloihin ja menoihin välittyivät myös heikko suhdannekehitys, valtionosuuksien pieneneminen 250 miljoonalla eurolla sekä kasvaneet korkokustannukset.

Kuntahallinnon investointipaineet eivät ole kadonneet, vaan ne pysyvät edelleen mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän edellyttämien muutosten vuoksi.

Tilinpäätöksessä tulos ilman kertaluonteisia eriä on -31,7 milj. euroa. Satunnaisten erien kanssa tulos on kirjainpidollisesti jopa 172,6 milj. euroa positiivinen. Nettoinvestoinnit tilinpäätöksessä ovat 310,7 milj. euroa ja ilman sijoitusta Tampereen Vesi Oy:öön 225,7 milj. euroa.

Väestö

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan tamperelaisia oli vuoden 2024 lopussa 260 358. Väkiluku kasvoi 5 308 asukkaalla (+2,08 %) vuoden 2024 aikana.

Ennakkotietojen mukaan väestönkasvua toivat sekä kuntien välinen nettomuutto, 2 711 asukasta että nettomaahanmuutto, 2 660 asukasta. Syntyneiden määrä kääntyi nousuun vuoden 2024 aikana ja uusia tamperelaisia syntyi 2 231. Vaikka luonnollinen väestönmuutos jäi edelleen negatiiviseksi, -15 asukasta, oli määrässä kuitenkin selkeä käänne parempaan kahteen edellisvuoteen verrattuna.

Tampereen kaupunkiseudun ennakkoväkiluku oli vuoden 2024 lopussa 423 406 asukasta. Kuluneen vuoden

kasvu oli 6 777 asukasta. Kasvu on keskittynyt keskuskaupunkiin. Tampereen osuus kaupunkiseudun kasvusta oli noin 78 prosenttia.

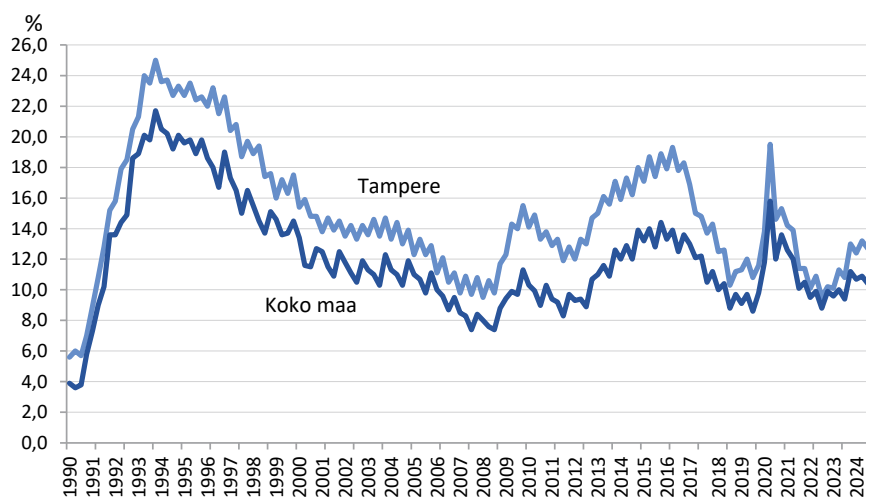
Työ ja elinkeinot

Työllisyystilanne parani hieman alkuvuonna 2024, mutta tilanne heikentyi vuoden loppua kohden. Tampereen työttömyysaste oli vuoden alussa 12,6

prosenttia ja vuoden loppuun mennessä se nousi 14,1 prosenttiin. Alimmillaan vuoden 2024 aikana työttömyysaste on ollut toukokuussa (11,9 %). Tampereen työttömyysaste on seurannut koko maan työttömyysasteen kehitystä, mutta loppuvuoden aikana kasvu on ollut hieman nopeampaa kuin valtakunnallisesti.

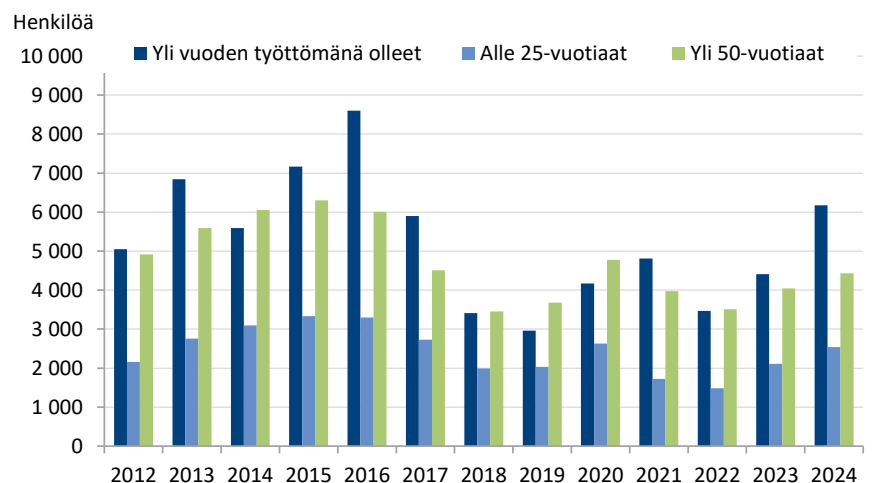
Joulukuussa työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 18 035, mikä on vuoden-

TAMPEREEN JA KOKO MAAN TYÖTTÖMYYSASTE 1990-2024, NELJÄNNEKSVUOSITTAIN

Lähde: TEM työnvälitystilasto

NUORTEN, YLI 50-VUOTIAIDEN JA PITKÄAIKAISTYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ, JOULUKUU

Lähde: TEM työnvälitystilasto

takaiseen tilanteeseen verrattuna kasvanut 1 956 henkilöllä. Uusien avointen työpaikkojen määrä on ollut hyvin matalalla koko vuoden. Joulukuussa uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin 1 183, mikä on 1 628 vähemmän kuin samaan

aikaan viime vuonna. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut vuodentakaisesta. Pitkäaikaistyöttömiä oli joulukuussa yhteensä 6 173 henkilöä, mikä on 1 761 (+40 %) enemmän kuin viime vuonna. Lomautettujen määrä on

ollut loppuvuonna 2024 nousussa, mutta vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna kokoaikaisesti lomautettuna on nyt vähemmän.

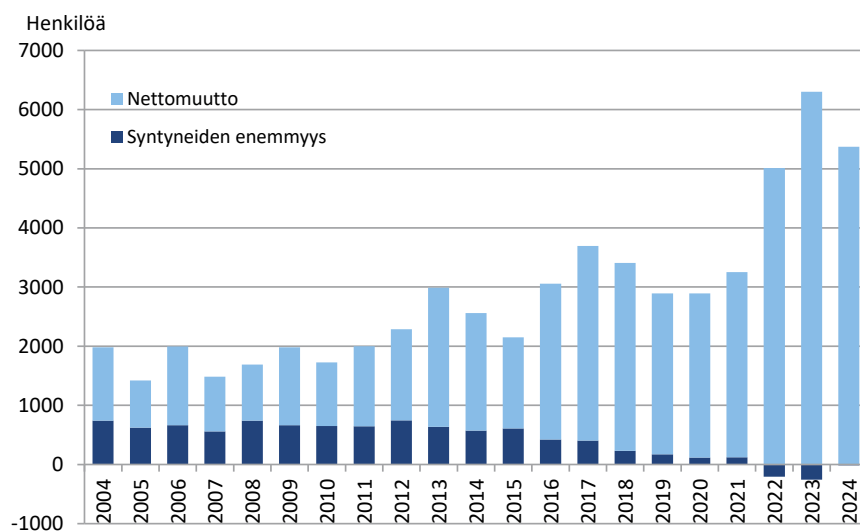
Tampereen työttömyysaste on kauden suurimman kaupungin vertailussa toiseksi korkein Turun jälkeen, ollen samalla tasolla Oulun kanssa. Vuoden 2024 aikana Tampereen työttömyysaste on ollut vaihdellen vertailussa toiseksi tai kolmanneksi suurin.

Tampere on merkittävä työpaikkakeskittymä 116 485 työllisellä asukkaallaan ja 138 159 työpaikallaan (31.12.2023, Tilastokeskus). Vuoden 2024 aikana Tampereella perustettiin yhteensä 2022 uutta yritystä, mikä on lähes 150 enemmän kuin viime vuonna. Tulorekisterin mukainen palkkasumma on kasvanut hieman edelliseen vuoteen verrattuna ja muihin Suomen suurimpiin kaupunkeihin verrattuna Tampereen kehitys on positiivista. Koko Pirkanmaan osalta työllisyysaste oli vuonna 2024 71,2 prosenttia, kun koko maassa se oli Tilastokeskuksen mukaan 72,1 prosenttia.

Asuminen

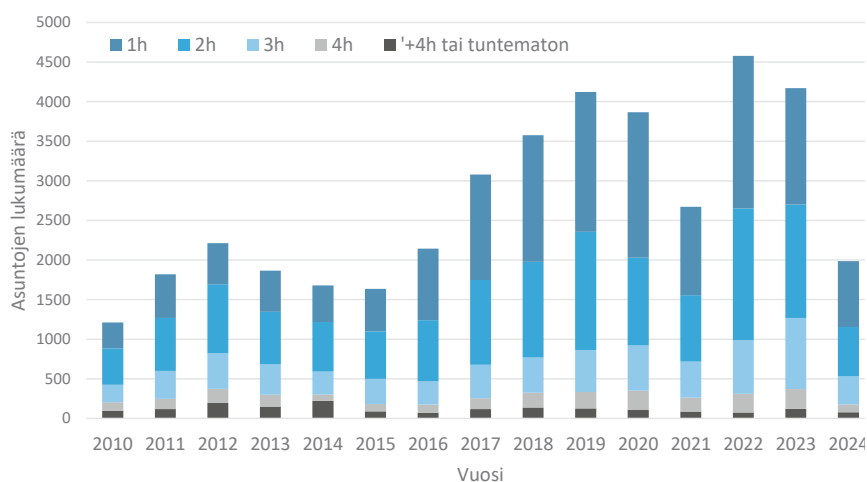
Valmistuneiden asuntojen määrä laski selvästi edellisvuosiin verrattuna, kun Tampereelle valmistui noin 2 000 asuntoa vuonna 2024. Valtaosa asunnoista on yksiöitä sekä kaksioita ja ne sijoittuvat kerrostaloihin.

VÄESTÖNMUUTOKSET 2000-LUVULLA

Lähde: Tilastokeskus

VALMISTUNEET ASUNNOT ASUNTOTYPEITTÄIN

Lähde: Facta-kuntarekisteri

Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Tuloperusteiden muutokset

Verotuloja kertyi 651,2 milj. euroa. Kaupungin verotulot olivat 29,9 milj. euroa (-4,4 %) edellisvuotta pienemmät. Kuntien verotulojen tilitykset olivat noin 494 milj. euroa (-3,4 %) vuotta 2023 pienemmät.

Kunnallisverotulojen ja yhteisöverotulojen tilitykset eivät ole vertailukelpoisia vuoteen 2023. Kunnille tilitettiin niin sanottujen verohäntien seurauksena vuonna 2023 verovuoden 2022 korkeammalla jako-osuudella kunnallisvero ja yhteisöveroja. Niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä oli koko maassa noin 1,4 miljardia euroa.

Kunnan tuloveroprosentti laski Tampereella 0,01 prosenttiyksikköä vuodesta 2023, koska tuloveroprosentti ilmoitetaan vuodesta 2024 lähtien kymmenyksen tarkkuudella. Kunnallisverotuloja kertyi 458,3 milj. euroa. Veroa tilitettiin 19,5 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023, mutta enemmän kuin vielä syksyllä 2024 arvioitiin. Vuosien väliseen vertailtavuuteen liittyi muutama poikkeus. Vuoden 2023 tilitys oli poikkeuksellinen ns. verohäntien takia. Vuoden 2024 ennakonpidätyksen kertymä taas oli odottamattoman suuri, mikä tarkoittaa todennäköisesti arvioitua pienempää verokertymää vuonna 2025.

Yhteisöverotuloja kertyi 84,1 milj. euroa. Yhteisöverotulot vähenivät edellisestä vuodesta 13,9 milj. euroa. Laskua selittää pääosin vuonna 2023 tilitetyt verovuoden 2022 verohännät. Yhteisöveron kokonaiskehitys on ollut arvioitua heikompaa, ja myös Tampereen jako-osuus laski edellisestä vuodesta.

Kiinteistöverotuloja kertyi 108,8 milj. euroa. Kiinteistöverolakia muutettiin vuodelle 2024 siten, että yleisen kiinteistöveroprosentin sijaan määrättiin erilliset yleiset kiinteistöveroprosentit maapohjille ja rakennuksille. Maapohjan yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi määrättiin 1,30, joka on laissa alaraja.

Kiinteistöverotilitykset kasvoivat edellisestä vuodesta 3,5 milj. euroa (3,3 %). Kiinteistövero määrättiin maksettavaksi Tampereella 109,8 milj. euroa, mikä oli 3,0 milj. euroa (2,8 %) edellisvuotta enemmän. Verotusarvot nousivat 2,2 prosenttia. Koko maassa kiinteistövero määrättiin 7,1 prosenttia enemmän kuin verovuonna 2023 ja verotusarvot nousivat 1,6 prosenttia.

Valtionosuuksia kertyi yhteensä 83,1 milj. euroa. Valtionosuudet kasvoivat edellisestä vuodesta 24,8 milj. euroa, mihin suurimmalta vaikutti sote-siirtolaskelmien päivitykset. Peruspalvelujen valtionosuudet olivat 38,8 milj. euroa negatiiviset. Valtionosuusjärjestelmään sisältyvä verotulomenetyksen korvaus oli 36,7 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat 85,2 milj. euroa, mikä oli 5,2 milj. euroa (6,5 %) vuotta 2023 enemmän. Eniten kasvoivat ammatillisen koulutuksen valtionosuudet.

Kaupungin tehtävien ja toiminnan muutokset

Tampereen kaupunginvaltuusto päätti 30.1.2023 Tampereen Veden yhtiöittämisestä. Tampereen Vesi -osakeyhtiön toiminta käynnistyi 1.1.2024 Tampereen kaupungin kokonaan omistamana osakeyhtiönä.

Kaupungin organisaatio uudistui 1.3.2024 alkaen. Uudistuksen myötä konsernihallinto jakautuu palvelualueiden johtajien esikuntiin, konsernihallinnon ryhmiin ja johdon tuen konserniyksiköihin. Konsernijohtajan alaisuudessa on palvelualueiden johtajien ja esikuntien lisäksi kolme konsernihallinnon ryhmää. Konsernihallinnon ryhmät ovat digitaalisuus ja tietohallinto, kilpailukyky ja innovaatiot sekä strateginen ohjaus ja konsernipalvelut. Konsernijohtajan suoraan alaisuudessa toimii myös kolme konserniyksikköä johdon tukena: lakiasiainyksikkö, omistajaohjausyksikkö ja si-

säinen tarkastus. Uudistuksen yhteydessä aiemman elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueen nimi muuttui elinvoiman palvelualueeksi.

Uuteen kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään siirtyivät 1.3.2024 elinvoiman palvelualueelta vetovoima ja edunvalvonta, strateginen hankekehitys ja strateginen elinkeinopolitiikka. Elinvoima- ja osaamislautakunnan talousarviosta konsernihallintoon siirtyivät myös seuraavat kehitysohjelmat: Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Älykaupunki kaupunkilaisille, Tampere Welcoming City ja Elämys-talous. Lisäksi toteutettiin siirto elinvoiman palvelualueelta kasvupalveluista konsernihallintoon 1.1.2025.

Tampereen kaupunginvaltuusto päätti 22.4.2024 Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen yhtiöittämisestä. Tampereen Kaupunkiliikenne -osakeyhtiön toiminta käynnistyi 1.1.2025 Tampereen kaupungin kokonaan omistamana osakeyhtiönä.

Tampereen seudun työllisyysalueen toiminta käynnistyi vuoden 2025 alusta, kun vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyi valtiolta kuntien vastuulle. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Uudistuksen tavoitteena on nivoa työvoimapalvelut osaksi kunnan elinvoimatyötä sekä tuottaa tehokkaampia ja saavutettavampia palveluja.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa tilikauden tulos oli 153 milj. euroa ylijäämäinen. Tulos sisälsi alkuperäisessä talousarviossa satunnaisia eriä 165,5 milj. euroa. Ilman satunnaisia eriä kaupungin tulos olisi alkuperäisessä talousarviossa ollut 12,9 milj. euroa alijäämäinen. Nettoinvestoinnit olivat al-

kuperäisessä talousarviossa 283,1 milj. euroa. Valtuusto päätti vuoden 2024 aikana talousarviomuutoksista neljäs- sä kokouksessa. Kaupunginvaltuuston talousarviomuutosten jälkeen tilikau- den tulostavoite sisältäen satunnaiset erät oli 185,2 milj. euroa ylijäämäinen ja ilman satunnaisia eriä 19,1 milj. euroa alijäämäinen. Nettoinvestoinnit olivat talousarviomuutosten jälkeen 357,8 milj. euroa. Talousarviomuutokset heikensivät toimintakatetta 7,6 milj. euroa. Henkilöstökuluja lisättiin 10,6 milj. eurolla. Investointimenoja lisättiin yhteensä 74,7 milj. euroa pääasiassa vuodelta 2023 siirtyneiden hankkeiden uudelleenbud- jetoiteihin.

Kaupungin tilikauden tulos toteutui 12,2 milj. euroa ja toimintakate 10,5 milj. euroa muutettua talousarviota heikom- pana. Toimintatuottojen 40 milj. euron budjetoitua heikomman toteuman taustalla ovat erityisesti pysyvien vastaavien myyntivoittojen budjetoitua heikompi kertymä. Toimintakulut toteutuivat 20,6 milj. euroa muutettua talousarviota pie- nempinä. Alitus kohdistui pääosin henki- löstökuluihin sekä aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden ostoihin.

Käyttötalouden osalta merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon kohdistuivat elinvoima- ja osaamislau- takuntaan sekä asunto- ja kiinteistölau- takuntaan. Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate toteutui 11,6 milj. euroa budjetoitua parempana, mikä se- littyy pääosin toimintakulujen alituksella. Toimintakulujen alitukset kohdistuivat pääasiassa palvelujen ostoihin sekä henkilöstökuluihin. Asunto- ja kiinteis- tölautakunnan 16 milj. euroa budjetoitua heikomman toteuman taustalla olivat erityisesti myyntivoittojen budjetoitua heikompi toteuma. Kasvatus- ja ope- tuslautakunnan toimintakate toteutui muutetun talousarvion tasolla.

Pitkäaikaisten lainojen muutos 109,4 milj. euroa oli 1 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Nettoinvestoinnit toteutuivat 47,6 milj. euroa budjetoitua pienempinä pääasi-

assa talonrakennushankkeiden viiväs- tymisen takia.

Suoraan kaupunkistrategiasta johde- tuista 45 toiminnan tavoitteesta 27 toteutui ja kuusi toteutui osittain. Tavoiteista 12 jäi toteutumatta. Liikelaitosten kolmesta toiminnan tavoitteesta yksi toteutui ja kaksi toteutui osittain. Tytär- yhteisöjen 92 toiminnan tavoitteesta 67 toteutui, viisi toteutui osittain ja 17 jäi toteutumatta. Kolmen tavoitteen toteu- tumista ei voitu arvioida.

Merkittävät poikkeamat talousarvioon esitetään tarkemmin talousarvion toteu- mavertailu -osiossa.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisen vaikutukset tulos- ja rahoituslaskelmassa

Tampereen Veden liiketoimintakauppa vaikutti merkittävästi vuoden 2024 tilin- päätöksen tulos- ja rahoituslaskelmaan. Yhtiöittämisellä ei ollut merkittävää vaikutusta rahavaroihin, mutta tehdyt kirjaukset näkyvät suurina erinä tulos- ja rahoituslaskelmassa ja vaikeuttavat laskelmien tulkintaa. Yhtiöittämisen vai- kutukset laskelmiin on tarkoituksenmu- kaista eritellä analyysin helpottamiseksi. Vaikutukset on eritelty tulos- ja rahoitus- laskelma -taulukossa rivitasolla. Lisäksi tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa ”Edellisen tilikauden tietojen vertailu- kelpoisuus” on eritelty Tampereen Vesi Liikelaitoksen vaikutukset vertailuvuo- den 2023 laskelmiin.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhti- öittäminen kauppaehtojen päivitys ja kauppakirjan hyväksyminen käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 18.12.2023 § 188. Yhtiöittäminen vaikutukset on huomioitu myös muutetun talousarvion luvuissa. Alkuperäiseen talousarvioon tehtyjä arvi- oita yhtiöittäminen vaikutuksista tarken- nettiin ja korjattiin kaupunginvaltuuston talousarviomuutoksessa 10.6.2024 § 90.

Tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa yhtiöittämiseen liit- tyvät kirjaukset näkyvät ”Satunnaiset erät” ja ”Poistoeron muutos” -riveillä.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoi- minnan kokonaiskauppahinta oli 394,5 milj. euroa. Satunnaisiin eriin sisältyy lii- ketoimintakaupasta kirjattu myyntivoitto 203,1 milj. euroa ja sisäisten katteiden eliminointi 1,2 milj. euroa. Liiketoimin- takaupan vaikutus tilikauden tulokseen oli yhteensä 204,3 milj. euroa. Tilikauden tulos oli 172,6 milj. euroa ylijäämäinen ja ilman em. satunnaisia eriä 31,7 milj. euroa alijäämäinen.

Yhtiöittämiseen liittyen kaupungille jäänyt poistoero on purettu tilikaudelle 2024, koska poistoeroa koskeva pysyvä vastaava (Kaupinojan vedenpuhdistus- laitos) on siirtynyt yhtiöön liiketoimin- takaupassa. Tilinpäätökseen on kirjattu poistoeron muutos (poistoeron vähen- nys) 12,5 milj. euroa, mikä parantaa tili- kauden ylijäämää. Tilikauden ylijäämä oli 186,1 milj. euroa ylijäämäinen ja ilman em. satunnaisia eriä ja poistoeron muu- tosta 30,8 milj. euroa alijäämäinen.

Rahoituslaskelma

Tampereen Veden liiketoimintakaupan vaikutukset näkyvät rahoituslaskelman toiminnan-, investointien- ja rahoituksen rahavirroissa.

Toiminnan rahavirrassa näkyy edellä mainittu 204,3 milj. euron satunnainen erä.

Investointien rahavirrassa vaikutukset näkyvät investointimenoissa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulois- sa. Investointimenoissa on Tampereen Vesi Oy:n vapaan oman pääoman rahas- toon (SVOP) tehty 85,0 milj. euron sijoit- us. Toteutunut pysyvien vastaavien luovutustulo oli 190,1 milj. euroa, mikä sisälsi liiketoimintakaupan vaikutusta 191,2 milj. euroa ja sisäisten katteiden eliminoinnin vaikutusta -1,2 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirrassa vaikutukset näkyvät antolainasaamisten lisäyksissä (-283,5 milj. euroa) ja vähennyksissä (0,1 milj. euroa) sekä muissa maksuval- miuden muutoksissa (-26,5 milj. euroa). Tampereen Vesi Oy:n kanssa tehdyn vesiliiketoimintakaupan kauppahinta jäi 283,5 milj. euron osalta pitkäaikaiseksi

lainaksi yhtiölle. Antolainasaamisten vähennyksissä näkyy Tampereen Vesi Liikelaitoksen liittymismaksusaamiset, jotka siirtyivät yhtiöön. Muut maksuvalmiuden muutoksia olivat vaihtomaisuuden muutos 1,4 milj. euroa, lo-

mapalkkavelan muutos -1,5 milj. euroa ja liittymismaksuvelkojen muutos -26,4 milj. euroa.

Alkuperäisessä talousarviossa Tampereen Veden yhtiöittämisellä ei arvioitu olevan vaikutuksia rahavaroihin.

Täsmentynyt vaikutus rahavaroihin oli -0,5 milj. euroa, mikä aiheutuu liittymismaksusaamisten muutoksesta sisäisestä erästä (Tampereen Vesi Liikelaitos) ulkoiseksi eräksi (Tampereen Vesi Oy).

Tuloslaskelma, 1 000 euroa	Yhtiöittämisen vaikutus	Rahoituslaskelma, 1 000 euroa	Yhtiöittämisen vaikutus
Toimintakate	0	Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	0	Vuosikate	0
Satunnaiset erät	204 294	Satunnaiset erät	204 294
Tilikauden tulos	204 294	Tulorahoituksen korjauserät	0
Poistoeron muutos	12 535	Investointien rahavirta	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	216 828	Investointimenot	-84 981
		Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	190 073
		Toiminnan ja investointien rahavirta	309 386
		Rahoituksen rahavirta	
		Antolainasaamisten lisäykset	-283 514
		Antolainasaamisten vähennykset	134
		Muut maksuvalmiuden muutokset	-26 519
		Rahoituksen rahavirta	-309 900
		Rahavarojen muutos	-514

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2024 tulos ilman kertaluonteisia eriä on -31,7 milj. euroa. Tampereen Vesi Oy:n yhtiöittämiseen liittyvien satunnaisien erien kanssa tulos on kirjanpidollisesti jopa 172,6 milj. euroa positiivinen. Nettoinvestoinnit tilinpäätöksessä ovat 310,7 milj. euroa ja ilman sijoitusta Tampereen Vesi Oy:öön 225,7 milj. euroa.

Valtuuston marraskuussa 2024 (§ 170) hyväksymän taloussuunnitelman 2025–2028 yhteenlaskettu tulos on alijäämäinen 178,5 milj. euroa. Keskimäärin tulos on jokaiselle suunnitelmakauden vuodelle negatiivinen 44,6 milj. euroa. Talousarviovuosi 2025 on alijäämäinen 39,6 milj. euroa, vaikka se sisältää kertaluonteisia myyntejä jopa 70,2 milj. euroa. Valtuusto on päättänyt talousarviomuutoksista joulukuussa 2024 ja helmikuussa 2025, joiden jälkeen tili-

kauden 2025 tulos on negatiivinen 21,2 milj. euroa. Ilman kertaluonteisia myyntivoittoja talousarviomuutosten jälkeinen tulos 2025 olisi -91,4 milj. euroa. Niin sanottu tavanomainen toteutunut kertaluonteisten pysyvien vastaavien myyntitaso on noin 25 milj. euroa. Jos muutetun talousarvion mukainen vuosi 2025 arvioitaisiin tavanomaisella myyntivoittojen tasolla, se olisi alijäämäinen 66,4 milj. euroa.

Vuosi 2026 on hyväksytyssä taloussuunnitelmassa alijäämäinen jopa 64,4 milj. euroa. Kaupungin taloudessa on pysyväisluonteinen vajoaus, jonka korjaamiseksi tarvitaan toimenpiteitä. Valtuusto onkin päättänyt 17.2.2025 kokouksessaan käynnistää talouden tasapaino-ohjelman laadinnan. Tasapaino-ohjelmalla haetaan pysyviä säästöjä ja

tuloja, joiden avulla viimeistään vuoden 2029 talousarvio olisi tasapainoinen.

Kaupungin nettoinvestointimenot ovat vuoden 2025 alkuperäisessä talousarviossa 225 milj. euroa ja helmikuussa 2025 talousarvioon tehtyjen muutosten jälkeen 296,3 milj. euroa. Kaupungin investointitarpeet eivät ole lähivuosina laskeudessa, mutta tulorahoituksen taso on jäämässä liian matalaksi investointitasoihin nähden. Tämän ongelmallisen näkömän vuoksi kaupungin investointien toteuttamisessa on noudatettava tarkkaa harkintaa, jotta kaupungin lainamäärä ei kasvaa hallitsemattomasti. Kaupungin ei tule kuitenkaan kategorisesti supistaa investointejaan, jotta kaupunki ei vaikeuta kaupungin positiivista kasvukehitystä eikä jo muutoinkin vaikeuksissa olevaa rakennusteollisuutta.

Henkilöstö

Henkilöstömäärän ja palkallisten henkilötyövuosien kehitys

Kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2024 oli 8 809 henkilöä, josta vakinaisen henkilöstön osuus oli 6 858. Määräaikaista henkilöstöä oli 1 951, josta palkkatuetun henkilöstön osuus oli 144 henkilöä. Henkilöstöstä osa-aikaisia oli 1 085 henkilöä.

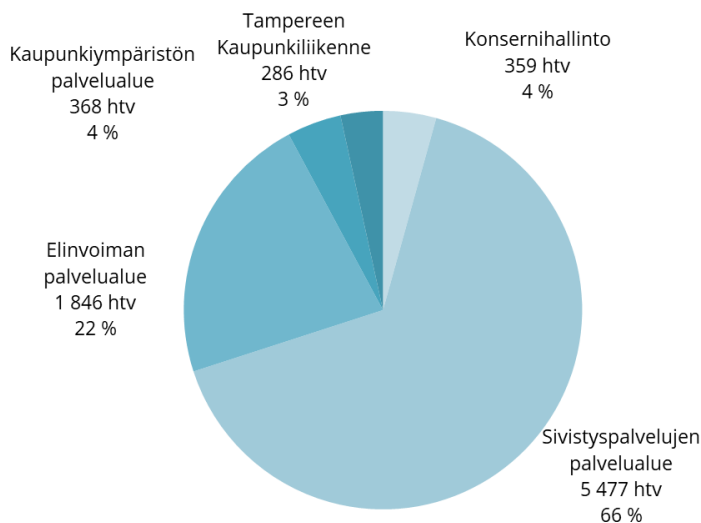
Henkilöstömäärä sisältää myös työ- ja virkavapaalla olevat henkilöt. Vuoden 2023 lopussa henkilöstömäärä oli 8 879. Henkilöstömäärä väheni 70 henkilöllä edelliseen vuoteen nähden.

Tampereen Vesi Liikelaitos yhtiöitettiin 1.1.2024, jolloin 160 henkilöä siirtyi pois kaupungin palveluksesta. Konsernihallinnon uuteen kilpailukyky ja in-

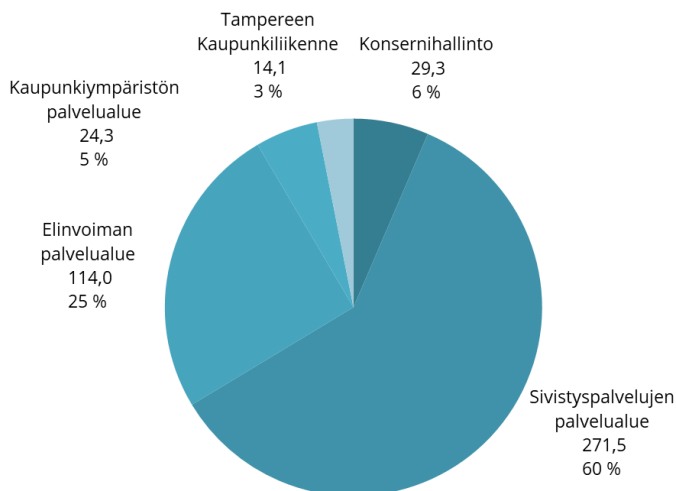
novaatiot -ryhmään siirtyivät 1.3.2024 Elinvoiman palvelualueelta Vetovoima ja edunvalvonta, Strateginen hankekehitys ja Strateginen elinkeinopolitiikka -yksiköt. Elinvoima- ja osaamislautakunnan talousarviosta Konsernihallintoon siirtyivät myös Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Älykaupunki kaupunkilaisille, Tampere Welcoming City ja Elämys-talous -kehitysohjelmat.

Palkallisten henkilötyövuosien määrä vuonna 2024 oli 8 336 henkilötyövuotta, josta palkkatuetun henkilöstön osuus oli 136 henkilötyövuotta. Henkilötyövuodet ylittivät muutetun talousarvion 27 henkilötyövuodella. Kaupungin henkilötyövuosien määrä kasvoi edellisvuoteen nähden 68 henkilötyövuodella (0,8 %). Henkilötyövuosien kasvua selittää erityisesti sijaishenkilöstön ja muun tilapäisen henkilöstön kasvanut määrä sekä palvelutarpeen kasvu Sivistyspalveluiden palvelualueella.

HENKILÖTYÖVUOSIEN MÄÄRÄ VUONNA 2024, HTV

HENKILÖSTÖKULUT VUONNA 2024, MILJ. EUROA

Henkilöstökulujen kehitys

Toteutuneet henkilöstökulut vuonna 2024 olivat 453,2 milj. euroa. Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 10,1 milj. euroa. Vuoteen 2023 nähden henkilöstökulut kuitenkin kasvoivat 7,2 milj. euroa (2,2 %). Henkilöstökulujen kasvua selittää palkallisten henkilötyövuosien kasvu sekä kunta-alan palkkaratkaisun vaikutukset. Taloudellisiin syihin perustuvia palkattomia vapaita pidettiin 5 675 henkilötyöpäivää (15,5 henkilötyövuotta), mikä vähensi palkka- ja sivukuluja noin 0,5 milj. euroa. Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutus vuonna 2024 oli noin 12,8 milj. euroa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan henkilöstökulut toteutuivat yhteensä 3,0 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Ylitystä selittävät kunta-alan palkkaratkaisun ennakoitua suurempi vaikutus, palvelutarpeen kasvu sekä sijaiskustannusten nousu. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan henkilöstökulut ylittivät muutetun talousarvion 0,1 milj. euroa lomapalkkavelan muutoksen takia. Elinvoima- ja osaamislautakunnan osalta henkilöstökulut toteutuivat

9,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Ammatillisessa koulutuksessa henkilöstökulut toteutuivat 4,8 milj. euroa alle muutetun talousarvion Toiminnassa varauduttiin tiedossa olevaan rahoituksen pienenemiseen tulevina vuosina ja rekrytointeja toteutettiin kriittisesti. Lisäksi talousarviovaiheessa henkilöstökuluissa varauduttiin kunta-alan palkkaratkaisuun. Työllisyys- ja kasvupalveluissa henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 3,9 milj. euroa. Alitusta selittävät muutokset suunnitelluissa projekteissa ja rekrytoinneissa. Asunto- ja kiinteistölautakunnan osalta henkilöstökulut toteutuivat 0,5 milj. euroa muutettua talousarviota

pienempänä vapautuneiden vakanssien takia. Yhdyskuntalautakunnan henkilöstökulut toteutuivat 1,4 milj. euroa ja joukkoliikennelautakunnan 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienimpinä täyttämättömien vakanssien vuoksi. Konsernihallinnon henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 0,5 milj. euroa. Alitusta selittävät viivästyneet rekrytoinnit ja täyttämättömät vakanssit.

Poikkeamia on tarkemmin analysoitu lautakuntien ja taseyksiköiden osioissa.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannukset saadaan laske-
malla yhteen kaupungin oman henkilös-
tön henkilöstökulut sekä vuokratyövoi-

man käytöstä aiheutuneet kustannukset. Vuonna 2024 työvoimakustannukset olivat 453,9 milj. euroa. Henkilöstökulu-
jen osuus oli 453,2 milj. euroa ja työvoi-
man vuokrausmenojen osuus 0,7 milj.
euroa. Työvoimakustannukset alittivat
muutetun talousarvion 9,9 milj. eurolla.
Henkilöstökulujen osuus alituksesta oli
10,1 milj. euroa. Työvoiman vuokrausme-
nojen osalta muutettu talousarvio ylittyi
0,2 milj. eurolla. Edelliseen vuoteen näh-
den työvoimakustannukset kasvoivat 7,1
milj. euroa.

Henkilöstökulut (milj. euroa)	TP 2023	TA 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024
Palkat ja palkkiot	-357,6	-366,5	-375,1	-367,3
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-74,0	-75,2	-76,7	-75,8
Muut henkilösivukulut	-14,3	-11,0	-11,4	-10,1
Yhteensä	-445,9	-452,7	-463,3	-453,2

Henkilöstökulut ja palkalliset henkilötyövuodet (1 000 euroa ja htv)	TP 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Muutettu TA 2024
	1 000 EUR	1 000 EUR	HTV	HTV
Konsernihallinto	-29 261	-29 696	359	381
Sivistyspalvelujen palvelualue	-271 483	-268 389	5 477	5 340
Varhaiskasvatus ja esiopetus	-93 698	-94 132	2 129	2 055
Perusopetus	-128 490	-125 031	2 269	2 223
Kulttuuri	-28 424	-29 113	673	669
Liikunta ja nuoriso	-16 812	-16 230	338	324
Muut yhteensä	-4 059	-3 883	69	68
Elinvoiman palvelualue	-114 031	-124 243	1 846	1 910
Ammatillinen koulutus	-66 375	-71 177	1 083	1 067
Lukiokoulutus	-23 959	-24 935	312	308
Työllisyys- ja kasvupalvelut	-18 923	-22 867	386	463
Muut yhteensä	-4 774	-5 264	65	72
Kaupunkiympäristön palvelualue	-24 297	-25 893	368	381
Tampereen Kaupunkiliikenne	-14 108	-15 079	286	297
Yhteensä	-453 180	-463 300	8 336	8 309

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Riskienhallinnan järjestämistapa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on tärkeä osa kuntakonsernin johtamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan, ja että toiminta on tuloksellista. Tampereen kaupunkikonsernin eri toimintayksiköt pitävät yllä ajantasaista riskiprofiilia toiminnastaan, jotta keskeiset uhat hallitaan ja mahdollisuudet hyödynnetään suunnitelmallisesti.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan kaupunginvaltuuston hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Kuntalain mukaisten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tarkoituksena on ohjata kaupunginhallitusta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä. Riskienhallinnan ohjauksesta, koordinoinnista ja kehittämisestä vastaa strateginen ohjaus ja konsernipalvelutryhmän riskienhallinta- turvallisuus ja varautumistiimi riskienhallinnan johtoryhmän tukemana.

Talouden ja toimintaympäristön vaikutukset kaupunkikonserniin

Valtiovarainministeriö arvioi joulukuun 2025 Taloudellisessa katsauksessa, että Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuosina 2026-2027. Vuosina 2026-2027 työllisyys paranee talouden vahvistuessa, ja työttömyysaste laskee vuoden 2025 8,4 prosentista 7,4 prosenttiin vuonna 2027.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025-2027. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta

vuosina 2025-2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Vuonna 2025 kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat TE-palveluiden järjestämisestä muodostuvan uuden valtionosuustehtävän myötä. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuva leikkauksia vuosina 2025-2027 muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien ja hallituksen päättämän yhden prosenttiyksikön indeksijarrun vuoksi.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Kuntien talousnäkökymien heikkenemisen ennakoitiin heijastuvan kuntiin veronkorotuspaineina, mutta veroprosenttiaan vuodelle 2025 nostaneita kuntia oli vain noin viidennes kunnista. Keskimääräinen kunnallisvero nousee vuonna 2025 koko Suomessa 7,59 prosenttiin. Verorahoitus ei riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin. Kuntien ja kuntayhtymien sopeustoimet painottunevatkin menojen kasvua hillitseviin toimiin. Tähän viittaa myös se, että syksyn 2024 aikana monet kunnat ovat ilmoittaneet yt-neuvotteluita. Yleinen taloustilanne on alaviriteinen ja mm. asuntorakentaminen ei ole vielä lähtenyt elpymään toivotulla tavalla. On riski, että heikko taloustilanne jatkuu.

Tampereen kaupunkikonsernin vuoden 2024 tilinpäätös oli viidennen kerran peräkkäin ylijäämäinen. Ilman kertaluonteista Tampereen Veden yhtiöittämisen kirjanpidollista erää tulos on alijäämäinen yli 30 miljoonaa euroa. Taloustilanne on edelleen heikkenemässä vuoden 2025 ja koko taloussuunnitelman 2025-2028 ollessa yhteenlasketulta tuloseltaan alijäämäinen 178,5 miljoonaa euroa. Kaupunginvaltuusto päätti 17.2.2025 käynnistää talouden tasapaino-ohjelman laadinnan, jolla tähdätään

tasapainoiseen talouteen viimeistään vuonna 2029. Tasapaino-ohjelman onnistumiseen tarvitaan hyvää ja vastuullista valmistelua ja vahvaa poliittista kompromissikykyä.

Riskejä talouden kehityksessä liittyy siihen, että valtion arvio kuntatalouden kehityksestä on liian optimistinen ja rahoitus TE-palveluiden tuottamiseen on riittämätön. Työttömyys on korkealla ja kuntien maksusuudet työttömyyden kustannuksista ovat vuoden 2025 alusta huomattavasti etupainotteisemmat kuin aiemmin. Vielä ei osata ennustaa, miten työllisyystilanteen heikentyminen vaikuttaa kaupungin ja koko työllisyysalueen kustannuksiin. Taloudellista painetta liittyy myös siihen, että hyvinvointialue on lakkauttanut tai lakkauttamassa kuntalaisten hyvinvointiin liittyviä palveluita ja kaupungilla on eettistä painetta hoitaa erityisesti heikommassa asemassa olevien palveluita, joiden rahoitus on kuitenkin sote-uudistuksen yhteydessä siirretty hyvinvointialueelle.

Kaupungin riskienhallinnan kehittäminen vuonna 2024

Vuonna 2024 keskityttiin erityisesti riskienhallinnan kehittämiseen osana kokonaisjohtamista, riskienhallinnan johtoryhmän työn kehittämiseen ja riskienhallintaan osana kaupungin tekoälykehitystyötä. Riskienhallintatoiminto osallistui vuoden aikana myös tekoälyn eettisten periaatteiden ja hallintamallin valmistelutyöhön. Tekoälyavusteinen teknologia avaa paljon mahdollisuuksia, mutta siihen liittyy myös riskejä ja turvallisuusnäkökulmia, joiden tarkastelussa riskienhallintatoiminto on ollut mukana osana kaupungin monialaista asiantuntijaryhmää.

Kaupungin riskienhallintatoiminto valmisteli vahinkorahaston uudet säännöt, jotka hyväksyttiin 29.1.2024 kaupunginvaltuustossa. Merkittävin sääntömuutos koski toimintayksiköiden vahinkokohtai-

sen omavastuutasoa nostamista 50 000 euroon. Toimintayksikköjen omavastuutasoa korottaminen vähensi vuonna 2024 vahinkorahastosta maksettavia korvausmenoja.

Kaupungin merkittävimmät riskialueet

Riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännönmukaisesti talousarviovuoden aikana ja sen tuloksellisuudesta raportoidaan osana tilinpäätöstä ja vuosisuunnitelmien raportointia. Kaupunkikonsernin riskienhallintaa kehitetään jatkuvasti siten, että pystytään aktiivisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, hallitsemaan olennaisiksi arvioituja riskejä ja suunnitelmallisesti hyödyntämään mahdollisuuksia.

Kaupungin riskienhallinta tarjoaa johdolle kaupunkitasoista riskienhallinnan raportointitietoa ja näkemystä riskienhallinnan tilasta ja kehittämisestä. Riskienhallintatoiminto myös vastaa riskienhallinnan prosessista kaupunkitasoisesti ja ylläpitää ajantasaista prosessikuvausta ja järjestelmiä riskienhallintatyön tukena. Kaupungilla on käytössään Granite-riskienhallintajärjestelmä prosessin ja riskiraportoinnin tukena.

Tilinpäätöksessä raportoidaan palvelualueiden ja konsernihallinnon tunnistamista kaupunkitasoisista merkittävimmistä riskeistä, jotka vaikuttavat kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumiseen.

Konsernihallinto on nostanut merkittävimmiksi riskeikseen hybridivaikuttamisen ja globaalien kriisien vaikutukset kaupunkiin, talouden tasapainottamisessa epäonnistumisen, henkilöstörisikit ja hyvinvointialueyhteistyön haasteet. Lisäksi kaupunkitasolle raportoitavina riskeinä konsernihallinnosta ovat nousseet in house-yhtiöiden kyky tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluja ja strategisessa hankekehityksessä epäonnistuminen. Edellinen riski liittyy kaupungin laajoihin kaupunkikehityshankkeisiin ja -ohjelmiin, joiden riskejä

hallitaan hanketoiminnassa aktiivisesti, mutta joihin voi myös liittyä kaupungin ulkoisia uhkatekijöitä, kuten esimerkiksi suhdannekehitys- ja rahoitusriskejä, joihin tulee myös pyrkiä varautumaan aktiivisesti ja ennakoiden.

Elinvoiman palvelualue on nostanut merkittävimpinä riskeinään kaupunkitasolle raportoitavina kokonaisuuksina laajamittaisen maahantulon ja myös maahanmuuttotyöhön ja maahanmuuttoon liittyvän asenneilmaston kovenemisen. Lisäksi riskinä on tunnistettu heikosta taloustilanteesta johtuva työttömyyden kasvu ja tilanteen vaikutukset kaupungin työttömyysturvamenojen kasvuun. Viimeisenä elinvoiman palvelualue on nostanut kaupunkitasoisena riskinä alueellisen negatiivisen segregaatoin yleistyksen, jolla on erittäin laaja-alaisia vaikutuksia kaupungin palvelutoimintaan ja yhteiskuntaan.

Kaupunkiympäristön palvelualueen johtoryhmä nosti merkittävimpinä riskeinä rakennushankkeiden yhteensovittamisen kaupunki- ja konsernitasolla, ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen riittämättömyyden sekä keskenään ristiriitaiset kaupunkikehityksen tavoitteet. Nämä riskit voivat toteutuessaan aiheuttaa kaupungille merkittäviä taloudellisia menetyksiä ja vaikuttaa negatiivisesti palvelutuotannon tehokkuuteen ja myös maineeseen. Ilmastonmuutokseen liittyvät erilaiset sään ääri-ilmiöt, jotka saattavat aiheuttaa ongelmia asukkaille, liiketoiminnan harjoittajille ja ympäristölle. Kaupunki voi osaltaan hallita riskiä erilaisilla ilmastonmuutoksen sopeutumisen toteutusohjelmilla ja varautumisen toimenpiteillä.

Sivistyspalvelujen palvelualueen näkökulmasta merkittävimpinä riskeinä on raportoitu viisi erilaista riskikokonaisuutta, joilla on merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan ja talouteen. Ensimmäisenä riskinä on tunnistettu kokoelmakeskuksen kuntoon liittyvät ongelmat, jotka uhkaavat kaupungin mittavan taide- ja kulttuurihistoriallisen omaisuuden säilymistä. Sivistyspalvelui-

den mukaan kokoelmakeskuksen peruskorjaus pienentäisi tiloissa säilytettävien arvokkaan kokoelman säilyttämiseen liittyviä riskejä. Riskin osalta on huomioitava, että kaupungin vastuulla on myös Sara Hildénin säätiön taidekokoelma, jolloin riskin taloudelliset vaikutukset ovat erittäin merkittävät. Toisena riskinä sivistyspalveluista on nostettu koulutetun henkilökunnan riittämättömyys joillain alueilla. Taloudellisina riskeinä sivistyspalvelut ovat nostaneet myös rahoituksen vähenemisen opetukseen sekä kulttuurin valtakunnallisen rahoituksen vähenemisen, minkä seurauksena kulttuurin toimintaedellytykset tulevat osaltaan heikkenemään. Lisäksi korkeina riskeinä sivistyspalvelut on nostanut esiin alueellisen segregaatoin lisääntymisen, mikä vaikuttaa perheiden hyvinvointiin sekä hyvinvointia edistävien järjestöjen toimintaedellytysten heikkenemisen. On huomioitava, että alueellisen negatiivisen eriytymiskehityksen lisääntyminen on nostettu merkittävänä riskinä esiin sekä elinvoiman että sivistyspalvelujen palvelualueilla. Riskin hallitseminen edellyttääkin palvelualueiden rajat ylittävää yhteistyötä ja usean kaupungin palveluryhmän toimenpiteitä.

Tietoturvariskit

Yleiskatsaus: Julkishallinnon yleinen tietoturvallisuuden riskitaso on pysynyt lähivuodet kohonneena. Helsingin kyberhyökkäys oli paljon esillä mediassa ja keskusteluissa. Tampereen kaupunki onnistui välttämään merkittävät kyberriskit, vaikka heinäkuussa pariin ulkonverkon palvelimeen kohdistui haavoittuvuuden hyväksikäyttö. Tämän tapauksen seuraukset jäivät kuitenkin vähäisiksi, eikä tietoja vuotanut tai pääsyä sisäverkkoon syntynyt.

Huijaus- ja tietojenkalastelu-ryitykset: Ulkoa tulevien huijaus- ja tietojenkalastelu-ryitysten määrä pysyi korkeana sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Vuoden aikana muutama kaupungin työntekijä lankesi sähköpostilla tulleisiin kalasteluihin.

Tietoliikenneyhteydet: Kaupungin tietoliikenneyhteydet toimivat luotettavasti vuoden 2024 aikana, lukuun ottamatta muutamia laiterikoista tai operaattorin palvelun häiriöistä aiheutuneita lyhyitä katkoksia. Palvelunestohyökkäyksiä kaupungin ja seudun tietoliikenneverkkoa kohtaan tuli vuonna 2024 vähemmän kuin parina aiempina vuonna ja operaattorin suojaus onnistui torjumaan ne ilman käyttäjille aiheutuneita ongelmia.

Tietojärjestelmät: Kaupungin tietojärjestelmissä oli vuoden 2024 aikana jonkin verran toimintaa estäviä häiriötilanteita, mutta yleisesti tietotekninen ympäristö toimi luotettavasti. Muutamia tietojärjestelmiä auditoitiin ja havaintojen perusteella parannettiin. Vuoden lopulla saatiin myös viimeiset Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelut eriytettyä kaupungin palveluista, mikä pienentää kummankin organisaation riskejä.

Koulutus ja tietoturvatyökalut: Riskejä pienennettiin jatkamalla koko henkilöstölle suunnattuja digiturvallisuuskoulutuksia. Henkilöstön sähköinen sitoumus uusittiin tapahtuvaksi jatkossa vuosittain. Erityisesti panostettiin opetuksen työasemien ja Microsoft-palveluiden tietoturvan kehittämiseen sekä pilotoitiin uusia tietoturvatapah- tumien käsittelyjärjestelmää uudistettiin yhteistyössä Instan kanssa. Perustietotekniikan laajaan kilpailutukseen valmistaututtiin mm. tietoturvan osalta.

Verkkolevyjen siivous: Tietomurtojen aiheuttamia riskejä pienennettiin aloittamalla laaja verkkolevyjen siivous, jonka yhteydessä mm. päivitettiin verkkolevyjen vastuuhenkilöitä ja poistettiin turhiksi tunnistettuja verkkolevyjä. Lisäksi palvelualueille ja konsernihallintoon nimettiin digiturvallisuuden yhteyshenkilöt.

Tietoturvatapah- tumien käsittely: Palvelu tunnisti ja käsitteli vuoden aikana 1146 tietoturvatapah- tumaa, joista 380 ohjattiin perustietotekniikan toimittajan koordinoituihin. Kaikki tapahtumat saatiin käsiteltyä siten, ettei niistä aiheutunut isompia ongelmia.

Turvallisuusriskit ja vahingot

Venäjä hyökkäyssota Ukrainaan ja hybridivaikuttaminen Suomea kohtaan ovat edelleen merkittäviä tekijöitä ja edellyttävät kaupungin varautumis- ja turvallisuustason nostamista. Kaupunki on strategian mukaisesti tiivistänyt edelleen monialaista yhteistyötä turvallisuuden ja tamperelaisten turvallisuuden tunteen parantamiseksi. Hybridivaikuttaminen heikentää kuntalaisten turvallisuuden tunnetta. Lisäksi suomalaisten kokemus yhteiskunnan oikeudenmukaisuudesta on heikentynyt edelleen ja nämä tekijät yhdessä ovat lisänneet kuntalaisten epävarmuutta ja turvattomuutta.

Osana Tampereen kaupungin kokonaisvarautumista on kehitetty kaupungin omistamien ja hallinnoimien väestönsuojien valmiuksia. Valmiussuunnittelutyötä jatkettiin kehittämällä kaupungin valmiussuunnittelurakennetta. Tavoitteena on selkeyttää konsernitasoisesti valmiussuunnittelun tavoitteet, koordinaatio ja toimenpiteet. Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä erityisesti alueellisiin evakuoiteihin liittyen.

Palvelualueiden ja konserniyksiköiden tehtävänä on varmistaa, että omiin toimintoihin kohdistuvia turvallisuusriskejä ja -uhkia arvioidaan ja seurataan säännöllisesti, toimintasuunnitelmat ja -ohjeet ovat ajantasaiset ja ne on perehdytetty henkilöstölle sekä tehtävistä suoriutumiseksi on käytössä riittävät resurssit. Kaupunkikonsernin tukemista turvallisuuden ja varautumisen eteen tehtävässä työssä vietiin organisaatiossa eteenpäin turvallisuusjohtamisen mallin mukaisesti organisaatioturvallisuuden ja varautumisen koordinaatioryhmissä. Ryhmät edistävät laajaa tavoitteellista yhteistyötä turvallisuuden ja varautumisen edistämiseksi kaupunkikonsernin sisällä.

Haastavat ja osin myös aggressiiviset asiakaskohtaamiset ovat kasvava ongelma opetustoimissa sekä myös monissa muissa toiminnoissa. Erityistä huolta on herättänyt lasten ja nuorten väkivalta-

rikoksien kasvu, vaikka onneksi kasvu näyttäisi taittuneen vuonna 2024. Riskinä on myös tunnistettu kaupungin henkilöstöön kohdistuva vihapuhe erityisesti sosiaalisen median kanavissa. Paikallista turvallisuustyötä ohjattiin turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden kautta.

Kaikkien riskien toteutumista ei voida estää ennalta. Niihin on varauduttu kaupungin vahinkorahaston sekä vakuutusten avulla.

Toiminnan rahoitus, sijoitustoiminta ja omaisuuden hallinta

Euroopan koko julkinen sektori velkaantui voimakkaasti koronapandemian aikana. Kun rahapolitiikka normalisoitui ja korot nousivat ripeästi, tulivat korkomenot rasittamaan julkista taloutta aivan erimittakaavalla kuin mihin ehdittiin nol- lakorkojen aikaan tottua. Nyt korkojen suunta on ollut alaspäin jo toista vuotta. Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla julkisen sektorin riskitön asema velallisena on poistunut ja sijoittajat tulevat jatkossa tekemään entistä suurempaa eroa hyvien ja huonojen velallisten kesken. Suomessa kuntakentän rahoitusta on ollut hyvin saatavilla useasta eri lähteestä ja rahoituksen ehdot ovat olleet koko ajan hyvät. Suomen valtion erinomainen maine ja korkea luottoluokitus ovat autta- neet myös kuntia lainamarkkinoilla.

Kaupunki on tehnyt korkoriskin hallitsemiseksi pitkäjänteistä työtä erilaisin koronvaihtosopimuksin, joista merkittävin osa muuttaa lainojen vaihtuvia korkoja kiinteiksi korkoiksi. Johdannaissopimuksia on laadittu vain suojaustarkoituksessa. Mikään sopimuksista ei toteutuessaan kasvata kaupungin korkovirtariskiä eli lisää korkokuluja tilanteessa, jossa markkinakorot nousevat. Lainasalkun suojausaste oli vuoden lopussa lähes 60 prosenttia eli runsaat 40 prosenttia kaupungin lainoista on vuoden horisontilla allttiina markkinakorkojen vaihtelulle. Korkoris- kien hallinnalla pyritään pienentämään kaupungin korkomenojen vaihtelua ja parantamaan niiden ennustettavuutta.

Riskienhallintatyö oli tältä osin onnistunut ja kaupunki säästyi korkeimmilta koroilta vuonna 2024.

Kaupungin omaisuuden asianmukaisella hoidolla ja käytöllä sekä tarkoituksenmukaisella uushankinnalla voidaan pienentää rahoitusaliäämiin liittyvää riskiä. Omaisuuden aktiivisella kehittämisellä sekä kunnan perustoimintojen kannalta tarpeettoman omaisuuden myymisellä voidaan pienentää tulevia rahoitustarpeita ja huolehtia pääomien tehokkaasta käytöstä. Omistusten arvon kehitystä seurataan ja tulee jatkossakin seurata aktiivisesti.

Kaupungin antolainasaamisiin liittyy luottoriskejä, mutta merkittävimmät saamiset ovat omilta tytäryhtiöiltä. Nä-

mä harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille. Saamisiin liittyviä merkittäviä luottotappioriskejä ei ole tiedossa. Lisäksi kaupunki on taannut huomattavilla summilla lähinnä konserniyhteisöjen lainoja. Näihinkään liittyviä merkittäviä luottotappioriskejä ei ole tunnistettu.

Sijoitustoiminnassa noudatetaan valtuuston hyväksymiä periaatteita ja konsernijohtajan hyväksymää sijoitussuunnitelmaa. Näiden mukaisesti kaupunki ottaa toiminnassaan harkittuja riskejä, joista voi aiheutua tilapäisiä arvon muutoksia tai jopa pysyviä tappioita. Yksittäisen sijoitusriskin toteutumisella ei kuitenkaan olisi mainittavaa vaikutusta kaupungin talouteen.

Kokonaisarvio

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutus sujui niin globaaleista kuin paikallisistakin haasteista huolimatta hyvin vuonna 2024. Toimintaympäristön näkökulmasta Venäjän hybrdivaikuttamisen vaikutukset kaupunkiin ja kaupungin toimintaan olivat merkittävät. Vaikka talousarviossa asetettuja tavoitteita ei kaikilta osin saavutettukaan ja yksittäisiä riskejä konkretisoitui, onnistuttiin tehdyillä toimenpiteillä varmistamaan, ettei kaupunkikonsernin toiminnassa toteutunut merkittäviä riskejä.

Ympäristö- ja ilmastotekijät

Kaupungin talouden ja toiminnan kannalta olennaiset ympäristö- ja ilmastotekijät liittyvät eri yksiköiden, liikelaitosten ja työryhmissä toimivien toimien hyvän ja terveellisen ympäristön turvaamisessa sekä kaupungin ympäristö- ja ilmastositoumusten ja -sopimusten toteuttamisessa.

Vuoden aikana edistettiin Kestävä Tampere 2030 -ympäristöpolitiikan linjauksia monin tavoin. Kaupunginhallitus hyväksyi Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toisen päivityksen 4.11.2024, ja luonnon monimuotoisuusohjelman ensimmäinen päivitys aloitettiin sidoryhmyhteistyöllä. Tampereella järjestettiin ensimmäinen kaupunkien luontofoorumi, jossa Suomen kymmenen suurinta kaupunkia sitoutuivat edistämään luonnon monimuotoisuutta. Tampere sai EU:n 100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -mission tunnustuksen ilmastotyöstään, ja pormestari valittiin mission pormestareiden neuvottelukuntaan. Tampere sai EU:n rahoitusta nuorten kestävän liikkumisen edistämiseen.

Kestävä Tampere 2030 – linjausten eteneminen

Kestävän liikkumisen ja kaupunkirakenteen osalta Pirkkala-Linnainmaa-raitiotien rakentaminen aloitettiin, ja raitiotien

hankesuunnittelu välille Lielähti-Ylöjärvi sai aloitusluvan. Jalankulku- ja pyöräteitä parannettiin ja kaupunkipyöräverkostoa laajennettiin. Pyöräagentit raportoivat pyöräreittien talvihoidosta, ja asukkaita kannustettiin kestäviin kulkutapoihin. Liikkumisen ohjausta ja asukasvuorovaikutusta parannettiin.

Kestävän asumisen ja rakentamisen osalta merkittävien palvelutilaverkoston uudis- ja perusparannushankkeiden hiilijalanjäljen, elinkaarikustannusten ja kustannusarvioiden laskemista jatkettiin, ja yli miljoonan euron rakennushankkeissa varauduttiin aurinkoenergiajärjestelmiin. Yksityisen asumisen tontinluovutuksessa vaaditaan A-energialuokka kerrostaloille, ja hiilijalanjälkilaskenta kerros- ja rivitaloille. Asukkaille ja taloyhtiöille tarjottiin puolueetonta energianeuvontaa.

Tamperelaisesta kaukolämmöstä 74 prosenttia tuotettiin uusiutuvilla polttoaineilla. Nykyinen sähkökattila korvasi fossiilisia polttoaineita, minkä vuoksi ilmastopäästöt pienenivät. Naistenlahden lisälämmöntalteenotossa aloitettiin koeajot. Polttoon perustumattoman kaukolämmön toteutusta jatkettiin ja vuonna 2025 tuotantonsa aloittavien, uusien sähkökattiloiden sekä kaukolämpöakun rakentaminen alkoi.

Kaupungin kiinteistöjen energiankulu- tusta ja päästöjä vähennettiin rakennus- automaatiojärjestelmien parannuksilla. Öljylämmityksistä luovuttiin pienemmissä kohteissa. Sähköautojen lataus- pisteitä lisättiin pysäköintialueille investointihankkeiden yhteydessä. Olemassa olevaa rakennuskantaa korjattiin ja perusparannettiin, ja lisättiin lämpöpump- pujärjestelmiä ja aurinkovoimaloita. Hirsirakenteisia päiväkoteja valmistui kaksi, ja suunnittelussa oli useita.

Kestävän kulutuksen ja materiaalitalouden osalta kiertotalouden mukaisia hankintamenettelyitä käytettiin infra- ja katurakentamishankkeissa. Kestävään kulutukseen ja ruokajärjestelmään kannustavia toimenpiteitä toteutettiin yhteistyössä monien kaupungin yksiköiden kanssa. Tampere allekirjoitti kansainvälisen sitoumuksen, jossa kaupunki sitoutuu kehittämään sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä ruokajärjestelmää.

Kestävää kaupunkiluontoa osaltaan edistävän luonnon monimuotoisuusohjelman toteutus eteni, ja asukkaiden osallistumista luontotyöhön edistettiin avustuksilla ja vierasrajitalkoilla. Ilmastonmuutokseen sopeutumista painotettiin ilmastotiekartan päivityksessä.

Kestävä Tampere 2030 -linjausten seurantaindikaattoreita	2024	2023	2022	2021	2020
Aluekeskuksiin ja joukkoliikennevyöhykkeille vahvistuneiden asemakaavojen asuinkeuhkosalan osuus, %	98	98	42	94	70
Täyssähköautojen ensirekisteröintien määrä Tampereella, kpl	933	1 188	583	436	179
Puurakentamisen osuus uudisrakentamisessa asuinkeuhkosalan osuus, %	0	4	2	11	15
Energialuokka A:n osuus uusista asuinrakennuksista, %	56	40	29	18	23
Uusiutuvan energian osuus Tampereen Energian tuotannossa, %	74	67	52	46	51
Tampereen alueella sähköverkossa olevat aurinkosähköjärjestelmät, kpl	2 519	1 622	1 279	710	555
Ympäristökriteerejä sisältävien hankintojen osuus kaikista kaupungin hankinnoista, %	45	30*	30	29	23
Asumisessa syntyvän sekajätteen määrä, kg/asukas	159	159	166	167	167
Kaupungin metsien vuosittainen kasvu, 1000 m ³	46	46	46	46	47
Kaupungin metsien vuosittainen hakkuupoistuma, 1000 m ³	7	13	5	12	16

*Huom. Vuoden 2023 arvo päivitytty 22 %:sta 30 %:iin.

Tampereen Vesi jatkoi Kämmeniemen Mikkolanlammen kunnostamista. Keskuspuhdistamo-hankkeen jätevedenpumpppaamot valmistuivat Raholaan ja Viinikanlahteen. Pumpppaamoihin toteutettiin aurinkosähkö- ja maalämpöjärjestelmät.

Ympäristöerät

Kaupungin toimintayksiköiden ja liikelaitosten ehdolliset ympäristövastuut olivat yhteensä 45,8 milj. euroa, joka muodostuu puhdistusvastuista 39,2 milj. euroa ja tarkkailuvastuista 6,7 milj. euroa. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettu ehdollisina ympäristövelkoina neljäntoista mahdollisesti kaupungin puhdistettavaksi tulevan kohteen puhdistusvastuut, viiden entisen kaatopaikan tarkkailuvastuut sekä Nekalan kaatopaikan vuotojen rajausta ja Sulkavuoren kaatopaikan siirtäminen ja sulkeminen. Uusina lisäyksinä ympäristövastuisiin tulivat vuonna 2024 Särkänniemen, Sarvijaakonkadun ja Kaupinlaakso II:n puhdistusvastuut. Pakollisiin varauksiin on kirjattu 45 000 euroa kaupungin sora-

alueisiin liittyviä maisemointivaruksia.

Kaupunkiorganisaation ympäristön- ja ilmastonsuojeluun liittyvät ympäristötuotot ilman kaupungin tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien osuutta olivat yhteensä 9,1 milj. euroa (2,8 % kaupungin toimintatuotoista). Välittömät ympäristökulut olivat yhteensä 57,5 milj. euroa (5,9 % kaupungin toimintakuluista) ja välittömät ympäristöinvestoinnit 23,1 milj. euroa (7,4 % kaupungin investoinneista).

Kaupungin ympäristötuotot laskivat edellisvuodesta merkittävästi (82 %). Tämä johtuu Tampereen Veden yhtiöittämisestä vuoden 2024 alusta, jolloin jätevesilaskutus ei enää kohdennu peruskaukungille. Suurin osa jäljelle jääneistä ympäristötuotoista koostui kaupungin keräämistä hulevesimaksuista (68 %).

Ympäristökulut laskivat edellisvuodesta 12 %. Merkittävimmät ympäristökulut liittyivät joukkoliikennettä palvelevien tukitoimintojen ja sähköisen joukkoliikenteen liikennöinnin kuluihin (60 %). Lisäksi merkittäviä kuluja koitui muun muassa katujen ja viheralueiden puhtaanapidosta,

kaupunkipyöristä, erilaisista ympäristöön ja ilmastoon sekä kestävästä liikkumisen edistämiseen liittyvistä suunnittelu-, kehitys- ja selvityskuluista, lain vaatimista ympäristönsuojelun ja jätehuollon viranomaistehtävistä, jätemaksuista sekä jäte-, sähkö- ja polttoaineveroista.

Ympäristöinvestoinnit laskivat edellisvuodesta 20 %. Tämäkin selittyy pitkälti Tampereen Veden yhtiöittämisestä ja investointien normaalista vaihtelusta vuosittain. Toimintavuoden 2024 merkittävimmät ympäristöinvestoinnit liittyivät teknisiin ja luonnonmukaisiin hulevesiratkaisuihin (25 %), Tampereen Kaupunkiliikenne liikelaitoksen sähköbussieihin ja latausinfraan (17 %) sekä kävely- ja pyöräteiden rakentamiseen (15 %). Lisäksi merkittäviä investointeja tehtiin muun muassa LED-valaistusvaihtoihin, pilaantuneiden maa-alueiden puhdistuksiin, rakennusautomaatiosaneerauksiin sekä öljylämmityksestä luopumiseen.

Tampereen kaupunkikonsernin ympäristötuotot olivat vuonna 2024 yhteensä 75,0 milj. euroa (70,1 milj. euroa vuonna 2023). Konsernin välittömät ympäristökulut olivat yhteensä 136,5 milj. euroa (150,0 milj. euroa vuonna 2023) ja välittömät ympäristöinvestoinnit 148,4 milj. euroa (162,7 milj. euroa vuonna 2023).

Tuotot koostuivat suurelta osin Tampereen Veden jätevesimaksuista (52 %), Pirkanmaan Jätehuollon jätemaksuista (19 %) sekä kaupunkiympäristön palvelualueen hulevesimaksuista (8 %). Ympäristökulujen suurimmat erät muodostuivat Tampereen Energian sähkö-, turve-, öljy- ja maakaasuveroista (25 %), Pirkanmaan Jätehuollon jätteenkäsittelyn ja kuljetuksen kuluista (16 %), Tampereen Veden viemäriverkoston ja jäteveden käsittelyn kuluista (8 %) sekä Raitiotien Oy:n raitiotieinfran poistoista (7 %). Suurimmat investoinnit liittyivät Sulkavuoren jätevedenpuhdistamoon (47 %) sekä Raitiotie Oy:n raitiovaunukalustokaluun ja -järjestelmään (36 %).

Ympäristöerien tarkempi erittely on esitetty tuloslaskelmaa ja tasetta koskevissa liitetiedoissa. Tiedot esitetään tilinpäätöstä yksityiskohtaisemmin kaupunkiympäristön palvelualueen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikön verkkosivuilla.

Ympäristöerien avainluvut	Kaupunki		
	2024	2023	2022
Ympäristötuotot yhteensä, milj. euroa	9,1	51,7	49,3
Ympäristötuottojen osuus toimintatuotoista, %	2,8	13,4	9,5
Ympäristötuotot asukasta kohden, euroa/asukas	35	203	198
Ympäristökulut yhteensä, milj. euroa	57,5	65,7	39,0
Ympäristökulujen osuus toimintakuluista, %	5,9	6,8	2,0
Ympäristökulut asukasta kohden, euroa/asukas	221	258	157
Ympäristöinvestoinnit yhteensä, milj. euroa	23,1	29,0	21,9
Ympäristöinvestointien osuus kokonaisinvestoinneista, %	7,4	12,5	9,2
Ympäristöinvestoinnit asukasta kohden, euroa/asukas	89	114	88
Pakolliset varaukset yhteensä, milj. euroa	0,1	0,1	0,1
Ehdolliset ympäristövastuut, milj. euroa	45,8	63,2	62,5
Ympäristövastuut yhteensä, milj. euroa	45,9	63,3	62,6

Ympäristöerien avainluvut	Konserni		
	2024	2023	2022
Ympäristötuotot yhteensä, milj. euroa	75,0	70,1	66,1
Ympäristökulut yhteensä, milj. euroa	136,5	150,0	114,5
Ympäristöinvestoinnit yhteensä, milj. euroa	148,4	162,7	147

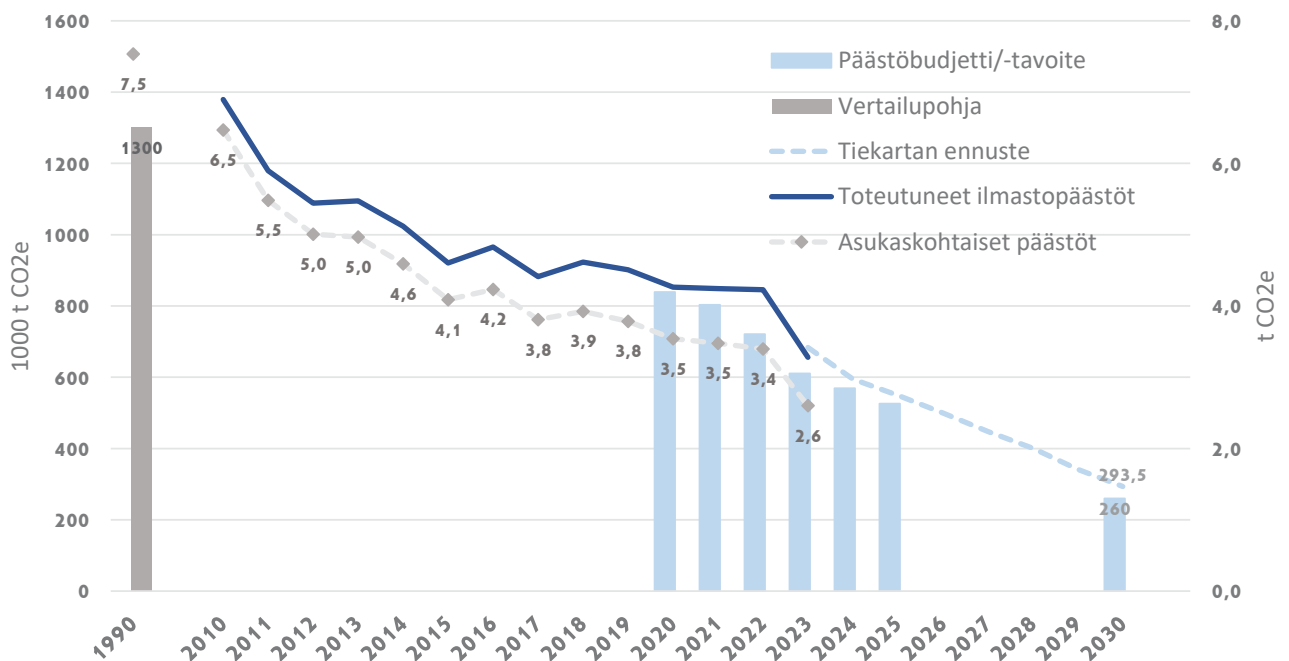
Ilmastobudjetti

Ilmastopäästöbudjetin toteuma

Tampereen alueellisille ilmastopäästöille on asetettu maksimimäärä päästöbudjetissa. Vuoden 2024 osalta on olemassa vasta alustava ennakkotieto, joten pää-

osin vertailut kohdistuvat vahvistettuihin vuoden 2023 päästöihin. Vuoden 2023 kokonaispäästöt ylittivät päästöbudjetin 7 %. Suurin poikkeama on kaukolämmössä, toiseksi suurin sähkönkulutuksen päästöissä sekä kolmanneksi suurin teollisuuden ja työkoneiden päästöissä.

Vuonna 2023 ilmastopäästöt laskivat merkittävästi. Tampereen alueelliset päästöt olivat 656 400 t CO₂e, mikä on 50 % vähemmän kuin vuonna 1990. Vuodelle 2023 asetettu päästöbudjetti oli 611 000 t CO₂e, joten toteutuneet päästöt ylittävät sen 45 400 t CO₂e:lla.

Tampereen vahvistetut alueelliset ilmastopäästöt vuoteen 2023 saakka, ilmastobudjetin mukaiset päästöt 2020–2025, tavoite vuodelle 2030 sekä asukaskohtaisten päästöjen kehitys.

Rakennusten lämmityksessä päästöihin vaikuttavat käytetyt energialähteet ja sääolosuhteet. Sähkö- ja erillislämmitys jatkoivat oikealla kehitysuralla tavoitteeseen nähden. Kaukolämmön päästöt laskivat vuonna 2023 merkittävästi sähkötalainvestoinnin ja Naistenlahti 3 voimalaitosuudistuksen myötä. Vuoden 2024 ennakkotiedon mukaan kaukolämmön päästöt jatkavat laskuaan. Vaikka kaukolämpö jäänee silloinkin vielä budjetista, on toteutuneiden ja suunnitteilla olevien investointien valossa hyvin todennäköistä, että vuoteen 2030 mennessä päästään lähes hiilineutraaliin kaukolämmön tuotantoon.

Liikenteen ilmastopäästöt laskivat vuonna 2023 vain vähän ja olivat 15 % budjettia suuremmat. Liikenteen päästöt vähenevät hitaasti liikenteen käyttövoii-

mien ja eri ajoneuvojen suoritämäärien muuttuessa. Muutosta pitäisi vauhdittaa, sillä nykytrendin mukaisella kehityksellä ei tulla saavuttamaan vuoden 2030 tavoitetta.

Kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt ovat laskeneet kaikkialla Suomessa vuonna 2023. Tämä johtuu sähkönkulutuksen päästökertoimen laskusta, kun sähköä tuotetaan yhä enemmän uusiutuville energialähteillä. Päästökerroin jatkaa laskua myös vuonna 2024.

Teollisuuden ja työkoneiden päästöt laskivat vuonna 2023 öljyn käytön vähenemisen seurauksena. Laskentaan liittyy kuitenkin epävarmuuksia ja tilanne saattaa vaihdella vuosittain. Tämä johtuu siitä, että myyty öljy tilastoituu myyntivuodelle, vaikka todellisuudessa sen käyttö jakautuisi useammalle vuodelle.

Jätteiden ja jätevesien ilmastopäästöt vähenivät vuonna 2023 arvioitua nopeammin. Suurin osa päästöistä on peräisin olemassa olevilta kaatopaikoilta, joihin ei juuri sijoiteta uutta jätettä.

Ilmastotoimien taloussuunnitelman toteuma

Vuoden 2024 talousarvioon sisältyneessä ilmastotoimien taloussuunnitelmasa esitettiin ne ilmastotoimille suunnatut erät, jotka oli mahdollista eritellä talousarviossa. Toimintakulujen osalta kaupunkiorganisaation (sis. liikelaitos) ilmastotoimien taloussuunnitelma alitui 0,1 milj. eurolla, toteuman ollessa 24,4 milj. euroa. Merkittävimmät ylitykset tapahtuivat kävely- ja pyöräteiden kunnossapidossa ja luonnonmukaisten hulevesiratkaisuiden ylläpidossa. Sen

	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Ero budjettiin	Budjetti 2023	Ennako 2024	Budjetti 2024	Tavoite 2030
Kaukolämpö	285 500	186 300	71 300	115 000	142 900	110 000	40 000
Erillislämmitys	32 400	28 100	-16 900	45 000	27 000	39 000	4 000
Lämmityssähkö	19 400	13 700	-3 300	17 000	9 900	15 500	5 000
Liikenne	208 200	204 400	27 400	177 000	200 500	168 000	115 000
Muu sähkönkulutus	85 200	57 600	-27 400	85 000	43 700	79 000	25 000
Teollisuuden sähkönkul.	17 600	10 500	-7 500	18 000		15 500	9 000
Teollisuus ja työkonet	146 100	108 400	22 400	86 000		80 500	25 000
Maatalous	6 700	7 000	1 000	6 000	7 100	5 500	5 000
Jätteet ja jätevedet	44 200	40 400	-21 600	62 000	40 400	56 000	32 000
Yhteensä	845 400	656 400	45 400	611 000		569 000	260 000
Päästövähennys verrattuna vuoteen 1990	-35%	-50%	7%	-53%		-56%	-80%

Vahvistettu Tampereen alueella syntyneiden kasvihuonekaasupäästöjen toteuma sektoreittain vuosilta 2022 ja 2023 sekä ennakkotieto vuodelle 2024, päästöbudjetit 2023 ja 2024 sekä tavoite vuodelle 2030. Päästölaskenta ja sektorijako noudattavat CO2-raportin laskentamenetelmää sillä erotuksella, että sektori "kuluttajien sähkönkulutus" on otsikoitu "muu sähkönkulutus" ja "maalämpö" sisältyy "lämmityssähköön". Yksikkö: hiilidioksidiekvivalenttitonni (t CO2e). Kuvassa punaisella taustalla olevat sektorit ylittivät ja vihreällä olevat alittivat päästöbudjetin.

sijaan puhtailla käyttövoimilla kulkevan joukkoliikenteen tilaaminen, ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen henkilöstö- ja suunnittelukulut sekä sähköbussien ja latausinfraan kulujen toteuma jäivät suunnitellusta.

Kaupunkiorganisaation toteutuneet ilmastoinvestoinnit olivat 13,4 milj. euroa, joka alitti talousarvion 3,7 milj. eurolla. Tämä johtuu pääosin puurakenteisten päiväkotien ja koulujen sekä kävely- ja pyöräteiden investointien talousarviota

pienemmistä toteumista. Sen sijaan toteumat ylittivät talousarvion rakennusautomaatiojärjestelmien uusimisen sekä ulkovalaistuksen LED-vaihtojen osalta.

Tytäryhteisöjen osalta toteutuneet ilmastoinvestoinnit olivat lähes 90,0 milj. euroa, joka alittaa talousarvion 14,8 milj. eurolla. Merkittävimmät investoinnit liittyivät raitiotieinfraan ja -vaunukalustoon, jotka ylittivät talousarvion 1,8 milj. eurolla. Talousarvioita alhaisemmiksi jäivät Tampereen Energian investoinnit sähkökattilaan, kaukolämpöakkuun ja Naistenlahti 3 -voimalaitoksen lisäinvestoinnit sekä Tampereen Veden verkostosaneeraukset. Lisäksi osa tytär yhteisöjen investoinneista jäi toteutumatta.

On huomioitava, että eri vuosien ilmastotoimien taloussuunnitelman ja ympäristöerien toteuma ei ole vertailukelpoinen eri vuosien välillä mm. konsernirakenteen muutosten ja investointien vaihtelevuuden vuoksi. Lisäksi huomionarvoista on, että ilmastotoimien taloussuunnitelman toteuman erät sisältyvät myös ympäristöeriin. Ympäristöerissä raportoidaan kuitenkin ilmastotoimien taloussuunnitelmaa kattavammin kaikki ympäristönsuojeluun liittyvät erät, ei vain ilmastonsuojeluun liittyviä. Lisäksi ympäristöerät on raportoitu tarkemmin, sillä niissä raportoidaan myös ne erät, joita ei ole eritelty talousarviossa.

Ilmastotoimien taloussuunnitelman toteuma	TP 2024	TA 2024	Ero
	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR
Kaupunkiorganisaatio - toimintakulut	-24 400	-24 500	-100
Ilmastonmuutoksen hillintä	-1 670	-1 810	-140
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	-610	-200	410
Kestävän liikkumisen edistäminen	-22 120	-22 400	-280
Kaupunkiorganisaatio - investoinnit	-13 390	-17 100	-3 710
Ilmastonmuutoksen hillintä	-4 010	-4 800	-790
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	-740	-800	-60
Kestävän liikkumisen edistäminen	-8 640	-11 500	-2 860
Tytäryhteisöt - investoinnit	-89 980	-104 800	-14 820
Ilmastonmuutoksen hillintä	-42 560	-58 000	-15 440
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	0	0	0
Kestävän liikkumisen edistäminen	-47 420	-46 800	620

Vuoden 2024 ilmastotoimien taloussuunnitelmaan pyydettiin ilmastoerät niiltä tytär yhteisöiltä, jotka tekevät ilmaston kannalta merkittävimpiä investointeja. Näihin kuuluivat: Annalan Vuokra-asunnot, Finnpark, Hiedanrannan Kehitys, Pirkan Opiskelijasunnot, Pirkanmaan Jätehuolto, Pirkanmaan Voimia, Tampereen Infra, Tampereen Messu- ja Urheilukeskus, Tampereen Palvelukiinteistöt, Tampereen Raitiotie, Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo, Tampereen Energia, Tampereen Särkänniemi, Tampereen Tilapalvelut, Tampereen Vesi, Tampereen Virastotalo, Tampereen Vuokra-asunnot, Tampereen Vuokratulosäätiö, Tampere-talo, TREDU-kiinteistöt, Tullinkulman Työterveys ja Vilusen Vuokra-asunnot. Pirkanmaan Jätehuollon osalta investoinneissa on huomioitu kaupungin omistussuhteen mukainen osuus.

Korruption torjunta ja sosiaalinen vastuullisuus

Korruptio on toimivallan tai vaikutusvallan väärinkäyttöä edun tavoittelemiseksi tai haitan aiheuttamiseksi. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa tai epäeettistä toimintaa. Lahjonnalla tarkoitetaan lahjuksen tai muun perusteettoman edun saamista tai edes sen mahdollisuuden pyytämistä, tarjoamista, antamista, vaatimista tai hyväksymistä joko suoraan tai välillisesti siten, että se vaikuttaa joko kohdehenkilön tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai siihen, miltä hänen toimintansa ulkopuolisista vaikut-

taa. Tampereen kaupunki edistää hyvän hallintotavan toteutumista ja korruption torjuntaa osana tavanomaista kaupunkikonsernin toiminnan ja päätöksenteon kehittämistä.

Vuoden 2024 aikana päivitettiin muun muassa Tampereen kaupungin vieraanvaraisuuden ja edustustilaisuuksien periaatteet ulkoisille kohderyhmille. Hyvän hallintotavan mukaisista käytännöistä järjestettiin johtamisfoorumien sarja ylimmälle johdolle. Myös tietoisuutta erilaisista väärinkäytösriskeistä on vahvistettu esimerkiksi sisäisen valvonnan

koulutusten ja sisäisen tarkastuksen toiminnan yhteydessä. Hankintojen yhteyteen valmisteltiin sosiaalisen vastuullisuuden vähimmäisveloitteita, ja työ etenee vuoden 2025 aikana. Toimintakertomuksen selonteossa sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä on kuvattu tarkemmin vuoden aikana toteutettuja kehittämistoimia. Näistä monet edistävät korruption torjuntaa, hyvää hallintotapaa ja sosiaalisen vastuullisuuden toteutumista kaupunkikonsernin toiminnassa.

SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA KOKONAISARVIO VUODELTA 2024

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus ja järjestäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat kaupungin johdon ja esihenkilöiden arjen johtamistyötä, joka perustuu lakiin, kaupunkistrategiaan ja eettisiin periaatteisiin. Jokaisen luottamushenkilön, johtajan ja esihenkilön tulee johtaa näyttämällä hyvää esimerkkiä. Sisäinen valvonta on johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla pyritään varmistamaan kaupungin toiminnan lainmukaisuutta, edistämään kaupungin tavoitteiden saavuttamista sekä ennaltaehkäisemään resurssien tuhlaamista ja väärinkäytöksiä. Riskienhallinta on kiinteä osa sisäistä valvontaa. Se tarkoittaa johdonmukaista tapaa ennakoida, tunnistaa, analysoida sekä hallita kaupungin toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Hyvin toteutettuna sisäinen valvonta sekä riskienhallinta edistävät kaupungin toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Tampereen kaupungin sisäisen valvonnan vastuut ja tehtävät määräytyvät kuntalain mukaisesti. Toimielimet, pormestari ja apulaispormestarit, johtajat ja esihenkilöt toteuttavat ja kehittävät vastuualueensa sisäistä valvontaa. Toimielimet, johto ja esihenkilöt ovat vastuussa siitä, että heidän alaisessaan toiminnassa noudatetaan lakia, kaupungin omia määräyksiä, sääntöjä ja ohjeita. Tämä edellyttää selkeää tehtävien ja toimivallan määrittelyä sekä jatkuvaa kouluttamista ja viestintää. Johdolla on selonottovelvollisuus alaisestaan toiminnasta. Havaittuihin epäkohtiin, virheisiin tai poikkeamiin tulee aina puuttua tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta organisaation johtamislinja pysyy yhdenmukaisena ja ennakoitavana. Johdon ja esihenkilöiden vastuulla on myös toiminnan jatkuva kehittäminen toimintaympäristön muutosten keskellä. Ohjaus- ja tukiroolissaan prosessinomistajat kehittävät ja seuraavat oman prosessin-

sa sisäistä valvontaa ja sen onnistumista. Konsernihallinnon lakiasiainyksikkö kouluttaa ja ohjeistaa sisäisen valvonnan toimintatapoja. Sisäinen tarkastus toimii ylimmän johdon tukena ja antaa suosituksia sisäisen valvonnan kehittämiseksi havaintojensa perusteella. Henkilöstö noudattaa lakeja, kaupungin määräyksiä ja ohjeita ja raportoi mahdollisista poikkeamista esihenkilöille tai tarvittaessa muihin kanaviin.

Sisäisen valvonnan järjestämistä ohjaavat keskeiset määräykset ovat kaupunginvaltuuston hyväksymät hallintosääntö, eettiset toimintaperiaatteet sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Tärkeässä osassa on myös kaupunginhallituksen hyväksymä hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa -määräys. Näiden lisäksi toimintaa ohjataan muilla aihekohtaisilla konsernimääräyksillä, päätöksillä, ohjeilla sekä toimivallan delegointipäätöksillä. Johdon, esihenkilöiden ja henkilöstön arjessa toteuttamat valvontatoimenpiteet ratkaisevat sisäisen valvonnan onnistumisen ja vaikuttavuuden.

Sisäisen valvonnan vahvuudet, kehittämiskohteet ja -toimenpiteet

Vuoden 2024 lopussa kaupungin palvelualueiden palveluryhmät ja konsernihallinnon yksiköt tai ryhmät toteuttivat johtoryhmätyöskentelynä sisäisen valvonnan itsearviointien omasta toiminnastaan. Itsearviointien avulla saatiin käsitys toimintayksiköiden sisäisen valvonnan tilasta. Arviointiprosessi on toiminut myös yksiköiden johdon työkaluna, jolla lisätään ymmärrystä sisäisestä valvonnasta ja sen kehittämisestä jokapäiväisessä toiminnassa. Itsearviointien pohjalta on laadittu toimielinten hyväksymät palvelualueiden ja konsernihallinnon selonteot vastuualueiden sisäisestä valvonnasta. Itsearviointi- ja selontekoprosessin laatu on parantunut,

ja palvelualueiden raportointi lautakunnille antaa entistä osuvamman kuvan tilanteesta.

Itsearviointeissa tunnistettiin sekä vahvuuksia että kehitystarpeita yksiköiden sisäisen valvonnan tilassa. Kaupungin yksiköt kattava sisäisen valvonnan vahvuusalue oli arvioiden mukaan erityisesti ostolaskujen hallinta, jonka kehittämiseen ja kehittämisen raportointiin onkin kiinnitetty vuoden 2024 aikana erityishuomiota. Myös vieraanvaraisuuden vastaanottamiseen ja osoittamiseen liittyviä ohjeistuksia on päivitetty vuoden aikana, ja niihin liittyvä osaaminen korostuu vahvuusalueena. Itsearviointien perusteella yksiköissä on nollatoleranssi rikkomuksille, häirinnälle ja epäasialliselle käytökselle, ja esihenkilöt puuttuvat havaittuihin ongelmiin.

Tärkeimmiksi kehityskohteiksi itsearviointeissa nousivat yhteistyön sujuvuus kaupungin eri yksiköiden ja toimintojen kesken, riskienarvioinnin hyödyntäminen jokapäiväisen toiminnan kehittämisessä sekä toiminnassa syntyvän tiedon arkistointi ja saatavuus. Lisäksi osassa yksiköistä nousi esiin tarve kehittää varahenkilöjärjestelyjä keskeisissä tehtävissä. Merkittäviä kehityskohteita tunnistettiin myös kaupungin tietojärjestelmiin liittyvien käyttöoikeuksien ajantasaisuudessa. Erilaisten tietojärjestelmien merkitys kaupungin toiminnassa korostuu jatkuvasti ja niihin liittyvät riskit on syytä tunnistaa ja hallita tehokkaasti. Itsearviointien kehittämiskohteet ovat pysyneet osin samoina kuin edellisenä vuonna, joten kehittämiseen tulee varata resursseja aiempaa enemmän.

Kehittämistoimia valvonnan vahvistamiseksi toteutettiin useissa teemoissa. Kaupunki on järjestänyt sisäisen valvonnan koulutuksia eri kohderyhmille. Konsernihallinnon lakiasiainyksikön tehtävää sisäisen valvonnan ohjaajana ja kouluttajana on vahvistettu. Vuoden aikana on jatkettu toimielinprosessien

kuvaamista, kehitetty päätöksentekoprosessin toimivuutta sekä hallintomenettelyn ja asianhallinnan prosessien valvontaa ja raportointia sekä tiedonhallintaa. Ylimmälle johdolle järjestettiin johtamisfoorumeita, joissa vahvistettiin johdon yhtenäistä käsitystä siitä, mitä sopimusten, hankintojen ja talouden seuranta ja valvonta tarkoittavat käytännössä. Johtamisfoorumeissa käsiteltiin myös henkilöstöetuuksia, hyväksyttävää vieraanvaraisuutta sekä etuihin ja lahjoihin liittyvää ohjeistusta. Useita hyvää hallintotapaa ohjeistavia konsernimääräyksiä on uusittu.

Kaupunki otti käyttöön myös tekoälyn eettiset periaatteet, jotka ohjaavat tekoälyjärjestelmien käyttöä ja niihin liittyvän toiminnan suunnittelua, arviointia ja valvontaa. Tekoälyn hyödyntämisessä edellytetään ihmiskeskeisyyttä, osallisuuden varmistamista, kestävyyttä, läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta, selkeää vastuutahoa, yksityisyydensuojasta huolehtimista, tietoturvasuojaa, ihmisvalvontaa sekä vastuullisuutta myös Tampereen kaupungin kumppaneilta. Tekoälyn eettiset periaatteet syntyivät kaupungin sisäisten työryhmien, etiikkatyöpajojen ja kuntalaiskyselyn perusteella.

Pormestari nimitti työryhmän epäasiallisen käytöksen ja häirinnän kitkemiseksi kaupungin luottamustoimielimissä. Päätöksen mukaan työryhmän tarkoitus on koota toimintamalleja luottamushenkilöiden toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä häirintätapausten käsittelemiseksi.

Eettinen kanava vahvistaa valvontaa ja johtaa kehittämistoimiin

Tampereen kaupungin eettisen kanavan avulla henkilöstö, entiset työntekijät sekä sopimuskumppaneiden henkilöstö voivat ilmoittaa työnsä yhteydessä havaitsemistaan rikkomuksista sekä väärinkäytöksistä. Kanavan tavoitteena on, että ilmoittaminen on turvallista, eikä ilmoittajaan kohdisteta vastatoimia.

Vuoden 2024 aikana eettiseen kanavaan tehtiin 12 ilmoitusta. Niistä puolet arvioitiin ilmoittajansuojelulain sovel-

tamisalan tarkoittamiksi ilmoituksiksi. Muut ilmoitukset olivat epäilyjä kaupungin omien sääntöjen vastaisesta toiminnasta, päivittäiseen työnjohtoon kuuluvia merkitykseltään vähäisiä asioita tai yksittäisen henkilön omaa työsuhte-asiaa koskevia ilmoituksia.

Eettinen kanava on antanut tärkeää tietoa kaupungin sisäisen valvonnan kehittämistarpeista. Jokaisen saapuneen ilmoituksen kohdalla käsitelijät ovat arvioineet yksittäistapausta laajemmin myös valvontajärjestelmän kehittämistarpeita. Sisällöllisesti ilmoitukset ovat liittyneet useimmin tietosuojaan, tietoturvaan, esihenkilöiden toimintaan sekä työyhteisöjen käytäntöihin.

Ilmoitusten käsittelyssä on noudatettu konsernimääräystä Eettinen kanava ja ilmoittajansuojelulain toimeenpano (voimaan 1.4.2024). Ilmoitukset käsiteltiin oikea-aikaisesti, eikä käsittelyssä havaittu poikkeamia. Vuoden lopussa konsernimääräystä uudistettiin saatujen kokemusten perusteella konsernijohtajan päätöksellä (§237, 19.12.2024).

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja keskeisiä tuloksia

Tampereen kaupunki on järjestänyt sisäisen tarkastuksen johdon sisäisen valvonnan järjestämistehtävän tueksi. Sen tehtävänä on arvioida riskiperustaisesti hyvän hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta. Sisäinen tarkastus raportoi havainnoistaan tarkastuskohteiden lisäksi suoraan kaupunginhallitukselle, pormestarille ja konsernijohtajalle.

Sisäinen tarkastus arvioi vuoden aikana palveluryhmien tai yksiköiden toiminnan sisäistä valvontaa tai rajatummin valittujen prosessien käytäntöjä. Uusia tarkastustoimeksiantoja toteutettiin 14 ja aiemmin tehtyjen tarkastusten seuranta-toimeksiantoja neljä. Tarkastuksen kohteina ovat olleet muun muassa hallinnon ja talouden valvonta, toimintaprosessien valvontatoimenpiteet, tietoturvasuojaukset, sopimushallinnan toteutustavat, konserniyhtiöiden ja omistajaohjauksen sisäinen valvonta ja

riskienhallinta sekä projektijohtaminen. Tarkastuksista noin puolet ovat olleet vuosisuunnitelman mukaisia tarkastuksia ja loput vuoden aikana johdon toimeksiannosta käynnistettyjä tarkastuksia esimerkiksi havaittujen riskien tai valvontaheikkouksien vuoksi.

Sisäisen valvonnan osaaminen ja toimintatavat ovat kypsyystasoltaan erilaisia eri puolilla organisaatiota. Sisäisen tarkastuksen antamiin suosituksiin on suhtauduttu pääosin myönteisesti ja korjaustoimet on toteutettu rivakasti. Muutosten yksittäiset esteet liittyvät pääosin resursseihin ja osaamistasoon, mutta yksiköt ovat itsekin tunnistanee muutostarpeita aktiivisesti. Sisäisen tarkastuksen arvion mukaan ilmapiiri valvontatoimenpiteiden ja riskienhallinnan kehittämiseen on ollut otollinen.

Kaupunginhallituksen kokonaisarvio sisäisestä valvonnasta ja tunnistetut kehittämistarpeet

Kaupunginhallitus toteaa arvioinnin perusteella, että kaupungin yksiköiden sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lainmukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän informaation riittävydestä. Havaittujen poikkeamien korjaamiseen on ryhdytty määrätietoisesti, ja pistemäisten toteutuneiden riskien havaitsemisen jälkeen kaupungin toiminnassa on otettu laajemmin käyttöön uusia riskienhallintakeinoja.

Sisäisen valvonnan kehittämistyötä kaupungin yksiköissä on syytä jatkaa. Tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi arvioidaan:

- riskienhallinnan integrointi johtamiseen ja riskiarviointien laadun parantaminen,
- varautumisen, varahenkilöjärjestelyiden sekä häiriötilanteiden toimintamallien ja viestinnän kehittäminen,
- tiedonhallinnan ja tietoturvan käytäntöiden vahvistaminen ja henkilöstön osaamisen kehittäminen näillä osa-alueilla.

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toimintatuotot	322 165	385 781
Valmistus omaan käyttöön	367	3 298
Toimintakulut	-973 708	-968 324
Toimintakate	-651 175	-579 245
Verotulot	651 181	681 057
Valtionosuudet	83 136	58 344
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	18 370	9 247
Muut rahoitustuotot	33 265	40 707
Korkokulut	-25 480	-21 440
Muut rahoituskulut	-268	-673
Vuosikate	109 029	187 998
Poistot ja arvonalentumiset	-140 738	-132 683
Satunnaiset erät	204 294	0
Tilikauden tulos	172 584	55 315
Tilinpäätössiirrot	13 488	2 805
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	186 072	58 119
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	33	40
Vuosikate/Poistot, %	77	142
Vuosikate, €/asukas	419	737
Asukasmäärä	260 358	255 050

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista
 $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$
Vuosikate prosenttia poistoista
 $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Tuloslaskelman analysointi

Kaupungin tilikauden tulos oli 172,6 milj. euroa ylijäämäinen. Tulos ilman satunnaisia eriä oli -31,7 milj. euroa. Tilikauden toimintatuotoilla katettiin 33 prosenttia toimintakuluista. Vuosikate heikkeni 79 milj. euroa vertailuvuodesta ja oli 419 euroa asukasta kohden. Vuosikate kattoi poistot 77-prosenttisesti.

Tampereen Vesi -liikelaitoksen yhtiöittäminen vuoden 2024 alusta heikentää tilikausien välistä vertailukelpoisuutta. Vesi liikelaitoksen vaikutus vuosikatteen tilinpäätöksessä 2023 oli 25,6 milj. euroa. Vuosikatteen heikkeneminen Vesi liikelaitoksen vaikutus eliminoituna olisi ollut 53,2 milj. euroa. Yhtiöittämisen

vaikutuksia on analysoitu tarkemmin tilinpäätöksen kohdassa olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa, sivut 18-19.

Tuotot

Kaupungin tuottojen kokonaismäärä oli yhteensä 1 312,4 milj. euroa. Myynti- ja vuokratuotot muodostivat yhteensä yli 66 prosenttia toimintatuotoista.

Myyntituottojen (101,3 milj. euroa) kertymän taustalla on erityisesti joukkoliikenteen lipputulot.

Maksutuotot (51,2 milj. euroa) kertyivät kaupungille pääosin sivistyspalvelujen palvelualueelta.

Tukia ja avustuksia (33,4 milj. euroa) kohdistui erityisesti kasvatus- ja opetuspalveluihin (10,8 milj. euroa).

Vuokratuotot (112,8 milj. euroa) olivat edellisen vuoden tasolla, kasvua 4,2 prosenttia.

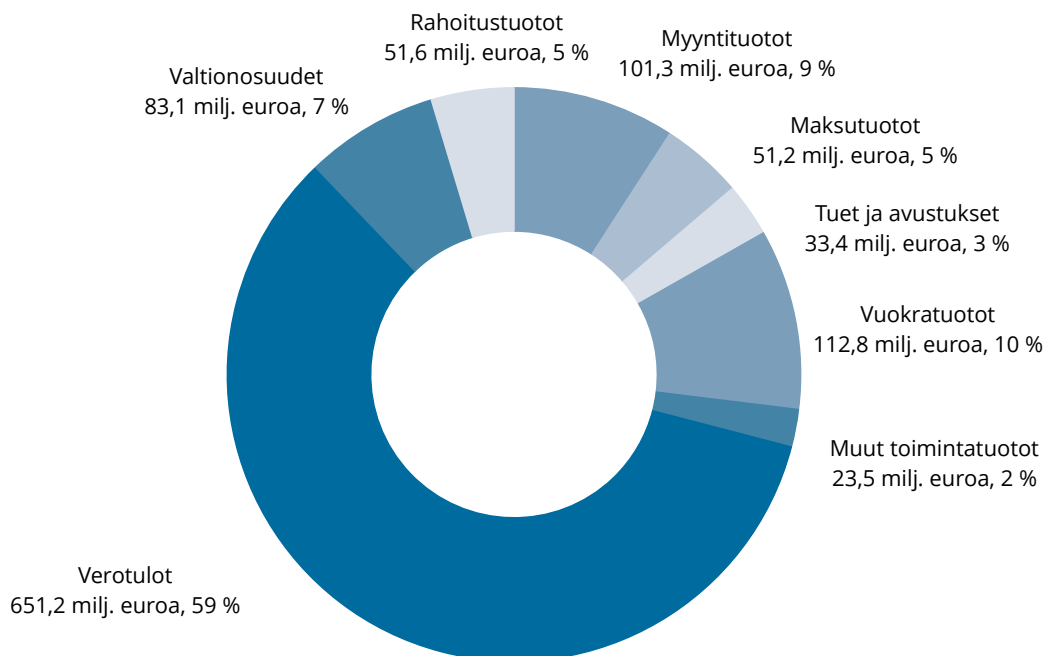
Muut toimintatuotot (23,5 milj. euroa) muodostuivat pääosin pysyvien vastaavien myyntivoitoista, jotka toteutuivat 4,5 milj. euroa vertailuvuotta pienempinä. Tilikauden merkittävimmät myyntivoitot muodostuivat tonttien myynneistä.

Verorahoituksesta (734,3 milj. euroa) 458,3 milj. euroa (62,4 %) muodostui kunnallisverotuloista. Yhteisöveroja kertyi 13,9 milj. euroa vertailuvuotta vähemmän. Muutosta edelliseen tilikauteen selittää vuodelle 2023 tilitetty verohännät verovuodelta 2022. Kiinteistöverotulot kasvoivat 3,5 milj. euroa vertailuvuodesta. Valtionosuudet muodostuivat pääosin opetus- ja kulttuuritoimen muista valtionosuuksista sekä verotulo-

menetysten kompensatiosta. Peruspalvelujen valtionosuus oli 40 milj. euroa negatiivinen.

Rahoitustuotot (51,6 milj. euroa) kasvoivat 1,7 milj. euroa. Antolainojen korkotulot kasvoivat edelliseen tilikauteen verrattuna 9,5 milj. euroa mikä selittyy Tampereen Vesi Oy:n maksamista antolainan koroista. Osinkotuottoja saatiin 11,2 milj. euroa edellistä tilikautta vähemmän. Tilinpäätökseen 2023 kohdistui poikkeuksellisen suuri Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:n maksama osinkotuotto.

TUOTOT

Kulut

Kaupungin kulujen kokonaismäärä, mukaan lukien rahoituskulut ja poistot, oli yhteensä 1 139,8 milj. euroa. Omana työnä valmistettuihin investointihyödykkeisiin liittyvät kulut sisältyvät tuloslaskelman toimintakuluihin ja niiden vaikutus tulokseen (0,4 milj. euroa) on eliminoitu valmistus omaan käyttöön -rivillä. Henkilöstökulut ja palvelujen ostot muodostivat 80,4 prosenttia toimintakulujen kokonaissummasta tilikaudella.

Henkilöstökulut (453,2 milj. euroa) muodostivat 46,5 prosenttia toimintakuluista. Henkilöstökuluja on analysoitu tarkemmin toimintakertomuksen osiossa Henkilöstö.

Palvelujen ostojen (329,8 milj. euroa) merkittävimmät erät muodostuivat matkustus- ja kuljetuspalveluista, puh-

taanapitopalveluista sekä majoitus- ja ravitsemispalveluista. Edellä mainitut muodostivat 44,1 prosenttia palvelujen ostojen kokonaismäärästä.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän (27,1 milj. euroa) kulut muodostuivat pääosin sivistyspalvelujen palvelualueen hankinnoista. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot olivat vähentyneet tilinpäätöksestä 2023 10,7 milj. euroa Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakaupan myötä.

Avustuskulut (62,0 milj. euroa) koostuivat pääosin avustuksista yhteisöille sekä työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Kyseiset erät muodostivat yli 83 prosenttia avustusten kokonaismäärästä.

Vuokrakulut (95,1 milj. euroa) toteutuivat 4,8 milj. euroa edellisvuotta suurempina. Vuokrakuluista 76 prosenttia

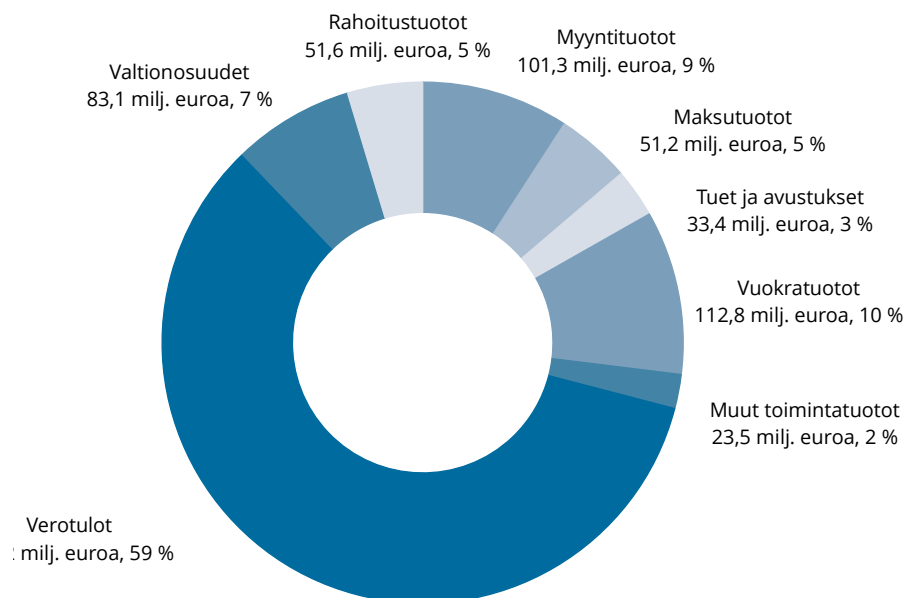
muodostui rakennusten ja huoneistojen vuokrasta.

Muut toimintakulut olivat yhteensä 6,5 milj. euroa.

Rahoituskulut (25,7 milj. euroa) toteutuivat 3,6 milj. euroa edellisvuotta suurempina. Korkokulujen osuus rahoituskuluista oli 25,5 milj. euroa.

Poistot ja arvonalentumiset (140,7 milj. euroa) kasvoivat 8,1 milj. euroa vertailuvuodesta. Suurimmat poistot muodostuivat kiinteistä rakenteista ja laitteista sekä rakennuksista. Arvonalentumisia pysyvien vastaavien hyödykkeistä kirjattiin 13,0 milj. euroa. Arvonalentumisista 4,1 milj. euroa kohdistui pysyvien vastaavien hyödykkeisiin ja 8,9 milj. euroa pysyvien vastaavien sijoituksiin.

KULUT

Kuviossa esitetyistä summista on vähennetty Valmistus omaan käyttöön -erän kautta oikaistut kulut

TOIMINNAN RAHOITUS

Rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	109 029	187 998
Satunnaiset erät	204 294	0
Tulorahoituksen korjaukset	-11 632	-20 759
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-314 022	-232 389
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 354	3 170
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	205 281	33 583
Toiminnan ja investointien rahavirta	196 304	-28 397
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-284 554	-1 878
Antolainasaamisten vähennykset	1 661	10 678
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	177 000	60 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-67 641	-68 832
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-19 454	-63 338
Muut maksuvalmiuden muutokset	-19 091	-57 788
Rahoituksen rahavirta	-212 079	-121 157
Rahavarojen muutos	-15 775	-149 554
Rahavarat 31.12.	76 103	91 878
Rahavarat 1.1.	91 878	241 432
	-15 775	-149 554
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	44 684	-208 725
Investointien tulorahoitus, %	35	82
Laskennallinen lainarahoitokate	1,0	1,7
Lainanhoitokate	1,4	2,3
Kassan riittävyys, pv	17	26
Asukasmäärä	260 358	255 050

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, € Toiminnan ja investointien rahavirta -välitulos kuvaa investointien omara-
hoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Kertymään lasketaan mukaan tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden rahavirrat.
Investointien tulorahoitus, % $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan
rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset).

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Lainanhoitokate (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv $365 * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Rahoituslaskelman analysointi

Rahoituslaskelmassa esitetään kaupungin tilikauden aikaiset rahan lähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa toiminnan vaikutusta rahavaroihin. Kaupungin tuloslaskelman ja taseen tavoin rahoituslaskelmassa esitetään ainoastaan ulkoiset erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kaupungin ja kaupungin ulkopuolisten organisaatioiden välillä.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen, kuten lainanlyhennyksiin.

Tilikauden toiminnan rahavirraksi muodostui 301,7 milj. euroa, mikä on 134,5 milj. euroa enemmän kuin vertailuvuonna. Kasvun taustalla on Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisen aiheuttama satunnainen erä (204,3 milj. euroa). Ilman satunnaista erää olisi toiminnan rahavirta ollut 69,8 milj. euroa vertailuvuotta pienempi. Tulorahoituksen korjauseisissä toiminnan rahavirrasta oikaistaan investointien rahavirrassa esittävät pysyvien vastaavien luovutusvoitot ja -tappiot sekä pakollisten varausten muutokset. Vuosikatteen muodostumisesta on analysoitu tuloslaskelman analysoinnin yhteydessä.

Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja omaisuuden myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin.

Tilikauden investointien rahavirta oli -105,4 milj. euroa, mikä on 90,2 milj. euroa vertailuvuotta vähemmän. Tampere Vesi Oy:n yhtiöittämisellä on rahoituslaskelman investointien rahavirtaan suuri vaikutus, sitä on avattu omassa luvussaan. Investointitaso on kokonaisuudessaan pysynyt korkeana.

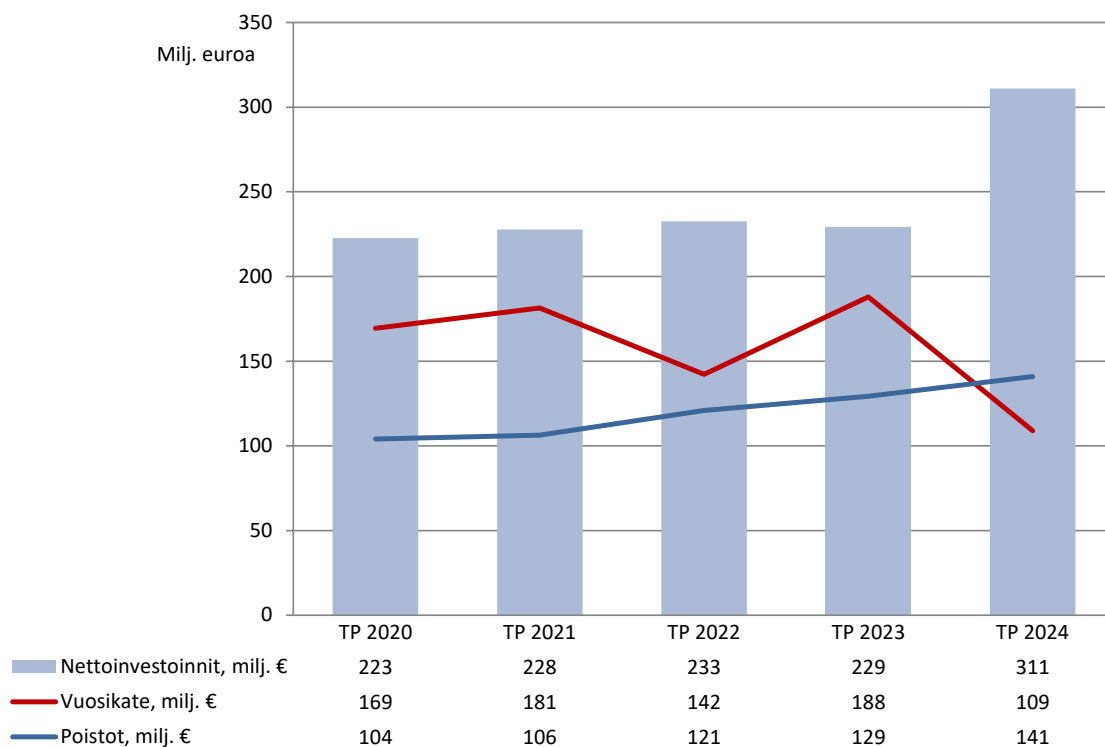
Toiminnan ja investointien rahoitustarpeeksi muodostui kokonaisuudessaan 196,3 milj. euroa.

Kaupungin investointien rahoitusvalmiutta mittaava investointien tulorahoitusprosentti oli vuodenvaihteessa 35 prosenttia. Tunnusluku heikkeni 47 prosenttiyksikköä edellisvuodesta.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavirtoja, jotka on tarvittu varsinaisen toi-

NETTOINVESTOINNIT JA VUOSIKATE

minnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana. Rahoituksen rahaviraksi muodostui päättyneellä tilikaudella -212,1 milj. euroa. Viime tilikauteen verrattuna merkittävä muutos kohdistui antolainasaamisten muutokseen (-284,6 milj. euroa) johtuen Tampereen Vesi Oy:lle annetusta lainasta.

Muihin maksuvalmiuden muutoksiin sisältyvät toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, saamisten sekä korottomien velkojen muutokset. Korottomat velat vähenivät tilikauden aikana 49,9 milj. euroa, millä oli negatiivinen vaikutus rahavirtaan. Erä

muodostuu saatujen ennakoiden, osto-velkojen, muiden velkojen ja siirtovelkojen muutoksesta. Kaupungin saamiset vähenivät tilikaudella 23,3 milj. euroa, millä oli positiivinen vaikutus rahoituksen rahavirtaan.

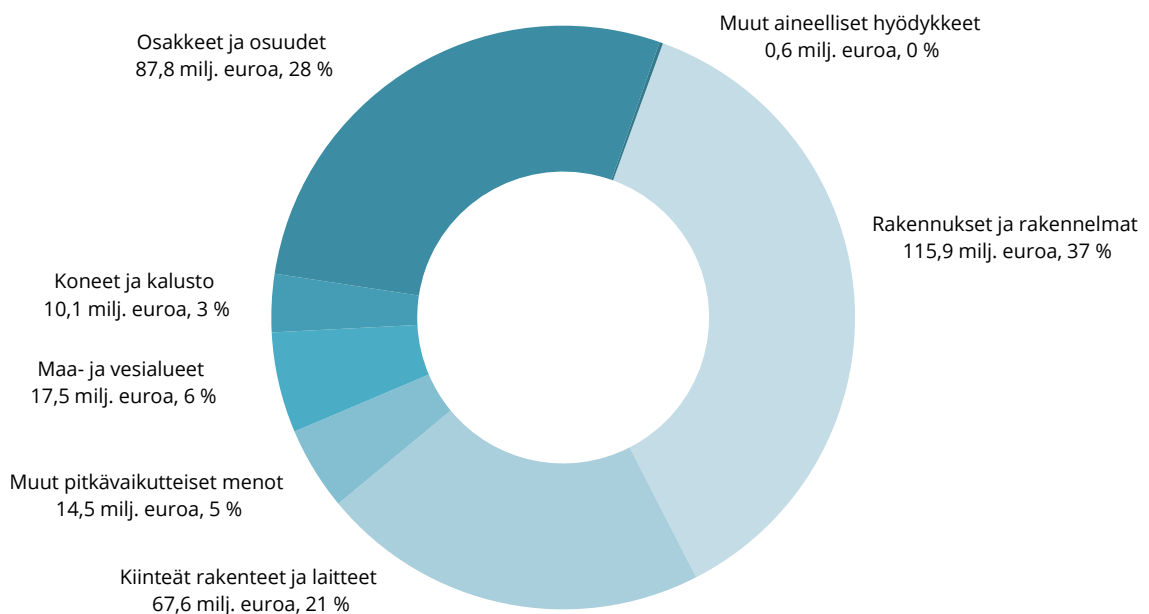
Laskennallinen lainanhoitokate (1,0) kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyttä laskennallisten lainojen hoitoon. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Todellisilla vuotuisilla lainanlyhennyksillä laskettuna lainanhoitokatteeksi muodostui 1,4 yksikköä. Lainanhoitokatteen tunnusluku heikkeni vertailuvuo-

desta 0,9 yksikköä. Lainanhoitokate on hyvällä tasolla silloin kun tunnusluku saa suuremman arvon kuin kaksi. Tunnusluvun tulkinnassa tulee huomioida kaupungin kertalyhenteisten lainojen erääntymisen vaikutus.

Rahavarojen muutos

Kaupungin rahavarojen muutos toteutui 15,8 milj. euroa negatiivisena. Kassan riittävyyttä kuvaava tunnusluku kertoo, että tilinpäätöshetken rahavaroilla olisi kyetty kattamaan kaikki kassasta maksetut 17 päivän ajan. Tunnusluku heikkeni vertailuvuodesta yhdeksällä päivällä rahavarojen vähentymisen seurauksena.

INVESTOINNIT

TASETARKASTELU

Tase

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	153	321
Muut pitkävaikutteiset menot	105 149	104 786
	<hr/> 105 302	<hr/> 105 107
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	258 732	242 858
Rakennukset	685 186	638 174
Kiinteät rakenteet ja laitteet	402 681	554 610
Koneet ja kalusto	21 092	19 660
Muut aineelliset hyödykkeet	6 474	5 951
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	229 093	243 762
	<hr/> 1 603 258	<hr/> 1 705 015
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	378 890	301 315
Muut lainasaamiset	383 121	100 606
Muut saamiset	1 639	1 260
	<hr/> 763 650	<hr/> 403 182
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	44	290
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	239	1 603
Keskeneräiset tuotteet	728	570
Muu vaihto-omaisuus	1 185	968
	<hr/> 2 153	<hr/> 3 142
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	10 660	176
Siirtosaamiset	3 990	4 694
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	17 027	34 214
Lainasaamiset	6 827	17 265
Muut saamiset	20 862	26 282
Siirtosaamiset	20 959	20 982
	<hr/> 80 326	<hr/> 103 614
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	25 382	21 924
Rahat ja pankkisaamiset	50 720	69 954
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 630 834	2 412 227

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	607 814	607 814
Muut omat rahastot	17 887	18 035
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	664 413	606 294
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	186 072	58 119
	1 476 186	1 290 262
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 486	14 826
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	676	786
Muut pakolliset varaukset	1 057	1 215
	1 732	2 000
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	18 253	13 724
Muut toimeksiantojen pääomat	2 405	659
	20 658	14 383
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	705 706	576 547
Saadut ennakot	104	69
Liittymismaksut ja muut velat	303	26 208
Siirtovelat	27 507	28 203
	733 620	631 028
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	39 831	59 650
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	46 841	66 641
Lainat muilta luotonantajilta	151 242	150 877
Saadut ennakot	7	0
Ostovelat	59 598	76 624
Muut velat	17 179	22 007
Siirtovelat	82 453	83 929
	397 152	459 728
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 630 834	2 412 227
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	56	54
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	107	97
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	850 485	664 413
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	3 267	2 605
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	943 621	853 716
Lainakanta, euroa/asukas	3 624	3 347
Lainat ja vastuut, 1 000 euroa	1 331 321	1 295 507
Lainat ja vastuut, euroa/asukas	5 113	5 079
Lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	383 121	100 606
Asukasmäärä	260 358	255 050

Omavaraisuusaste, %

100 * (Oma pääoma + Poistoero ja Vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainakanta 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Liittymismaksut ja muut velat)

Lainat ja vastuut

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12.

Sijoituksiin merkityt Joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Taseen analysointi

Tase kuvaa kaupungin taloudellista asemaa tilikauden päättymishetkellä. Kaupungin varallisuus ja rahoituksen rakenne esitetään ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti omaisuus- ja pääomaeriin. Tase sisältää myös liikelaitosten omaisuus- ja pääomaerät ilman eri yksiköiden välisiä sisäisiä eriä, kuten saamia ja velkoja.

Kaupungin taseen loppusumma oli tilinpäätöshetkellä 2 630,8 milj. euroa, mikä on 218,6 milj. euroa enemmän kuin vertailuvuonna.

Vastaavaa

Pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa tai vaikuttamaan tuotantoketjoihin jatkuvasti useana tilikautena. Pääosa kaupungin pysyvistä vastaavista on aineellisia hyödykkeitä, jotka vähentyivät tilikaudelle 101,8 milj. euroa. Muutos selittyy Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisellä, kiinteiden rakenteiden ja laitteiden tasearvo pienentyi vertailuvuoteen nähden 151,9 milj. euroa. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet vähenevät tilikaudella 14,7 milj. euroa valmistuneiden investointihankkeiden seurauksena.

Sijoitukset kasvoivat vertailuvuoteen nähden 360,5 milj. euroa pääasiassa Tampereen Vesi Oy:n perustamisesta johtuvista vaikutuksista. Osakkeet ja

osuudet kasvoivat 77,6 milj. euroa ja lainasaamiset 282,5 milj. euroa.

Lyhytaikaiset saamiset vähenivät tilikaudella 33,1 milj. euroa, mitä selittää mm. myynti- ja siirtosaamisten väheneminen.

Rahoja ja pankkisaamia oli tilinpäätöshetkellä 50,7 milj. euroa, joka on 19,2 milj. euroa vähemmän kuin vertailuvuonna. Rahavarojen laskua selittää kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen väheneminen.

Vastattavaa

Taseen oma pääoma oli tilikauden lopussa 1 476,2 milj. euroa, mikä on yli puolet taseen loppusummasta. Oma pääoma kasvoi 185,9 milj. euroa tilikauden ylijäämän seurauksena.

Poistoeron määrä väheni edellisvuoteen verrattuna 13,3 milj. euroa. Suuri muutos johtuu Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakaupan aiheuttamista poistoeron purkukirjauksista. Jäljelle jäänyttä poistoeroa on purettu samassa tahdissa investointivaruksella katettavien investointien poistojen kanssa.

Toimeksiantojen pääomat kasvoivat 6,3 milj. euroa johtuen pääosin lahjoitusrahastojen pääomien muutoksista (4,5 milj. euroa).

Vieras pääoma kasvoi edelliseen tilinpäätökseen verrattuna 40,0 milj. euroa,

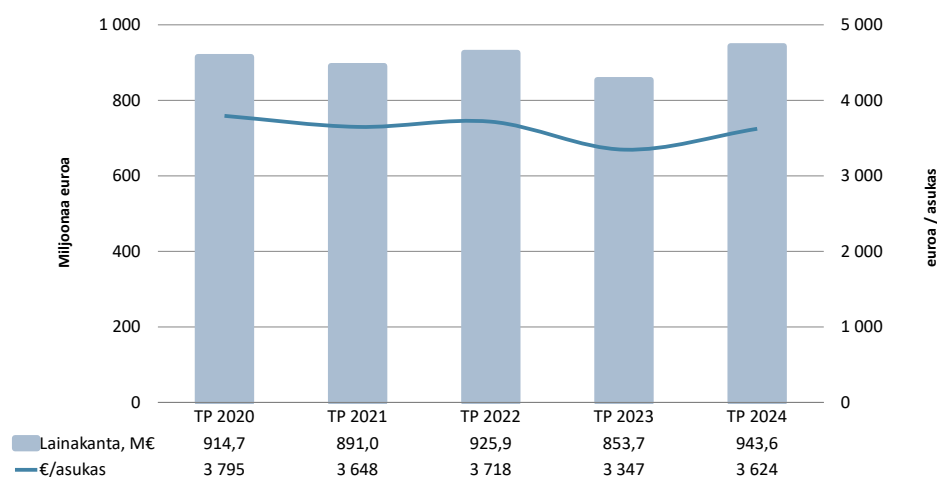
mikä selittyy pitkäaikaisen vieraan pääoman muutoksilla. Korollinen vieras pääoma kasvoi tilikauden aikana yhteensä 89,9 milj. euroa (10,5%), minkä seurauksena asukaskohtaiseksi lainakannaksi muodostui 3 624 euroa. Ostovelat ja siirtovelat vähenivät yhteensä 18,5 milj. euroa.

Tunnusluku lainat ja vastuut rinnastaa vuokra- ja leasingvastuut lainoihin. Tunnusluvun taustalla on ajatus tehdä investointien rahoitus vertailukelpoiseksi riippumatta siitä, miten investointi on rahoitettu. Suhteessa lainakantaan, kaupungin lainat ja vastuut saa merkittävästi suuremman arvon. Asukaskohtaisesti tarkasteltuna lainat ja vastuut olivat 1 489 euroa suuremmat kuin lainakanta, mitä selittää leasingrahoituksen käyttäminen lainanoton rinnalla.

Kaupungin omavaraisuusaste oli tilinpäätöshetkellä 56 prosenttia. Kuntatalouden yleinen hyvä tavoitetaso omavaraisuudelle on 70 prosenttia.

Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 107 prosenttiin, mikä tarkoittaa, että vuoden käyttötulot eivät riitä kattamaan kaupungin vieraan pääoman takaisinmaksua. Tunnusluku kasvoi 10 prosenttiyksikköä vertailuvuodesta.

LAINAMÄÄRÄN KEHITYS

KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tulos- ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain kaupungin ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Laskelmassa on esitetty varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytöt.

Vuoden 2024 kokonaistulot ja -menot eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisvuoteen nähden, johtuen Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisestä. Kokonaistulot kasvoivat edellisestä vuodesta 0,4 milj. euroa johtuen liiketoimintakaupan aiheuttamista pysyvien vastaavien myyntituotoista. Kokonais-

menot kasvoivat edellisestä vuodesta 0,3 milj euroa johtuen pääasiassa antolainasaamisten lisäyksestä koskien Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakauppaa. Kokonaismenot alittivat kokonaistulot 3,3 milj. eurolla.

	2024		2023	
	1 000 euroa	%	1 000 euroa	%
TULOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	322 165	19,1	385 781	30,6
Verotulot	651 181	38,6	681 057	54,0
Valtionosuudet	83 136	4,9	58 344	4,6
Korkotuotot	18 370	1,1	9 247	0,7
Muut rahoitustuotot	33 265	2,0	40 707	3,2
Satunnaiset tuotot	204 294	12,1	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-11 832	-0,7	-21 067	-1,7
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 354	0,2	3 170	0,3
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	205 281	12,1	33 583	2,7
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	1 661	0,1	10 678	0,8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	177 000	10,5	60 000	4,8
Kokonaistulot yhteensä	1 687 875	100,0	1 261 500	100,0
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	973 708	57,8	968 324	71,6
- Valmistus omaan käyttöön	-367	0,0	-3 298	-0,2
Korkokulut	25 480	1,5	21 440	1,5
Muut rahoituskulut	268	0,0	673	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
+/- Pakollisten varausten muutos	268	0,0	-308	0,0
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-468	0,0	0	0,0
Investoinnit				
Investointimenot	314 022	18,6	232 389	17,2
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset	284 554	16,9	1 878	0,1
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	67 641	4,0	68 832	5,1
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	19 454	1,2	63 338	4,7
Kokonaismenot yhteensä	1 684 559	100,0	1 353 266	100,0

KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Konsernin toiminnassa ja rakenteessa tapahtuneet muutokset

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Edellisenä vuotena huippunsa saavuttaneet inflaatio ja markkinakorot rauhoittuivat selvästi vuoden 2024 aikana. Myös odotukset korkotason laskun jatkumisesta olivat markkinoilla selvät vuoden lopulla. Tilanne Euroopan energiamarkkinoilla oli merkittävästi rauhallisempi kuin edellisvuonna. Inflaatiolla ja kohonneilla koroilla oli vielä vaikutuksia konsernin liiketoimintaan, mutta niiden kanssa pärjättiin kohtuullisesti. Merkittäviä pääomavaltaisia infrahankkeita toteuttavat yhtiöt ovat suojanneet korkukulunsa jo hyvissä ajoin. Useat keskeiset yhtiöt menestyivät liiketoiminnassaan hyvin ja maksoivat kaupungille talousarvio tavoitteiden mukaiset osingot.

Merkittäviä tapahtumia konsernissa vuonna 2024 olivat mm. Tampereen Särkänniemi Oy:n kehityshankkeen valmistelut ja siihen liittyvä kaupungin päätös oman pääoman sijoituksesta, Tampereen Vesi Oy:n toiminnan käynnistyminen yhtiömuodossa, Tampereen Kaupunkiliikenne liikelaitoksen yhtiöittämisestä valmistelut sekä Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n ja Tampereen Raitiotie Oy:n megainvestointien jatkuminen.

Hankintalainsäädännön uudistaminen käynnistyi vuoden aikana, ja vaikka

sen lopullista uutta muotoa ei vielä tiedetäkään, vaikuttaa siltä, että konsernin sidosyksikköasemassa oleviin yhtiöihin, niiden toimintaan ja omistusrakenteisiin kohdistuu isoja muutospaineita jatkossa.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Omistajaohjauksen odotukset konsernin liiketoiminnasta vuonna 2025 ovat myönteiset. Talouden suhdanteet osoittavat pientä piristymistä, mutta rakentamisen volyymin ja työllisyyskehitys näyttävät edelleen heikoilta isossa kuvassa. Isossa kuvassa edellytykset normaalille vuodelle konsernissa ovat hyvät, luonnollista hajontaa tietysti esiintyy.

Alkaneena vuotena kaupunki tavoittelee jonkin verran edellisvuotta suurempia osinkoja yhtiöstään, yhteensä 29,2 milj. euroa. Tähän on realistiset mahdollisuudet ja kaupungin taloushaasteiden keskellä jokainen osinkoeuro onkin tarpeen. Pitkällä tähtäimellä Tampereen Energia Oy:n menestyksellä on huomattava vaikutus osinkosummaan ja kun verkkoliiketoiminnan sallittua tuottoa on valtakunnallisesti heikennetty ja energiamarkkinat ovat alttiita geopolittisille tapahtumille, sisältyy osingonmak-

sukyyn riskejäkin. Raitiotien ja jätevedenpuhdistamon lisäksi on Tampereen Särkänniemi Oy:llä alkamassa mittava kehityshanke ja investoinnit, joiden myötä tavoitellaan aivan uudelle tasolle nousvaa vapaa-ajan kohdetta.

Rahoituksen saatavuus yhtiöiden investointeihin on edelleen hyvällä tasolla, eikä siihen odoteta mainittavia heikennyksiä. Korkotaso on asettumassa kohtuulliselle tasolle, eikä pääomakustannusten nähdä rajoittavan investointien toteutuksia.

Kaupungin yhtiöomistuksia arvioidaan kriittisesti ja konsernirakenteeseen valmistellaan muutosehdotuksia ja realisoitavia konsernijaoston omistajastrategioissa päättämien linjausten mukaisesti. Strategisesti vähemmän merkityksellisten omistusten realisointia jatketaan.

Yritysvastuukysymysten merkitys kasvaa vuosi vuodelta. Ympäristön, sosiaalisen ja hallinnollisen vastuun suhteen konsernissa on tehty paljon hyvää työtä, josta tosin kerrotaan julkisuuteen turhan vaatimattomasti. Vastuullisesti hoidettu liiketoiminta tulee tuottamaan tulevaisuudessakin parhaat tulokset ja mm. omistajaohjauksella pyritään myötävaikuttamaan tähän. Konsernin vastuullisuusraportointia kehitetään edelleen.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan kuntalain mukaisen konsernijohton vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seuranta. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa annettava tiedot siitä, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Selonteon laadinnassa on huomioitu mm. omistajaohjauksen vuosittain tytäryhtiöiden johdon kanssa käydyt omistaja- ja tavoitekeskustelut sekä tytäryhtiöiden johdon itsearviointikyselyn tulokset. Itsearviointikysely on toteutettu viimeksi joulukuussa 2024-2025 ja se toteutetaan seuraavan kerran vuoden 2025 loppupuolella. Omistajakeskusteluissa käydään läpi yhtenä osa-alueena mm. tytäryhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien ja riskikartoitusten sisältö ja ajantasaisuus, yhtiön sisäisen valvonnan menettelyt sekä kaupungin yhtiöille antamien eri ohjeistusten noudattaminen.

Kaupunginhallituksen konsernijaoston kokouksissa (11 kokousta vuonna 2024) on ollut tilannekatsaus yleensä 1-2 tytäryhtiön toiminnasta, jolloin jaosto on saanut suoraan ajankohtaista tietoa yhtiöiden johdolta. Konsernijaoston jäsenillä on kokousten yhteydessä mahdollisuus kysyä erilaisista yhtiöistä koskevista asioista ja saada vastauksia suoraan yhtiöiden johdolta. Konsernijaostolla on lisäksi näissä yhteyksissä hyvä

mahdollisuus arvioida yhtiön hallituksen puheenjohtajan toimintaa ja saada arvokasta informaatiota hallituskokouksen valmistelua varten.

Toimivallan- ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuusto päättää Kuntalain 14 §:n mukaan mm. kuntastrategiasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tampereen kaupunkikonsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konsernijaosto, pormestari ja konsernijohtaja, joita avustaa omistajaohjausyksikkö. Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävänä on mm. ohjata ja valvoa omistajana konserniyhteisöjä siten, että nämä toimivat kaupunkikonsernin kokonaisedun, valtuuston hyväksymien omistajaohjauksen periaatteiden ja valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti. Konsernijaosto vastaa myös omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöpanosta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurannasta mm. tytäryhtiöiden osalta.

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt (soveltuvin osin myös säätiöt) noudattavat toiminnassaan Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen konserniohjetta, Hyvä hallinto- ja johtamistapa Tampereen kaupunkikonsernissa (Corporate Governance) -ohjetta ja Palkitsemisperiaatteet Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä -ohjetta. Lisäksi konsernissa noudatetaan yhtenäistä toimitusjohtajasopimusmallia.

Konsernihallinnon omistajaohjausyksikkö vastaa mm. omistajastrategioiden mukaisesta yhtiöomistusten ja konsernirakenteen kehittämisestä, yhtiöomistusten omistaja-arvon kasvattamisesta, yhtiöiden hallitusjäsenien nimeämisen valmistelemisesta sekä konsernivalvonnan toimeenpanosta ja sen tuloksellisuuden raportoinnista konsernijohtolle. Yksikkö järjestää säännöllisesti yhtiöiden hallitusten jäsenille ja toimitusjohtajille

tarkoitettuja kokous- ja koulutustilaisuuksia. Vuonna 2024 järjestettiin kolme toimitusjohtajatapaamista. Konserniyhteisöjen hallitusjäsenille järjestettiin koulutus- ja sidosryhmätilaisuus syksyllä 2024 ja toimintaa on tarkoitus jatkaa myös vuoden 2025 aikana.

Konserniohjauksen toimivallan ja vastuunjakon toimivuuden osalta ei ole havaittu huomautettavaa. On kuitenkin jatkossakin tarpeen kiinnittää huomiota siihen, että toimivaltaan ja vastuunjakoon liittyvissä kysymyksissä varmistetaan kirjallinen dokumentaatio.

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kaupunginhallituksen konsernijaosto nimeää kaupungin jäsenehdokkaat yhtiöiden hallituksiin. Konserniohjeen määritelmän mukaisesti kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten riittävän osaamistason varmistamiseksi konsernihallinnon omistajaohjaus selvittää dokumentoidusti hyvissä ajoin ennen konsernijaoston hallitusjäsenien valintoja kunkin yhtiön tarvitsemia asiantuntemusta. Omistajaohjaus kartoittaa tarvittaessa laajasti potentiaalisia jäsenehdokkaita myös ulkopuolisista asiantuntijoista ja hallitusammattilaisista. Hallitusjäseniksi valituilla henkilöillä tulee myös olla mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa hallitustehtäviensä hoitoon. Omistajaohjaus saa suoraan yhtiöistä edellistä koskevaa informaatiota ja pyrkii vaikuttamaan siihen, että kaupungin yhtiöiden hallitustehtäviin ei valikoidu henkilöitä, joiden ajankäyttömahdollisuudet eivät ole riittäviä.

Omistajaohjausyksikkö valmisteli ehdotukset hallitusten kokoonpanoista huomioiden yllä mainitun lisäksi mm. kuntalain 47 §:n 2. momentti, jonka mukaan kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konsernijaoston puheenjohtajiston ja esittelijän kanssa tehtyjen täsmennysten jälkeen muotoutuneet kokoonpanot

esitettiin konsernijaostolle, joka nimesi kokouksessaan 19.3.2024 § 25 kaupungin jäsen ehdokkaat yhtiöiden hallitukseen vuonna 2024 alkavalle toimikaudelle. Tämän jälkeen kevään yhtiökokouksissa tehtiin osakeyhtiölain mukaisesti hallitusjäsenien valinnat. Tarvittaessa muutoksia yhtiöiden hallituskokoonpanoihin on tehty myös ylimääräisissä yhtiökokouksissa konsernijaoston erillisiin nimityspäätöksiin perustuen.

Yhtiöiden hallitusjäsenien asiantuntemus korostuu nimettäessä yhtiön toimivaa johtoa sekä vaativissa kehitystilanteissa tai muutoin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Konserniohjeen mukaan konsernijaoston tehtävänä on huolehtia siitä, että hallitusten jäsenien nimittäminen perustuu yhtiön tarvitsemaan asiantuntemukseen. Tytäryhtiöiden hallitukseen valittiin jälleen sekä luottamushenkilöjäseniä että asiantuntijaprofiililla olevia jäseniä. Omistajaohjausyksikkö organisoii hallitustyöskentelyn itsearvioinnin tytäryhteisöjen hallituksen jäsenille ja raportoi tuloksista kaupunginhallituksen konsernijaostolle. Omistajaohjausyksikkö teettää myös ulkopuolisia hallitusarvioiteja, joista raportoidaan konsernijaostolle.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhtiöissä

Konserniohjeen periaatteiden mukaisesti tytäryhtiöiden tulee jo valmisteluvaiheessa hankkia omistajan ennakkokanta tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokanta on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan hallituksen kokouksessa, kun merkittävästä asiasta tehdään päätös. Omistajan kantaa haettiin eri yhtiöiden osalta kaupunginhallituksen konsernijaostolta konserniohjeen määrittelemistä asioista joitakin kertoja vuoden 2024 aikana. Konsernijaosto käsittelee ennakkokantaa koskevat asiat julkisuuslaissa säädetyn mukaisesti.

Omistajaohjauksen arvioinnin perusteella ohjeiden antoon kaupungin edus-

tajille tytäryhtiöissä ei ole huomautettavaa.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Konsernitavoitteiden toteutumista selvitetään tilinpäätöskirjan kohdassa Konsernin tytäryhteisöt. Valtuusto asettaa osalle kaupungin tytäryhteisöjä toiminnan ja talouden tavoitteita, joiden toteutumista seurataan kaupungin normaalien seurantajärjestelmien mukaisesti. Talousarviossa tytäryhteisöille asetettiin sekä talouden että toiminnan tavoitteita, joiden asettamiseen myös kaupungin palvelualueet osallistuivat vakiintuneen toimintamallin mukaisesti ja joiden hyväksymisessä konsernijaostolla oli merkittävä rooli.

Tytäryhtiöiden omistajastrategiat käytössä

Omistajastrategioiden laatimisen tavoitteena on, että kaupungin omistamien yhtiöiden muodostama kokonaisuus arvioidaan ainakin kerran valtuustokaudessa ja yhtiöiden omistajastrategioita päivitetään tarpeen mukaan. Yhtiökohtaisten omistajastrategioiden laadinnan taustalla on tarve muodostaa näkemys omistuksen tavoitteista ja kehittämisvisiosta pidemmällä aikavälillä. Omistajastrategioista päätetään omistajaohjauksen valmistelun pohjalta konsernijaostossa. Konsernijaosto käsittelee syksyn 2022 aikana yhteensä 16 keskeisen tytäryhtiön omistajastrategioita ja hyväksyi ne 25.10.2022 § 102. Tämän jälkeen keskeisten tytäryhtiöiden omistajastrategioita on tarkennettu yhtiökohtaisesti tarpeen mukaan. Osakkuusyhtiöiden omistajastrategiat hyväksyttiin konsernijaostossa 23.4.2024 § 36. Konsernijaoston käsittelemät omistajastrategiat ovat salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1 §:n 17-kohdan perusteella. Omistajastrategioiden toimeenpanoa koskeva päätöksenteko tapahtuu tarvittaessa kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

Tytäryhteisöjen työhyvinvointikysely

Konsernijaoston toimeksiannosta on jo useana vuonna tehty kaupungin omistajaohjausyksikön koordinoimana kaupunkikonsernitasoinen työhyvinvointikysely. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöille räätälöidyn yhteisen kyselyn tavoitteena on ollut omistajaohjausnäkökulmasta muodostaa kokonaiskuva kaupunkikonsernin työhyvinvoinnin tilasta. Kyselystä saatavalla tiedolla tuetaan tytäryhteisöjen liiketoimintalähtöistä työhyvinvoinnin kehittämistä ja koko Tampereen kaupunkikonsernin johtamista.

Kysely on toteutettu noin puolentoista vuoden välein vuosina 2017, 2018, 2020 sekä uudelleenkilpailutetun palvelutarjoajan toteuttamana vuosina 2022, 2023 ja 2024. Kyselyiden tulokset on käsitelty konsernijaoston kokouksissa. Tuoreimman selvityksen perusteella voidaan todeta, että työhyvinvoinnin kokonaistilanne on säilynyt vakaana Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä. Kysely toteutettaneen seuraavan kerran loppuvuodesta 2025.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä yhteisöjen taloudellista kehitystä ja tunnuslukuja seurataan säännöllisesti. Vuosittain omistajaohjaus laatii myös laajan raportin Tampereen kaupungin tytär- ja osakkuusyhteisöjen toiminnasta, joka sisältää omistajaohjausyksikön tekemän tilinpäätösanalyysin jokaisesta yhtiöstä, konserniin kuuluvista merkittävistä säätiöistä sekä toimiala-analyysia tärkeimmistä konserniyhtiöistä.

Konsernin tytäryhteisöjen talousraportointi kattaa konsernikatsauksen huhtikuulta merkittävimpien tytäryhtiöiden osalta (14 yhtiötä vuonna 2024), konsernivälitilinpäätöksen elokuulta,

konsernitilinpäätöksen ja lisäksi erillisen omistajaohjauksen vuosittaisen raportin Tampereen kaupungin tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnasta. Konserniennuste laaditaan kolme kertaa vuodessa. Ennuste sisältää tuloslaskelman sekä investointien ja korollisen vieraan pääoman tilinpäätösennusteen.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja konsernipalvelujen käyttö sekä siirtohinnoittelun kustannusvastaavuus

Konsernin ei-markkinoilla toimivilla yhteisöillä on mahdollisuus käyttää hyväkseen omistajaohjauksen asiantuntemusta rahoitusta ja pääoman käyttöä koskevissa asioissa sekä soveltuvin osin muiden in-house statuksen omaavien tukipalveluyhtiöiden palveluita. Parhailaan valmistelussa oleva hankintalainsäädännön muutos todennäköisesti tulee aiheuttamaan erilaisia toiminnan ja omistuksen uudelleenjärjestelyjä kuntakonserneissa. Omistajaohjaus yhdessä lakiyksikön kanssa seuraa lain valmistelua ja reagoi sen mukaisesti tarvittavalla tavalla viimeistään sitten, kun lain lopullisesta sisällöstä saadaan tietoa.

Siirtohinnoittelussa kaupungin yksiköt ja in-house yhtiöt noudattavat kustannusvastaavuuden periaatetta ja kohtuullisen pääoman tuoton vaadetta. Siirtohinnoittelun ei ole raportoitu aiheuttaneen ongelmia.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Tytäryhteisöjen riskienhallintaa ja sen periaatteita ohjataan kaupunginvaltuuston hyväksymällä konserniohjeella ja Corporate Governance -ohjeella. Vastuu riskienhallinnan valvonnasta ja toteutuksesta on viime kädessä tytäryhtiön hallituksella. Konsernijohdon tehtävänä on valvoa tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tuloksellisuutta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuuden valvonnan osalta keskeisessä roolissa ovat vuosittain käytävät omistajakeskustelut, jossa hyvän hallintotavan, sisäisen val-

vonnan ja riskienhallinnan tilanne käydään läpi. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja vastaavat asiasta omistajaohjaukselle. Lisäksi on tehty määräajoin selvityksiä ja kyselyitä yhteisöjen johtamisen, valvonnan ja riskienhallinnan tilasta ja kehityksestä.

Osana vuoden 2023 selontekoa konsernivalvonnan järjestämisestä, omistajaohjaus toteutti tammikuussa 2024 yhdessä kaupungin sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintayksikön kanssa Tampereen kaupungin 26 tytäryhtiölle suunnatun kyselyn, jossa yhtiöiden hallitusten puheenjohtajat vastasivat mm. yhtiöiden sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan ja sisäiseen tarkastukseen liittyviin kysymyksiin. Vastaukset saatiin kaikilta kyselyssä mukana olleilta tytäryhtiöiltä. Kyselyn perusteella tehdyn yhteenvedon mukaan voidaan arvioida, että tytäryhtiöiden hallitukset ovat huolehtineet hyvin eri osa-alueiden mukaisista vastuistaan, eikä merkittäviä konsernitason poikkeamia havaittu. Kysely on tarkoitus toteuttaa seuraavan viimeistään tammikuussa 2026. Sisäinen tarkastus toteutti vuoden 2024 aikana tarkastuksen valikoiduissa konserniyhtiöissä (Tampereen Infra Oy, Tampereen Tilapalvelut Oy, Tredukiinteistöt Oy, Tullinkulman Työterveys-konserni ja Monetra Pirkanmaa Oy). Tarkastuksen perusteella sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty yhtiöissä asianmukaisesti, eikä erityisiä poikkeamia tullut esille.

Tytäryhteisöt ovat hyväksyneet kaupungin laatimat ohjeistukset hallituksissaan. Aiemman mukaisesti voidaan todeta, että tytäryhteisöillä on riskienhallinnan suunnitelmat ja järjestelmät, joita ko. tytäryhteisön hallitus ohjaa ja valvoo säännönmukaisesti. Tytäryhteisöjen hallitusten systemaattista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyden arviointia tulee kuitenkin edelleen kehittää ja samalla selkeyttää tytäryhteisöjen ja konserniohjauksen välistä ohjausta ja tiedonvälitystä. Ohjeistusta on edelleen tarkennettu konserniohjeen ja hyvä hallinto- ja johtamistapa -ohjeen päivittämisen yhteydessä vuonna 2023. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden

uudistetun konserniohjeen 12.6.2023 § 96 ja kaupunginhallitus uudistetun Hyvä hallinto- ja johtamistapa Tampereen kaupunkikonsernissa (Corporate Governance) -ohjeen 6.11.2023 § 453.

Merkittävimmät tunnistetut riskit kaupunkikonsernissa

Tampereen kaupunkikonsernissa merkittävimmät riskit liittyvät liikevaihdoltaan ja taseiltaan isoimpiin yhtiöihin, joista kaupunki saa myös merkittäviä osinkotuloja. Useilla yhtiöillä on valmistelussa tai käynnissä merkittäviä investointeja, joihin saattaa liittyä toteutus- ja käyttöönottovaiheen riskejä.

Useiden yhtiöiden investoinnit ovat riippuvaisia ulkoisesta rahoituksesta. Ulkoisen rahoituksen saatavuus ja hinnoittelu on ollut hyvää, eikä sen suhteen ole tunnistettu merkittäviä riskejä. Rahoituksen kuluja ja saatavuutta turvaa tytäryhteisöjen riittävä kannattavuus, toimiva riskienhallinta ja investointien oikea mitoittaminen. Markkinakorot laskivat selvästi vuoden 2024 aikana ja ovat inflaation rauhoittumisen ansiosta asettumassa tällä tietoa hieman yli 2 %:n tasolle lähivuosina. Korkokustannuksilla on vaikutusta erityisesti suurissa pääomavaltaisissa hankkeissa, kuten infra- ja energiainvestoinnit, mutta omistajaohjauksen käsityksen mukaan konserniyhtiöt ovat tehneet aktiivista korkoriskin hallintaa varautuen ennalta mahdolliseen korkotason nousuun. Siten tapahtunut korkojen nousu ei aiheuttanut suuria ja hallitsemattomia yllätyksiä konserniyhtiöiden toimintaan vuosina 2023-24.

Venäjän helmikuussa 2022 aloittamalla hyökkäyssodalla Ukrainaan on merkittäviä vaikutuksia myös kaupunkikonsernin toimintaan. Kaupunkikonserni tekee yhteistyötä varautumiseen, turvallisuuteen ja mm. energia-asioihin liittyen.

Kaupungin sidosyksikköinä toimivien yhtiöiden asemaan kohdistuu painetta mm. hallitusohjelman kirjausten suunnalta, mutta tällä hetkellä ei ole tietoa siitä mitä tavoitteista lähdetään lakimuutokseksi mahdollisesti valmistelemaan ja milloin. Omistajaohjaus seuraa mahdollista valmistelua ja reagoi sen mukaisesti tarvittavalla tavalla.

Vastaavasti kilpailuneutraliteettisääntelyyn liittyvä lainsäädäntö ja sen tiukentuneet tulkinnot ovat enenevässä määrin vaikuttaneet myös kaupunkiomistajan käytössä olevaan keinovalikoimaan koskien esimerkiksi yhtiöiden toiminnan kehittämiseen osallistumista taloudellisiin panostuksiin niissä yhtiöissä, joiden liiketoiminta tapahtuu markkinoilla. Kaupunkiomistajan on varmistettava huolellisen valmistelun ja oikeudellisen arvioinnin kautta eri näkökulmista mm. se, että tasapuolisen kilpailun edellytykset toteutuvat. Kaupunkikonsernin toiminnan kehittämisessä ja konsernirakennetta koskevissa muutoksissa huomioidaan ennakoivasti kilpailuneutraliteettikysymyksiin liittyvät tilanteet ja mahdolliset riskit. Muutokset voivat myös olla vastaus kilpailuneutraalin toiminnan

varmistamiseksi ja siten osa kaupunkikonsernin riskienhallintaan liittyvää kokonaisuutta.

Tampereen kaupunki toimii aktiivisesti vastuullisuutta edistäen ja huomioiden ympäristö-, sosiaaliset- ja hallinnolliset riskit. Konserniohjeeseen sisältyy ohjeita yhtiöiden vastuullisuustyölle, ja tytäryhteisöiltä edellytetään vastuullisuuden edistämistä ja vastuullisuusriskien hallintaa kaikessa toiminnassa. Vastuullisuus ja vastuullisuusraportointi edistyivät mitavasti vuoden 2024 aikana. Konserniyhtiöille järjestettiin vastuullisuuden osalta koulutusta, ja vastuullisuustavoitteiden tavoiteasetantaa sekä tavoiteraportointia kehitettiin.

Tampereen kaupunkikonserni on erilaisten toimintojen osalta laaja moninainen kokonaisuus. Huolimatta siitä, että

esimerkiksi kaupungin tytäryhtiöt ovat osakeyhtiölain mukaisesti toimivia itsenäisiä yhtiöitä, kohdistuvat monet riskit viime kädessä pääomistajan vastuulle muodossa tai toisessa. Maineriskit on tunnistettu riskikokonaisuudeksi, joka usein kohdistuu yhtiön lisäksi omistaajaan. Kaupunki hallitsee edellä mainittuja riskejä mm. johtamisjärjestelmänsä, annettujen ohjeistusten ja hallitusjäsenvalintojensa kautta.

Konsernin tytäryhteisöissä ei ole tunnistettu edellä mainittuja kokonaisuuksia lukuun ottamatta sellaisia merkittäviä yksittäisiä strategisia tai operatiivisia riskejä, jotka vaikuttaisivat kaupunkikonsernin toimintaan ja taloudelliseen asemaan merkittävästi konsernin kokonaisuuslaajuus huomioiden.

Konsernirakenne

Vuoden 2024 lopussa kaupunkikonserniin kuului 76 tytäryhteisöä, joista kahta yhtiötä ja kolmea säätiötä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen vaikutus konsernitilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltiin molemmat 2 kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöjä oli 20, joista konsernitilinpäätökseen yhdisteltiin konsernin kannalta olennaiset 14 yhteisöä.

Tampereen konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	Yhdistelty (kpl) 2024	Yhdistelty (kpl) 2023	Ei yhdistelty (kpl) 2024	Ei yhdistelty (kpl) 2023
Tytäryhteisöt				
Yhtiöt				
Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt	36	30	0	0
Muut yhtiöt	33	31	2	2
Säätiöt	2	2	3	3
Kuntayhtymät	2	2	0	0
Osakkuus- ja muut omistusyhteisyhteisöt	14	14	6	6
Yhteensä	87	79	11	11

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toimintatuotot	1 021 378	1 043 711
Toimintakulut	-1 442 175	-1 472 391
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	2 552	2 046
Toimintakate	-418 245	-426 634
Verotulot	651 181	681 057
Valtionosuudet	83 136	58 344
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	20 623	13 270
Muut rahoitustuotot	5 524	2 240
Korkokulut	-58 684	-46 460
Muut rahoituskulut	-1 961	-638
Vuosikate	281 575	281 180
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-228 364	-215 254
Omistuksen eliminointierot	2 117	0
Arvonalentumiset	-7 450	-1 797
Tilikauden tulos	47 878	64 128
Tilinpäätössiirrot	151	1 100
Tilikauden verot	-11 471	-9 516
Laskennalliset verot	-4 143	-3 628
Vähemmistöosuudet	-2 902	223
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	29 514	52 307
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	71	71
Vuosikate / Poistot, %	119	130
Vuosikate, euroa / asukas	1 081	1 102
Asukasmäärä	260 358	255 050

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

Vuosikate prosenttia poistoista = 100 * Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + Arvonalentumiset)

Konsernitilinpäätös sisältää konsernituloslaskelman, konsernitaseen ja konsernin rahoituslaskelman sekä liitetiedot. Konsernitilinpäätöksessä siihen yhdisteltäviä yhteisöjä pyritään kuvaamaan siten kuin ne muodostaisivat yhden kirjanpitovelvollisen.

Konsernituloslaskelman analysointi

Konsernituloslaskelma osoittaa konsernin eli kaupungin ja konserniyhteisöjen yhteenlasketun kannattavuuden sekä taloudellisen tuloksen. Konsernitilinpäätöksestä vähennetään konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, sisäiset katteet sekä

vähemmistöosakkaiden osuudet toiminnan tuloksesta.

Konsernin toimintakate parani 8,4 milj. euroa vertailuvuodesta, mikä johtui toimintakulujen vähenemisestä. Toimintakulut vähenivät erityisesti aineiden tarvikkeiden ja tavaroiden osalta (-85,2 milj. euroa). Henkilöstökulut (642,6 milj. euroa) muodostivat 45 prosenttia toimintakuluista. Tytäryhteisöistä palvelujen ostoja kertyi konserniin eniten Tampereen Tilapalvelut Oy:n toimesta. Konsernin henkilöstökuluista yli 70 prosenttia muodostuu Tampereen kaupungin henkilöstöstä. Toimintatuotot vähenivät vertailuvuodesta 22,3 milj. euroa, mitä selittää erityisesti myyntituottojen väheneminen. Myyntituotot muodostivat tili-

kaudella kuitenkin yhä 77,6 prosenttia konsernin toimintatuloista. Myyntituottoja kertyi konserniin erityisesti Tampereen Energia- konsernista ja Tampereen kaupungilta. Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 71 prosenttia.

Vuosikate parani 0,4 milj. euroa edellisvuodesta, vuosikate kattoi poistoista ja arvonalentumisista 119 prosenttia.

Konsernin tilikauden tulos (47,9 milj. euroa) heikkeni 16,3 milj. euroa (25,3 %) vertailuvuodesta. Kaupungin tulokseen verrattuna konsernin tulos oli heikko johtuen Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakaupan myyntivoiton eliminoinnista konsernin tuloslaskelmasa. Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 13,1 milj. euroa vertailuvuodesta.

Konsernin rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	281 575	281 180
Tilikauden verot	-11 471	-9 516
Tulorahoituksen korjaukset	-12 953	6 571
	257 150	278 234
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-538 561	-537 371
Rahoitusosuudet investointimenoihin	6 106	3 170
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 838	11 775
	-516 617	-522 427
Toiminnan ja investointien rahavirta	-259 467	-244 192
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 189	-2 093
Antolainasaamisten vähennykset	107	10 592
	-1 083	8 499
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	427 972	304 249
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-157 282	-121 957
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-17 541	47 218
	253 149	229 510
Oman pääoman muutokset	-860	-358
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6 521	-1 877
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 763	-2 789
Saamisten muutos	41 800	45 627
Korottomien velkojen muutos	-41 526	-189 219
	4 031	-148 259
Rahoituksen rahavirta	255 237	89 393
Rahavarojen muutos	-4 230	-154 799
Rahavarat 31.12.	145 543	149 772
Rahavarat 1.1.	149 772	304 572
	-4 230	-154 799
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-856 617	-736 878
Investointien tulorahoitus, %	53	53
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	1,0
Lainanhoitokate	1,6	1,9
Kassan riittävyys, pv	24	25

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta -välitulos kuvaa investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Kertymään lasketaan mukaan tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden rahavirrat.

Investointien tulorahoitus %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$
Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)
Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan rahoituslaskelman mukaisia pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä.

Kassan riittävyys, pv

= $365 * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin rahoituslaskelman analysointi

Konsernin rahoituslaskelmalla osoitetaan kaupunkikonsernin varojen hankinta ja niiden käyttö tilikauden aikana. Se kuvaa konsernin toiminnasta aiheutuneita rahavirtoja kaupunkikonsernin ja sen ulkopuolisten tahojen välillä. Rahoituslaskelmasta on eliminoitu konsernin keskinäisten liiketapahtumien rahavirtavaikutukset.

Toiminnan rahavirta osoittaa miten konserni on onnistunut tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Toiminnan rahavirta (257,2 milj. euroa) toteutui 21,1 milj. euroa vertailuvuotta heikompana, minkä taustalla on 19,5 milj. euron muutos tulo-rahoituksen korjauserissä. Tämä johtuu vuonna 2023 Kotilinnasäätiön konsernista poistumisen aiheuttamia kirjauksia, jotka kohdistuivat kyseiseen erään ja olivat poikkeuksellisen suuria. Tulorahoituksen korjauserissä vuosikatetta oikaistaan konsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuus-

yhteisöjen tulososuuksien ja osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta. Vuosikate toteutui lähes edellisen tilikauden tasolla ja sen muodostumista on käsitelty konsernituloslaskelman analysoinnin yhteydessä.

Investointien rahavirta osoittaa konsernin rahavarojen käytön investointihyödykkeisiin. Investointien rahavirta (-516,6 milj. euroa) toteutui 5,8 milj. euroa edellisvuotta pienempänä pääosin pysyvien vastaaviin kohdistuvien rahoitusosuuksien kasvun (2,9 milj. euroa) johdosta. Merkittävimmät investointimenot konsernissa toteutuivat kaupungin lisäksi Tampereen Vesi Oy:n, Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n, Tampereen Raitiotie Oy:n sekä Tampereen Energia -konsernin toimesta.

Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 259,5 milj. euroa negatiivisena. Investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella 53 prosenttia.

Rahoituksen rahavirta toteutui 255,2 milj. euroa positiivisena pääosin lainakannan muutosten seurauksena. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 428 milj.

euroa ja jo olemassa olevia pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 157,3 milj. eurolla. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin erityisesti Tampereen Vesi Oy:n (283 milj. euroa), Tampereen kaupungin (177 milj. euroa) ja Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n (70 milj. euroa) toimesta. Muissa maksuvalmiuden muutoksissa (4 milj. euroa) erityisesti toimeksiantojen varojen ja pääomien muutoksella Tampereen kaupungin kautta (6,5 milj. euroa) oli positiivinen vaikutus rahoituksen rahavirtaan.

Rahavarojen muutos oli tilikaudella 4,2 milj. euroa negatiivinen. Tilinpäätöshetken rahavaroilla olisi katettu 24 päivän ajan kaikki toiminnan aiheuttamat kasvasta maksut.

Konsernin lainanhoitokatteeksi muodostui 1,6 yksikköä. Lainanhoitokate on hyvällä tasolla silloin, kun tunnusluku saa suuremman arvon kuin 2. Tunnusluvun tulkinnassa tulee huomioida kaupungin kertalyhenteisten lainojen erääntymisen vaikutus.

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	6 021	7 163
Muut pitkävaikutteiset menot	121 550	120 452
Ennakkomaksut	919	485
	128 490	128 099
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	321 875	304 241
Rakennukset	1 877 504	1 786 250
Kiinteät rakenteet ja laitteet	829 886	827 904
Koneet ja kalusto	178 247	165 163
Muut aineelliset hyödykkeet	34 425	33 060
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	824 691	655 086
	4 066 627	3 771 704
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	90 956	90 599
Muut osakkeet ja osuudet	32 553	31 041
Muut lainasaamiset	20 110	20 473
Muut saamiset	895	896
	144 513	143 010
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 807	5 909
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	55 590	52 827
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	9 044	9 903
Lyhytaikaiset saamiset	165 312	206 125
Rahoitusarvopaperit	45 579	26 668
Rahat ja pankkisaamiset	99 963	123 104
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 717 926	4 467 351

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
	1 000 euroa	1 000 euroa
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	607 814	607 814
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	168	168
Muut omat rahastot	27 586	27 709
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	982 033	929 726
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	29 514	52 307
	1 647 114	1 617 724
VÄHEMMISTÖOSUUDET	83 169	81 108
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	1 010	1 089
Muut pakolliset varaukset	19 780	22 482
	20 789	23 571
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	23 421	20 003
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	2 330 768	2 044 887
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	96 749	100 861
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	157 998	190 730
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	357 917	388 467
	2 943 433	2 724 945
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 717 926	4 467 351
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Konsernin omavaraisuusaste, %	37	38
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	167	152
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	1 011 547	982 033
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa / asukas	3 885	3 850
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	2 488 766	2 235 617
Konsernin lainat, euroa / asukas	9 559	8 765
Konsernin lainat ja vastuut 31.12., 1000 euroa	3 122 758	2 912 273
Konsernin lainat ja vastuut, euroa/asukas	11 994	11 418
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	20 110	20 473
Asukasmäärä	260 358	255 050

Konsernin omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Konsernin lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Liittymismaksut ja muut velat)

Konsernin lainat ja vastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Liittymismaksut ja muut velat) + Vuokra- ja leasingvastuut

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt Joukkovelkakirjalainasaamiset ja Muut lainasaamiset

Konsernitaseen analysointi

Konsernitase osoittaa kaupunkikonsernin taloudellisen aseman selvittämällä konserniyhteisöjen varat ja velat.

Tampereen kaupunkikonsernin taseen loppusumma (4 718 milj. euroa) kasvoi 250,6 milj. euroa vertailuvuodesta.

Taseen vastaavaa-puolelle sisältyvät pysyvät ja vaihtuvat vastaavat sekä toimeksiantojen varat. Aineelliset hyödykkeet muodostivat 96,9 prosenttia taseen pysyvistä vastaavista. Aineelliset hyödykkeet kasvoivat yhteensä 295 milj. euroa vertailukaudesta. Kasvusta suurin osa selittyi ennakkomaksujen ja keskeneräisten hankkeiden (169,6 milj. euroa) sekä rakennusten (91,3 milj. euroa) kasvulla.

Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat vaihtomaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Lyhytaikaiset saamiset vähenivät vuodenvaihteesta 40,8 milj. euroa, mitä selittää erityisesti muiden saamisten ja myyntisaamisten vähentyminen. Rahoitusarvopaperit kasvoivat tilikaudella 18,9 milj. euroa, mikä selittyy Vilusen Rinne Vuokra-asunnot Oy:n tekemällä 16 milj. euron

sijoituksella rahamarkkinainstrumentteihin. Rahat ja pankkisaamiset vähenivät vuodenvaihteesta 23,1 milj. euroa, mihin vaikutti keskeisesti mm. kaupungin rahavarojen väheneminen.

Taseen vastattavaa-puoli kertoo konsernin oman ja vieraan pääoman määrän, vähemmistöosuudet, pakolliset varaukset sekä toimeksiantojen pääomat. Konsernin omavaraisuusasteeksi muodostui 37 prosenttia, mikä on prosentin vähemmän kuin edellisvuonna. Omavaraisuusaste mittaa vakavaraisuutta ja kykyä selvitä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tunnusluvun hyvä tavoitetaso kaupunkikonsernissa on 50 prosenttia.

Vieras pääoma kasvoi vuodenvaihteesta 218,5 milj. euroa, mikä selittyy pitkäaikaisen korollisen vieraan pääoman kasvulla (285,9 milj. euroa). Muutoksesta 45,2 prosenttia (129 milj. euroa) kohdistuu Tampereen kaupungin pitkäaikaisen korollisen vieraan pääoman kasvuun. Koroton vieras pääoma väheni erityisesti ostovelkojen osalta. Konsernin lainakanta kasvoi vuodenvaihteesta 253,1 milj. euroa, minkä seurauksena asukas-

kohtaiseksi lainakannaksi muodostui 9 559 euroa. Tampereen kaupungin osuus konsernin pitkäaikaisesta korollisesta vieraasta pääomasta (2 330,8 milj. euroa) oli tilinpäätöshetkellä 30,3 prosenttia. Tytäryhteisöistä merkittävimmät lainakan- nat olivat Tampereen Raitiotie Oy:llä (350,4 milj. euroa), Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:lla (308,3 milj. euroa) sekä Tampereen Vuokratalosäätiöllä (322,2 milj. euroa). Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 167 prosenttia, kasvua edelliseen tilinpäätökseen oli 15 prosenttiyksikköä.

Konsernin lainojen ja vastuiden määrä oli tilikaudella 11 994 euroa asukasta kohden. Tunnusluvun laskennassa vuokra- ja leasingvastuut rinnastetaan lainoihin, minkä tarkoituksena on tehdä investointien rahoitus vertailukelpoiseksi riippumatta siitä, miten investointi on rahoitettu. Asukaskohtaisesti tarkasteltuna lainat ja vastuut olivat 2 435 euroa suuremmat kuin lainakanta, mitä selittää leasingrahoituksen käyttäminen lainanoton rinnalla.

KAUPUNGINHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Kaupungin tilikauden tulos muodostui 172 584 446,16 euroa ylijäämäiseksi. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä siten, että

- aiemmin tehdyistä investointivaroista syntynyttä poistoeroa tuloutetaan 13 339 725,16 euroa
- vahinkorahastosta tuloutetaan 147 911,77 euroa toteutuneiden menojen katteeksi
- tilikauden ylijäämä 186 072 083,09 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä -erään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertynyttä ylijäämää.

Talousarvion toteutuminen

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarvion toteutuminen -osa sisältää laskelma- ja strategiaosan, palvelualueiden, kehitysohjelmien, konsernihallinnon ja taseyksiköiden talousarvion toteumavertailun. Talousarvion toteumavertailuissa on esitetty valtuuston talousarviossa hyväksymän sitovuustason mukaisten määrärahojen, tuloarvioiden, investointien ja toiminnan tavoitteiden toteumat ja niiden olennaiset poikkeamat talousarvioon. Valtuustoon nähdessä sitovien erien toteumavertailu on esitetty kootusti Olennaiset poikkeamat talousarvioon -osiossa.

Laskelmaosassa on esitetty talousarvion tuloslaskelman, investointien ja rahoituslaskelman toteumavertailut. Lisäksi laskelmaosassa esitetään liikelaitosten vaikutus kaupungin tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen. Talousarvion laskelmaosa sisältää informaatiota kaupungin yhteenlasketusta taloudesta, joka ei ole valtuustoon nähdessä sitovaa. Talousarvion tuloslaskelman, investointien ja

rahoituslaskelman toteumavertailuissa on esitetty palvelualueiden, kehitysohjelmien, konsernihallinnon ja taseyksiköiden talousarvion toteutuminen sisältäen myös sisäiset erät. Lisäksi on esitetty liikelaitosten ja taseyksikkönä käsiteltävän Vahinkorahaston vaikutus koko kaupungin tuloksen, rahoituksen ja investointien muodostumiseen.

Laskelmaosassa on esitetty myös kaupungin yhteisten erien eli verotulojen, valtionosuuksien, korkotuottojen ja -kulujen, muiden rahoitustuottojen ja -kulujen sekä antolainauksen ja korollisten velkojen muutosten toteuma. Nämä erät muodostavat suuren osan kaupungin tuloperustasta ja niistä valtuustoon nähdessä sitovaa on korkotuottojen ja -kulujen netto. Lisäksi rahoituslaitoksilta nostettavien pitkäaikaisten lainojen lisäys ei saa olla talousarviota suurempi.

Strategiaosassa on esitetty toiminnan tavoitteiden toteumatiedot kaupunkistrategiasta johdettujen sitovien toiminnan tavoitteiden osalta. Talous-

arviossa liikelaitoksille asetettujen tavoitteiden toteuma on esitetty erillistilinpäätöksissä.

Käyttötalous ja investoinnit yksiköittäin -osassa on esitetty lautakuntien, kehitysohjelmien ja konsernihallinnon talousarvion toteumavertailut ja toiminnan tavoitteiden toteumatiedot. Taseyksiköt-osassa on esitetty Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen talousarvion toteumavertailu ja toiminnan tavoitteiden toteumatiedot. Liikelaitoksen ja taseyksikkönä käsiteltävän Vahinkorahaston erillistilinpäätökset löytyvät Erillistilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat -osiosta.

Talousarviossa kaupungin merkittävimmille tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen on esitetty erillisessä Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt -osassa. Yhteisöille asetetut tavoitteet eivät oikeudellisesti sido tytäryhteisöjä, vaan niiden tarkoituksena on tuoda esille pääomistajan tahto.

OLENNAISET POIKKEAMAT TALOUSARVIOON

Talousarvion toteutuminen -osa sisältää laskelma- ja strategiaosan, palvelualueiden, kehitysohjelmien, konsernihallinnon ja taseyksiköiden talousarvion toteumavertailun. Talousarvion toteumavertailuissa on esitetty valtuuston talousarviossa hyväksymän sitovuustason mukaisten määrärahojen, tuloarvioiden, investointien ja toiminnan tavoitteiden toteumat ja niiden olennaiset poikkeamat talousarvioon. Yhteenvetotaulukossa on esitetty kootusti valtuustoon nähden sitovien erien toteutuminen. Ylitykset on korostettu keltaisella.

Talousarvion toteumavertailuissa esitettäviin lukuihin sisältyvät kaupungin sisäiset erät, ellei toisin ole mainittu. Vastaavasti investointiluvuissa ei ole huomioitu sisäisen katteen eliminointia, joten talousarvion toteumavertailuissa investointien toteuma on sisäisten katteiden verran suurempi kuin kaupungin ulkoisessa rahoituslaskemassa.

Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden osalta merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon kohdistuivat elinvoima- ja osaamislautakuntaan sekä asunto- ja kiinteistö- ja elinvoima- ja osaamislautakuntaan. Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate toteutui 11,6 milj. euroa budjetoitua parempana, mikä selittyi pääosin toimintakulujen alituksella.

Toimintakulujen alitukset kohdistuivat pääasiassa palvelujen ostoihin sekä henkilöstökuluihin. Asunto- ja kiinteistö- ja elinvoima- ja osaamislautakunnan 16 milj. euroa budjetoitua heikomman toteuman taustalla olivat erityisesti myyntivoittojen budjetoitua heikompi toteuma.

Konsernihallinnon yhteisten erien toimintakate toteutui 19,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana, mihin vaikutti pysyvien vastaavien myyntivoittojen alittuminen 20,0 milj. eurolla suunniteltujen myyntien siirtyttyä seuraavalle vuodelle. Muun konsernihallinnon toimintakate oli 5,5 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottojen ylitystä selittää suurelta osin valtiolta saatu muutuskulukorvaus TE-uudistuksen valmisteluun. Toimintakulujen alitus muodostuu lukuisista eristä. Suurin poikkeama on strategisen hankekehityksen (Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta) 2,1 M€ kulujen alitus, koska työt eivät ole käynnistyneet suunnitellusti. Konsernihallinnolla valtuustoon nähden sitovaa oli ICT-kehittämisen toimintakate ja nettoinvestoinnit yhteensä sekä tarkastuslautakunnan, keskusvaalilautakunnan ja muun konsernihallinnon toimintakatteet.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintakate toteutui muutetun talousarvion tasolla.

TILIKAUDEN TULOS

-31,7 M€

ILMAN SATUNNAISIA
TUOTTOJA (TP24)

INVESTOINTIEN TULORAHOITUS- PROSENTTI

48,3 %

ILMAN TAMPEREEN VEDEN
SVOP:IA (TP24)

PALVELUALUEIDEN YHTeenLASKETTU TOIMINTAKATE

- 10,9 M€

(TP24 / MUUTETTU TA24)

LAINAKANNAN MUUTOS

+ 89,9 M€

(TP23 / TP24)

NETTOINVESTOINNIT

+ 47,1 M€

(TP24 / MUUTETTU TA24)

Yhteenveto poikkeamista talousarvioon, sitovat erät

KÄYTTÖTALOUS

1 000 euroa	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Palvelualueet (toimintakate)					
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-389 156	-389 145	-11	-384 359	-4 786
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta					
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-113 819	-115 525	1 706	-113 832	-1 693
Hyvinvoinnin kehitysohjelma	-378	-500	122	-500	0
Hiedanranta-kehitysohjelma	-88	-75	-13	-75	0
Elinvoiman palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-92 136	-99 327	7 191	-101 210	1 883
Ammatillinen koulutus (tilikauden tulos)	2 157	-2 297	4 454	0	-2 297
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	-357	-357	-0	-4 978	4 621
Hiedanranta-kehitysohjelma	-33	-32	-1	-452	420
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	-214	-214	-0	-1 308	1 094
Welcoming City -kehitysohjelma	-17	-17	-0	-500	483
Elämystalouden kehitysohjelma	-139	-139	-0	-1 072	933
Asunto- ja kiinteistölautakunta					
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	172 008	188 980	-16 972	187 678	1 302
Hiedanranta-kehitysohjelma	-74	-1 020	946	-1 020	0
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-48 777	-52 329	3 552	-52 037	-292
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	-134	-330	196	-330	0
Hiedanranta-kehitysohjelma	0	-400	400	-400	0
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	-505	-495	-10	-495	0
Joukkoliikennelautakunta	-33 582	-34 293	712	-34 257	-36
Konsernihallinto (toimintakate)					
Konsernihallinto					
ICT-kehittäminen (toimintakate+nettoinvestoinnit)	-10 466	-14 710	4 244	-11 210	-3 500
Tarkastuslautakunta	-407	-412	5	-412	0
Keskusvaalilautakunta	-1 010	-1 183	173	-1 183	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	-829	-2 550	1 721	0	-2 550
Hiedanranta-kehitysohjelma	34	-348	382	0	-348
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	-1 055	-1 094	39	0	-1 094
Welcoming City -kehitysohjelma	-295	-483	188	0	-483
Elämystalouden kehitysohjelma	-497	-633	136	0	-633
Konsernihallinto (pl. erikseen sitovat erät)	-28 718	-32 536	3 818	-27 741	-4 795
Yhteiset erät	-110 207	-91 042	-19 165	-92 993	1 951
Taseyksiköt (liikeylijäämä)					
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	102	0	102	0	0

LASKELMAOSA

1 000 euroa	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Korkotuotot ja -kulut	-7 109	-2 581	-4 528	-2 581	0
Pitkäaikaisten lainojen muutos	109 359	110 359	-1 000	80 359	30 000

INVESTOINNIT

Nettoinvestoinnit sitovuustasoinn (1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-1 672	-3 796	2 124	-2 432	-1 364
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-15 250	-17 635	2 385	-13 450	-4 185
Elinvoiman palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-464	-606	142	-100	-506
Ammatillinen koulutus	-1 697	-2 000	303	-2 000	0
Asunto- ja kiinteistölautakunta					
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-16 361	-13 800	-2 561	-13 300	-500
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	-116 283	-151 494	35 211	-127 931	-23 563
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	-630	-3 500	2 870	-1 600	-1 900
Hiedanranta-kehitysohjelma	-3 821	-6 916	3 095	-3 500	-3 416
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-54 193	-48 300	-5 893	-48 300	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	-4 782	-7 200	2 418	-5 500	-1 700
Hiedanranta-kehitysohjelma	0	-200	200	-200	0
Joukkoliikennelautakunta	-11	-500	489	-500	0
Konsernihallinto					
Yhteiset erät	-87 806	-88 881	1 075	-53 700	-35 181
Liikelaitokset					
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	-3 965	-4 000	35	-4 000	0

Laskelmaosan toteutuminen

Laskelmaosassa esitetään korkotuot-
tojen ja -kulujen sekä pitkäaikaisten
lainojen lisäysten toteutuminen talous-
arvioon nähden. Korkotuotot ja -kulut
toteutuivat tilikaudella 4,5 milj. euroa
budjetoitua heikompina. Pitkäaikaisten
lainojen muutos oli 109,4 milj. euroa, jo-
ka oli muutetun talousarvion mukainen.

Investointien toteutuminen

Koko kaupungin yhteenlasketut nettoin-
vestoinnit olivat 310,7 milj. euroa, mikä

oli 47,1 milj. euroa muutettua talousar-
viota alhaisempi. Suurin syy alhaiseen
toteumaan oli hankkeiden toteutuminen
tilikausien välillä toisin kuin oli suunnit-
teltu. Ilman Tampereen Vesi Oy:n SVOP-
sijoitusta nettoinvestoinnit olivat 225,7
milj. euroa. Peruskaupungin nettoinvesto-
innit olivat yhteensä 306,7 milj. euroa
ja ne alittivat muutetun talousarvion 47,1
milj. eurolla. Peruskaupungin yksiköiden
investointeja budjetoitiin uudelleen yh-
teensä 72,3 milj. euroa (KV 18.12.2023,
19.2.2024, 20.5.2024 ja 10.6.2024).

Asunto- ja kiinteistölautakunnan net-
toinvestoinnit 137,1 milj. euroa toteutui-
vat 38,6 milj. euroa muutettua talousar-
viota pienempinä. Eroa selittää erityisesti
talonrakennushankkeiden toteutumi-
nen ennakoitua myöhemmin. Talonra-
kennushankkeiden nettoinvestoinnit
116,3 milj. euroa alittivat muutetun ta-
lousarvion 35,2 milj. eurolla. Uudelleen
budjetoitavien talonrakennushankkei-
den investointiesitys 28,9 milj. euroa hy-
väksyttiin vuodelle 2025 (KV 17.2.2025).
Maaomaisuuden investointeja (pl. erik-

seen sitovat erät) toteutui 16,4 milj. euroa. Maaomaisuuden investoinnit (pl. erikseen sitovat erät) ylittivät muutetun talousarvion 2,6 milj. eurolla. Asunto- ja kiinteistölautakunnan Hiedanranta-kehitysohjelman investoinnit 3,8 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 3,1 milj. eurolla. Asunto- ja kiinteistölautakunnan uudelleen budjetoitavan Hiedanranta-kehitysohjelman investointiesitys 2,9 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2025 (KV 17.2.2025). Asunto- ja kiinteistölautakunnan Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit 0,6 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 2,9 milj. eurolla ja investointien uudelleenbudjetoitointiesitys 2,5 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2025 (KV 17.2.2025).

Konsernihallinnon yhteisten erien investoinnit 87,8 milj. euroa toteutuivat 1,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Tampereen Vesi Oy:n liiketoimintakauppaan sisältyi noin 85,0 milj. euron sijoitus yhtiön vapaan oman pääoman rahastoon (svop). Talousarvioon sisältyi sijoitus Lentorata Oy:öön (ent. Suomi-rata Oy) 0,3 milj. eurolla, joka ei toteutunut. Lisäksi Hopealinja Oy:öön tehtiin 2,0 milj. euron svop-sijoitus, josta kirjattiin arvonalentuminen (1,78 milj. euroa). Osakkeisiin ja osuuksiin oli varattu 1,6 milj. euroa kaupunginhallituksen käyttöön erillisten päätösten mukaan, ja siitä käytettiin noin 0,8 milj. euroa.

Konsernihallinnolla valtuustoon nähdyn sitovaa taso ICT-kehittämisessä oli toimintakate ja bruttoinvestoinnit yhteensä ja ICT-kehittämisestä löytyy tietoa tarkemmin käyttötalous ja investoinnit -osiosta konsernihallinnon osuudesta.

Yhdyskuntalautakunnan nettoinvestoinnit 59,0 milj. euroa ylittivät muutetun talousarvion 3,3 milj. eurolla. Ylitystä aiheutti suunniteltua hankalammat pohjaolosuhteet joissakin kohteissa, edellisvuodesta siirtyneiden kohteiden toteutus ja uudet kohteet, joihin ei ollut varauduttu. Yhdyskuntalautakunnan Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit 4,8 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 2,4 milj. eurolla ja investointien uudelleenbudjetoitointiesitys 2,0 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2025 (KV 17.2.2025). Samassa yhteydessä hyväksyttiin myös yhdyskuntalautakunnan osalta Hiedanranta-kehitysohjelman uudelleenbudjetoitointiesitys 0,2 milj. euroa.

Kehitysohjelmien investointien tietoja löytyy investointien toteumavertailu -osiosta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nettoinvestoinnit 15,3 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 2,4 milj. eurolla. Syynä alitukselle olivat hankkeiden viivästymiset ja siirtymiset vuodelle 2025. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan uudelleen budjetoitavien investointiesitys

4,2 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2025 (KV 17.2.2025).

Kasvatus- ja opetuslautakunnan nettoinvestoinnit 1,7 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 2,1 milj. eurolla. Syynä alitukselle olivat rakennushankkeiden aikataulumuutoksista (mm. Härmälän koulu) ja ensikertaisen kalustamisen toimitusten viivästymiset useissa eri kohteissa. Kasvatus- ja opetuslautakunnan uudelleen budjetoitavien investointiesitys 1,2 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2025 (KV 17.2.2025).

Elinvoima- ja osaamislautakunnan nettoinvestoinnit 2,2 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 0,4 milj. eurolla. Syynä alitukselle olivat rakennushankkeiden aikataulumuutokset ja sen takia ensikertaisen kalustamisen viivästyminen verrattuna talousarvioon. Elinvoima- ja osaamislautakunnan uudelleen budjetoitavien investointiesitys 0,2 milj. euroa hyväksyttiin vuodelle 2025 (KV 17.2.2025).

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen nettoinvestoinnit 4,0 milj. euroa toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti.

Tarkemmat tiedot poikkeamista löytyvät investointien toteumavertailusta ja toimintayksiköiden tekstien yhteydestä.

LASKELMAOASAN TOTEUTUMINEN

Tuloslaskelman toteumavertailu

Talousarvion toteumavertailu

Liikelaitosten ja rahastojen vaikutus

1 000 euroa	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja sisältäen sisäiset erät					TP 2024 sisältäen sisäiset erät		TP 2024 ilman sisäisiä eriä		
	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset	Liikelaitokset*	Koko kaupunki	Perus-kaupunki	Liikelaitokset*	Koko kaupunki
Toimintatuotot										
Myyntituotot	220 985	216 443	4 542	214 560	1 883	24 447	245 432	101 308	1	101 309
Maksutuotot	51 594	46 622	4 972	46 367	255	0	51 594	51 238	0	51 238
Tuet ja avustukset	33 214	32 442	772	29 643	2 799	120	33 334	33 268	120	33 388
Vuokratuotot	234 201	237 945	-3 744	236 315	1 630	94	234 295	112 669	94	112 762
Muut toimintatuotot	23 852	62 129	-38 277	61 978	151	271	24 124	23 286	181	23 467
Toimintatuotot yhteensä	563 847	595 582	-31 734	588 863	6 718	24 931	588 779	321 769	395	322 165
Valmistus omaan käyttöön	367	426	-59	129	297	0	367	367	0	367
Toimintakulut										
Henkilöstökulut	-439 072	-448 221	9 149	-437 654	-10 567	-14 108	-453 180	-439 072	-14 108	-453 180
Palkat ja palkkiot	-355 793	-362 980	7 186	-354 325	-8 654	-11 472	-367 265	-355 793	-11 472	-367 265
Henkilösivukulut	-83 278	-85 241	1 963	-83 329	-1 912	-2 636	-85 914	-83 278	-2 636	-85 914
Eläkekulut	-73 515	-74 174	658	-72 648	-1 525	-2 330	-75 845	-73 515	-2 330	-75 845
Muut henkilösivukulut	-9 763	-11 068	1 305	-10 681	-387	-306	-10 070	-9 763	-306	-10 070
Palvelujen ostot	-471 206	-478 242	7 036	-476 608	-1 634	-2 852	-474 058	-327 115	-2 716	-329 831
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 158	-25 834	3 676	-25 781	-53	-5 497	-27 655	-21 619	-5 497	-27 116
Avustukset	-62 007	-64 611	2 604	-64 787	177	0	-62 007	-62 007	0	-62 007
Vuokrakulut	-216 047	-217 424	1 377	-215 166	-2 258	-547	-216 594	-95 017	-34	-95 051
Muut toimintakulut	-6 638	-3 699	-2 939	-3 381	-319	-189	-6 827	-6 514	-9	-6 523
Toimintakulut yhteensä	-1 217 129	-1 238 032	20 902	-1 223 378	-14 654	-23 192	-1 240 322	-951 344	-22 364	-973 708
Toimintakate	-652 915	-642 024	-10 891	-634 386	-7 638	1 739	-651 175	-629 207	-21 968	-651 175
Verotulot	651 181	643 500	7 681	643 500	0	0	651 181	651 181	0	651 181
Valtionosuudet	83 136	80 845	2 291	79 990	855	0	83 136	83 136	0	83 136
Rahoitustuotot ja -kulut	25 886	25 369	517	25 369	0	2	25 887	25 886	2	25 887
Korkotuotot	18 031	18 085	-54	18 085	0	0	18 031	18 370	0	18 370
Muut rahoitustuotot	50 559	45 987	4 572	45 987	0	2	50 561	33 263	2	33 265
Korkokulut	-25 140	-20 666	-4 474	-20 666	0	-0	-25 140	-25 480	0	-25 480
Muut rahoituskulut	-17 564	-18 037	473	-18 037	0	0	-17 564	-268	-0	-268
Vuosikate	107 288	107 690	-402	114 473	-6 783	1 741	109 029	130 996	-21 967	109 029
Poistot ja arvonalentumiset	-138 953	-126 746	-12 207	-126 938	192	-1 785	-140 738	-138 953	-1 785	-140 738
Satunnaiset erät	204 294	204 294	-0	165 500	38 794	0	204 294	204 294	0	204 294
Tilikauden tulos	172 628	185 238	-12 610	153 035	32 203	-44	172 584	196 336	-23 751	172 584
Poistoeron lis. (-) tai väh.(+)	13 340	13 235	105	700	12 535	0	13 340	13 340	0	13 340
Rahastojen lis. (-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	148	148	0	148	148
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	185 968	198 473	-12 505	153 735	44 738	104	186 072	209 676	-23 603	186 072

* Sarakkeessa esitetty liikelaitokset ja rahastot

Tuloslaskelman toteutuminen

Tuloslaskelman toteumavertailu sisältää peruskaupungin (palvelualueet, kehitysohjelmat ja konsernihallinto) tuloslaskelman toteumavertailun sekä liikelaitosten ja vahinkorahaston vaikutuksen kaupungin tulokseen. Peruskaupungin talousarvion toteumavertailun jälkeen laskelmassa on esitetty liikelaitosten ja koko kaupungin toteuma sisältäen sisäiset erät. Laskelman viimeiset sarakkeet kuvaavat kaupungin ulkoisen tuloksen muodostumisen peruskaupungin ja liikelaitosten välillä.

Seuraava analyysi on tehty vertaillen peruskaupungin muutettua talousarvioita tilikauden toteumaan sisältäen sisäiset erät. Valtuusto päätti vuoden aikana talousarviomuutoksista neljässä kokouksessa. Lisäksi konsernijohtajan päätöksellä tehtiin kolme talousarvion kohdistuvaa päätöstä, jotka koskivat ensisijaisesti organisaatiomuutoksia. 1.3.2024 tehdyssä organisaatiomuutoksessa vetovoima- ja edunvalvonta sekä strateginen hankekehitys -palvelukokoinaisuudet ja kehitysohjelmat siirtyivät konsernihallintoon.

Tilikauden toimintakate oli 10,9 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi. Toimintatuotot toteutuivat 31,7 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi ja toimintakulut 20,9 milj. euroa budjetoitua alhaisempina. Toimintakate toteutui budjetoitua parempana erityisesti elinvoima- ja osaamislautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan osalta. Elinvoima- ja osaamislautakunnan 11,6 milj. euron budjetoitua paremman to-

teuman taustalla olivat pääosin palvelujen ostojen sekä henkilöstökulujen alitukset. Yhdyskuntalautakunnan toimintakateen 4,1 milj. euron parempi toteutuminen johtui ensisijaisesti palvelujen ostojen ja henkilökulujen budjetoitua pienemmistä toteumista. Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakate toteutui 16 milj. euroa budjetoitua heikompana. Toteumaa selittävät erityisesti toimintatuottojen heikompi toteuma muutettuun talousarvioon verrattuna johtuen myyntivoittojen budjetoitua heikomasta kertymästä.

Verorahoituksen kertymä oli yhteensä 734,3 milj. euroa. Verorahoitus toteutui 10 milj. euroa budjetoitua parempana erityisesti kunnallisverotulojen sekä opetus- ja kulttuuritoimen muiden valtionosuuksien vaikutuksesta.

Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat 25,9 milj. euroa lähes muutetun talousarvion tasolla 0,5 milj. euroa parempina.

Poistot ja arvonalentumiset ylittivät muutetun talousarvion 12,2 milj. eurolla. Ylitystä selittävät ensisijaisesti tilikaudella tehdyt arvonalennuskirjaukset, jotka kohdistuivat konsernihallintoon sekä asunto- ja kiinteistölautakuntaan.

Tilikauden tulos muodostui 12,6 milj. euroa muutettua talousarviota heikomaksi.

Liikelaitosten vaikutus tilikauden tuloksen muodostumiseen

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen ja taseyksikkönä toimivan vahinkorahaston vaikutus kaupungin tuloksen

muodostumiseen on esitetty edellä olevan laskelman Liikelaitokset -sarakkeilla. Vaikutus on esitetty erikseen ilman sisäisiä eriä ja sisältäen sisäiset erät. Sisäisillä erillä tarkoitetaan kaupungin yksiköiden välisiä myynti- ja ostotapahtumia sekä niistä aiheutuvia tuottoja ja kuluja, jotka ovat mukana talousarvion toteumaluvuissa. Liikelaitosten vaikutusta kaupungin tulokseen analysoidaan sisäiset erät sisältävien lukujen osalta.

Liikelaitosten yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 0,04 milj. euroa. Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakaupan myötä liikelaitosten vaikutus kaupungin tulokseen on muuttunut merkittävästi edellisestä tilikaudesta. Liikelaitosten tuottojen osuus kaupungin toimintatuotoista oli tilikaudella 2024 noin 4 prosenttia, kun se edellisessä tilinpäätöksessä oli 15 prosenttia. Tuotoista suurin osa oli myyntituottoja, joista suurin osa oli Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen sisäisiä myyntituloja Joukkoliikenteeltä.

Liikelaitosten osuus kaupungin toimintakuluista oli ainoastaan 1,9 prosenttia, kun se edellisessä tilinpäätöksessä oli 5 prosenttia. Tampereen Kaupunkiliikenteen osuus kaupungin henkilöstökuluista oli 3,1 prosenttia.

Liikelaitosten rahoitustuotot ja -kulujen merkitys kaupungin kokonaisuudessa ei Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakaupan jälkeen ole ollut merkittävä. Poistoista ja arvonalentumisista Tampereen Kaupunkiliikenne liikelaitoksen osuus oli 1,3 prosenttia.

Verotulot

Verotulot (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
Kunnallisvero	458 299	447 000	11 299	447 000
Yhteisövero	108 789	109 500	-711	109 500
Kiinteistövero	84 093	87 000	-2 907	87 000
Yhteensä	651 181	643 500	7 681	643 500

Verotuloja kertyi vuonna 2024 yhteensä 651,2 milj. euroa. Verotulojen kokonaismäärä laski vuodesta 2023 noin 30 milj. euroa. Verotuloja kertyi 7,7 milj. euroa budjetoitua enemmän.

Kunnallisverotuloja kertyi 458,3 milj. euroa, mikä on 11,3 milj. euroa talousarviota enemmän. Kunnallisveroa tilitettiin 19,5 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023.

Kunnallisverotulojen poikkeuksellisen korkea taso vuonna 2023 perustui ns. verohäntiin, jolloin kunnille kertyi vanhoilta verovuosilta (eli ennen verovuotta 2023) kunnallisverotuloja korkeammilla tuloveroprosenteilla. Vuonna 2024 vanhojen verovuosien positiivinen vaikutus

käytännössä poistui ja näin ollen kehitys oli negatiivinen.

Vuoden 2024 kunnallisveron tilitykset olivat ennustettua suurempia. Vuoden 2024 ennakonpidätykset olivat selvästi aikaisempia vuosia korkeammalla tasolla. Tarkkaa syytä/syitä ennakonpidätyksen korkealle tasolle ei vielä tiedetä. Veronmaksajien käsissä on, miten ennakonpidätyksiään maksaa, ja paljonko tulee veronpalautusta tai jäännösveroa, kun verotus valmistuu. On siis hyvin mahdollista, että vuoden 2025 verotulot jäävät aiemmin arvioidusta. Ja on myös mahdollista, että kunnallisveron verovuoden 2024 jako-osuuteen tehdään negatiivinen oikaisu, kun verotus

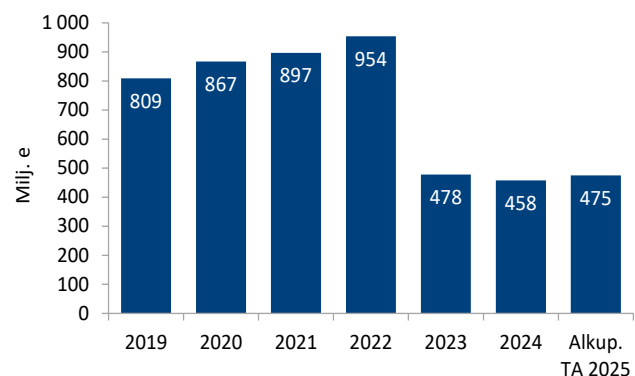
valmistuu lokakuun lopussa 2025. Kyseessä voi myös olla edellä mainittujen seikkojen yhteisvaikutus. Asia varmistuu viimeistään, kun valmistuvan verotuksen 2024 ensimmäiset ennakkotiedot julkaistaan kesäkuussa.

Ansio- ja pääomatuloverojen tilitysjärjestelmä aiheuttaa ajoittain myös toisen verotulojen jaksotukseen liittyvän haasteen, jota kutsutaan "tilitysten rytmihäiriöksi". Tilitysjärjestelmässä kaikki ansio- ja pääomatuloverot kerätään ennakonkannossa kootusti ja jaetaan veronsaajille ennakkollisten, eli arvioitujen osuuksien perusteella. Valtiolla ohjautuvat ja vaikeasti ennustettavat pääomatuloverot (erityisesti myyntivoitoista) ovat

TULOVEROPROSENTIN JA VEROTETTAVAN TULON KEHITYS

	Tulovero- prosentti	Verotettava tulo, milj. €	Muutos, %
2014	19,75	3 803,8	1,9
2015	19,75	3 867,6	1,7
2016	19,75	3 895,3	0,7
2017	19,75	3 825,7	-1,8
2018	19,75	3 987,9	4,2
2019	19,75	4 154,1	4,2
2020	20,25	4 281,1	3,1
2021	20,25	4 503,6	5,2
2022	20,25	4 774,5	6,0
2023	7,61	5 434,1	13,8
2024	7,6		
2025	7,6		

KUNNALLISVERON KEHITYS

usein isompien vero-oikaisujen taustalla. Kunnallisveron verovuoden 2024 ryhmäosuuteen tehtiin joulukuussa vajaan 150 miljoonan euron positiivinen oikaisu. Osuudet vahvistettiin valtiovarainministeriön asetuksella 13.12.2024. Tämän vuoksi Tampereenkin kunnallisveron tuotto ylitti talousarvion ja loppuvuoden ennusteet.

Ansiotulojen viime vuosien ripeä kasvu on näkynyt kunnallisverotulojen hyvin myönteisenä kehityksenä. Vuoden 2023 ennakonpidätyksen alaiset ansiotulot kasvoivat Tampereella 6,6 prosenttia. Ennakkotiedon mukaan vuoden 2024 kasvu oli 4,4 prosenttia, koko maan muutoksen jäädessä 3,3 prosenttiin.

Kuntaliiton helmikuussa 2025 julkaiseman uuden arvion mukaan kunnallisveron kasvu vuonna 2025 jäisi erittäin vaatimattomaksi. Tampereen kunnallisverotulot kuitenkin jatkaisivat kohtuullista kasvu taloussuunnitelmakaudella.

Yhteisöverotuloja kertyi 84,1 milj. euroa, mikä on 2,9 milj. euroa talousarviota vähemmän. Yhteisöveroja kertyi 13,9 milj. euroa (-14,2 %) vuotta 2023 vähemmän. Tampereen jako-osuus yhteisöveron tuotosta laski edellisvuodesta (4,82683057 prosentista 4,78552116 prosenttiin).

Vuoden 2023 korkeampia tilityksiä selittää pääosin ns. verohännät. Verovuoden 2024 ennakot olivat lähes vuoden 2023 tasolla. Yhteisöveron kokonaiskehitys on ollut arvioitua heikompaa.

Vuonna 2024 kunnille tilitettiin yhteisöverotuloja kaikkiaan 1,768 mrd. euroa, mikä oli 14,3 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kuntaryhmän osuus yhteisöverosta putosi 33,76 prosentista 23,91 prosenttiin vuodelle 2023 soteuudistuksen vuoksi ja edelleen 23,69 prosenttiin verovuodelle 2024.

Kuntaliiton helmikuussa 2025 julkaiseman ennusteen mukaan kuntien

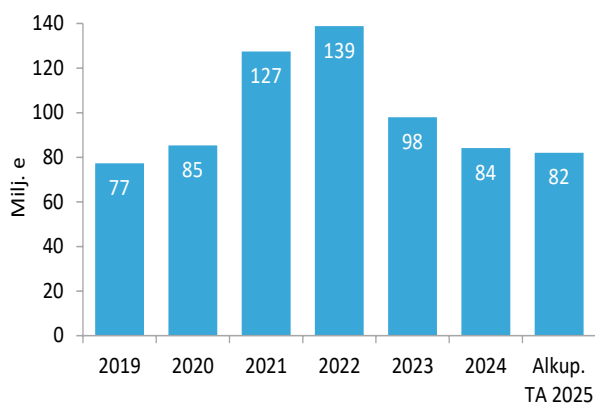
yhteisöveron tilitykset tulevina vuosina laskevat vuositasolla keskimäärin noin -60 milj. eurolla syksyn 2024 arviosta. Yhteisöveron ennusteen liittyy tällä hetkellä merkittäviä epävarmuuksia.

Kiinteistöverotuloja kertyi 108,8 milj. euroa, mikä oli 0,7 milj. euroa talousarviota vähemmän. Kiinteistöverotulot kasvoivat edellisestä vuodesta 3,5 milj. euroa (3,3 %).

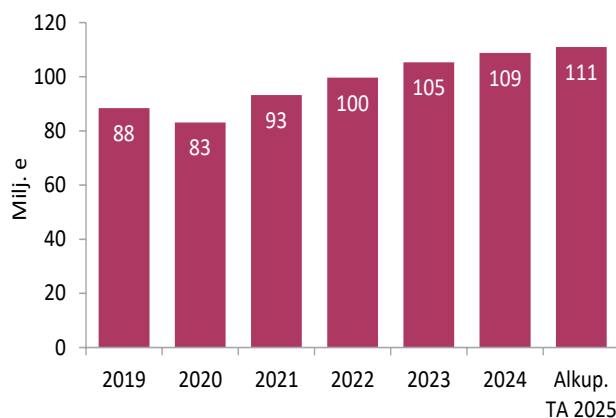
Kiinteistöveroa määrättiin maksettavaksi Tampereella 109,8 milj. euroa, mikä oli 3,0 milj. euroa (2,8 %) edellisvuotta enemmän. Verotusarvot nousivat 2,2 %, kun edellisenä vuonna kasvu oli 9,8 %.

Koko maassa kiinteistöveroa määrättiin yhteensä 2 402 miljoonaa euroa, mikä oli noin 160 miljoonaa euroa (+7,1 %) enemmän kuin verovuonna 2023. Verotusarvojen muutos oli 1,6 %.

YHTEISÖVERON KEHITYS

KIINTEISTÖVERON KEHITYS

Valtionosuudet

Valtionosuudet (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	-38 785	-39 254	469	-37 828	-1 426
Verotulomenetysten korvaus	36 720	36 720	0	37 358	-638
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	85 201	83 379	1 822	80 460	2 919
Yhteensä	83 136	80 845	2 291	79 990	855

Kunnat saivat vuonna 2024 valtionosuuksia yhteensä vajaat 3,4 miljardia euroa. Valtionosuudet vähenivät noin 235 miljoonaa euroa (6,5 %) vuodesta 2023. Vähenemisen syynä oli sote-siirtolaskelmien valmistuminen, mikä johti kuntien valtionosuuksien pysyvään 500 milj. euron lisävähennykseen. Siirtyvät verotulot osoittautuivat pienemmiksi kuin ennakoarvioissa, kun verotus vuodelta 2022 valmistui marraskuussa 2023. Valtio päätyi kompensoimaan sote-vähennyksen vaikutusta 192 milj. euron määräaikaisella valtionosuuden lisäyksellä, joka peritään kunnilta valtionosuusvähennyksenä vuosina 2025–2027.

Tampereen kaupunki sai valtionosuuksia vuonna 2024 yhteensä 83,1 milj. euroa, mikä oli 2,3 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Valtionosuudet kasvoivat 24,8 milj. euroa vuodesta 2023. Kasvu perustui sote-uudistuksen tasauserien pienemiseen sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien kasvuun.

Peruspalvelujen valtionosuus oli 38,8 milj. euroa negatiivinen. Peruspalvelujen valtionosuus toteutui 0,5 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, koska valtio jakoi kesken vuoden käyttämättä jääneitä määrärahoja kunnille asukasluvun suhteessa.

Peruspalvelujen valtionosuus on Tampereella sote-uudistuksen seurauksena negatiivinen. Tampereelta siirrettiin hyvinvointialueelle sote-menoja enemmän, mitä verotuloja ja valtionosuuksia leikattiin ja tätä erotusta tasoitetaan muutosrajoittimella ja järjestelmämuutoksen tasauksella.

Sote-uudistuksen muutosrajoitin oli Tampereelle 34,9 milj. euroa negatiivinen (2023: -53,8 milj. euroa) ja sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen tasaus 2,5 milj. euroa negatiivinen (2023: -17,9 milj. euroa). Vuonna 2023 nämä valtionosuserät perustuivat arviotietoihin vuoden 2022 sote-kuluista sekä siirtävistä verotuloista. Valtionosuus muuttui merkittävästi, kun laskelmat sekä kustannus-

ten että verotulojen suhteen päivitettiin. Lopullinen sote-siirtolaskelma valmistui vasta kesäkuussa 2024.

Uusia elementtejä vuonna 2024 olivat pysyvä sote-lisäsiirto ja sen määräaikainen kompensointi. Tampereen osuus kuntien pysyvästä 500 milj. euron sote-lisävähennyksestä on -22,6 milj. euroa ja määräaikainen lisäys vuonna 2024 oli 8,6 milj. euroa.

Verotulomenetysten korvaus esitetään omana eränään osana valtionosuuksia. Kun verotukseen tehdään muutoksia (verovähennyksiä lisätään), kuntien verotulot pienenevät. Näitä kompensoidaan kunnille lisäämällä veromenetystä vastaava euromäärä kunnan valtionosuuteen. Verotulomenetysten korvauksesta käytetään myös nimityksiä veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus ja veromenetysten kompensatio.

Verotulomenetysten korvausta maksettiin Tampereelle yhteensä 36,7 milj. euroa. Kompensatiot kasvoivat vuodes-

ta 2023 vain 0,4 milj. euroa eli verovähennykset eivät muuttuneet merkittävästi vuonna 2024. Kompensaatioita kertyi muutetun talousarvion mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat 85,2 milj. euroa. Valtionosuuksia kertyi 1,8 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Valtiovarainministeriö päätti esi- ja perusopetuksen yksikköhintojen korjauksesta kesken vuoden, mikä lisäsi valtionosuuksia lähes 0,9 milj. euroa. Yhtä paljon lisäsi nettomääräisesti lukio-opiskelijoiden määrän kasvun ja kunnan omarahoitusosuuden muutoksen huomioiminen valtionosuuk-

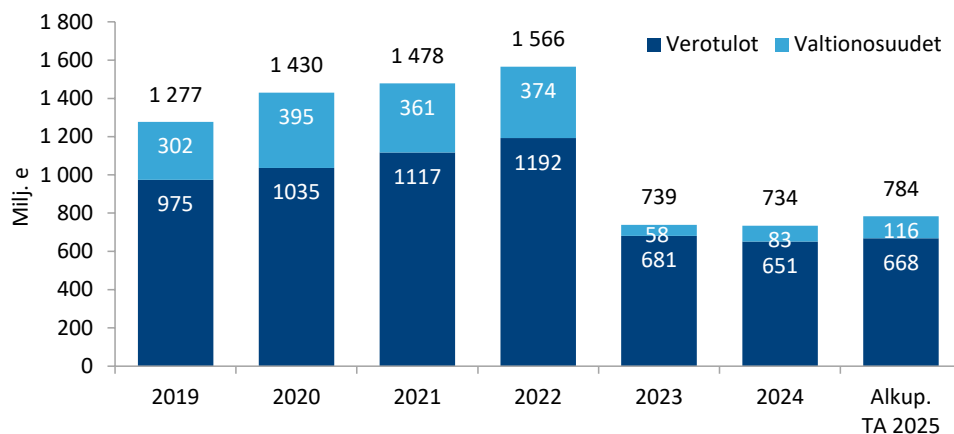
sisä vuoden lopussa. Lisäksi valtionosuuteen tehtiin loppuvuonna muutamia pieniä tarkistuksia.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet kasvoivat edellisvuodesta 5,2 milj. euroa (6,5 %). Omarahoitusosuudet toisen asteen koulutukseen kasvoivat asukasmäärän sekä erityisesti ammatillisen koulutuksen yksikköhinnan myötä 4,8 milj. euroa. Ammatilliseen koulutukseen rahoitusta saatiin bruttomääräisesti 4,5 milj. euroa vuotta 2023 enemmän, lukiokoulutukseen 1,2 milj. euroa ja perusopetuksen erityislisiä (mm. aikuisten perusopetus, valmistava opetus

ja vaikeasti kehitysvammaisten opetus) 3,4 milj. euroa. Työväenopiston valtionosuudet tippuivat lähes 0,3 milj. euroa.

Kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaan valtiolta ammatillisen koulutuksen järjestämiseen saatava, opetus- ja kulttuuritoimen muihin valtionosuuksiin sisältyvä, yksikköhintarahoitus käytetään kokonaisuudessaan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen. Tredulle kohdistettavien ammatillisen koulutuksen valtionosuuksien yhteismäärä vuonna 2024 oli vajaa 101,2 milj. euroa (2023: 95,4 milj. euroa).

VERORAHOITUKSEN KEHITYS

Korkotuotot ja -kulut

Edellisinä vuosina korkealle noussut inflaatio jatkoi laskemistaan ja Euroopan Keskuspankki pystyi aloittamaan ohjauksen koron alentamisen. Markkinakorot reagoivat tilanteeseen ja esimerkiksi 6 kuukauden euribor-korko laski vuoden aikana noin 3,9 %:sta 2,6 %:iin. Pitkien korkojen liikkeet jäivät pieniksi, sillä esimerkiksi 10 vuoden koronvaihtosopimuksen korko liikkui molemmin puolin 2,5 %:a pitkin vuotta. Keskuspankeilla oli edessään vaikea tasapainoilu koron laskujen määrän ja ajoituksen kanssa siten, että reaktiot ovat riittäviä, mutta ettei inflaatio ryöpsähdä uudelleen liikkeelle. Tällä hetkellä markkinat uskovat korkojen laskevan vuoden 2025 loppuun mennessä noin 2 %:n tasolle ja aloittavan sen jälkeen uuden rauhallisen nousun.

Korkotuotot

Korkotuotot olivat yhteensä 18,0 milj. euroa.

Ulkoiset korkotuotot olivat 18,4 milj. euroa ja ne toteutuivat hieman muutettua talousarviota suurempina. Korkotuotot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden merkittävästi, kun Tampereen Vesi Oy aloitti toimintansa ja liiketoimintakaupan rahoituksesta kertyi kaupungille korkotuottoa. Tämä tuotto on oikaistu tilinpä-

töksessä antolainojen korkotuottoihin, kun se muutetussa talousarviossa näkyi muissa korkotuotoissa. Antolainojen korkotuotoista valtaosa muodostui Tampereen Vesi Oy:n, Tampereen Energia Oy:n, Tampereen Vuokratalosäätöön ja KOy Tampereen Monitoimiareenan maksamista koroista.

Korkokulut

Kaupungin ulkoiset korkokulut olivat yhteensä 25,5 milj. euroa ja ne toteutuivat noin 4,6 milj. euroa talousarviota suurempina. Summasta 0,7 milj. euroa kohdentui rahastoitujen pääomien tuotoksi, jonka suuruus määräytyy kaupungin sijoitusomaisuuden todellisen tuoton perusteella. Kaupungin korollisista veloista korkoa maksettiin viime vuonna 24,8 milj. euroa. Korkokulut kasvoivat edellisvuoteen nähden velkapääoman kasvun ja korkeahkon korkotason johdosta. Erityisesti tytäryhtiöiltä konsernitilin myötä olevasta velasta maksettava korko oli ennakoitua suurempi.

Vuoden lopulla lainojen suojausaste oli hieman alle 60 %:a, jolloin euribor-korkojen muutokset vaikuttivat kaupungin korkokuluihin runsaan 40 %:n painolla. Tilikauden korkokuluihin on kirjattu myös aiemmin toteutettujen koronvai-

tosopimusten muokkauksista johtuva eikkassavaikutteinen 0,9 milj. euron korkojaksotuskulu. Lainoista maksettu efektiivinen korkokulu vastasi koko korollisen vieraan pääoman keskimorkkoa 2,5 prosenttia. Korko sisältää viitekoroista, marginaaleista ja korkosuojausista aiheutuneet rahoituskustannukset. Ilman korkosuojauskaupungin korkokulut olisivat olleet lähes prosenttiyksikön suuremmat vuonna 2024.

Valtuuston syksyllä 2019 hyväksymien rahoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti korkojohdannaissopimuksilla pyritään tasaamaan markkinakorkojen muutosten aiheuttamaa vaihtelua korkokuluissa eli pienentämään korkovirtariskiä sekä parantamaan korkokulujen ennustettavuutta. Suojausasteen tulee periaatteiden mukaan olla 40-60 %:n välillä. Tyypillisesti sopimuksista joudutaan maksamaan matalien korkojen aikaan ja niistä hyödytään korkojen noustessa. Vaikutus on samankaltainen kuin kiinteäkorkoisten lainojen käytöllä.

Korkojohdannaissopimuksia on laadittu suojaustarkoituksessa ja niitä on solmittu heti voimassa olevina sekä tulevaisuudessa voimaan astuvina. Tässä tarkasteluhorisonttina on ollut valtuuston talousarvion yhteydessä laatima taloussuunnitelmakausi ja sen aikana arvioitu velan määrän kehitys. Koska kaupungin lainasalkku koostuu melko suuresta määrästä erillisiä lainoja ja niiden korkopäivät hajautuvat ympäri kalenterivuotta, on korkomenojen portfoliosuojaus nähty perusteltuna toimintatapana. Siinä suojausta toteutavien sopimusten korkopäivät hajautuvat myös kalenterivuodelle, mutta eivät välttämättä samoille päiville kuin lainojen korkopäivät. Keskimäärin laskettuna tapa johtaa kuitenkin erittäin korkeaan viitekorkojen vastaavuuteen ja riskien hallinnalliseen tavoitteeseen.

Solmitut johdannaissopimukset tuottavat joko yksiselitteisen kiinteän koron kassavirran tai ehdollisen kiinteän koron kassavirran. Mikään sopimuksista ei toteutuessaan kasvata kaupungin korkovirtariskiä eli lisää korkokuluja tilanteessa, jossa markkinakorot nousevat.

Korkotuotot (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
Sisäiset korkotuotot	-339	-223	-116	-223
Sisäiset erät yhteensä	-339	-223	-116	-223
Antolainat	15 571	5 208	10 364	5 208
Sijoitukset	253	0	253	0
Muut korkotuotot	2 546	13 100	-10 554	13 100
Ulkoiset erät yhteensä	18 370	18 308	63	18 308
Yhteensä	18 031	18 084	-53	18 084

Korkokulut (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
Sisäiset korkokulut	339	223	116	223
Sisäiset erät yhteensä	339	223	116	223
Rahalaitokset	-16 227	-16 189	-39	-16 189
Lahjoitusrahastot	-700	-100	-600	-100
Muut korkokulut	-8 552	-4 600	-3 952	-4 600
Ulkoiset erät yhteensä	-25 480	-20 889	-4 591	-20 889
Yhteensä	-25 140	-20 665	-4 475	-20 665

Muut rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot

Ulkoiset rahoitustuotot toteutuivat noin 5,3 milj. euroa talousarviota parempina. Tästä noin 3,3 milj euroa muodostui vuoden aikana myytyjen sijoitusten myyntivoitoista. Myös osinkotuottojen määrä ylittyi selvästi, samoin kuin muihin rahoitustuottoihin kirjattava konsernitilin talletuskorko.

Merkitävimmän osinkotuoton kaupunki sai Tampereen Energia Oy:ltä,

tasana 20,0 milj euroa. Osinkotuottojen 1,0 milj euron ylitykseen vaikutti eniten Tuomi Logistiikka Oy:n, Tampereen Infra Oy:n sekä Tampereen Tilapalvelut Oy:n osingot, jotka eivät sisältyneet talousarvioon.

Rahoituskulut

Liikelaistosten maksamat sisäiset korvaukset peruspääomasta näkyvät rahoituskuluissa yhtä suurina kuin tulojen

puolella. Muut rahoitusmenot ylittyivät talousarvioon nähden eräiden sijoitusten arvonalennuskirjausten johdosta. Nämä liittyvät vuoden aikana toteutuneeseen nopeaan korkojen nousuun ja sen aiheuttamaan laskennallisiin arvonalennuksiin kiinteistörahastoissa. Koron kääntyessä laskuun on odotettavissa, että rahastojen tuotto palautuu normaaliin vuokratuottoa heijastavaan tasoon.

Muut rahoitustuotot (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
Muut sisäiset rahoitustuotot	17 296	18 000	-704	18 000
Sisäiset erät yhteensä	17 296	18 000	-704	18 000
Rahoitusarvopapereiden myyntioivot	3 325	0	3 325	0
Verotilityskorot	16	0	16	0
Osinkotuotot	27 843	26 822	1 021	26 822
Muut rahoitustuotot	2 080	1 165	915	1 165
Ulkoiset erät yhteensä	33 265	27 987	5 278	27 987
Yhteensä	50 561	45 987	4 574	45 987

Muut rahoituskulut (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
Muut sisäiset rahoituskulut	-17 296	-18 000	704	-18 000
Sisäiset erät yhteensä	-17 296	-18 000	704	-18 000
Verotilitysten korkokulut	-2	0	-2	0
Viivästyskorkokulut	-41	0	-41	0
Muut rahoituskulut	-226	-37	-189	-37
Ulkoiset erät yhteensä	-268	-37	-232	-37
Yhteensä	-17 564	-18 037	472	-18 037

Investointien toteumavertailu

INVESTOINNIT	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuperäinen TA 2024	Muutokset
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Kasvatus- ja opetuslautakunta	1 672	3 796	2 124	2 432	1 364
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	15 250	17 635	2 385	13 450	4 185
Elinvoiman palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Ammatillinen koulutus	1 697	2 000	303	2 000	0
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	464	606	142	100	506
Asunto- ja kiinteistölautakunta					
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	16 361	13 800	-2 561	13 300	500
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	117 587	152 280	34 693	128 717	23 563
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	630	3 500	2 870	1 600	1 900
Hiedanranta-kehitysohjelma	3 821	6 916	3 095	3 500	3 416
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	55 796	49 900	-5 896	49 900	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	4 826	7 200	2 374	5 500	1 700
Hiedanranta-kehitysohjelma	0	200	200	200	0
Joukkoliikennelautakunta	15	500	485	500	0
Konsernihallinto					
Konsernihallinto, muut	0	0	0	0	0
Yhteiset erät	87 806	88 881	1 075	53 700	35 181
ICT kehittäminen	4 134	9 235	5 102	6 600	2 635
Peruskaupunki yhteensä	310 059	356 450	46 390	281 499	74 950
Rahoitusosuudet	-3 354	-2 647	706	-2 386	-261
Peruskaupunki nettoinvestoinnit yhteensä	306 705	353 802	47 097	279 113	74 689
Liikelaitokset					
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	3 965	4 000	35	4 000	0
Liikelaitokset yhteensä	3 965	4 000	35	4 000	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Liikelaitosten nettoinvestoinnit yhteensä	3 965	4 000	35	4 000	0
Nettoinvestoinnit yhteensä	310 671	357 802	47 132	283 113	74 689
Pysyvien vastaavien luovutustulot peruskaupunki	205 280	279 755	-74 475	450 882	-171 127
Pysyvien vastaavien luovutustulot liikelaitokset	1	5	-4	5	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot yhteensä	205 281	279 760	-74 479	450 887	-171 127

Investointien toteutuminen

Talousarvion investointien toteumavertailussa esitetään niin sanotun peruskaupungin investoinnit. Liikelaitosten vaikutusta kaupungin investointeihin kuvataan edellä olevan laskelman viiden

viimeisen rivin investointivertailussa, joka sisältää peruskaupungin ja liikelaitoksen investoinnit sekä koko kaupungin investoinnit.

Talousarvion toteumavertailu sisältää myös kaupungin sisäiset investoinnit, ja

näihin mahdollisesti sisältyvät sisäiset katteet. Tästä syystä investointimenot voivat poiketa kaupungin rahoituslaskelmassa esitetyistä ulkoisista investoinneista. Koko kaupungin ulkoiset nettoinvestoinnit olivat suuruudeltaan 310,7

milj. euroa, kuten myös sisäiset erät sisältävä investointien toteuma. Ilman Tampereen Vesi Oy:n SVOP-sijoitusta nettoinvestoinnit olivat 225,7 milj. euroa.

Peruskaupungin investoinnit

Peruskaupungin investoinnit olivat yhteensä 306,7 milj. euroa ja ne alittivat muutetun talousarvion 47,1 milj. eurolla. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutuksista kirjattiin tuloja 205,3 milj. euroa, joka alittaa muutetun talousarvion 74,5 milj. eurolla. Ilman Tampereen Vesi-liikelaitoksen yhtiöittämistä luovutustuloja kirjattiin 15,2 milj. euroa.

Liikelaitoksen investoinnit

Liikelaitoksen (Tampereen Kaupunkiliikenne) osuus nettoinvestoinneista oli n. 0,01 % ja suuruudeltaan 4,0 milj. euroa.

Seuraavassa on esitetty kaupungin merkittävimpiä investointikohteita ja poikkeamia suunniteltuun peruskaupungin ja liikelaitosten osalta. Investoinnit on esitetty bruttoinvestointeina, joka ei ole sitovuustaso lautakunnittain. Tarkemmat tiedot investointikohteista löytyvät ao. yksiköiden osuuksista joko talousarvion toteumavertailuosiossa tai erillistilinpäätökset-osassa.

Investointien jakautuminen

Yhdyskuntarakentaminen ja talonrakennushankkeet toteutuivat 173,4 milj. eurolla eli n. 55,8 % kaupungin kokonaisinvestoinneista ja 76,8 % koko kaupungin investoinneista ilman Tampereen Vesi Oy:n SVOP-sijoitusta.

Yhdyskuntalautakunnan alaisista perustoiminnan investoinneista toteutui 55,8 milj. euroa, joka ylitti muutetun talousarvion 5,9 milj. euroa. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen perusparantamiseen investointiin 28,3 milj. euroa ja uudisrakentamiseen 15,6 milj. euroa sekä ulkovalaistukseen 4,0 milj. euroa. Ratikan rinnakkaishankkeisiin investoitiin 6,3 milj. euroa.

Talonrakennushankkeet toteutuivat 117,6 milj. eurolla, joka on 34,7 milj. eu-

roa alle muutetun talousarvion. Perusparannushankkeiden toteuma oli 54,5 milj. euroa (46 %), uudis- ja lisärakentamisen 35,2 milj. euroa (30 %) sekä leasing-kohteita lunastuksia ja muita investointeja tehtiin 27,9 milj. euroa (24 %). Varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetuksen hankkeisiin käytettiin n. 52,7 milj. euroa, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden rakennuksiin 21,2 milj. euroa, lukiokoulutuksen rakennuksiin 10,2 milj. euroa ja muihin rakennuksiin sekä lunastuksiin 33,5 milj. euroa.

Tampereen Veden liiketoimintakaupan takia konsernihallinnon yhteisiin eriiin kirjattiin investointeja 87,8 milj. Tampereen Vesi Oy:n liiketoimintakauppaan sisältyi noin 85,0 milj. euron sijoitusyhtiön vapaan oman pääoman rahoitukseen (svop). Muita investointeja osakkeisiin ja osuuksiin toteutui n. 2,8 milj. euroa

Suurimpia investointeja edellä mainittujen lisäksi oli asunto- ja kiinteistö-lautakunnassa, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa ja kehitysohjelmissä. Asunto- ja kiinteistö-lautakunnassa maaomaisuuden investointeja (pilaantuneiden maiden puhdistukset, maa-alueiden perusparannukset ja johtosiirrot) toteutuivat 16,4 milj. eurolla, joka ylitti muutetun talousarvion 2,6 milj. eurolla. Hankkeet viivästyivät, kun hankkeiden asemakaavat vahvistuvat suunniteltua myöhemmin. Toisaalta maanhankintoihin kirjattiin tontin vaihtokirja sekä maankäyttösopimuskorvauksena saatuja maa-alueita, jotka eivät ole olleet budjetissa. Elinvoima- ja osaamislautakunnan alaiset ammatillisen koulutuksen investoinnit 1,7 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 0,3 milj. eurolla. Kasvatus- ja opetuslautakunnan investoinnit 1,7 milj. euroa alittivat muutetun talousarvion 2,4 milj. eurolla.

Kehitysohjelmat

Kehitysohjelmien investointeja toteutui Hiedanranta-kehitysohjelmissä 3,8 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 3,3 milj. euroa, koska Hiedanrannan

johtosiirrot ja pilaantuneiden maiden puhdistustyöt siirtyivät osin seuraavalle vuodelle. Investointikohteista suurimpana oli Näsisaaren rakentaminen ja pilaantuneen maan puhdistaminen Hiedanrannan alueella.

Viiden tähden keskusta-kehitysohjelmissä toteuma oli 5,5 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 5,2 milj. euroa pienempänä pääasiassa joidenkin Ranta-Tampellan viimeistelytyöiden ja Särkänniemi-Mustalahti-lähialueiden investointien sekä Hakametsä Sport Campus-johtosiirtojen siirtyessä seuraavalle vuodelle 2025. Investointikohteina olivat tulevien investointien suunnittelu, Tampereen henkilöratapihahanke, Särkänniemi-Mustalahti lähialueen johtosiirrot, Särkänsilta ja Ranta-Tampellan viimeistelytyöt.

Omaisuuksien myynti ja rahoitusosuudet

Investointien rahavirtaan vaikuttavia myyntituloja saatiin omaisuutta myymällä v. 2024 205,2 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 74,5 milj. eurolla. Alituksen syynä ovat suunniteltujen yhtiö- ja kiinteistöomaisuuden myyntien siirtyminen (mm. Tipotien sosiaali- ja terveysasema) myöhempään ajankohtaan. Luovutustuloja kirjattiin Tampereen Veden liiketoimintakaupasta 190,1 milj. euroa ja ilman niitä koko kaupungin omaisuuden luovutustulot olivat 15,2 milj. euroa. Luovutustuloja kirjattiin asunto- ja kiinteistö-lautakunnalle 12,2 milj. euroa ja konsernihallinnon yhteisiin eriiin 2,9 milj. euroa.

Rahoitusosuuksia saatiin 3,4 milj. euroa, joka on 0,7 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Rahoitusosuuksia saatiin muun muassa talonrakennushankkeisiin yhteensä 1,3 milj. euroa, ICT-investointeihin 0,4 milj. euroa sekä kaupunkiympäristön palvelualueen alaisiin investointeihin yhteensä 1,7 milj. euroa.

Rahoituslaskelman toteumavertailu

1 000 euroa	Talousarvion toteumavertailu					Liikelaitosten ja rahastojen vaikutus			Ulkoinen rahoituslaskelma
	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja sisältäen sisäiset erät					Perus- kaupunki	Liike- laitokset*	Koko kaupunki	Koko kaupunki
	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset	TP 2019	TP 2024	TP 2024	TP 2024
Toiminnan rahavirta									
Vuosikate	107 288	113 155	-5 867	114 473	-1 318	57 382	1 741	109 029	109 029
Satunnaiset erät	204 294	204 294	-0	165 500	38 794	1 028	0	204 294	204 294
Tulorahoituksen korjaukset	-11 512	-54 426	42 914	-219 926	165 500	-27 705	-120	-11 632	-11 632
	300 070	263 023	37 047	60 047	202 976	30 705	1 620	301 691	301 691
Investointien rahavirta									
Investointimenot	-310 057	-356 450	46 393	-281 499	-74 950	-128 966	-3 965	-314 022	-314 022
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 354	2 647	706	2 386	261	1 115	0	3 354	3 354
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	205 280	279 755	-74 475	450 882	-171 127	33 400	1	205 281	205 281
	-101 423	-74 047	-27 376	171 769	-245 816	-94 451	-3 964	-105 387	-105 387
Toiminnan ja investointien rahavirta	198 647	188 976	9 671	231 816	-42 840	-63 746	1 555	196 304	196 304
Rahoituksen rahavirta									
Antolainauksen muutokset									
Antolainasaamisten lisäykset kunnalle	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset muille	-284 554	-283 614	-940	-283 100	-514	-5 599	0	-284 554	-284 554
Antolainasaamisten vähennykset muilta	2 175	244	1 931	110	134	3 234	0	2 175	1 661
	-282 378	-283 370	992	-282 990	-380	-2 365	0	-282 378	-282 893
Lainakannan muutokset									
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	177 000	177 000	0	145 000	32 000	133 000	0	177 000	177 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-67 641	-66 641	-1 000	-64 641	-2 000	-43 447	0	-67 641	-67 641
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-19 454	0	-19 454	0	0	34 736	0	-19 454	-19 454
	89 905	110 359	-20 454	80 359	30 000	124 289	0	89 905	89 905
Muut maksuvalmiuden muutokset	-21 949	-29 194	7 245	-29 075	-119	-38 272	2 344	-19 606	-19 091
Rahoituksen rahavirta	-214 423	-202 205	-12 218	-231 706	29 501	83 653	2 344	-212 079	-212 079
Rahavarojen muutos	-15 775	-13 229	-2 546	110	-13 339	19 907	-0	-15 775	-15 775
Rahavarat 31.12.	76 103	-	-	106 183	-	190 685	0	76 103	76 103
Rahavarat 1.1.	91 878	-	-	106 073	-	170 778	0	91 878	91 878

* Sarakkeessa esitetty liikelaitokset ja rahastot

Rahoituslaskelman toteutuminen

Rahoituslaskelman toteumavertailu esittää peruskaupungin (palvelualueet, kehitysohjelmat ja konsernihallinto) rahoituslaskelman toteutumisen talousarvioon nähden. Toteumavertailulaskelmiin ei sisälly liikelaitosten ja taseyksikkönä toimivan vahinkorahaston lukuja, vaan niiden vaikutus kaupungin rahoituslaskelman muodostumiseen on esitetty laskelmalla erikseen.

Toteumavertailulaskelmiin sisältyvät ulkoisten liiketapahtumien lisäksi myös kaupungin yksiköiden väliset sisäiset liiketapahtumat. Kaupungin ulkoisilta tilinpäätöslaskelmilta (tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma) sisäiset liiketapahtumat eliminoidaan, joten talousarvion toteumavertailulaskelmilla kaupungin vuosikate on investointien sisäisten katteiden verran parempi. Vastaavasti rahoituslaskelman toteumavertailussa investointimenot ovat sisäisten investointien verran suuremmat. Näillä erillä ei kuitenkaan ole vaikutusta rahavarojen muutokseen. Kaupungin ulkoinen rahoituslaskelma on esitetty viimeisessä sarakkeessa.

Peruskaupungin tilikauden rahavarojen muutos oli -15,8 milj. euroa, mikä on 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota

heikompi. Ero selittyy pääosin lainakan- nan muutoksilla.

Toiminnan rahavirta toteutui 37,0 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, mikä selittyy budjetoitua tulorahoituksen korjauserillä. Tulorahoituksen korjauserissä (-21,2 milj. euroa) toiminnan rahavirrasta oikaistaan investointien rahavirrassa esitettävät pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot sekä pakollisten varausten muutokset. Vuosikate toteutui 5,9 milj. euroa budjetoitua heikompana ja sitä on analysoitu toimintakertomuksen tuloslaskelmaosion yhteydessä sekä talousarvion toteumavertailuosiossa tuloslaskelman toteutumisvertailun yhteydessä.

Investointien rahavirta toteutui 27,4 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana pääosin pysyvien vastaavien myyntitulojen budjetoitua heikommasta toteumasta. Investointien toteutumis- ta on käsitelty tarkemmin talousarvion toteumavertailuosiossa investointien toteumavertailun yhteydessä.

Rahoituksen rahavirta toteutui 12,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana. Lyhytaikaiset lainat muilta luotonantajilta vähenivät tilikaudella 19,5 milj. euroa johtuen pääosin kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen vähenemisestä. Muut maksuval-

miuden muutokset toteutuivat 7,3 milj. euroa ennakoitua parempana. Muissa maksuvalmiuden muutoksissa esitetään toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, saamisten muutos ja korottomien velkojen muutos.

Liikelaitosten vaikutus kaupungin toiminnan rahoitukseen

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen ja taseyksikkönä toimivan vahinkorahaston vaikutusta kaupungin toiminnan rahoitukseen kuvataan edellä vertailulaskelmalla, jossa esitetään liikelaitoksen ja rahastojen rahoituslaskelmat yhteensä sekä koko kaupungin rahoituslaskelma. Laskelmat pitävät sisällään myös kaupungin sisäiset liiketapahtumat ja investointeihin sisältyvät sisäiset katteet. Liikelaitoksilla ei ole olennaista vaikutusta kaupungin rahoituslaskelman muodostumiseen.

Liikelaitosten osuus koko kaupungin toiminnan rahavirrasta oli tilikaudella 0,5 prosenttia. Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakauppa vaikutti merkittävästi liikelaitosten vaikutukseen rahoituslaskemaan. Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos saa tulovirtansa valtaosin kaupungin sisäisiltä toimijoilta.

Antolainauksen muutokset

Vuoden 2024 aikana kaupungin antolainasaamiset nousivat huomattavasti ja suunnitellusti, sillä Tampereen Veden yhtiöittämisen yhteydessä 283,0 milj. euron suuruinen osa kauppahinnasta jäi yhtiön velaksi kaupungille. Lisäksi antolainojen pääoma kasvoi 1,0 milj. euron verran KOy Tampereen Monitoimiareenalle myönnettyjen lainojen korkojen pääomittamisen johdosta. Tämä tapahtui velkakirjan ehtojen mukaisesti.

Vuoden lopussa Tampereen kaupungin pitkäaikaiset lainasaamiset olivat 384,8 milj. euroa. Merkittävimmät saamiset olivat Tampereen Vesi Oy:ltä 283,0

Antolainat (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Konserniyhteisöt ja muut	384 679	392 614	-7 935	392 234	380
Vähennykset	-1 661	-222	-1 439	-88	-134
Lisäykset	284 554	283 614	940	283 100	514
Asuntolainat	80	75	5	75	0
Vähennykset	-20	-22	2	-22	0
Yhteensä	384 759	392 689	-7 929	392 309	380

milj. euroa, Tampereen Energia Oy:ltä 70,0 milj. euroa, KOy Tampereen Monitoimiareenalta 19,6 milj. euroa ja Tampereen Vuokratulosäätiöltä 10,1 milj. euroa.

Korollisten velkojen muutokset

Kaupungin rahoitusinvestointien jälkeen oli alijäämäinen vuonna 2024 ja uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin useamman maltillisen vuoden jälkeen huomattava määrä. Pitkäaikaisen korollisen velan muutos toteutui muutetun talousarvion mukaisesti. Kaupungin likviditeetti oli vuoteen lähdeittäessä kireä, eikä rahoitusväljäämää ollut mahdollista kattaa tilivojaroja pienentämällä. Vuoden aikana nostettiin kuntatodistusohjelmien puitteissa lyhytaikaisia lainoja useaan otteeseen ja niitä oli vuoden vaihtuessaakin käytössä. Tilannetta kiristi sekin, että konsernitilivelan määrä laski yli 48 milj. euroa alemmas kuin talousarviossa ennakoitiin. Tämän velkamäärän kehittymiseen kaupunki ei omilla toimillaan kykene vaikuttamaan. Edelliseen tilinpäätökseen verrattuna kaupungin korollinen velka kasvoi vuoden aikana yhteensä 89,9 milj. eurolla, mutta alittui talousarvioon verrattuna 9,9 milj. euroa.

Kaikki nostetut pitkäaikaiset lainat myönnettiin erityisehdoin; joko vihreinä, kestäväen kehityksen mukaisina tai sosiaalisin perustein myönnettyinä luotoina.

Vuoden lopussa kaupungin korollisen tasevelan määrä oli 943,6 milj. euroa ja

asukaskohtainen velkamäärä on edelleen kohtuullinen verrokkikaupunkien joukossa.

Suomen julkisen sektorin hyvä maine markkinoilla ja matala luottoriski ovat mahdollistaneet rahan saannin ja hyvät ehdot vaikeinkin aikoina, jolloin sijoittajien raha hakeutuu entistä hanakammin luotettaviin ja vastuunsa hoitaviin kohteisiin. Kotimaiselle kuntasektorille on tar-

jolla investointeihin tarvittavaa pitkäaikaista rahoitusta erityisluottolaitoksilta, kuten Kuntarahoitukselta, Euroopan Investointipankilta, Pohjoismaiden Investointipankilta ja Euroopan Neuvoston kehityspankki CEB:ltä. Joukkolainamarkkina toimii hyvin noin seitsemän vuoden maturiteetteihin saakka ja aivan lyhyessä alle vuoden mittaisessa rahoituksessa kuntatodistusmarkkina on tehokas.

Korolliset velat (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Pitkäaikaiset korolliset velat					
Rahalaitoksille	752 547	753 547	-1 000	723 547	30 000
Lyhennykset	-67 641	-66 641	-1 000	-64 641	-2 000
Nostot	177 000	177 000	0	145 000	32 000
Lyhytaikaiset korolliset velat					
Kuntatodistusohjelmille	39 831	0	0	0	0
Konserniyhteisöille	151 242	200 000	-48 758	200 000	0
Yhteensä	943 621	953 547	-9 926	923 547	30 000
Lainat euroa/asukas	3 624	3 594	30	3 594	0
Asukasmäärä	260 358	257 000	3 358	257 000	0

STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Vuosi 2024 oli Tampereen strategian Tekemisen kaupunki kolmas toteutusvuosi. Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2024 talousarviossa strategian pohjalta lautakunnille ja kaupunginhallituksen alaiselle toiminnalle yhteensä 45 toiminnan tavoitetta. Tampereen Kaupunkiliikenne liikelaitokselle asetettiin yhteensä kolme tavoitetta.

Tytäryhteisöille asetettiin yhteensä 92 tavoitetta, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon ja ohjaavat omistajan edustajien toimintaa muun muassa hallituksessa ja yhtiökokouksessa.

Talousarvion toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan sekä pormestariohjelmaan. Talousarviossa tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toi-

minnan vaikuttavuudelle ja tuloksille. Toiminnan tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia, pois lukien tytäryhteisöille asetetut tavoitteet.

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

TEKEMISEN KAUPUNKI

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

Odotukset ylittävä asiakaskokemus

SUJUVA – LUOTETTAVA – INHIMILLINEN

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Talousarvion toiminnan tavoitteiden toteutumisen

Suoraan kaupunkistrategiasta johdettui- ta 45 toiminnan tavoitteesta 27 toteutui ja kuusi toteutui osittain. Tavoitteista 12 jäi toteutumatta. Liikelaitosten kolmesta toiminnan tavoitteesta yksi toteutui ja kaksi toteutui osittain. Tytär-yhteisöjen

92 toiminnan tavoitteesta 67 toteutui, viisi toteutui osittain ja 17 jäi toteutu- matta. Kolmen tavoitteen toteutumista ei voitu arvioida.

Toteumatietojen esittäminen

Lautakunnille ja kaupunginhallitukselle, liikelaitokselle ja tytär-yhteisöille asetete-

tuista tavoitteista raportoidaan tarkem- min niiden omassa osiossa.

Seuraavassa taulukossa esitetään ko- konaisnäköy- suoraan kaupunkistrate- giasta johdettujen 45 toiminnan tavoit- teen vuoden 2024 toteutumisesta.

TALOUSARVION SITOVA TAVOITTEET 2024

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Toteuma	Lisätietoa toteumasta
1	1.-9. -luokkalaisten koulupäivän aikainen koettu hyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna (87,9 %)	+	Kasvatus- ja opetuslautakunta
2	Aikuisten päihteiden omakäytön koettu haittaavuus on vähentynyt vuoteen 2022 verrattuna (12,7 %)	+	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
3	Kaupunkitasoinen toimintamalli kaupunginosien kehittämiseksi ja alueiden eriytymisen ehkäisemiseksi on valmistunut	+	Asunto- ja kiinteistöla-utakunta
4	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Kaupunginhallitus
5	Tamperelaisten liikkuminen ja harrastaminen on lisääntynyt keskeisissä kohteissa ¹ edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Kasvatus- ja opetuslautakunta
6	5. ja 8. -luokkalaisten fyysinen toimintakyky on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kasvatus- ja opetuslautakunta
7	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
8	Pienten lasten tuen saatavuus on parantunut toimintakauteen 2022–2023 verrattuna	+	Kasvatus- ja opetuslautakunta
9	Tamperelaisten huoli rasismista ja suvaitsemattomuudesta on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna (ka 2,6)	-	Kaupunginhallitus
10	Lasten ja nuorten turvallisuudentunne esiopetuksesta toiselle asteelle on vahvistunut ja kiusaaminen vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	+/-	Elinvoima- ja osaamislautakunta, kasvatus- ja opetuslautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
11	Laajan työttömyysasteen ² kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
12	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea ³ saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
13	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 kohtuuhintaista asuntoa toteutuu	+	Asunto- ja kiinteistöla-utakunta
14	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²	+	Asunto- ja kiinteistöla-utakunta
15	Asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella on mahdollistettu vuosittain keskimäärin 150 pientalon rakentaminen ⁴	-	Asunto- ja kiinteistöla-utakunta, yhdyskuntalautakunta
16	Asunnottomuus kokonaisuutena sekä pitkäaikaisasunnottomuus ovat vähentyneet yhteistyössä sidosryhmien ⁵ kanssa edelliseen vuoteen verrattuna	-	Asunto- ja kiinteistöla-utakunta

17	Kokemus asuinalueen yhteisöllisyydestä ja auttamishalusta on vahvistunut vuoteen 2021 verrattuna (ka yhteisöllisyys 3,0 ja ka auttamishalu 2,4)	+/-	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
18	Osallistumismahdollisuuksien tunnettuus on kasvanut vuoteen 2022 verrattuna ja käyntimäärät osallistumislustoilla ⁶ ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	+/-	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
19	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ⁷ ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	+/-	Kaupunginhallitus
20	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Kaupunginhallitus
21	Aloittavien startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
22	Mielikuva Tampereen onnistumisestainnovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Kaupunginhallitus
23	80 % asemakaavoitetusta asuinkeuhkosalasta sijoittuu joukkoliikenneyöhykkeille ja aluekeskuksiin	+	Yhdyskuntalautakunta
24	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	+	Joukkoliikennelautakunta
25	Kestävien liikkumismuotojen suhteellinen kulkutapaosuus on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Yhdyskuntalautakunta
26	Raitiotien Pirkkala-Linnainmaa jatko-osuuden rakentamispäätös on valmistunut päätöksentekoon	+	Yhdyskuntalautakunta
27	Kolme ehdotusta luonnonsuojelualueiksi on valmistunut päätöksentekoon ja luontotyyppien kartoitus on käynnistynyt vähintään kahdella Tampereen suuralueella	+	Yhdyskuntalautakunta
28	Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärä Tampereen korkeakoulu yhteisön tutkinto-ohjelmiin on kasvanut vuoteen 2022 verrattuna	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
29	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
30	Ammatillisen tutkinnon ⁸ on suorittanut vähintään 3200 opiskelijaa ja tutkinnon osia tai sitä pienempiä kokonaisuuksia on suorittanut vähintään 1500 opiskelijaa.	+/-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
31	Keskustan kävijämäärä on kasvanut 5 % vuoteen 2023 verrattuna	-	Kaupunginhallitus
32	Tampere-Pirkkalan matkustajalentojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
33	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki	+	Kaupunginhallitus
34	2., 7. ja 9-luokkalaisten oppimistulokset ⁹ ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	+/-	Kasvatus- ja opetuslautakunta
35	Vihreän ja digitaalisen siirtymän investointien houkuttelua on tuettu toteuttamalla tärkeimpiä uusia energia-arvoketjuja koskeva mallinnus sekä edistämällä siruvalmistuksen alueellista sijoittumista.	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
36	Tilikauden tulos ilman satunnaisia eriä on enintään 18,4 milj. euroa alijäämäinen	-	Kaupunginhallitus
37	Investointien tulorahoitus-% ilman Tampereen Veden liiketoimintakaupan vaikutusta on 40	+	Kaupunginhallitus
38	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	+	Kaupunginhallitus

39	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kaupunginhallitus
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kaupunginhallitus, kaikki lautakunnat
41	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Kaupunginhallitus
42	Kaupungin avointen tehtävien hakijamäärät ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kaupunginhallitus
43	Kaupungin asiakkaista 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset ¹⁰	+	Kaupunginhallitus
44	Asiakkaalle arvoa tuottava asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 37 % kaupungin palveluja	+	Kaupunginhallitus
45	Hankintojen tuloksellisuutta kuvaava mittaristo on valmistunut	+	Kaupunginhallitus

¹ Liikunnan ohjauspalveluiden osallistujamäärät, liikuntapaikkojen kävijämäärät sekä nuorten digitaalisen alustan kävijämäärät ja Monitoimitalon ryhmiin ja toimintaan osallistujat.

² Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt.

³ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

⁴ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022-2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa.

⁵ Hyvinvointialue ja vuokra-asuntotoimijat

⁶ Tampere.fi-verkkosivujen ja Tampere.Finland-sovelluksen Osallistu ja vaikuta-osioiden yhteenlaskettu käyntimäärä

⁷ Särkänniemi, Nokia Arena, Tampere-talo, kirjastot, keskeiset museot, teatterit ja festivaalit

⁸ Perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon

⁹ Äidinkieli

¹⁰ Mittaustavasta riippuen vaihtoehtoiset asiakaskokemusta mittaavat kysymykset ovat suositteluun tai onnistumiseen liittyviä: Kuinka todennäköisesti suosittelisit meiltä saamaasi palvelua ystävällesi? tai Kuinka onnistuimme tänään?

+ = Tavoite toteutui

- = Tavoite ei toteutunut

+/- = Tavoite toteutui osittain

KUNTALAISTEN HYVINVOINTI JA TERVEYS

Kaupungin hyvinvointijohtamisen tiimi vastaa kaupunkitasoisesta hyvinvointijohtamisesta sekä hyvinvointialueyhteistyön johtamisesta ja koordinaatiosta. Tilinpäätöksen yhteydessä raportoidaan hyvinvointisuunnitelman (2022–2025) vuoden 2024 tavoitteiden tilanne. Kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta raportoidaan valtuustokausittain hyvinvointikertomuksessa, joka valmistuu kevään 2025 aikana. Uuden valtuustokauden tavoitteet tullaan asettamaan hyvinvointisuunnitelmassa 2026–2029.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on edistynyt

Kaupungin ja hyvinvointialueen välistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyötä vahvistettiin yhteistaapaamisilla ja tilannekuvaa seurattiin toimivuutta mittaavilla kyselyillä. Hyvinvointialueen laajat henkilöstö- ja organisaatiomuutokset haastoivat yhteistyötä, mutta kaikkien HYTE-yhdyspintojen osalta yhteistyörakenteet saatiin säilytettyä ja yhteistä kehittämistä jatkettiin.

Heikommassa asemassa olevien kulttuurin ja liikunnan harrastusmahdollisuuksia vahvistettiin

Kaikukortin haltijoiden määrä kasvoi 20 % edellisvuoteen verraten (yht. 3438 kpl) ja Kaikukortti-raati aloitti toimintansa. Harrastelähetettä käytti 45 perhettä eri liikunta- ja kulttuurikursseille osallistumiseen. Sekä Kaikukortti että Harrastelähetete toimivat hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspinnalla. Kulttuuriluotsi-

toiminnan asiakasmäärä laski hieman edellisvuodesta, mutta luotsauskerrat lisääntyivät. Liikuntaluotsitoiminnassa kävijämäärä (yht. 4500) nousi merkittävästi edellisvuodesta. Myös liikunta-neuvonnan asiakasmäärät kasvoivat, neuvontaa annettiin seitsemällä eri terveysasemalla. Vuonna 2024 yli 65-vuotiaat saivat käydä maksutta Tampereen uimahalleissa. Näitä käyntejä kertyi yli 120 500.

Luonnon hyvinvointivaikutusta on ryhdytty mittaamaan ja kestävästä liikkumisen tasavertaisuutta edistettiin

Luonnon monimuotoisuuden seurannan mittareita ja tavoitteita kehitettiin huomioiden muun muassa hyvinvointiin vaikuttavan kaupunkivihreän määrä. Kestävästä liikkumisen tasavertaisuutta edistettiin aktiivipassin avulla. Aktiivipassiin kohdennettua määrärahaa lisättiin ja käyttäjämäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna merkittävästi (yht. 2300 kpl).

Osallisuuden toimintamalleja lisättiin

Kaupungin verkkosivuille tehtiin selkokielinen vammaisille henkilöille suunnattu palveluiden koontisivu. Tampere-relaisten illat -asukastilaisuudet ympäri kaupunkia lisäsivät asukkaiden tietoisuutta kehittämistoimenpiteistä. Syrjinnän vastainen kampanja Kaikkien Tampere jatkui rasmin vastaisella viikolla ja Pride-viikolla. Turvallisemman tilan periaatteet -verkkosivut ovat käytössä ja esteettömyyssuunnitelma valmistui.

Nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisyyn panostettiin

Perusopetuksessa ja toisella asteella toteutettiin hankkeita nuorten jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi. Perusopetuksessa tehtiin rasminvastaista työtä ja perustettiin verkosto tätä varten. Someturva oli käytössä perusopetuksessa. Lisäksi nuorten kouluun kiinnittymistä ja nivelvaiheen tukea vahvistettiin. Valtaosa (76,5 %) Tampereen kaupungin turvallisuuskyselyyn vastanneista asukkaista koki asuinalueensa turvalliseksi. Vaikka rikokset eivät kyselyn perusteella kasvaneet, ihmiset olivat entistä huolestuneempia omasta turvallisuudestaan ja yhteiskunnallisesta turvallisuustilanteesta.

Pitkäaikaisasunnottomien määrä kasvoi ja sosioekonomisen hyvinvoinnin kehitys jäi tasoittumatta

Yksin elävien asunnottomien määrä kasvoi yli sadalla henkilöllä ja pitkäaikaisasunnottomien henkilöiden määrä lähes kolminkertaistui. Muutosta selittää osittain asunnottomuuslaskennan tietopohjan vahvistuminen. Sosiaalietuuksiin tehdyt valtion tiukennukset sekä perustoimeentulotukea koskevat harkintavallan rajoitukset vaikeuttivat ihmisten tilanteita entisestään. Köyhyysriskissä olevien määrä kasvoi, ja kilpailu edullisimmista vuokra-asunnoista oli suurta.

Tampereen sosioekonominen alueellinen eriytyminen on viimeisen vuosikymmenen aikana laajentunut ja syvennyt. Vaikka yleinen sosioekonominen

hyvinvointi kaupungissa ja lähes kaikilla asuinalueilla parani, jäi kehitys huono-osaisimmilla alueilla jälkeen muusta kaupungista.

Väestönkasvussa näkyi edelleen ulkomailta muuttavien määrän kasvu

Tampereelle muutettiin entistä enemmän työn ja opiskelun perusteella ja mukana saapui puolisoita ja perheitä. Yhä useammasta ukrainalaisesta tilapäistä suojelua saaneesta henkilöstä tuli Tampereen kuntalainen.

Kunnan HYTE-kerroin (0–100) heikkenyi edellisvuodesta. Määrällisesti tulosindikaattoreissa edistytettiin tai pysyttiin samassa tilanteessa, mutta skaalattuna tulos heikkeni muihin kuntiin nähden. HYTE-kerroin oli 65 (v. 2023: 77).

Hyvinvointiviestinnässä hyödynnettiin eri kanavia nettisivujen ja someviestinnän ohella

Tampere.fi/omahyvinvointi-sivujen käyntimäärä vuonna 2024 oli 5810. Tampere.finland-sovelluksessa oli hyvin-

vointiin liittyviä kyselyjä, joista vastaajat ohjattiin kaupungin Oma hyvinvointi -sivuille. Ehkäisevän päihdetyön viestintää lisättiin ja päihdetilannekysely toteutettiin yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Ravitsemustiedotusta lisättiin ikääntyneiden kohderyhmälle sekä kaupungin oman liikuntaneuvonnan että järjestöyhteistyön kautta.

HANKINTOJEN KEHITTÄMINEN

Hankintojen ohjaukseen ei ole tehty muutoksia vuoden kuluessa. Edelleen kaupungin hankintoja ohjaa kaupungin hallituksen kokouksessa 12.12.2022 § 494 hyväksymät hankintojen strategiset painopisteet, joita konkretisoidaan palvelualueita ohjaavien lautakuntien palvelu- ja vuosisuunnitelmien hankintalinjauksissa.

Hallinto- ja tukipalveluyksikön hankintapalvelut palveluryhmä ohjaa ja seuraa periaatteiden toteutumista kaupungin hankintatoiminnassa. Palveluryhmä on yhdessä lakiasioiden kanssa ohjannut kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailutuksia sekä tukenut muissa hankinnoissa kaupungin yksiköitä.

Hankinnan kehittäminen

Kaupungin hankintatoiminnan kehittämistä on jatkettu hankintojen kehittämisen tiekartan ohjaamana edelleen. Hankintojen digitalisointi eteni odotettua hitaammin johtuen sekä hankintojen kilpailutusjärjestelmän viiveillä, että olemassa olevan tiedon vaillinaisuuden takia. Tiekartalla olevilla projekteilla kyettiin luomaan tietopohjaa hankintojen kokonaisvaltaisen johtamisen saavuttamiseksi. Hankintojen kustannusten seuranta ja ymmärrystä kyettiin parantamaan uudistetuilla hankintojen raporteilla. Lisäksi on kyetty valmistelemaan hankintojen raportointimallia, jolla kyetään jatkossa seuraamaan hankintatoimen tilannekuvaa.

Uudistettua hankintojen toimintamallia vietiin käytäntöön vuoden 2024 kuluessa. Hankintojen kilpailutuksiin luotiin helposti uudelleen käytettäviä materiaaleja ja pohjia, joilla saadaan tehostettua kilpailutusten läpivientiä. Hankintoihin kehitettiin myös kriteeripankkia, jonka avulla kyetään nopeuttamaan hankinnan valmistelua ja valintaan ohjaavia kriteerejä.

Hankintaosaamisen kehittämistä jatkettiin koulutuksin, verkostoituen muiden julkisten hankintayksiköiden kanssa sekä vertaisoppimisella. Tämän lisäksi

on luotu malli perehdyttämiseen, mikä on julkisessa hankinnassa merkittävässä roolissa. Julkista hankintaa osaavien määrä on kansallisesti rajallinen ja osaavista henkilöistä kilpaillaan eri yksiköiden välillä. Uudella toimintamallilla koettiin ajamaan sisään uusia toimintamalleja ja lisäämään asiantuntemusta hankintoihin.

Verkostoitumisesta on hyvä tuoda esiin Hankinta-Suomen käynnistämä hankintojen johtamisen teemaryhmä, jossa Suomen eri hankintayksiköiden johto kokoontuu jakamaan parhaita käytäntöjä ja keskustelemaan hankintojen kehittämisen suuntaviivoista eri yksiköissä. Tämän avulla on kyetty tunnistamaan toimenpiteitä, jolla kaupungin hankinnan tuloksellisuutta voidaan parantaa. Uudistumiskyky ja elinvoima

Kaupunki selvitteli ulkopuolisen innovaatio- ja yhteistyökykyosaamisen arvioinnin kautta kaupungin toimittajien antamia arvioita kaupungin hankintatoimen kehittymistä. Aiempien vuosien trendi tuloksen paranemisesta jatkui, mikä osoittaa kaupungin kykyä hyvään ja tasapuoliseen yhteistyöhön yritysmaailman kanssa. Kaupunki myös toteuttaa hankintoja usein pienhankintana, joka vahvistaa paikallista elinvoimaa. Kaupungissa tehtiin yli 500 hankintapäätöstä, josta valtaosa on pienhankintana toteutettavia paikallisesti tärkeitä hankintoja.

ICT asiantuntijapalveluiden hankinta toteutettiin uudella toimintatavalla, jossa paljon pieniä tarpeita yhdistettiin suureksi hankintakokonaisuudeksi. Tämä kilpailutus tuotti yhteensä yli 55 sopimusta eri toimittajien kanssa palvelemaan kaupungin tarpeita ketterästi erilaisiin tietoteknisiin asiantuntija tarpeisiin.

Hankintojen hallinta ja tuloksellisuus

Kaupungin hankintatarpeita tunnistettiin laajasti ja tarpeista tietoa kyettiin jakamaan kaupungin sisällä laajemmin kuin aiemmin. Vuoden 2024 hankintoja

toteutettiin yhteistyössä hankintapalveluiden ja yksiköiden välillä. Kaupungissa kaikkiaan edistettiin yli sataa eri kansallisen- tai EU-kynnysarvon ylittävää hankintaa, joita ohjataan kategoriakohtaisesti kaupungin strategiset painopisteet huomioiden.

Vuoden 2024 kuluessa muodostettiin hankintatoimelle tuloksellisuustavoitteet, joissa huomioidaan kokonaistaloudellisuus, hankintojen vastuullisuus, innovatiivisuus ja elinvoima, sekä tehokkaat toimintamallit ja organisaatio. Tuloksellisuustavoitteita on edistetty ja osaltaan niitä on saatu toteutettua. Näiden tavoitteiden avulla pyritään ohjaamaan hankintoja tuottamaan alueellista elinvoimaa pien- ja keskiuurille alueellisille yrityksille pienhankinnoissa, vahvistamaan vastuullisuustavoitteiden asettamista kynnysarvon ylittäviin kilpailutuksiin, sekä varmistamaan oikean kustannustason hankinnoille.

Uudistumiskyky ja elinvoima

Kaupunki kykenee hyvään ja tasapuoliseen yhteistyöhön yritysmaailman kanssa hankinnoissaan. Kaupungin hankintatoimen kehittämistä seurataan innovaatio- ja yhteistyökykyosaamisen arvioinnilla, jossa kaupungin käyttäviltä toimittajilta kysytään arvioita kaupungin hankintatoimen kehittymisestä. Kysely mittaa tilaajan kykyä haastaa ja kannustaa tuottajia tulos- ja vaikuttavuusperusteisesti, kehittää markkinoita innovatiivisten ratkaisujen synnyttämiseen sekä lisätä vaikuttavuutta, elinvoimaa ja taloudellisuutta. Näistä muodostetaan innovaatio- ja yhteistyökyky indeksi.

Indeksi osoitti, että kaupungin hankintatoiminta on edelleen korkealla tasolla ja vertailtuna muihin saman kokoluokan kaupunkiin Suomessa, olemme edelläkävijöitä. Tämä antaa uskoa, että kaupungin hankintojen kehittyminen on menossa oikeaan suuntaan ja kehittämiseen käytetty panos on tuottanut. Tätä yhteistyötä markkinoiden kanssa kaupungin on jatkossakin huolehdittava.

Yhteiskuntavastuu ja kestävä kehitys

Kaupunki on jatkanut aktiivisesti kestävien hankintojen toteuttamista. Kaupunki on systemaattisesti tunnistanut hankinnoilla työllistämisen mahdollisuuksia, joka on kasvattanut työttömien työllistymistä tai työkokeiluja kaupungissa edellisestä vuodesta. Hiilineutraalisuuden toimenpiteitä on huomioita kilpailutuksissa ja niiden lisäksi kaupungin huomio on kohdistunut myös hankintojen aiheuttamiin luonto- ja ilmastohaittoihin. Vuonna 2024 kaupunki selvitti ne hankinnat, joissa on suuret luonto- ja ilmastohaitat talouskirjanpidon perusteella. Sen avulla on tunnistettu keskei-

simmät kategoriat, joiden hankinnoilla on merkittävä vaikutus luontokadon ehkäisemiseen ilmastohaittojen lisäksi.

Lisäksi vuoden 2024 kuluessa kaupungissa valmisteltiin julkisen hankinnan sosiaalisen vastuun vähimmäisvelvoitteet. Sosiaalisilla vastuullisuus velvoitteilla kaupunki haluaa varmistaa omissa toimitusketjuissaan ja alihankkijoissaan lainsäädännön noudattamisen ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen periaatteet. Valmistelun pohjalla käytettiin aiemmin Hankinta-Suomen luomaa mallia, jota kehitettiin ja haettiin markkinoilta palautetta mallin sovellettavuudesta. Malli esiteltiin vuoden 2024 lopussa ja tavoite on ottaa se käyttöön vuoden 2025 aikana.

Hankintojen keskeiset tunnusluvut tammi-joulukuu 2024

- EU-kynnysarvon tai kansallisen kynnysarvon ylittävistä hankinnoista
- käynnistettyjä hankintamenettelyjä 82 kpl
- kilpailutusten perusteella tehtyjä hankintapäätöksiä 67 kpl
- Kilpailutuksissa vastaanotettuja tarjouksia yli 348 kpl
- Kilpailutusten perusteella tehtyjä hankintasopimuksia 114 kpl*

Tulokset 2024

95 toimenpidettä

(v. 2023 62 toimenpidettä ja v. 2022 muita kuin sote-palvelualueen hankintojen työllistämisehtotoimenpiteitä 17 kpl)

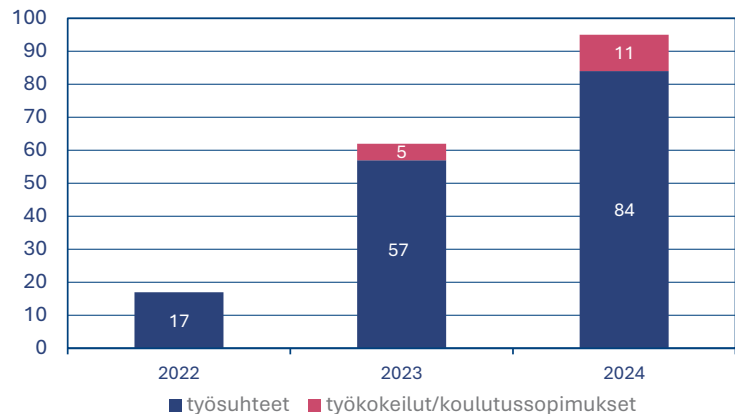
87 eri kumppania

42 eri hankintaa

(uusia 24 kpl)

Työllistämisehdon toimenpiteet (2022 muut kuin sote-palvelualue)

TUOTTAVUUDEN TILA

Kaupungin tuottavuutta seurataan tuottavuusmittareiden avulla. Tuottavuuden laskentaa, mittaamista ja seurantaa kehitetään edelleen osana kaupungin talouden, tuottavuuden ja tuloksellisuuden vahvistamista. Tuottavuuden parantaminen on osa talouden tasapainotusta. Tuottavuusmuutosta on tarkoituksenmukaista tarkastella tarkemmin palvelujen tasolla. Palvelujen yksikkökustannusten tarkastelu valituissa palveluissa otettiin osaksi vuoden 2024 taloussuunnittelua.

Tuottavuuskehityksen arviointitapa

Tuottavuus lasketaan tuotoksen ja panoksen suhteena. Julkisella sektorilla panokset ovat tuotannontekijöistä

aiheutuvia kustannuksia ja tuotokset ovat toiminnasta ja palveluista syntyviä suoritteita. Koska suoritteet ovat erilaisia eivätkä ole yhteenlaskettavissa, käytetään Tampereen kaupunkitason tuottavuuskehityksen arvioinnissa palvelujen kysyntää kuvaavaa asukasmäärää kuvaamaan tuotosta.

Tampere on yksi Suomen nopeimmin kasvavista kaupunkiseuduista. Vuonna 2024 väestökasvu jatkui vahvana ja oli yli 5 000 asukasta, mikä perustui sekä kuntien välisen muuton että maahanmuuttoon voimakkaaseen kasvuun. Tampereen kaupungin kasvun arvioidaan jatkuvan noin 3 000 asukkaan vuosivauhtia. Tuottavuuden arviointimallin perustaksi on valittu kasvavan kaupungin näkökulma. Sen mukaan

asukasmäärän kasvaessa tuottavuutta voidaan parantaa vähentämällä kustannuksia, pitämällä kustannukset nykytasolla tai hillitsemällä kustannusten kasvua niin, että se jää asukasmäärän kasvua alhaisemmaksi.

Tuottavuusmittareiden toteuma

Tuottavuuden ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä seurataan päämittareiden ja tuottavuutta selittävien mittareiden avulla. Mittarilukeman lisäksi raportoidaan sen ero suhteessa talousarvion tiedoista laskettuun tavoitteeseen 2024. Vuoden 2023 tuottavuusmittarien luvuista on eliminoitu Tampereen Vesi Liikelaitos, jotta mittarien arvot olisivat mahdollisimman vertailukelpoiset.

Tuottavuusmittarit	TP 2023	TP 2024	Tavoite 2024	Ero
Päämittarit				
Käyttökustannukset, euroa/asukas	4 105	4 229	4 354	-125
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	1 711	1 742	1 803	-61
Palveluhankinnat, euroa/asukas	1 225	1 264	1 295	-31
Nettomenot, euroa/asukas	2 425	2 501	2 493	8
Selittävät mittarit				
Sairauspoissaolot, %	4,40%	4,26%	3,86%	0,4 %-yks.
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	61,2	61,2	60,0	1,2
Tilatehokkuus, htm2/asukas	2,70	2,67	2,70	-0,03
Digitaaliset asiointikanavat, %	45%	45%	35%	10 %-yks.
Asukasmäärä	255 050	260 358	257 000	

Tavoite 2024 on muutettu talousarvio 2024. Ero on tilinpäätöksen 2024 ja tavoitteen välinen ero. Vertailuvuoden 2023 luvuista on eliminoitu Tampereen Vesi Liikelaitos.

Päämittareista asukaskohtaiset käyttökustannukset, työvoimakustannukset ja palvelujen hankinnat toteutuivat tavoitetta parempina. Nettomenojen toteuma oli tavoitetta heikompi suunniteltujen omaisuuden myyntien siirryttyä seuraavalle vuodelle.

Käyttökustannukset olivat asukasta kohden 4 229 euroa, mikä oli 125 euroa/asukas (2,9 %) muutettua talousarviota vähemmän. Asukaskohtaiset käyttökustannukset kasvoivat 3,0 % edellisvuodesta. Tavoitetta parempaan toteumaan vaikutti elinvoiman palvelualueen ja konsernihallinnon henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen suunniteltua alhaisemmat toteumat. Asukaskohtaisten käyttökustannusten kasvu oli kuitenkin hieman suurempi kuin julkisten meno-

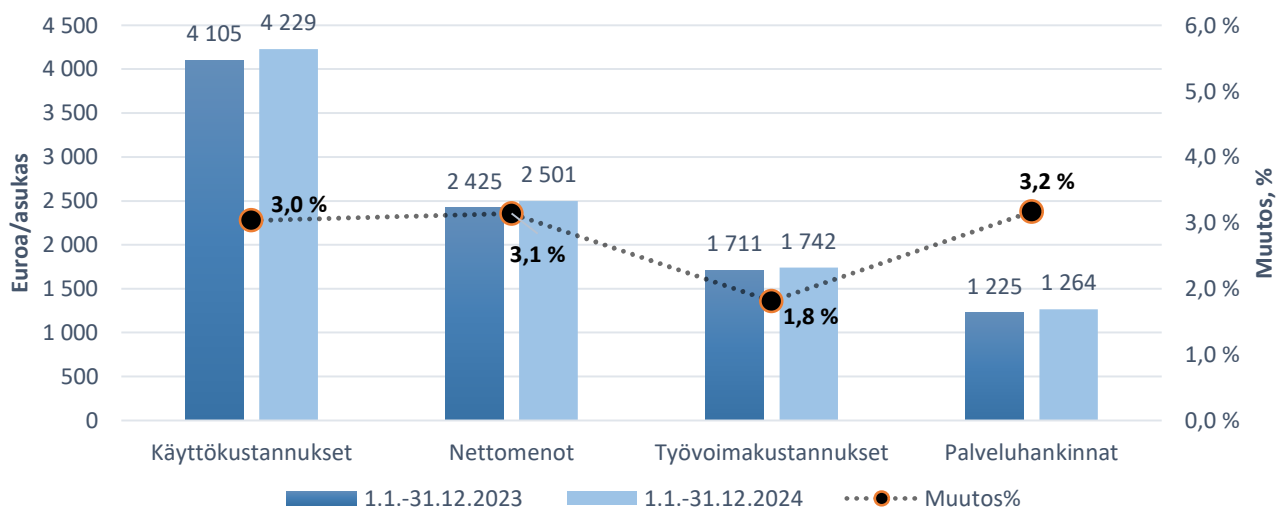
jen kuntatalouden hintaindeksin 2,8 % vuosimuutos vuonna 2024.

Työvoimakustannukset olivat 1 742 euroa/asukas. Asukaskohtaiset työvoimakustannukset alittivat tavoitteen 61 euroa/asukas (3,4 %). Suurimmat säästöt olivat elinvoiman palvelualueella, jossa rekrytoinnit toteutuivat selvästi suunniteltua pienempinä. Asukaskohtaiset työvoimakustannukset kasvoivat 1,8 %. Palkalliset henkilötyövuodet olivat 8336, mikä oli 231 henkilötyövuotta (+2,8 %) edellisvuotta enemmän. Muutoksesta on eliminoitu Tampereen Vesi Liikelaitoksen henkilötyövuodet (163 htv). Työvoimakustannusten muutosta tarkasteltaessa on huomioitava vuonna 2023 maksettu kunta-alan palkkaratkaisun kertaerä.

Palveluja hankittiin 1 264 eurolla/asukas. Asukaskohtaiset palveluhankinnat toteutuivat 31 euroa (2,4 %) muutettua talousarviota alhaisempina. Tavoitetta parempaan toteumaan vaikutti mm. konsernihallinnon sekä työllisyys- ja kasvupalvelujen suunniteltua pienemmät hankinnat. Palveluhankintojen kasvu edellisvuoteen verrattuna oli 3,2 %.

Nettomenot olivat 2 501 euroa asukasta kohden, mikä oli 8 euroa/asukas (0,3 %) tavoitetta heikompi. Toimintakuluisa syntyi säästöä, mutta toimintatuotot toteutuivat selvästi budjetoitua pienempinä. Suurimmat poikkeamat aiheutuivat suunniteltujen omaisuuden myyntien siirtymisestä seuraavalle vuodelle. Vertailukelpoinen nettomenojen kasvu edellisvuoteen verrattuna oli 3,1 %.

Asukaskohtaiset kustannukset ja niiden muutos vuosina 2023-2024 (euroa, %)

Selittävistä mittareista kaksi on henkilöstövoimavaroja kuvaavia mittareita.

Työntekijäkokemusta mittaava QWL-indeksi (Quality of Working Life) muodostuu kolmesta osa-alueesta: päämäärät ja luovuus, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Työntekijäkokemuskysely toteutetaan kolmannesvuosittain. Vuoden 2024 lopun työntekijäkokemuskyselyn tulos oli 61,2, mikä on tavoitetta parempi. QWL-indeksi pysyi edellisvuoden tasolla. Vahvimpana osa-alueena on fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Vastaajat kokivat osaamisensa riittävän työtehtävien hoitamiseen, johtamisen olevan oikeudenmukaista ja luottamuksen esihenkilön taholta olevan hyvällä tasolla. Hieman alhaisemman arvion saavat osa-alueet yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä päämäärät ja luovuus. Kaikki osa-alueet ovat kuitenkin pysyneet hyvällä tasolla. Hyvä työntekijäkokemus parantaa palvelun laatua ja työn tehokkuutta.

Vuoden 2024 tavoitteena oli vähentää sairauspoissaoloja edelliseen vuoteen nähden. Sairauspoissaolojen vähentyminen lisää työhyvinvointia ja parantaa työn tuottavuutta sekä vaikuttaa alentavasti mm. työterveyshuolto- ja sijaistustannuksiin. Vuonna 2024 sairauspoissaolopäiviä oli koko kaupungissa noin 137 000 ja sairauspoissaolojen osuus kokonaistyöajasta oli 4,26 prosenttia (2023: 4,40 %). Sairauspoissaolot toteutuivat tavoitetta suurempina, vaikkakin alenivat hieman edellisvuodesta.

Tiloja oli vuoden lopussa asukasta kohden laskettuna 2,67 huoneistoneeliometriä, mikä oli hieman suunniteltua tasoa vähemmän. Vuoden 2024 lopussa palvelukäytössä on tiloja yhteensä 695 569 htm². Tilat kasvoivat 5890 htm² (0,9 %) edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Digitaalisten asiointikanavien määrää kuvaava mittari toteutui edellisvuoden tasolla ja tavoitetta selvästi parempana. Palvelutietovarantoon on palvelukana-

vistaan ilmoittanut 172 palvelua, joista 77 tarjoaa verkkoasiointikanavan. Näin ollen asiointi digitaalisessa kanavassa on tällä hetkellä mahdollista 45 % kaupungin palveluja. Tarkastelussa ovat sekä Tampereen kaupungin omistamat että valtakunnalliset verkkoasiointikanavat, joita kuntalainen käyttää asioidessaan kaupungin kanssa.

Kaupunkitason tuottavuuden kokonaisarviointi

Tuottavuusmittareiden muutosten tulkintaan sisältyy epävarmuutta eri vuosien kertaluonteisten erien takia. Yksittäisten mittareiden lisäksi lasketaan kokonaisarviointia varten kaupunkitason tuottavuusmuutos kasvavan kaupungin arviointimallin mukaan asukasmäärän (tuotos) ja käyttökustannusten (panos) suhdelukuna eli pistelukuna. Tuottavuusmuutos arvioidaan em. ajankohtien pistelukujen suhteena. Jos tuottavuuden pisteluvun muutos on suurempi kuin yksi, niin on kehitys ollut positiivinen.

Tuottavuusmuutos	31.12.2023	31.12.2024	Muutos	Muutos%
Asukasmäärä (asukasta)	255 050	260 358	5 308	2,1 %
Käyttökustannukset, milj. euroa (deflatoitu)	1 076,6	1 101,1	24,6	2,3 %
Tuottavuus, pisteluku	236,9	236,4	0,998	

Vuoden 2024 tuottavuuskehityksen arviointi tehdään vertaamalla raportointiajankohdan 31.12.2024 ja vertailuajankohdan 31.12.2023 käyttökustannus- ja asukasmäärätietoja. Vertailuajankohdan luvusta on eliminoitu Tampereen Vesi Liikelaitos ja käyttökustannukset on deflatoitu. Deflaattorina käytetään

tilastokeskuksen julkisten menojen kuntatalouden hintaindeksiä, joka kuvaa kuntien palvelujen, yleishallinnon ja liiketoiminnan hintakehitystä. Kuntatalouden hintaindeksin vuosimuutos vuonna 2024 oli 2,8 %.

Tuottavuusmuutosta kuvaava pisteluku on alle yhden eli tuottavuus on ke-

hittynyt valitun arviointimallin mukaan hieman negatiivisesti. Tulokset ovat suuntaa antavia. Kustannusten kasvu ylitti suhteellisesti tarkasteltuna asukasmäärän kasvun. Vuonna 2024 kaupungin deflatoidut käyttökustannukset kasvoivat 2,3 % ja vastaavasti asukasmäärän kasvu oli 2,1 %.

Käyttötalous ja investoinnit yksiköittäin

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Kasvatus- ja opetuslautakunta vastaa varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen järjestämisestä. Lautakunta vastaa myös kaupungin koulutuspolitiikan suuntaviivojen määrittelystä ja ohjauksesta perus- ja esiopetuksen sekä varhaiskasvatuksen osalta. Kasvatus- ja opetuslautakunta tehtävänä on vastata oppivelvollisuuslain mukaisesta asuin-kunnan ohjaus- ja valvontatehtävästä. Lisäksi sillä on vastuu yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta ja ohjauksesta.

Lautakunnan alainen toiminta koostuu kahdesta palvelukokonaisuudesta, jotka ovat varhaiskasvatus ja esiopetus sekä perusopetus. Lautakunnan toimintaan kuuluu myös osa palvelualueen yhteisten toimintojen kokonaisuudesta, mikä on kohdistettu Sivistyspalvelujen palvelualueen kahdelle lautakunnalle.

Kasvatus- ja opetuspalvelut ovat kunnalle lainsäädännössä määritellyjä tehtäviä. Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen sekä perusopetuksen lainsäädäntö määrittelee pääasiassa palvelujen järjestämistavan.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Vuoden 2024 toiminnan keskiössä oli edelleen kaikille laadukas ja turvallinen varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus. Tampereen varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen lapsimäärä oli vuoden 2024 lopussa yhteensä 10 065. Alle 3-vuotiaiden lasten osuus kunnallisessa varhaiskasvatuksessa kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Perusopetuksen oppilasmäärä oli vuoden 2024 lopussa 18907 oppilasta. Kasvu oli ennakoitun

kaltaisesti maltillista. Kasvun ja oppimisen tuen tarpeen sekä monikulttuuristen lasten ja nuorten määrien kasvun vuoksi toimintaa on kehitetty huomioiden mm. alueelliset erot ja kehittämistarpeet.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteet ovat olleet viime vuosina kasvussa. Moniammatillisen ja sujuva yhteistyö kaupungin eri toimijoiden, Pirkanmaan hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa mahdollistaa tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Liikunnallisuutta on tuettu sekä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa että perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksessa esimerkiksi vahvistettiin Liikkuva varhaiskasvatus-toimintaa ja perusopetuksessa aloitettiin liikuntalähikoulutoiminta tukemaan yläkouluikäisten lasten liikkuvaa elämäntapaa.

Hyvinvointiin liittyy vahvasti myös turvallisuus. Suurin osa tamperelaisista kokee asuinalueensa turvalliseksi syksyllä 2024 tehdyn kyselyn mukaan. 15–19-vuotiaat kokivat kaikkein vahvimmin asuinalueensa turvalliseksi. Lisäksi voidaan havaita, että nuorten huolet omasta turvallisuudestaan tai turvallisuutta horjuttavista yhteiskunnallisista ilmiöistä eivät olleet niin voimakkaita kuin muissa vastaajaryhmissä.

Perusopetuksen oppilaiden digitaalista osaamista tuettiin vahvistamalla koulujen laitekantaa tarjoamalla kaikille 6.luokkalaisille käyttöön henkilökohtaiset kannettavat tietokoneet. Sähköisen eVaka -toiminnaohjausjärjestelmän kehitys vahvisti varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen sähköistä asiointia ja digitaalisuutta. Perusopetuksen käyttöön

rakennettava kansallinen digitaalinen palvelualue ei ole edennyt suunnitelmien mukaisesti. Järjestelmän arkkitehtuurissa, keskinäisissä yhteyksissä ja kokonaisvastoissa havaittiin suuria keskeneräisyyksiä, joita ei voitu yhteistyöneuvotteluiden kautta asetettujen aikataulujen mukaisesti korjata. Näin ollen Tampereen kaupunki päätti irtautua hankkeesta. Suunnitelmat jatkotoimista tehdään vuoden 2025 aikana.

Kasvatukseen ja opetuksen henkilöstön saatavuus on herättänyt huolta viime vuosina myös Tampereella. Toimialojen pito- ja vetovoimaisuutta ja koko kaupungin työnantajaimagoa on vahvistettu johdonmukaisesti myös vuonna 2024. Tämän seurauksena työntekijäkokemusta on onnistuttu vuoden aikana parantamaan ja siten lisäämään kasvatukseen ja opetuksen veto- ja pitovoimaa. Kelpoista henkilöstöä on saatu rekrytoittua aikaisempaa paremmin.

Koulujen ja päiväkotien perusparannuksia toteutettiin suunnitellusti. Messukylän koulun kivikoulu valmistui ja otettiin käyttöön alkuvuonna 2024. Tammi-kuussa 2024 aloittivat toimintansa Kisa-puiston ja Messukylän uudet päiväkodit ja samassa yhteydessä luovuttiin Messukylän vanhasta päiväkodista. Elokuussa 2024 otettiin käyttöön Eteläpuiston päiväkotia ja koulu, uudelle asuinalueelle rakennettu Ojalan uusi päiväkotia sekä Tasanteen päiväkotia, joka rakennettiin vanhan päiväkodin tilalle. Kissanmaan koulun perusparannus käynnistyi helmikuussa 2024 ja Lamminpään koulutalo 2:n uudisrakennuksen rakentaminen käynnistyi.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Kasvatus- ja opetuslautakunnalle asetettiin vuoden 2024 talousarviossa seitsemän sitovaa toiminnan tavoitetta. Tavoitteiden toteumat on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
1	1.-9. -luokkalaisten koulupäivän aikainen koettu hyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna (87,9 %)	Tamperelaisista oppilaista 89 % ilmoitti kokevansa olonsa hyväksi koulussa. Tavoite toteutui.	+
5	Tamperelaisten liikuminen ja harrastaminen on lisääntynyt keskeisissä kohteissa ¹ edelliseen vuoteen verrattuna	Seurattavista harrastamisen ja liikunnan kohteista liikuntapalvelujen ohjatuista ryhmistä nuorten treeneissä kävijämäärät nousivat 21 %, perheliikunnassa nousua oli 11 % ja ikäihmisten liikuntaryhmissä 8 %. Nuorisopalvelujen liikuntamotivaattorin ryhmien kävijämäärät nousivat 9 %. Uimahallien kävijämäärät nousivat 13 % ja maauimalan 9 %. Nuorten digitaalisen alustan Discordin osallistujamäärissä nousua oli 24 %. Nuorten kulttuurikeskus 13:a kävijämäärissä oli puolestaan 14 % lasku. Monitoimitalon ensimmäisen kerroksen avoin toiminta lopetettiin vuoden 2024 alusta, jolloin kävijöitäkin on ollut vähemmän. Luvut kertovat myös omaa kieltänsä siitä, miten nuoret hakeutuvat yhä enemmän digitaalisten palvelujen pariin. Tavoite toteutui.	+
6	5. ja 8. -luokkalaisten fyysinen toimintakyky on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna	Molemmissa ikäluokissa terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla olevien määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna (Pojat 5.lk 27% (2023: 30%), tytöt 5.lk 28 % (2023: 28%), pojat 8.lk 30% (2023: 31%), tytöt 8.lk 38% (2023: 40%). Tavoite toteutui.	+
8	Pienten lasten tuen saatavuus on parantunut toimintakauteen 2022-2023 verrattuna	Varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrä on kasvanut (2023: 54, 2024: 67). Ryhmäkoon pienennysten määrä on kasvanut (2022-2023 27, joulukuussa 2024 325 lasta), mutta avustajien määrä on vähentynyt (2023: 269, 2024: 180). Ryhmäkoon pienennysten määrän merkittävä kasvu kompensoi avustajien määrän muutoksen kuitenkin täysimääräisesti. Tavoite toteutui.	+
10	Lasten ja nuorten turvallisuudentunne esiopetukselta toiselle asteelle on vahvistunut ja kiusaaminen vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Esioppilasta 12 % kokee itseään kiusatun (2023: 8 %). Esioppilaiden tulosten luotettavuutta haastaa ikäryhmän käsitys kiusaamisesta kyselyyn vastattaessa eli se, onko koettu kiusaaminen ollut toistuvaa vai onko kyseessä ollut yksittäinen erimielisyyt. Aihepiiriin vastaustuloksissa oli havaittavissa ristiriitaisuuksia. Perusopetuksen 1.-6. -luokkalaisten turvattomuuden tunne on hieman kasvanut (2024: 4,4 %, 2023: 4,2 %). 7.-9. -luokkalaisten turvattomuuden tunne on puolestaan hieman vähentynyt (2024: 7,8 %, 2023: 8 %). Ammatillisessa koulutuksessa kiusaamista on kokenut 7 % valmistuvista ja 3 % aloittaneista (2023: 6 % valmistuneista ja 4 % aloittaneista). Lukiokoulutuksessa kiusaamista on kokenut aloittavista opiskelijoista 4,2 % (2023 4,2 %) ja abiturienteista 3,3 % (2023 4,6 %). Tavoite toteutui osittain.	+/-
34	2., 7. ja 9-luokkalaisten oppimistulokset ² ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	Perusopetuksen oppimistuloksia tarkastelevaa lukutaitoa mittaavan heikon lukutaidon tuloksen saaneiden oppilaiden %-osuus laski 2. luokkalaisten osalta (2023: 26%, 2024: 23%), mutta kasvoi 7. luokkalaisten (2023: 16%, 2024: 24%) ja 9. luokkalaisten osalta (2023: 15%, 2024: 25%). Vertaillaessa peräkkäisiä vuosia on hyvä huomioida, että arvioinnin tekevät ikäluokat vaihtuvat. Tavoite toteutui osittain.	+/-
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat parantuneet QWL-indeksin (työelämän laatu) osalta (Q4/ 2024: 62,3 %, Q2/2023: 61 %) sekä eNPS-arvon (työpaikan suosittelu) osalta (Q4/2024: 20,94, Q4/2023: 15,40). Tavoite toteutui.	+

¹ Liikunnan ohjauspalveluiden osallistujamäärät, liikuntapaikkojen kävijämäärät sekä nuorten digitaalisen alustan kävijämäärät ja Monitoimitalon ryhmiin ja toimintaan osallistujat.

² Äidinkieli

Lautakunnan talous

Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintakate toteutui kokonaisuutena suunnitteen muutetun talousarvion mukaisena. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintakate toteutui 2,8 milj. euroa budjetoitua parempana ja vastaavasti perusopetuksen talousarvio ylittyi 2,8 milj. euroa. Palveluryhmät toteuttivat vuoden aikana talouden sopeuttamistoimenpiteitä, mutta perusopetuksen toimenpiteet eivät hillinneet menojen kasvua tavoitteiden mukaisesti. Vuoden aikana hyväksyttiin talousarviomuutoksia, jotka heikensivät lautakunnan toimintakatetta 4,8 milj. euroa. Talousarviomuutokset liittyivät mm. kunta-alan palkkaratkaisun kohdennukseen, esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksiin sekä tarkentuneisiin vuokratuluihin. Tilinpäätöksessä nettomenojen kasvu on 21,4 milj. euroa eli 5,8 % edellisvuoteen verrattuna. Nettomenojen kasvuun vaikuttivat mm. varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen volyymikasvu ja palvelujen laadun parantaminen, kunta-alan palkkaratkaisu ja muu kustannustason nousu sekä uusien ja peruskorjattujen tilojen valmistuminen.

Toimintatuotot toteutuivat 2,9 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Myyntituottojen 0,8 milj. euron ylitykset johtuivat sairaalaopetuksen ja Tampereelle sijoitettujen lasten koulun-

käynnin kustannusten laskutuksesta muilta kunnilta sekä perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosan nostamisesta kesäkuun valtionosuuspäätöksessä. Maksutuotot toteutuivat 0,9 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina varhaiskasvatuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen takia. Varhaiskasvatuksen asiakasmakulain muutos tuloarajojen osalta astui voimaan 1.8.2024. Lakimuutoksen vaikutukset tulokertymään olivat ennakoitua pienemmät. Tuet ja avustukset ylittyivät 1,0 milj. euroa, mikä aiheutui hankkeiden rahoitusosuuksista ja työterveyshuollon korvauksesta. Muut tuotot ylittyivät 0,2 milj. euroa.

Toimintakulut toteutuivat 2,9 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina, mikä johtui henkilöstökulujen, palvelujen ostojen ja vuokratulujen ylityksestä. Vastaavasti aineet, tarvikkeet ja tavarat tiliryhmän hankinnat sekä avustukset toteutuivat selvästi budjetoitua pienempinä. Henkilöstökulujen 3,0 milj. euron ylitystä selittää perusopetuksen palvelutarpeen kasvu mm. kesäkerhoissa ja valmistavassa opetuksessa, korkeat sijauskustannukset ja palkkaratkaisun kustannusvaikutus. Palvelujen ostojen toteuma oli 3,5 milj. euroa talousarviota suurempi. Suurimmat ylitykset aiheutuivat työterveyspalvelujen, palvelusetelipäivähoidon, esi- ja perusopetuksen

kotikuntakorvausten, ateriapalvelujen sekä koneiden, kaluston ja laitteiden kunnossapidon kustannuksista. Kiinteähintaisen hinnoittelukokeilun päätyttyä työterveyden laskutus perustui suoriteperustaiseen hintaan, mikä on nostanut työterveyden kuluja. Lisäksi vuokratulut ylittyivät 1,1 milj. eurolla pääosin ict-laitteiden leasingvuokrien kasvun takia. Vastaavasti kalusto- ja tarvikehankinnat alittivat budjetin 2,3 milj. eurolla, mikä johtui rakennusinvestointien viivästyttämisestä sekä kalusto- ja materiaalihankintoihin tehdyistä säästötoimenpiteistä. Avustukset toteutuivat 2,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, mikä johtui pääosin lakisäätöjen kotihoitojen tuen toteumasta. Talousarvioon sisältyi kotihoitojen tuen avustusten indeksikorotus, joka ei kuitenkaan toteutunut hallituksen avustusten indeksijäädytyksen takia. Lisäksi kotihoitojen tuella olevien lasten määrä väheni. Muut toimintakulut toteutuivat 0,1 milj. euroa budjetoitua pieneminä.

Nettoinvestointien toteuma oli 1,7 milj. euroa. Investoinnit toteutuivat 2,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, mikä johtui rakennushankkeiden aikataulumuutoksista (mm. Härmälän koulu) ja ensikertaisen kalustamisen toimitusten viivästyttämisestä useissa eri kohteissa. Näiden kohteiden investoinnit siirtyvät vuodelle 2025.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	7 438	6 650	788
Maksutuotot	9 807	8 935	872
Tuet ja avustukset	10 789	9 748	1 041
Vuokratuotot	0	0	0
Muut toimintatuotot	369	172	197
Toimintatuotot yhteensä	28 403	25 505	2 897
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-180 906	-178 466	-2 440
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-37 687	-36 913	-774
Muut henkilösivukulut	-5 034	-5 259	225
Palvelujen ostot	-101 532	-98 031	-3 501
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 425	-8 716	2 291
Avustukset	-11 592	-13 916	2 324
Vuokratulut	-74 172	-73 076	-1 096
Muut toimintakulut	-210	-274	64
Toimintakulut yhteensä	-417 559	-414 650	-2 908
Toimintakate	-389 156	-389 145	-11
Rahoitustuotot ja -kulut	24	0	24
Vuosikate	-389 132	-389 145	13
Poistot ja arvonalentumiset	-2 842	-3 615	773
Tilikauden tulos	-391 974	-392 760	786

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-1 672	-3 796	2 124	-2 432	-1 364	0
Nettoinvestoinnit	-1 672	-3 796	2 124	-2 432	-1 364	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-389 156	-389 145	-11	-384 359	-2 311	-2 475

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-1 672	-3 796	2 124	-2 432	-1 364	0
Nettoinvestoinnit	-1 672	-3 796	2 124	-2 432	-1 364	0

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus ja esiopetus sekä lakisääteinen kotihoidontuki. Kunnan tulee järjestää varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta sekä perusopetuslain mukaista esiopetusta kaikille sitä tarvitseville lapsille.

Kunnallisena palveluna varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotihoidona, perhepäivähoitona ja avoimena varhaiskasvatuksena. Lisäksi järjestetään esiopetuksen jälkeistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta täydentävää kerhotoimintaa sekä erityistä hoitoa ja opetusta tarvitsevien lasten yksikön palvelua. Yksityisen varhaiskasvatuksen tuottamisen vaihtoehdot ovat ostopalvelu, palveluseteli sekä yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä. Tampere ja seutukunnat järjestävät varhaiskasvatusta kuntien välisenä ostopalveluna seutusopimuksen mukaan.

Palvelukokonaisuuden talous

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintakate toteutui 2,8 milj. euroa muuttettua talousarviota parempana.

Toimintatuotot toteutuivat 0,8 milj. euroa budjetoitua parempana maksutuottojen sekä tukien ja avustusten toteutumien takia. Maksutuotot ylittyivät

0,6 milj. euroa. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutos tulorajojen osalta astui voimaan 1.8.2024. Lakimuutoksen vaikutukset tulokertymään olivat ennakoitua pienemmät. Maksutuotot alenivat edellisvuoteen verrattuna 2,8 %. Tuet ja avustukset ylittyivät 0,2 milj. euroa työterveyshuollon korvauksesta ja hankkeiden tuloista johtuen.

Toimintakulut alittivat muutetun talousarvion 2,1 milj. euroa, mikä aiheutui henkilöstökulujen, kalusto ja tarvikkehankintojen sekä avustusten toteumasta. Vastaavasti palvelujen ostot ylittivät budjetin. Henkilöstökulujen 0,4 milj. euron alitukseen vaikutti erityisesti vanhempainpäivärahojen toteuma, budjetoitua pienempi lomapalkkavelan muutos sekä Ojalan uuden päiväkodin käynnistäminen osittaisena. Talouden sopeuttamistoimenpiteiden (avustajaresurssin supistaminen, loma-aikojen toiminnan supistaminen ja keskittäminen sekä lomien ja palkattomien vapaiden tarkempi kohdentaminen) avulla henkilöstömenojen ennustetut ylitykset saatiin ehkäistyä. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän hankinnat alittuivat 0,9 milj. euroa, mikä johtui rakennusinvestointien siirtymisestä sekä kalusto- ja materiaalihankintoihin tehdyistä säästöistä. Avustukset

toteutuivat 2,3 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä johtui pääosin lakisääteisen kotihoidon tuen toteumasta. Talousarvioon sisältyi kotihoidon tuen avustusten indeksikorotus, joka ei kuitenkaan toteutunut hallituksen avustusten indeksijäädätyksen takia. Lisäksi alitus johtuu myös kotihoidon tuella olevien lasten vähentymisestä. Syntyneet ikäluokat ovat pienempiä ja varhaiskasvatukseen siirrytään entistä aikaisemmin. Myös yksityisen hoidon tuki on toteutunut arvioitua pienempänä, koska yksi yksityinen päiväkotiki ja ryhmäperhepäiväkotiki ovat lopettaneet elokuussa. Vastaavasti palvelujen ostot ylittyivät 1,5 milj. euroa. Ylitykset aiheutuivat mm. palvelusetelipäivähoidon, työterveyspalvelujen, koneiden, kaluston ja laitteiden kunnossapidon kustannuksista sekä siivous- ja ateriapalvelujen ostoista. Lisäksi vuokratulot ylittyivät 0,2 milj. eurolla pääosin ict-laitteiden leasingvuokrien kasvun takia.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen investoinnit kohdistuivat päiväkotien ja esiopetustilojen ensikertaiseen kalustamiseen. Investoinnit toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota pienempinä kalustetoimitusten viivästyminen sekä rakennusaikataulujen muutosten vuoksi.

Toiminnan keskeiset muutokset

Esiopetuksen erityisryhmiä lisättiin syksyllä 2024 (yht. 8 ryhmää), joten ryhmässä toimivia erityisopettajia on aiempaa enemmän. Syksyllä 2024 aloitti 3 alueellista koordinoivaa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Lisäksi kokopäiväpedagogiikkaa vahvistettiin tarjoamalla syksystä 2024 lähtien kaikille esioppilaille täydentävää varhaiskasvatusta aamu- ja iltapäivätoiminnan sijaan.

Varhaiskasvatuksen johtajuuskokonaisuuksien uudelleen organisoitumisen suunnitelma laadittiin vuosille 2024–2028 ja pari johtajuusmalli käynnistettiin kolmessa yksikössä.

Asiakaskokemuskyselyyn vastanneista noin 90 % oli sitä mieltä, että olemme onnistuneet asiointin sujuvuuden kannalta palveluissamme.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaa kehitettiin toimintakauden 2023–2024 aikana erityisesti lasten tuen, leikin sekä digitaalisen osaamisen osalta. Lisäksi käynnistettiin päiväkotikohtainen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu. Tampereen esiopetuksen opetussuunnitelma uudistettiin ja otettiin käyttöön 1.8.2024.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digisuunnitelman eli Digi-ihana vaka ja esiopetus -sivuston sisältöjä päivitettiin. Sivustolla on kuukausittain noin 1500 käyntikertaa. Suunnitelman käyttöönotto ja hanketyö vahvistivat henkilöstön digitaalista osaamista ja kyvykkyyttä.

Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaa vahvistettiin tarjoamalla yksiköihin lähitukea liikkuvan toimintakulttuurin kehittämiseen. Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointeja tehtiin 69 kpl.

Kelpoisen henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi kohdennettiin kaupungin palkkaohjelman mukaisesti paikallisia eriä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tehtäviin, uudistettiin rekrytointi-ilmoituksia ja panostettiin rekrytointimarkkinointiin. Kelpoisten varhaiskasvatuksenopettajien osuus joulukuussa 2024 oli 85,8 %

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Toteutunut suorite-määrä*	Suunniteltu suorite-määrä*	Toteutunut yksikkö-kustannus, euroa/laskennallinen lapsi	Suunniteltu yksikkö-kustannus, euroa/laskennallinen lapsi
Päiväkotihoido	119 473	119 330	-143	8 346	8 435	14 315	14 147
Palvelusetelipäivähoito**	24 930	23 840	-1 090	2 522	2 600	9 885	9 169
Esiopetus	12 700	13 022	321	1 918	1 950	6 622	6 678
Muu varhaiskasvatus	10 927	10 711	-215	1 953	2 100	5 595	5 101
Kotihoidontuki	7 646	10 142	2 496	2 212	2 425	3 456	4 182
Yksityisen hoidon tuki	2 071	2 417	346				
Ostopalvelupäivähoito ja -esiopetus	1 712	1 673	-39				
Perhepäivähoito	713	1 062	349				
Palvelualueen yhteiset palvelut ja hallinto***	1 052	1 077	24				
Yhteensä	181 223	183 274	2 050				

* Laskennallisten lasten määrässä on huomioitu lasten ikärakenne ja muut hoitoisuuteen vaikuttavat tekijät kertoimien avulla.

** Palvelusetelipäivähoidon ja kunnallisen päiväkotitoiminnan yksikkökustannuksia ei voi verrata keskenään, koska palvelusetelin kustannukset ovat kunnalle nettokustannuksia (asiakasmaksu tuottajalle) ja kunnallisen päiväkotitoiminnan kustannukset ovat bruttokustannuksia. Palvelusetelin arvon laskentaperusteet on määritelty yhteistyössä seutukuntien kanssa. Palvelusetelitoiminnan kustannukset eivät sisällä kaikkia kunnan järjestämisvastuusta aiheutuvia kuluja: esim. kaupungin yleishallinto-, erityisopettajapalvelut ja hankkeet, valvonta ja ohjaus sekä täydennyskoulutukset.

*** Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmälle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	12 708	11 928	780	10 404	14	1 510
Toimintakulut	-181 223	-183 274	2 050	-180 060	-255	-2 959
Toimintakate	-168 515	-171 346	2 831	-169 656	-241	-1 449

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-813	-1 554	741	-1 256	-298	0
Nettoinvestoinnit	-813	-1 554	741	-1 256	-298	0

Perusopetus

Perusopetuksen palvelukokonaisuuteen sisältyvät perusopetus, monikielisille oppilaille tarkoitettu perusopetukseen valmistava opetus, sairaalaopetus sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta.

Perusopetusta järjestetään suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä. Monikielisille oppilaille tarjotaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.–2. luokan oppilaille sekä erityisopetuksen 1.–9. luokan oppilaille.

Palvelukokonaisuuden talous

Perusopetuksen toimintakate toteutui 2,8 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana.

Toimintatuotot toteutuivat 2,1 milj. euroa budjetoitua suurempina, mikä aiheutui pääosin myynti- ja maksutuotosten sekä tukien ja avustusten toteutuksesta. Myyntituottojen 0,9 milj. euron ylitystä selittää sairaalaopetuksen ja

Tampereelle sijoitettujen lasten koulunkäynnin kustannusten laskutus muilta kunnilta sekä perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosan nostaminen kesäkuun valtiosuosuspäätöksessä. Maksutuotot toteutuivat 0,3 milj. euroa budjetoitua suurempina aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen takia. Tuet ja avustukset ylittyivät 0,8 milj. euroa työterveyshuollon korvauksesta ja hankkeiden rahoitusosuuksista johtuen. Muut tuotot ylittyivät 0,1 milj. euroa.

Toimintakulut toteutuivat 5,0 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina, mikä johtui henkilöstökulujen, palvelujen ostojen ja vuokrakulujen ylityksestä. Vastaavasti aineet, tarvikkeet ja tavarat tiliryhmän hankinnat toteutuivat budjetoitua pienempinä. Henkilöstökulujen 3,5 milj. euron ylitykseen vaikutti palkkatarkistuksen budjetoitua suurempi kustannusvaikutus, palvelutarpeen kasvu kesäkerhotoiminnassa ja maahan-

muuttajien valmistavassa opetuksessa sekä suuret sijaiskustannukset. Toteutetut säästötoimenpiteet eivät pienentäneet henkilöstökulujen ylitystä tavoitteen mukaisesti. Palvelujen ostojen 2,1 milj. euron ylitykset aiheutuivat mm. kotikuntakorvauksen perusosan nostamisesta sekä työterveyspalvelujen, koneiden ja kaluston kunnossapidon ja ateriapalvelujen ostoista. Vuokrien 0,8 milj. euron ylitys aiheutui ict-laitteiden leasingvuokrien kasvusta. Vastaavasti kaluston ostot ja tarvikkehankinnat toteutuivat 1,3 milj. euroa budjetoitua pienempinä mm. Härmälän koulun rakennushankkeen viivästyminen ja tehdyistä talouden sopeuttamistoimenpiteistä.

Perusopetuksen investoinnit kohdistuivat koulujen ensikertaiseen kalustamiseen. Investoinnit toteutuivat 1,4 milj. euroa talousarviota pienempinä kalustetoimitusten viivästyminen sekä rakennusaikataulujen muutosten vuoksi.

Toiminnan keskeiset muutokset

Koulujen digitaalista laitekantaa vahvistettiin hankkimalla kaikkien 6. luokkalaisten käyttöön kannettavat tietokoneet. 6. luokan digitaalisen osaamisen digimalli valmistui. Digimalli helpottaa digitaalisten taitojen opettamista oppilaille. Aiheina ovat mediataidot, digitaalinen osaaminen ja ohjelmointiosaaminen.

Monikielisten oppilaiden opetuksen kehittämisessä on saavutettu merkittäviä edistysaskeleita. Oppilaiden integraatiota ja kielellistä tukea lisättiin yleisopetukseen. Kehittämistyötä jatketaan tuen lainsäädännön muutoksen toimeenpanossa.

Liikuntalähikoulutoiminta alkoi kuudella koululla. Liikuntalähikoulutoiminnalla halutaan vahvistaa kaikkien oppilaiden mahdollisuuksia lisätä fyysistä aktiivisuutta ja osallistua lajien aamuharjoitteluun.

Turvallista kasvu- ja oppimisympäristöä tuettiin päivittämällä kurinpitokeinot ja turvaamistoimenpiteet perusopetuksessa. Nuorten jengiytymistä ja rikollisuutta ennaltaehkäisevä projekti toteutettiin. Projekti perustui moniammatilliseen yhteistyöhön, johon kuuluu toimijoita niin koulusta, poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta kuin nuorisotoimesta.

Oppilaiden mobiililaitteiden käyttöä rajoitettiin laatimalla perusopetuksen yhteiset järjestyssäännöt.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Toteutunut suorite- määrä*	Suunniteltu suorite- määrä*	Toteutunut yksikkö- kustannus, euroa/oppilas	Suunniteltu yksikkö- kustannus, euroa/oppilas
Perusopetus 1-9	184 698	185 050	352	18 132	18 132	10 186	10 206
Kotikuntakorvaukset, muu tuotanto	17 277	16 353	-924				
Pidennetty oppivelvollisuus	12 755	10 563	-2 192	372	382	34 288	27 652
Aamu- ja iltapäivätoiminta	8 052	7 064	-988	3 410	3 417	2 361	2 067
Maahanmuuttajien valmistava opetus	5 819	5 427	-392	293	293	19 860	18 520
Harrastaminen ja liikunta	2 915	2 110	-806				
Sairaalaopetus	1 628	1 409	-219				
Muut perusopetuksen palv., muu tuotanto	1 043	1 284	241				
Kaksikielinen esiopetus	818	757	-61				
Palvelualueen yhteiset palvelut ja hallinto**	1 330	1 361	31				
Yhteensä	236 335	231 377	-4 959				

* Oppilasmäärän vuosikeskiarvio (kevät- ja syyslukukausi)

** Perusopetuksen palveluryhmälle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	15 695	13 577	2 117	12 792	-379	1 164
Toimintakulut	-236 335	-231 377	-4 959	-227 496	-1 691	-2 190
Toimintakate	-220 641	-217 799	-2 842	-214 703	-2 070	-1 026

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-860	-2 242	1 382	-1 176	-1 066	0
Nettoinvestoinnit	-860	-2 242	1 382	-1 176	-1 066	0

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tehtävänä on järjestää kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sisältäen taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön palvelut sekä muut hyvinvointia edistävät palvelut. Lautakunta vastaa kaupungin kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan suuntaviivojen määrittelyä ja ohjauksesta sekä toimii ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana kuntalain mukaisena toimielimenä.

Lautakunnan alainen toiminta koostuu kahdesta palvelukokonaisuudesta, jotka ovat kulttuuripalvelut ja liikunta- ja nuorisopalvelut. Toimintaan kuuluu myös osa palvelualueen yhteisten toimintojen kokonaisuudesta. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kokonaisuudessa yhteiset palvelut sisältävät hyvinvoinnin ja terveyden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistyön. Hyvinvoinnin kehitysohjelma sisältyy kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvioon.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat kunnalle lainsäädännössä määriteltyjä tehtäviä. Näissä palveluissa kunnalla on suuret mahdollisuudet määritellä palvelujen sisältö ja laajuus.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Toiminnan keskiössä oli laadukkaiden palveluiden ja asiakaskohtaamisen

varmistaminen edellisten vuosien muutosten jälkeen huomioiden yhdenvertaisuuden periaatteet. Lisäksi haluttiin vahvistaa alueen kulttuuritoimijoiden edellytyksiä toimia. Nuorten hyvinvoinnin tueksi avattiin kaupungin keskustaan kauan odotettu uusi nuorisokeskus Kolo, joka tarjoaa monenlaista mielekästä tekemistä vapaa-aikaan.

Liikuntaolosuhteiden parantaminen on ollut merkittävää vuoden 2024 aikana. Tammelan stadionin käyttöönotto, Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin oheistilat ja uusien tekojääratojen valmistuminen tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia liikkuu ja samalla lisäävät alueen myönteistä imagoa liikuntakaupunkina. Liikuntaolosuhteiden parantaminen tarjoaa myös paremmat puitteet järjestää erilaisia yleisötapahtumia.

Kaupungin kasvu ja myönteinen kuva lisäävät myös palvelutarvetta ja asiakasmääriä. Erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevien sekä myös kansainvälisten tamperelaisten mahdollisuuksia osallistua kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluihin vahvistettiin. Asiakasmääriä onnistuttiin kasvattamaan kaikissa keskeisissä kohteissa esim. kirjastot ja Tampereen taidemuseo. Myös keskeisissä liikkumisen ja harrastamisen kohteissa on ollut kasvua. Se on mahdollistunut uudenlaisten

palveluiden käyttöönotolla, esimerkiksi ikäihmisten maksuttomat uimahallivuorot päivisin sekä perheliikuntaryhmien määrän lisääminen.

Turvallisuuskyselyn mukaan yli puolet vastaajista kokee asuinalueensa ihmisten tulevan toimeen keskenään. Asuinalueen yhteisöllisyydestä reilu kolmannes oli samaa tai jokseenkin samaa mieltä. Tässä oli pientä laskua edellisiin kyselyihin verrattuna. Päihderiippuvaisten hoitoon pääsy, syrjäytyminen ja nuorten mielenterveyden näkökulmat huolettivat, samoin yleinen turvallisuuteen liittyvä epävarmuus koettiin lisääntyneen.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle asetettiin vuoden 2024 talousarviossa kahdeksan sitovaa toiminnan tavoitetta. Tavoitteiden toteumat on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
2	Aikuisten päihteiden omakäytön koettu haittaavuus on vähentynyt vuoteen 2022 verrattuna (12,7 %)	Päihdetilannekyselyn vastaajien huoli omasta päihteidenkäytöstään (alkoholi, huumeet, lääkkeiden väärinkäyttö, nikotiinituotteet) on pienentynyt 10,6 prosenttiin. Tavoite toteutui.	+
5	Tamperelaisten liikkuminen ja harrastaminen on lisääntynyt keskeisissä kohteissa ¹ edelliseen vuoteen verrattuna	Seurattavista harrastamisen ja liikunnan kohteista liikuntapalvelujen ohjatuista ryhmistä nuorten treeneissä kävijämäärät nousivat 21 %, perheliikunnassa nousua oli 11 % ja ikäihmisten liikuntaryhmissä 8 %. Nuorisopalvelujen liikuntamotivaattorin ryhmien kävijämäärät nousivat 9 %. Uimahallien kävijämäärät nousivat 13 % ja maauimalan 9 %. Nuorten digitaalisen alustan Discordin osallistujamäärissä nousua oli 24 %. Nuorten kulttuurikeskus 13:a kävijämäärissä oli puolestaan 14 % lasku. Monitoimitalon ensimmäisen kerroksen avoin toiminta lopetettiin vuoden 2024 alusta, jolloin kävijöitäkin on ollut vähemmän. Luvut kertovat myös omaa kieltänsä siitä, miten nuoret hakeutuvat yhä enemmän digitaalisten palvelujen pariin. Tavoite toteutui.	+

10	Lasten ja nuorten turvallisuudentunne esiopetuksesta toiselle asteelle on vahvistunut ja kiusaaminen vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Esioppilaista 12 % kokee itseään kiusatun (2023: 8 %). Esioppilaiden tulosten luotettavuutta haastaa ikäryhmän käsitys kiusaamisesta kyselyyn vastattaessa eli se, onko koettu kiusaaminen ollut toistuvaa vai onko kyseessä ollut yksittäinen erimielisyys. Aihepiirin vastaustuloksissa oli havaittavissa ristiriitaisuuksia. Perusopetuksen 1.–6. -luokkalaisten turvattomuuden tunne on hieman kasvanut (2024: 4,4 %, 2023: 4,2 %). 7.–9. -luokkalaisten turvattomuuden tunne on puolestaan hieman vähentynyt (2024: 7,8 %, 2023: 8 %). Ammatillisessa koulutuksessa kiusaamista on kokenut 7 % valmistuvista ja 3 % aloittaneista (2023: 6 % valmistuneista ja 4 % aloittaneista). Lukiokoulutuksessa kiusaamista on kokenut aloittavista opiskelijoista 4,2 % (2023 4,2 %) ja abiturienteista 3,3 % (2023 4,6 %). Tavoite toteutui osittain.	+/-
17	Kokemus asuinalueen yhteisöllisyydestä ja auttamishalusta on vahvistunut vuoteen 2021 verrattuna (ka yhteisöllisyys 3,0 ja ka auttamishalu 2,4)	Tamperelaisten kokemus asuinalueensa ihmisten auttamishalusta on vahvistunut (3,1), mutta kokemus asuinalueen yhteisöllisyydestä on pysynyt samana (3,0). Tavoite toteutui osittain.	+/-
18	Osallistumismahdollisuuksien tunnettuus on kasvanut vuoteen 2022 verrattuna ja käyntimäärät osallistumisalustoilla ² ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Osallistumismahdollisuuksien tunnettuus on tamperelaisten keskuudessa kasvanut. Eri osallistumismahdollisuuksien tunnettuusprosenttien laskennallinen keskiarvo oli vuonna 2022 32,4% ja vuonna 2024 vastaava keskiarvo nousi 40 %:iin. Tampere.fi -verkkosivujen ja Tampere-Finland sovelluksen osallistu ja vaikuta -osoiden yhteenlasketut käyntimäärät ovat vähentyneet tammi-joulukuussa 2024 (101 897 käyntiä) edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna (108 798 käyntiä). Tampere.fi -verkkosivujen käyntimäärät ovat kasvaneet, mutta Tampere-Finland sovelluksessa vastaavasti kävijämäärät ovat laskeneet. Kyselyitä on ollut alustalla jonkin verran vähemmän, mutta ensisijaisesti laskun arvioidaan johtuvan muutoksesta sovelluksen rakenteessa, jossa pääsy osallistumisen osioihin on siirtynyt pois etusivulta. Tavoite toteutui osittain.	+/-
19	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ³ ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Seurattavista keskeisistä kohteista historiallisten museoiden kävijämäärät kasvoivat 20,5 %, Sara Hildénin taidemuseon 19,6 % ja Tampereen taidemuseon 48,5 %. Kaupungin kirjastojen kävijämäärät kasvoivat 2,2 %, Tampereen teattereiden kävijämäärät 12 % ja Särkänniemen 2,4 %. Lisäksi Tampere-talon kävijämäärät kasvoivat 11,2 %. Nokia Arenan kävijämäärät sen sijaan laskivat 33 % ja festivaalien kävijämäärät laskivat 12,9 %. Tavoite toteutui osittain.	+/-
20	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina ei parantunut edelliseen vuoteen verrattuna (2024: 6,2 / 2023: 6,3 (asteikko 1-10)). Tavoite ei toteutunut.	-
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat parantuneet QWL-indeksin (työelämän laatu) osalta (Q4/2024: 61 %, Q4/2023: 60,4%), mutta ne ovat laskeneet eNPS-arvon (työpaikan suosittelu) osalta (Q4/2024: 5,35, Q4/2023: 5,64). Tavoite toteutui osittain.	+/-

¹ Liikunnan ohjauspalveluiden osallistujamäärät, liikuntapaikkojen kävijämäärät sekä nuorten digitaalisen alustan kävijämäärät ja Monitoimitalon ryhmiin ja toimintaan osallistujat.

² Tampere.fi-verkkosivujen ja Tampere.Finland-sovelluksen Osallistu ja vaikuta-osoiden yhteenlaskettu käyntimäärä

³ Särkänniemi, Nokia Arena, Tampere-talo, kirjastot, keskeiset museot, teatterit ja festivaalit

Lautakunnan talous

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan toimintakate toteutui 1,8 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Eriksien sitovan Hyvinvoinnin kehitysohjelman toimintakate oli 0,1 milj. euroa budjetoitua parempi. Vuoden aikana hyväksyttiin talousarviomuutoksia, jotka heikensivät lautakunnan toimintakatetta 1,7 milj. euroa. Talousarviomuutokset liittyivät mm. kunta-alan palkkaratkaisun kohdistuksiin ja sisäisten vuokrien tarkentumiseen. Tilinpäätöksessä nettomenojen kasvu on 12,4 milj. euroa eli 12,2 % edellisvuoteen verrattuna. Nettomenojen kasvuun vaikutti erityisesti sisäisten vuokrien merkittävä kasvu uusien ja peruskorjattujen tilojen valmistumisen myötä (mm. Tammelan stadion ja Hervannan jäähalli).

Toimintatuotot toteutuivat 4,0 milj. euroa budjetoitua suurempina. Maksu- ja myyntituottojen ylitys aiheutui historiallisten museoiden, Tampereen taidemuseon ja Sara Hildénin taidemuseon hyvästä yleisömenestyksestä. Myös Tampereen seudun työväenopiston ja liikuntapalvelujen tuotot toteutuivat budjetoitua suurempina.

Toimintakulut ylittyivät 2,1 milj. euroa. Suurimmat ylitykset olivat palvelujen osastoissa sekä aineet, tarvikkeet tavarat tiliryhmässä. Myös muut toimintakulut, vuokratulot ja henkilöstökulut ylittivät budjetoitua. Toimintakulujen ylitykset liittyivät suurelta osin museoiden näyttelyjen hankintoihin ja rakentamiseen sekä suuren kävijämäärän aiheuttamiin lisäkuluihin. Henkilöstökulujen ylitystä selittää liikuntapalvelujen lomapalkkavelan

muutos, johon ei ollut varauduttu talousarviossa. Vuokratulujen ylitys aiheutui ict-laitteiden leasing-vuokrien kasvusta ja konservatoriotalon vuokrasta, jotka oli budjetoitu avustuksiin. Vastaavasti avustukset toteutuivat budjetoitua pienempinä konservatorion tila-avustuksesta sekä matalan kynnyksen avustusten ja liikunnan projektiavustusten toteuman takia.

Nettoinvestointien toteuma oli 15,3 milj. euroa. Suurimpia investointeja olivat Tampereen teatterin investointiavustus, Lielahden kenttä ja tekojää sekä Kaupin urheilupuiston kehittäminen. Investoinnit toteutuivat 2,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, mikä johtui hankkeiden viivästyisestä ja siirtymisestä vuodelle 2025.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	4 437	3 086	1 350
Maksutuotot	12 068	9 725	2 343
Tuet ja avustukset	1 977	2 000	-22
Vuokratuotot	1 507	1 467	40
Muut toimintatuotot	919	676	243
Toimintatuotot yhteensä	20 908	16 954	3 954
Valmistus omaan käyttöön	37	0	37
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-38 952	-38 751	-200
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-7 869	-7 898	29
Muut henkilösivukulut	-1 035	-1 102	67
Palvelujen ostot	-17 769	-16 558	-1 211
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 654	-4 924	-730
Avustukset	-19 502	-19 995	493
Vuokratulut	-42 840	-42 662	-178
Muut toimintakulut	-1 608	-1 163	-445
Toimintakulut yhteensä	-135 192	-133 054	-2 139
Toimintakate	-114 284	-116 100	1 816
Rahoitustuotot ja -kulut	7	0	7
Vuosikate	-114 277	-116 100	1 823
Poistot ja arvonalentumiset	-6 709	-4 979	-1 730
Tilikauden tulos	-120 987	-121 079	92

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-15 250	-17 635	2 385	-13 450	-4 185	0
Nettoinvestoinnit	-15 250	-17 635	2 385	-13 450	-4 185	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-113 819	-115 525	1 706	-113 832	-965	-728
Hyvinvoinnin kehitysohjelma	-378	-500	122	-500	0	0
Hiedanranta	-88	-75	-13	-75	0	0

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-15 250	-17 635	2 385	-13 450	-4 185	0

Kulttuuri

Kulttuurin palveluryhmä tukee asukkaiden hyvää elämää ja tarjoaa pääsyn kulttuurin, taiteen ja oppimisen äärelle. Palvelukokonaisuudessa vastataan laeissa kunnille osoitettujen kulttuuri- ja kirjastopalvelujen järjestämisestä. Lisäksi järjestetään valtionosuuksiin oikeuttavia, kaupungin kulttuurielämän ja vetovoiman kannalta merkittäviä museo-, orkesteri-, taiteen perusopetus- ja vapaan sivistystyön palveluja näitä ohjaavien lakien määrittelemällä tavalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämällä museoilla ja kirjastoilla on lakisääteisiä valtakunnallisesti rahoitettuja tehtäviä, joita Tampereen kaupungilla toteuttavat kaupunginkirjasto sekä Tampereen museot. Tampereen seudun työväenopisto tuottaa vapaan sivistystyön palvelut myös Ylöjärvelle kaupunkien välisen sopimuksen mukaisesti. Oman toiminnan lisäksi palveluja mahdollistetaan avustuksilla.

Palvelukokonaisuuden talous

Kulttuurin toimintakate toteutui 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

Toimintatuotot toteutuivat 3,6 milj. euroa talousarviota suurempina. Historiallisten museoiden, Tampereen taidemuseon ja Sara Hildénin taidemuseon suuret kävijämäärät vaikuttivat myyntituottojen (1,4 milj. euroa) ja maksutuottojen (2,1 milj. euroa) talousarviota parempaan kertymään. Manserocknäyttely Vapriikissa ja Hypernäyttely taidemuseolla olivat yleisömenestyksiä. Myös Tampereen seudun työväenopiston tuotot toteutuivat budjetoitua parempina. Muut tuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa budjetoitua suurempina.

Toimintakulujen toteuma oli 2,4 milj. euroa budjetoitua suurempi. Suurimmat ylitykset olivat palvelujen ostoissa (1,9 milj. euroa) sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat tiliryhmässä (0,8 milj. euroa).

Myös vuokratulot ja muut toimintakulut toteutuivat budjetoitua suurempina. Ylitykset liittyivät suurelta osin museoiden näyttelyjen hankintoihin ja rakentamiseen. Lisäksi suuri asiakasmäärä aiheutti monenlaista lisäkuluja mm. ostopalveluna hankittavaan lisätyövoimaan, tilojen kunnossapitoon, puhtaanapitoon, painatuksiin ja ilmoituksiin, elintarvikkeisiin ja muuhun materiaaliin. Konservatoriotalon vuokratulot oli budjetoitu avustuksiin ja toteumat kirjattiin vuokriin, mikä näkyi vuokrien ylityksenä ja avustusten alituksena. Henkilöstökulut toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota pienempinä mm. rekrytointien viiveestä ja avoimista vakansseista sekä orkesterin henkilöstösäästöistä johtuen.

Kulttuuripalvelujen investoinnit toteutuivat 0,3 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Toiminnan keskeiset muutokset

Kulttuuripalveluiden käyttö lisääntyi entisestään. Kaupungin omaan kulttuuri- ja kirjastotoimintaan osallistui 4,4 milj. asiakasta, mikä oli 8,1 % edellisvuotta enemmän. Kävijämäärät kaupungin omissa museoissa kasvoivat 28,1% edellisvuoteen verrattuna (611 387 kävijää).

Vertailutiedon keräämistä kulttuuri- ja kirjastopalveluista ja niiden kustannuksista kehitettiin Kuutoskaupunkien yhteistyöverkostossa.

Nekalan ja Tullikamarin kulttuurikeskusten operaattoreiden kilpailutusten valmistelu eteni. Tampereen taidemuseon laajennuksen ja perusparannuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin ja hanke eteni jatkosuunnitteluun.

Maakunnallinen kulttuurin kehittämishanke Operaatio Pirkanmaa päättyi ja huipentui Ruudun takaa -suurtapahtumaan, joka tavoitti yli 120 000 kävijää kahden viikon aikana. Tapahtuma esitteli keskusta-alueiden ikkunaruutujen takaa maakunnan monipuolista kulttuuri- ja taideosaamista yleisölle.

Aktiivisuus kulttuurihyvinvoinnin ja kulttuurin saavutettavuuden edistämisessä näkyi toiminnassa konkreettisesti. Lasten ja nuorten kirjallisuus teki uuden ennätyksen (1,8 miljoonaa lainaa, mikä oli 5,7% edellisvuotta enemmän) ja Taidekaari-kulttuurikasvatusohjelma ulotettiin varhaiskasvatukseen 3-4-vuotiaisiin. Taidekaareen osallistui 25 545 lasta ja nuorta, mikä oli 8,8% edellisvuotta enemmän.

Haastavassa taloudellisessa tilanteessa olevien kulttuuriosallistumisen mahdollistavan Kaikukortin käyttö kasvoi 20,2 % ja Kaikukortti-raati aloitti toimintansa.

Palveluryhmä osallistui valtakunnalliseen sivistyksen teemavuoden toteutukseen, mikä näkyi vahvasti mm. Tampereen työväenopiston 125-vuotisjuhlavuoden ohjelmistossa.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Avustukset ja muu tuotanto Kulttuuri	18 569	18 987	418
Museoiden näyttelypalvelut	14 541	12 453	-2 087
Avoimet kirjastopalvelut	12 100	12 372	272
Konsertit ja muu tapahtumatoiminta	8 087	8 177	91
Museoiden kokoelmapalvelut	5 424	4 362	-1 062
Vapaan sivistystyön palvelut	4 460	4 344	-116
Kirjaston kokoelmapalvelut	2 573	2 352	-221
Kulttuuritalot ja tapahtumat	1 783	1 977	194
Lastenkulttuuripalvelut	1 350	1 353	3
Hakeutuvat kirjastopalvelut	1 197	1 224	27
Maakuntamuseo- ja kulttuuriympäristöpalv	915	866	-49
Taiteen perusopetus	903	838	-65
Kulttuurin projektit	831	729	-102
Kohdennetut kulttuuripalvelut	608	644	36
Musiikkijuhlat	691	644	-47
Tallenteet ja streamaukset	426	429	3
Aluetaidemuseotoiminta	0	302	302
Kirjastojen alueellinen kehittäminen	294	215	-79
Kulttuurin tekijöiden tukeminen	139	68	-71
Yhteiset palvelut ja hallinto*	1 567	1 624	58
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustukset ja muut palvelut*	1 504	1 565	61
Hyvinvoinnin kehitysohjelma*	216	285	69
Yhteensä	78 177	75 811	-2 365

* Kulttuurin palvelukokonaisuudelle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	13 634	10 031	3 603	9 520	0	511
Toimintakulut	-78 177	-75 811	-2 365	-74 470	-420	-922
Toimintakate	-64 542	-65 780	1 238	-64 950	-420	-411

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-9 027	-9 355	328	-8 450	-905	0
Nettoinvestoinnit	-9 027	-9 355	328	-8 450	-905	0

Liikunta ja nuoriso

Palveluryhmän tehtävä on tamperelais-ten aktiivisen elämäntavan edistäminen. Palveluryhmä vastaa liikunta- sekä nuorisolaissa kunnalle osoitettujen liikuntapalvelujen ja nuorisotyön järjestämisestä. Sisä- ja ulkoliikunnan olosuhteilla sekä liikunnan ohjauksella mahdollistetaan asukkaiden omaehtoista liikunnasta, seurojen yhteisöllistä harjoitus- ja kilpailutoimintaa sekä liikunnan ja kulttuurin tapahtumia. Toiminta-avustuksilla tuetaan tamperelaisien järjestöjen toimintaedellytyksiä. Nuorisotyön tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja nuorten edellytyksiä toimia yhteiskunnassa sekä tuottaa matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja toimintaa vapaa-ajalla.

Palvelukokonaisuuden talous

Liikunnan ja nuorison palveluryhmän toimintakate toteutui 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

Toimintatuotot toteutuivat 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina, mikä aiheutui pääosin liikuntapalvelujen maksutuottojen toteumasta. Maksutuotot kuitenkin alenivat edellisvuodesta noin 0,5 milj. euroa (8,5 %) uimahallimaksujen hinnoittelumuutosten takia. Myös tuet ja avustukset sekä muut toimintatuotot toteutuivat hieman budjetoitua suurempina.

Toimintakulujen toteuma oli 0,2 milj. euroa budjetoitua pienempi, mikä johtui avustusten, palvelujen ostojen ja vuokrien toteumasta. Palvelujen ostojen suurimmat säästöt aiheutuivat rakennusten

ja alueiden rakentamis- ja kunnossapito-palveluissa. Vuokrakulujen alitukseen vaikutti koneiden ja laitteiden ja tilavuokrien alitukset. Avustukset toteutuivat suunniteltua pienempinä matalan kynnyksen avustusten ja liikunnan projektiavustusten vuoksi. Vastaavasti henkilöstökulut ylittivät talousarvion 0,6 milj. eurolla, mikä johtui lomapalkkavelan kasvusta, liikuntapalvelujen sijaiskustannuksista ja ulkoliikunnan työaikakorvauksista.

Investointien toteutuma 6,2 milj. euroa, jossa suurimpina erinä olivat Lielahden kenttä ja tekojää, Kaupin urheilupuiston kehittäminen ja Tampereen stadionin mondo-pinnoite. Investoinnit toteutuivat 2,1 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä johtui hankkeiden viivästyemisestä ja siirtymisestä vuodelle 2025.

Toiminnan keskeiset muutokset

Tammelan stadion otettiin käyttöön ja Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin oheistilat valmistuivat. Hakametsä Sport Campuksen suunnittelutyö eteni. Tekojäät Hervannassa ja Lielahdessa otettiin käyttöön. Hervannan jäähallin remontti valmistui. Tampereen Stadionin yleisurheilupinnoitteen uusimistyö käynnistyi.

Vuoreksen nuorisotilan ja keskustan nuorisotila Kolon toiminnat käynnistyivät ja liikunnallinen nuorisotyö laajeni. Hervannan vapaa-aikakeskuksen remontti käynnistyi elokuussa.

Liikunnan ja nuorison matalan kynnyksen harrastustoiminnan avustuskokonaisuus muutettiin ympärivuotiseksi ja matalan kynnyksen harrastustoiminnan avustuskokonaisuutta kasvattamalla saatiin tuettua nuorisotyön matalan kynnyksen toimintoja entistä paremmin.

Vuoden 2024 merkittävin urheilutapahtuma oli nuorten U18 koripallon EM-kilpailut sekä frisbeen European Amateur Open kilpailut. Lisäksi erilaiset konsertit monipuolistivat liikunnan olosuhteiden käyttöä eri puolilla kaupunkia.

Uimahallimaksujen hinnoittelua pilotoitiin siten, että yli 65-vuotiaiden päiväaikainen uinti (ma-pe klo: 9-15) tuli maksuttomaksi. Lisäksi otettiin käyttöön uusi edullinen kausiranneke, jonka myötä kaikkien kuntalaisten uintimaksua alennettiin yhdenvertaisen liikunnan edistämiseksi.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Ulkoliikuntapalvelut	15 211	14 374	-837
Sisäliikuntapalvelut	12 356	14 336	1 980
Uimahallipalvelut	9 238	9 739	502
Jäähallipalvelut	6 977	6 424	-553
Kasvatuksellinen ohjaustoiminta	3 255	2 997	-258
Harrastaminen ja omaehtoisen toiminnan tukeminen	2 381	2 495	114
Sosiaalinen vahvistaminen	2 445	2 118	-327
Avustukset ja muu tuotanto			
Liikunta ja nuoriso	1 986	1 436	-550
Liikunnan ohjauspalvelut	693	708	15
Yhteiset palvelut ja hallinto*	1 179	1 223	44
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustukset ja muut palvelut*	1 132	1 178	46
Hyvinvoinnin kehitysohjelma*	163	215	52
Yhteensä	57 016	57 243	227

* Kulttuurin palvelukokonaisuudelle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	7 274	6 923	351	6 601	0	322
Toimintakulut	-57 016	-57 243	227	-56 058	-545	-639
Toimintakate	-49 742	-50 320	578	-49 457	-545	-317

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-6 223	-8 280	2 057	-5 000	-3 280	0
Nettoinvestoinnit	-6 223	-8 280	2 057	-5 000	-3 280	0

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Elinvoima- ja osaamislautakunnan tehtävänä on järjestää osaamisen ja elinkeinojen edistämisen palvelut sekä kotoutumista edistävät palvelut. Lautakunnassa on lisäksi työllisyysjaosto, joka vastaa työvoimapalvelujen järjestämisestä Tampereen seudun työllisyysalueella.

Lautakunta vastaa maaseutuhallinnon paikallisten viranomaistehtävien järjestämisestä, ohjaa työllisyyspolitiikan linjauksia ja seuraa niiden toteutumista, osallistuu elinkeinopolitiikan linjausten valmisteluun ja vastaa elinkeinopalvelujen toteuttamisesta. Lautakunta vastaa myös kaupungin koulutuspolitiikan suuntaviivojen määrittelystä sekä koulutuspoliittisesta ohjauksesta lukuun ottamatta perusopetusta ja varhaiskasvatusta sekä korkeakoulupolitiikkaa. Lautakunnalla on lisäksi palvelualaan liittyviä erityistehtäviä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Keväällä 2024 toteutetun organisatiouudistuksen myötä elinvoiman palvelualueeseen ovat kuuluneet 1.3.2024

alkaan elinkeinopalvelut, kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, työllisyys- ja kasvupalvelut sekä ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus -palvelukokonaisuudet. Muut entisen elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueen kokonaisuudet siirtyivät uuteen konsernihallinnon kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään. Muutoksella selkiytettiin johdettavaa kokonaisuutta, sillä palvelualue oli suuri ja sisällöllisiä kokonaisuuksia oli paljon.

Muutoksella varauduttiin tulevaan TE-uudistukseen, jossa julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Tampereen seudun työllisyysalueen valmistelua on tehty erityisesti työllisyys- ja kasvupalvelut -palvelukokonaisuudessa yhdessä muiden alueen kuntien ja valtion toimijoiden kanssa. Työllisyyden edistämiseksi ja työmarkkinoiden kohtaannon tehostamiseksi tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä.

Talouden heikko suhdanne on vaikuttanut erityisesti yritysten toimintaedellytyksiin, mikä on näkynyt muun muas-

sa uusien startup-yritysten määrän pientymisenä. Kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden veto- ja pitovoiman vahvistaminen on keskeistä alueen osaamistarpeisiin vastaamiseksi.

Toisen asteen koulutuksen osalta opiskelijamäärien kasvu ja valtion rahoitukseen liittyvät epävarmuudet edellyttävät toiminnan jatkuvaa tarkastelua ja kehittämistä. Vieraskielisten opiskelijoiden määrä kaupungissa on kasvanut, mikä asettaa omanlaisiaan haasteita palveluiden järjestämiselle. Digitaalisten oppimisympäristöjen kehittäminen jatkuu tiiviinä sekä Tredun että lukioiden toiminnassa.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Elinvoima- ja osaamislautakunnalle asetettiin vuoden 2024 talousarviossa 16 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elinvoi-

man palvelualueetta ja konsernihallintoa 1.3.2024 alkaen koskettaneen organisaatiomuutoksen myötä osa tavoitteista siirtyi osaksi kaupunkitasoisia, kaupunginhallitukselle vastuutettuja tavoitteita. Elinvoima- ja osaamislautakunnalle koh-

distui muutoksen vaikutuksesta vuoden lopussa 11 toiminnan tavoitetta. Tavoitteiden toteumat on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
7	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	Negatiivisen syyn vuoksi eronneita oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomia ja vailla ammatillista tutkintoa olevia opiskelijoita oli 2024 yhteensä 567, kun edellisenä vuotena heitä oli 541. Tekniset ratkaisut pohjakoulutustiedon siirtymiseksi hakeutumisjärjestelmästä opiskelijahallintojärjestelmään sekä uusien opiskelijoiden kohdalla pohjakoulutustiedon merkintä pakolliseksi järjestelmässä on tehty. Aiemmin aloittaneiden ja sittemmin keskeyttäneiden osalta mittaritieto ei kuitenkaan ole täysin luotettava. Tavoite ei toteutunut.	-
10	Lasten ja nuorten turvallisuudentunne esiopetuksesta toiselle asteelle on vahvistunut ja kiusaaminen vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Esioppilaista 12 % kokee itseään kiusatun (2023: 8 %). Esioppilaiden tulosten luotettavuutta haastaa ikäryhmän käsitys kiusaamisesta kyselyyn vastattaessa eli se, onko koettu kiusaaminen ollut toistuvaa vai onko kyseessä ollut yksittäinen erimielisyys. Aihepiirin vastaustuloksissa oli havaittavissa ristiriitaisuuksia. Perusopetuksen 1.-6. -luokkalaisten turvattomuuden tunne on hieman kasvanut (2024: 4,4 %, 2023: 4,2 %). 7.-9. -luokkalaisten turvattomuuden tunne on puolestaan hieman vähentynyt (2024: 7,8 %, 2023: 8 %). Ammatillisessa koulutuksessa kiusaamista on kokenut 7 % valmistuvista ja 3 % aloittaneista (2023: 6 % valmistuneista ja 4 % aloittaneista). Lukiokoulutuksessa kiusaamista on kokenut aloittavista opiskelijoista 4,2 % (2023 4,2 %) ja abiturienteista 3,3 % (2023 4,6 %). Tavoite toteutui osittain.	+/-
11	Laajan työttömyysasteen ¹ kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	Nuorten laaja työttömyysaste nousi Tampereella 1,10 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen verrattuna joulukuussa 2024. Viidessä muussa suuressa kaupungissa nuorten laaja työttömyysaste nousi keskimäärin 1,16 prosenttiyksikköä. Nuorten laajan työttömyysasteen taso vaihtelee C6-kaupungeissa melko paljon (14,0 % - 20,4 %) Tampereen sijoituessa 17,9 %:lla lähes keskiarvoon. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste väheni vuoden takaiseen verrattuna Tampereella 7,1 prosenttiyksikköä. Muissa kuutoskaupungeissa ulkomaalaisten laaja työttömyysaste väheni keskimäärin 3,96 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste on pääkaupunkiseudulla selvästi matalampi kuin muissa kuutoskaupungeissa. Tyypillisesti nuorten ja ulkomaalaistaustaisten työllisyystilanne reagoi ensimmäisenä suhdannevaihteluihin. Tavoite toteutui.	+
12	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea ² saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa	Kela maksoi tammi-joulukuussa 2024 työmarkkinatukea aktiivitoimenpiteen ajalta keskimäärin 3763 asiakkaalle kuukausittain. Työllisyyskokeilun aktiivointiaste laski 6,0 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen ollen joulukuun lopussa 30,0 %. Työttömyyden kasvaessa aktiivointiaste laskee, mutta se on kuitenkin korkea suhteessa muihin suuriin kaupunkiin. Työllisyyskokeilun työttömien ja lomautettujen asiakkaiden määrä nousi 1884 asiakkaalla joulukuusta 2023. Työmarkkinatukea työttömyyden takia saavien määrä on noussut Tampereella 1002 asiakkaalla. Työmarkkinatuen kuntaosuus on Tampereella laskenut vuoteen 2023 verrattuna 64 749 eurolla (25 960 338 € vuonna 2023; 25 895 589 € vuonna 2024). Tavoite toteutui.	+
21	Aloittavien startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Alueen startup-yritysten määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna: v. 2023 /196 ja v. 2024/201. Myös henkilöstömäärän arvioidaan kasvavan vuonna 2024 n. 165 henkilöllä (Tampereen seudun startup-selvitys 2024). Lopulliset tiedot startup-yritysten henkilöstömäärän kasvusta vuonna 2024 saadaan tilinpäätösten valmistuttua. Tavoite toteutui.	+

28	Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärä Tampereen korkeakoulu yhteisön tutkinto-ohjelmiin on kasvanut vuoteen 2022 verrattuna	Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärät Tampereen korkeakoulu yhteisöön jatkavat kasvuaan. Vuonna 2022 syyslukukaudella alkaviin koulutusohjelmiin hakijoita oli 8 741 ja vuonna 2024 hakijoita oli 21 244. Vuosien 2022 ja 2024 välillä lisäys on 143 % (12 503 hakijaa). Tavoite toteutui.	+
29	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Tammi-syyskuussa työllistymisiä kirjattiin vuonna 2023 yhteensä 6939 ja vuonna 2024 kaikkiaan 7124. (+185). 10.10.2024 otettiin käyttöön uusi asiastietojärjestelmä (Asiantuntijan työmarkkinatori) ja tämän vuoksi loppuvuoden aikana ei ole enää saatu samalla tavalla vertailukelpoista tietoa. TEM:n työnvälitystilaston mukaan työnhakuja työllisyyskokeilussa päättyi työllistymiseen tammi-joulukuussa 2023 4651 ja vuonna 2024 vastaavana aikana 4509. (-142) Ero luvuissa johtuu siitä, että aikaisemmin mukaan on laskettu myös sellaiset työllistymiset, jossa työnhakija on jättänyt työnhakunsa voimaan. Huomioiden yleinen taloustilanne voidaan tulosta pitää hyvänä. Työllisyyskokeilun työttömien ja lomautettujen asiakkaiden määrä kokeilussa on noussut 15,54 prosentilla (1884 asiakasta) joulukuusta 2023. Huomioitava on myös kuntakokeilun asiakaskohderyhmä. Tavoite ei toteutunut.	-
30	Ammatillisen tutkinnon ³ on suorittanut vähintään 3200 opiskelijaa ja tutkinnon osia tai sitä pienempiä kokonaisuuksia on suorittanut vähintään 1500 opiskelijaa	Ammatillisen tutkinnon suoritti 2990 opiskelijaa ja tutkinnon osia tai sitä pienempiä kokonaisuuksia 1553 opiskelijaa. Tavoite toteutui osittain.	+/-
32	Tampere-Pirkkalan matkustajalentojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Matkustajalentojen määrä on vähentynyt 24,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Aleneman syynä on käytössä olevien lentokoneiden kokonaiskapasiteetin vähennys edelliseen vuoteen verrattuna. Tavoite ei toteutunut.	-
35	Vihreän ja digitaalisen siirtymän investointien houkuttelua on tuettu toteuttamalla tärkeimpiä alueellista sijoittumista	Vihreän ja digitaalisen siirtymän investointien houkuttelua on tuettu toteuttamalla tärkeimpiä uusia energia-arvoketjuja koskeva mallinnus sekä edistämällä siruvalmistuksen alueellista sijoittumista. Osaamiskeskuksen osalta johdettiin ja rahoitettiin osaamiskeskuksen valmistelua. Hakemus toimitettiin Business Finlandille ja Euroopan unionille, josta positiivinen rahoituspäätös saatiin joulukuussa 2024. Pilottilinjan osalta tuettiin Tampereen yliopiston pilottilinjan hakemuksen valmistelua ja varmistettiin yhteistyö EU-konsortion sekä Business Finlandin kanssa. Positiivinen rahoituspäätös myös tästä saatiin syksyllä 24. Tavoite toteutui.	+
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn Q4/2024 QWL-tulos oli 59,9 % (Q4/2023 tulos oli 60,4 %). QWL-tulos heikentyi hieman verrattuna vuoden 2023 vastaavaan ajankohtaan. ENPS-arvo oli Q4/2024 kyselyssä 9,10 (Q4/2023 tulos oli 7,82). Tulos parantui hieman verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Tavoite toteutui osittain.	+/-

¹ Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt.

² Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

³ Perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon

Lautakunnan talous

Elinvoima- ja osaamislautakunnan talous muodostuu pääosin neljästä palvelukokonaisuudesta (ammattillinen koulutus, lukiokoulutus, työllisyys- ja kasvupalvelut sekä elinkeinopalvelut). 1.3.2024 tehdyssä organisaatiomuutoksessa vetovoima- ja edunvalvonta sekä strateginen hankekehitys -palvelukokonaisuudet ja kehitysohjelmat siirtyivät konsernihallintoon. Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate toteutui -89,3 milj. euronä, joka on 11,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintatuotot toteutuivat 3,3 milj. euroa budjetoitua pienempinä ja toimintakulut 14,8 milj. euroa pienempinä.

Ammatillisen koulutuksen toimintatuotot ylittyivät 0,3 milj. euroa. Toimintaan saatiin lisärahoitusta 0,1 milj. euroa, joka ei sisällynyt muutettuun talousarvioon. Ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksessa tavoitteeksi asetettiin 8 683 opiskelijavuotta, mikä ylittyi noin sadalla opiskelijavuodella. Työllisyys- ja kasvupalveluiden toiminta-

tuotot alittavat 3,6 milj. euroa suunnitellun. Työllistämistuet toteutuivat 0,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä kesällä 2023 voimaan tulleen palkkatukiudistuksen takia. Myös Vastaanottokeskuksen toiminnan päätyminen 31.7.2024 vähensi toimintatuottoja.

Toimintakulut toteutuivat 14,8 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Budjetoitua pienempi toteuma kohdistui etenkin henkilöstökuluihin ja palvelujen ostoihin. Henkilöstökulut toteutuivat 9,7 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Työllisyys- ja kasvupalveluissa henkilöstökulut toteutuivat 3,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä, koska kaikki suunnitellut rekrytoinnit eivät toteutuneet. Ammatillisessa koulutuksessa henkilöstökulut toteutuivat 4,8 milj. euroa suunniteltua pienempinä, koska toiminnassa varauduttiin tiedossa olevaan rahoituksen pienenemiseen tulevina vuosina ja rekrytointeja toteutettiin kriittisesti. Lukiokoulutuksen henkilöstökulut toteutuivat 1,0 milj. euroa budjetoitua pienempinä.

Palvelujen ostot toteutuivat 4,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Alitus kohdistui pääasiassa työllisyys- ja kasvupalveluihin, jossa palvelujen ostot alittuivat 4,6 milj. euroa mahdollisimman täysimääräisestä valtion työllistämismäärärahojen käytöstä hankintoihin sekä kaikki suunnitellut projektit eivät toteutuneet.

Avustusten tiliryhmän osalta toteuma -29,3 milj. euroa, oli 1,3 milj. euroa budjetoitua suurempi. Työmarkkinatu- en kuntaosuus toteutui 1,4 milj. euroa suunniteltua suurempana, vaikka se on alhaisempi kuin vuoden 2023 toteuma.

Lautakunnan investoinnit muodostuvat ammatillisen ja lukiokoulutuksen sekä työllisyys- ja kasvupalveluiden investoinneista, joita toteutettiin vuonna 2024 yhteensä 2,2 milj. eurolla. Investointimenot toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Ammatillisen koulutuksen investointeja toteutui 1,7 milj. eurolla, lukiokoulutuksen 0,4 milj. eurolla sekä työllisyys- ja kasvupalvelujen 0,04 milj. eurolla.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	108 402	109 807	-1 405
Maksutuotot	149	183	-34
Tuet ja avustukset	9 847	12 045	-2 199
Vuokratuotot	220	239	-19
Muut toimintatuotot	413	57	356
Toimintatuotot yhteensä	119 030	122 331	-3 301
Valmistus omaan käyttöön	39	0	39
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-89 099	-96 814	7 715
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-18 361	-19 575	1 214
Muut henkilösivukulut	-2 458	-3 255	797
Palvelujen ostot	-30 245	-35 158	4 913
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 164	-8 254	1 090
Avustukset	-29 323	-28 060	-1 263
Vuokrakulut	-30 645	-31 335	690
Muut toimintakulut	-1 064	-755	-309
Toimintakulut yhteensä	-208 358	-223 206	14 848
Toimintakate	-89 288	-100 875	11 587
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	0	-4
Vuosikate	-89 292	-100 875	11 583
Poistot ja arvonalentumiset	-1 727	-1 908	181
Tilikauden tulos	-91 019	-102 783	11 764

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-2 161	-2 606	445	-2 100	-506	0
Nettoinvestoinnit	-2 161	-2 606	445	-2 100	-506	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	102	0	102	0	0	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Ammatillinen koulutus, tilikauden tulos	2 157	-2 297	4 454	0	-1 539	-758
Viiden tähden keskusta	-357	-357	-0	-4 978	-3	4 624
Hiedanranta	-33	-32	-1	-452	0	420
Älykaupunki kaupunkilaisille	-214	-214	-0	-1 308	0	1 094
Welcoming city	-17	-17	-0	-500	0	483
Elämystalouden kehitysohjelma	-139	-139	-0	-1 072	0	933
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-92 136	-99 327	7 191	-101 210	155	1 728

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Ammatillinen koulutus	-1 697	-2 000	303	-2 000	0	0
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-464	-606	142	-100	-506	0

Ammatillinen koulutus

Tampereen kaupunki järjestää ammatillista koulutusta yhteistoiminta-alueen sopimuksen perusteella Tampereen seudun ammattiopistossa (Tredu). Koulutuksen järjestämisoikeus on 29 perustutkintoon, 32 ammatti- ja erikoisammattitutkintoon sekä tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen eli TUVA-koulutukseen. Järjestämislupa sisältää järjestämisoikeuden työvoimakoulutukseen ja laajan luvan mukaiseen oppisopimuskoulutukseen sekä kaupunkiraideliikenteen kuljettaja -koulutukseen ja urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen sekä antaa oikeuden toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajan perustason ammatti-pätevyyskoulutusta antavana koulutuskeskuksena. Lisäksi toteutetaan muita koulutuspalveluita kuten henkilöstö- ja tilauskoulutusta, tutkintoviennin tilauskoulutusta ja aikuisten perusopetusta.

Palvelukokonaisuuden talous

Tilikauden tulos toteutui 4,5 milj. euroa suunniteltua parempana. Ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksessa

tavoitteeksi asetettiin 8 683 opiskelijavuotta, mikä ylittyi noin 100 opiskelijavuodella. Valtionosuutta myönnettiin varsinaisella suoritepäätöksellä 99,9 milj. euroa ja lisäsuoritepäätöksellä marraskuussa 0,1 milj. euroa. Vuonna 2024 ei enää ollut käytettävissä valtionosuutena myönnettyä lisärahoitusta opetuksen ja ohjauksen tukemiseen, joten helmikuussa talousarviomuutoksella ohjattiin kertynyttä ylijäämää lisätukeen 1,5 milj. euroa. Kesäkuussa talousarviomuutoksella huomioitiin palkkaratkaisua koskevat muutokset ja henkilöstökuluihin lisättiin 0,8 milj. euroa. Näiden talousarvio muutosten johdosta budjetti muodostui 2,3 milj. euroa alijäämäiseksi.

Toimintatuotot toteutuivat 0,3 milj. euroa suunniteltua parempana. Myyntituotot toteutuivat 0,6 milj. euroa korkeampina. Tuloja kertyi valtionosuustuloista 0,1 milj. euroa ja koulutuspalveluiden ja opiskelijatyötoiminnan myynnistä 0,4 milj. euroa budjetoitua enemmän. Tuet ja avustukset jäivät 0,4 milj. euroa budjetoidusta, koska kaikki projektit

eivät toteutuneet suunnitellusti. Muut toimintatuotot toteutuivat 0,2 milj. euroa suunniteltua korkeampina, kun poistettua kalustoa saatiin myytyä arvioitua enemmän.

Toimintakulut toteutuivat 4,1 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Henkilöstökulut jäivät 4,8 milj. euroa budjetoitua pienemmiksi. Toiminnassa varauduttiin tiedossa olevaan rahoituksen pieneneeseen tulevana vuosina, joten rekrytointeja toteutettiin kriittisesti ja jo talousarviovaiheessa henkilöstömenoissa varauduttiin palkkojen sopimuskorotuksiin. Materiaalin ostot toteutuivat lähes yhtä suurina kuin edellisellä vuonna, mutta ylittivät budjetoidun 0,6 milj. eurolla. Muut toimintakulut ylittivät 0,3 milj. euroa opiskelijoille maksettujen stipendien takia.

Poistot toteutuivat 0,1 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Investointeihin oli varattu 2,0 milj. euroa ja hankintoja toteutettiin 1,7 milj. eurolla.

Toiminnan keskeiset muutokset

Meidän muutos

Tredun organisaatiomuutoksella pyritään kehittämään koulutusalojen toimintaa kokonaisvaltaisemmin ja vastaamaan paremmin työelämän tarpeisiin. Tavoitteena on luoda entistä parempi työ- ja oppimisympäristö, jossa korostetaan yhteistyötä ja henkilöstön hyvinvointia, sekä parantamaan yhteisöllisyyttä ja tiimimäistä toimintatapaa. Uusi organisaatiomuutos otettiin käyttöön 1.8.2024, mutta toiminnan kehittäminen jatkuu.

Työllisyysalueiden käynnistymiseen valmistauduttiin kehittämällä yhteistyötä ja ammatillisen koulutuksen roolia selkeyttämällä. Ennakointitiedon hyödyntämistä vahvistettiin osana toiminnan suunnittelua Työllisyysalueiden käynnistymistä ennakoiden on tiivistetty yhteistyötä työllisyys- ja kasvupalveluiden kanssa ja etsitty yhteistyön uusi toimintamalleja sekä osallistuttu työllisyysstrategian valmisteluun. Työllisyyden hoidon tukena työelämän osaamistarpeiden ennakointia kehitetään koulutuksen järjestämisen kokonaissuunnittelun vahvistamiseksi.

Suunnittelua ja valmistautumista ammatillisen koulutuksen lainsäädäntömuutoksiin 2025 ja 2026 on tehty ennakoivasti. Toiminnan ohjauksen kokeiluun hakeutumiseksi 2025 on tehty valmistelutyötä eri sidosryhmien kanssa.

Palvelu (toimintamenot*, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Ammatillinen koulutus, valtionosuudella rahoitettu toiminta	98 370	102 245	-3 875
Muulla valtionosuudella rahoitettu toiminta	1 486	1 486	0
Toimiva ja yhdenvertainen oppivelvollisuus uudistus	491	721	-230
Muu toiminta	6 961	6 961	0
Yhteensä	107 308	111 413	-4 105

* Toimintamenoissa on huomioitu myös poistot.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	109 464	109 116	348	106 567	2 549	0
Toimintakulut	-105 855	-109 905	4 050	-104 867	-4 088	-950
Toimintakate	3 609	-789	4 398	1 700	-1 539	-950
Rahoitustuotot ja -kulut	-2	0	-2	0	0	0
Vuosikate	3 608	-789	4 397	1 700	-1 539	-950
Poistot ja arvonalentumiset	-1 451	-1 508	57	-1 700	0	192
Tilikauden tulos	2 157	-2297	4 454	0	-1539	-758

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-1 697	-2 000	303	-2 000	0	0
Nettoinvestoinnit	-1 697	-2 000	303	-2 000	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	102	0	102	0	0	0

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys ja riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin yliopistossa tai ammatikorkeakoulussa. Lisäksi lukiokoulutus antaa kuudessa päivälukiossa ja aikuislukiossa valmiuksia vastata ympäristön ja yhteiskunnan haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista.

Kaikilla päivälukioilla on joko opetussuunnitelmallinen painotus tai opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä koulutuksellinen erityistehtävä. Erityistehtäviä ovat musiikkiin, kuvataiteeseen, urheiluun ja liikuntaan, matematiikkaan ja luonnontieteisiin painottuva opetus, sekä IB-opetus, opetussuunnitelmallisia painotuksia viestintäkasvatus, yhteiskuntatiede sekä matematiikka ja tietotekniikka. Suomen ja englanninkielisen lukiokoulutuksen valmistelu on aloitettu 2024. Opiskelijat voivat valita opintojaksot myös verkkotarjottimelta.

Palvelukokonaisuuden talous

Lukiokoulutuksen palveluryhmän toimintakate toteutui kokonaisuutena 2,4

milj. euroa suunniteltua parempana, joka johtuu pääosin toimintakulujen ennakoitua pienemmästä toteumasta. Toimintatuotot toteutuivat kokonaisuutena suunnitellusti vaikkakin tuet ja avustukset 0,3 milj. euroa arvioitua pienempänä johtuen projektitoiminnan supistumisesta.

Henkilöstökulujen kokonaisuus toteutui 1,0 milj. euroa budjetoitua pienempänä, josta 0,4 milj. euroa oli projektitoiminnasta. Muita eroja syntyi mm. jaksotettujen henkilöstökulujen 0,1 milj. pienemmistä toteumista, henkilöstökuuluina budjetoitujen erien toteutumisesta palveluiden ostoina sekä DigiOne valmistelun keskeytymisestä. Eläkekuluissa tasausmaksu toteutui ennakoitua pienempänä ja henkilöstömenoja pienentävät korvaukset suurempina.

Palvelujen ostot toteutuivat kokonaisuutena suunnitellusti vaikkakin opiskelija-ateria- ja työterveyspalveluiden toteuma oli yhteensä 0,1 milj. suunniteltua suurempi. Aineet ja tarvikkeet tiliryhmän toteuma jäi 1,3 milj. euroa arvioitua pienemmäksi oppimateriaalihankintojen

sekä Pyynikintie 2 tilojen käyttöönoton viivästyttyä kalustehankintojen toteutuessa ennakoitua pienempinä. Vuokrakuluissa 0,1 milj. euroa arvioitua pienempi toteuma johtuu ICT-laitteiden vuokrakausien aloituksen vaihtelusta.

Pyynikintien tilojen käyttöönotto ja siten myös kalustaminen tapahtuu vaiheittain. Hatanpään lukio (1.8.2025 alkaen Pyynikin lukio) pääsee siirtymään ko. tiloihin vasta vuonna 2026, joten käyttötaloushankintojen ohella myös investoinnit ajoittuvat suunniteltua pidemmälle ajalle. Pyynikintien varustamiseen varatusta 0,5 milj. euron investointimäärärahasta toteutui 0,4 milj. euroa. Klassillisen lukion kuntosalin kalustamiseen varatusta 0,1 milj. euron määrärahasta toteutui 0,05 milj. euroa. Toimitusaikataulujen vuoksi osa laitteista jäi jälkitoimitukseen. Molempien hankkeiden osalta on tehty uudelleenbudjetoitiesitys vuodelle 2025.

Toiminnan keskeiset muutokset

Vuonna 2024 kaikki päivälukiolaiset olivat pääsääntöisesti oppivelvollisia. Henkilöstöressurssin tarve lisääntyi edelleen ohjaus- ja tukipalveluissa.

Aloituspaiikkojen täyttöaste syksyllä 2024 oli yli 100%. Opiskelijamäärän kokonaiskasvuun vaikuttivat lisäksi aikaisemmat aloituspaikkamäärien lisäykset sekä opiskeluaikojen pidentyminen. Opiskelijamäärän kasvu on tehostanut tilojen käyttöä. 1.8.2025 Pyynikin lukiossa aloitettavan suomen- ja englanninkielisen lukiolinjan opetussuunnitelma hyväksyttiin lautakunnassa elokuussa 2024.

Lukiopajatoiminta jatkui projektirahoituksen päättyttyä Sammon keskuslukion yhteydessä tiloissa, joista lukiokoulutuksen yhteinen hallinto siirtyi Frenckellinaukio 2 toimistotiloihin.

Konsernin ICT-hankerahoituksen avulla on kehitetty lukiokoulutuksen tietovaraston rakentamista sekä verkkokurssitarjottimen toimintaa. Verkkotarjottimen tarjontaa on syksystä 2024 laajennettu seudullisiin lukioihin.

Johtamisjärjestelmän kehittämiseen panostettiin vuonna 2024 lisäämällä apulaisrehtori Sammon keskuslukioon ja edistämällä jaettua johtajuutta.

DigiOne-hankeessa on osallistuttu uusien palveluiden kehittämistyöhön yhdessä perusopetuksen kanssa. Hanke kuitenkin keskeytyi keväällä 2024, jonka vuoksi varatut määrärahat ovat osittain jääneet käyttämättä.

Pyynikintie 2:n peruskorjattujen tilojen varustaminen jatkuu ennakoitua pidempään, sillä tilat toimivat Lyseon lukion väistötilana vuoden 2025 loppuun saakka. Käyttöönotto viivästyi rakennusaikataulujen muutoksista johtuen usealla kuukaudella suunnitellusta. Tämä vaikuttaa sekä investointien että käyttötaloushankintojen toteutusaikatauluihin usean vuoden aikana. Klassillisen lukion kuntosalin laitetöimituksista osa siirtyi toimitusaikataulujen vuoksi jälkitoimitukseen ja toteutuu vuonna 2025.

Yhteisöllistä toimintaa on toteutettu osin hankerahoituksen turvin.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Toteutunut suorite-määrä	Suunniteltu suorite-määrä	Toteutunut yksikkökustannus, euroa/ laskennallinen opiskelija	Suunniteltu yksikkökustannus, euroa/ laskennallinen opiskelija
Lukiokoulutus	37 797	40 227	-2 430	4 242	4 244	8 910	9 479
Yhteensä	37 797	40 227	-2 430				

* Suoritemäärä on painotettu opiskelijamäärä, johon aikuisten painotettu opiskelijamäärä on sisällytetty kertoimella 0,615

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	1 788	1 847	-59	1 583	0	264
Toimintakulut	-37 797	-40 227	2 430	-39 830	6	-403
Toimintakate	-36 008	-38 380	2 372	-38 247	6	-139

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-425	-606	181	-100	-506	0
Nettoinvestoinnit	-425	-606	181	-100	-506	0

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Työllisyys- ja kasvupalvelujen palvelukokonaisuus sisälsi työllisyyden edistämisen palvelut, kaupungin yritys- ja työnantajapalvelujen järjestämisen, Ohjaamon ja nuorisotakuun koordinoimisen sekä kansainvälisen osaamisen palvelujen järjestämisen ja koordinoimisen mukaan lukien kotoutumisen alkuvaiheen palvelut. Kaupungin vastaanottokeskuksen toiminta päättyi 31.7.2024. Palvelukokonaisuudessa valmistauduttiin TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtoon ja Tampereen seudun työllisyysalueen toiminnan käynnistämiseen vuoden 2025 alussa sekä kotoutumisen kokonaisuudistukseen 2025. Työllisyyden kuntakokeilun päättyi vuoden 2024 loppuun.

Palvelukokonaisuuden talous

Toimintakate toteutui 4,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toimintaan on vaikuttanut kuntakokeilussa kaupungin mahdollisuus käyttää palvelutuotannossa ELY-keskuksen hal-

linnoimia valtion työllisyysmäärärahoja. Vastaanottokeskuksen toiminnan päätyminen 31.7.2024 vähensi toimintatuotoja- ja kuluja.

Toimintatuotot toteutuivat 3,6 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Tuet ja avustukset toteutuivat 1,6 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Työllistämistuet toteutuivat 0,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Kesällä 2023 voimaan tullut palkkatukiudistus tiukensi palkkatuen myöntämisen kriteereitä ja lyhensi jaksosten kestoja. Muut tuet ja avustukset toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä.

Toimintakulut toteutuivat 7,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Henkilöstökulut toteutuivat 3,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Kaikki suunnitellut rekrytoinnit eivät toteutuneet ja osaan projekteista, joihin oli varauduttu, ei saatu rahoitusta. Lisäksi palkkatukien henkilöstömenoihin vaikuttaa vielä kesällä 2023 voimaan tullut palkkatukiudistus.

Palvelujen ostot toteutuivat 4,6 milj. euroa suunniteltua pienempinä, johtuen mahdollisimman täysimääräisestä valtion työllisyysmäärärahojen käytöstä hankinnoissa. Lisäksi kaikki suunnitellut projektit eivät toteutuneet, jolloin suunnitellut kustannukset eivät ole toteutuneet vuodelle 2024. Yrityksille ja yhdistyksille suunnatut työllistämistuet alituivat 0,5 milj. euroa. Avustukset toteutuivat 1,6 milj. euroa suunniteltua suurempina. Työmarkkinatuen kuntaosuus toteutui 1,4 milj. euroa suunniteltua suurempana. Euromääräisesti toteutuma oli pienempi kuin vuoden 2023 toteutuma. Tätä voi pitää hyvänä tuloksena nopeasti heikentynyt työllisyystilanne huomioon ottaen. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä Tampereella kasvoi vuoden 2024 aikana. Työmarkkinatuen kuntaosuutta pienensi osaltaan lapsikorotusten poisto huhtikuun alussa 2024.

Toiminnan keskeiset muutokset

Palvelukokonaisuus valmistautui TE-palvelujen järjestämistä vastuun siirtoon Tampereen seudun työllisyysalueelle 1.1.2025 sekä kotoutumisen kokonaisuudistukseen 2025. Työllisyysalueeseen kuuluvat Tampere, Akaa, Juupajoki, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Valtioneuvosto päätti 22.2.2024 Valkeakosken kaupungin kuulumisesta työllisyysalueeseen. Tampere on yhteistoiminta-alueen vastuukunta. Yhteisenä toimielimenä toimii elinvoima- ja osaamislautakunnan työllisyysjaosto, joka aloitti toimintansa elokuussa 2024.

TE-palvelujen siirron valmistelun keskeisenä tavoitteena on ollut turvata katkeamattomat asiakaspalvelu- ja tukiprosessit siirtymävaiheessa sekä tukea henkilöstön työhyvinvointia. Työllisyysalueen palvelutuotannon valmistelun pohjana toimivat Pirkanmaan TE-palvelustrategia, sen pohjalta valmisteltu palvelujen järjestämissuunnitelma ja kuntien välinen yhteistoimintasopimus.

Määräaikainen työllisyyden kuntakokeilu päättyi 31.12.2024. Kokeilu mahdollisti työllisyyden edistämiseksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen sekä hillitsi kaupungin työmarkkinatukikustannuksia.

Kasvupalveluissa panostettiin digitaalisten yrityspalvelujen kehittämiseen ja strategisen elinkeinopolitiikan kärkien edistämiseen (Tampereen seudun excellence-alueet). Työ- ja elinkeinoministeriö teki ekosysteemisopimuksiin vaivuttavuusarvioinnin, jonka pohjalta käytiin kaupunkikohtaiset keskustelut sopimuksen päivitystarpeista ja kausien 2025-2027 rahoitushaut käynnistyivät. Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman lippulaiva 1 -toimenpiteissä saavutettiin osaajavarannon digitaalinen kaksonen ja älykäs palveluohjaus Yritys.Tampere.fi yrityksille. Startup-palvelujen auditoinnin pohjalta käynnistettiin palvelujen ja sopimusten uudistaminen.

Työllisyyttä ja osaavan työvoiman saatavuutta on turvattu ekosysteemipohjaisen palvelurakenteen - elinkeinoelämä, koulutusorganisaatiot, yksityinen ja kolmas sektori - toiminnalla ja kehittämisellä. Työnantajille ja työnhakijoille on räätälöity työvoiman saatavuutta ja rekrytointia sekä työllistymistä edistäviä palveluratkaisuja. Vaikuttavuusinvestointeja, vaikuttavuusperusteisia hankintoja, palvelujen vaikuttavuuden arviointia sekä digi- ja data-arkkitehtuuria tiedolla johtamisen tueksi on kehitetty osana valmistautumista TE-uudistukseen ja sen kannusteisiin. Asiakaskokemuksen johtamiseen ja asiakaslähtöisyyden kehittämiseen on panostettu.

Kaupungin vastaanottokeskuksen toiminta päätettiin hallitusti 31.7.2024. Laki kotoutumisen edistämisestä uudistui 1.1.2025 yhdessä TE-uudistuksen kanssa. Uudistuksen haltuunottoa valmisteltiin kansainvälisen osaamisen palveluissa siten, että asiakassiirrot ja palvelut on onnistuneesti vastaanotettu ja käynnistetty. Hyvinvointialueen ja kaupungin yhdyspinta kiintiöpakolaisten vastaanottoon ei riittävällä tavalla toteutunut ja yhteistoiminnassa oli merkittäviä haasteita. International House Tampere -brändi-uudistus toteutettiin palvelujen asiakasviestinnän yhtenäistämiseksi.

Työllistymisen monialaisen tuen palvelukokonaisuuden toiminnan perusta oli hyvinvointialueen kanssa tehtävässä yhteistyössä mm. työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) puitteissa. Työnjakoa työllisyys- ja kasvupalveluissa selkeytettiin ja toteutettiin organisaatiouudistus, jossa hyvinvointialueen yhdyspinnan palveluja tarvitsevat asiakkaat keskitettiin työllistymisen monialaisen tuen palvelujen kokonaisuuteen. Nuorten työllisyysohjelman toteutus käynnistyi laaja-alaisena yhteistyönä. Väli työmarkkanatoimijoille kanavoitiin toimintaedellytykset väliaikaisesti turvaava kohdeavustus.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Työmarkkinatuen kuntaosuus	25 896	24 500	1 396
Rekrytointipalvelut ja kohtaanto	8 004	10 559	-2 555
Kansainväliset palvelut	6 299	8 184	-1 885
Muut tuet ja avustukset	4 166	5 634	-1 468
Kasvupalvelut	5 378	5 668	-290
Vastaanottokeskus	1 800	3 846	-2 046
Työllistymisen monialaisen tuen palvelut	3 170	3 811	-641
Velvoitetöylyllistetyt	806	1 500	-694
Lautakunnan myöntämät avustukset	1 468	1 194	274
Yhteensä	56 987	64 896	-7 909

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	7 734	11 326	-3 592	12 200	0	-874
Toimintakulut	-56 987	-64 896	7 908	-65 909	152	861
Toimintakate	-49 253	-53 570	4 317	-53 709	152	-13

Investoinnit	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-39	0	-39	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-39	0	-39	0	0	0

Vetovoima ja edunvalvonta

Vetovoima ja edunvalvonta palvelukokonaisuus sisälsi matkailu- ja tapahtumapalvelut, edunvalvontatoiminnan, korkeakouluyhteistyön sekä elämystalouden ja Tampere Welcoming City -kehitysohjelmat.

Palvelukokonaisuus edisti Tampereen alueen kansallista ja kansainvälistä tunnettuutta ja vetovoimaisuutta erityisesti

matkailua, opiskelijakaupungin palveluita, tapahtumakaupungin olosuhteita kehittämällä ja suurtapahtumia hakeamalla. Palvelukokonaisuudessa kehitettiin myös kaupungin edunvalvontaa ja edistettiin laaja-alaisesti elämystaloutta. Osana kaupungin toteuttamaa organisaatiouudistusta vetovoima ja edunvalvonnan toiminnot siirrettiin 1.3.2024

alkaen elinvoiman palvelualueelta konsernihallinnon kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään

Palvelukokonaisuuden talous

Vetovoima ja edunvalvonta palvelukokonaisuuden toimintakate toteutui muutetun talousarvion mukaisesti.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Vetovoima- ja edunvalvontapalvelut	158	158	0
Matkailu- ja tapahtumapalvelut	145	145	0
Elämystalouden kehitysohjelma	139	139	0
Avustukset	126	126	0
Tampere Welcoming City kehitysohjelma	17	17	0
Yhteensä	585	585	0

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	1	0	1	395	0	-395
Toimintakulut	-585	-584	-1	-7 225	-3	6 644
Toimintakate	-584	-584	-0	-6 830	-3	6 249

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut palvelukokonaisuuden keskeisenä tehtävänä oli vahvistaa kaupungin elinvoimaa tukemalla alueen elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä edistää alueen kansainvälistä tunnettuutta erityisesti yritys- ja osaajakentässä. Lisäksi ryhmän vastuulle kuului 29.2.2024 saakka Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan ohjauksessa olleeseen elinkeinopoliittiseen kokonaisuuteen sisältyivät elinkeinopalvelut ja elinkeinojen kehittäminen - pääosin Business Tampereen tilauksen kautta, maaseutupalvelut sekä osaamista ja elinkeinojen kehittämistä edistävä neuvonta-, verkottamis- ja avustustoiminta.

Palvelukokonaisuuden talous

Elinkeinopalvelut palvelukokonaisuuden toimintakate toteutui 0,5 milj. euroa suunniteltua pienempänä. Palveluiden ostot alittuivat 0,2 milj. euroa. Startuptalon tiimitoiminnan ja innovaatiotiimien laajentamiseen liittyvä hankinta siirtyi vuodelle 2025 ja se tullaan yhdistämään startup-palveluiden uuteen kilpailutukseen. Avustukset toteutuivat 0,3 milj. euroa suunniteltua pienempänä. Tutkimuksen ja korkeakouluopetuksen kehittämisen avustuksille suunnattu määräraha kohdennettiin uudelleen elinvoima- ja osaamislautakunnan päätöksen mukaisesti TKIO-mallin käyttöön ottamiseksi sekä ohjelman perusteella

valittujen tutkimushankkeiden ja -projektien toteuttamiseksi. Osana kaupungin toteuttamaa organisaatiouudistusta Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelma ja leader-ohjelman rahoitus siirrettiin 1.3.2024 alkaen elinvoiman palvelualueelta konsernihallinnon kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmälle. Lisäksi Visit Tampere Oy:n matkailupalveluiden tilausta sekä kilpailukyvyyn avustuksia koskeva rahoitus siirrettiin 1.3.2024 alkaen vetovoima ja edunvalvonta palvelukokonaisuudelta elinkeinopalveluille.

Toiminnan keskeiset muutokset

Business Tampereen ja seudun elinkeinotoimijoiden kanssa laadittiin uusi seudullinen elinkeinostrategia, joka julkaistaan helmikuussa 2025.

Neljäs seudullinen vierailuohjelma toteutettiin.

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma sekä leader -ohjelman rahoitus siirrettiin 1.3.2024 toteutetun organisaatiouudistuksen yhteydessä konsernihallinnon kilpailukyky ja innovaatiot ryhmälle.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Elinkeinopalvelut	5 242	5 476	-234
Avustukset	1 171	1 437	-266
Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelma	214	214	0
Maaseutupalvelut	36	36	-0
Yhteensä	6 663	7 163	-500

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	1	0	1	0	0	0
Toimintakulut	-6 663	-7 163	500	-5 304	0	-1 859
Toimintakate	-6 662	-7 163	501	-5 304	0	-1 859

Strateginen hankekehitys

Strateginen hankekehitys -palvelukokonaisuus vastasi muun muassa Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta kehitysohjelmien toimeenpanosta. Kehitysohjelmat ovat ohjelmittain kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ja kaupunginhallituksen ohjauksessa. Konsernihallinnon rakennetta uudistettiin 1.3.2024 alkaen. Siihen liittyen kehitysohjelmat Viiden tähden keskusta ja Hie-

danranta siirtyivät elinvoiman palvelualueelta konsernihallinnon kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään.

Palvelukokonaisuuden talous

Palvelukokonaisuuden toimintakate toteutui muutetun talousarvion mukaisesti. Maaliskuun alusta siirrettiin talousarviomuutoksella Viiden tähden keskusta -kehitysohjelmasta 4,6 milj. euroa ja

Hiedanranta-kehitysohjelmasta 0,4 milj. euroa konsernihallintoon. Elinvoiman palvelualueelle jäi tammi-helmikuun 2024 toteumaa vastaavat määrärahat.

Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan taloudesta on kerrottu tarkemmin tilinpäätöskirjan kehitysohjelmat kappaleessa.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Viiden tähden keskusta	383	382	0
Hiedanranta	50	49	1
Yhteensä	433	431	1

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	42	42	-0	336	0	-294
Toimintakulut	-433	-431	-1	-5 766	-3	5 338
Toimintakate	-390	-389	-1	-5 430	-3	5 044

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Asunto- ja kiinteistölautakunta vastaa asunto- ja maapolitiikan valmistelusta ja toteutuksesta sekä kaupungin tilaomaisuuden hallinnasta kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Asuntopoliitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi edunvalvonnasta ja asumisen kehittämisestä. Lautakunta huolehtii asuntolainsäädännön ja siihen liittyvien säännösten mukaisista viranomaistehtävistä ja käyttää näissä asioissa viranomaiselle kuuluvaa ratkaisovaltaa. Maapolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi kaupungin maaomaisuuden kehittämisestä, maanomistajan tavoitteiden asettamisesta ja kaupungin maa- ja vesialueiden edunvalvonnasta.

Kaupungin tilaomaisuus on toisen asteen ammatillisen koulutuksen (TREDU) tiloja lukuun ottamatta asunto- ja kiinteistölautakunnan alaisen Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliitikka -palveluryhmän vastuulla. TREDU:n tilojen osalta asunto- ja kiinteistölautakunta on delegoinut päätösvaltaansa ammatillisen koulutuksen johtajalle.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupunki hankkii raakamaata kanta-kaupungin ja kaupunkistrategiassa määriteltyjen kasvusuuntien alueella asemakaavattomilta alueilta rakennesuunnitelman ja yleiskaavoitusohjelman toteutuksen edistämiseksi. Erityisenä painopisteenä 2024 oli Nurmi-Sorilan alue. Kaupunki hankkii aktiivisesti myös kaavoitettuja alueita. Maankäyttösopimuksia kaupunki käyttää maankäytön muutostilanteissa yksityisten maa-alueita asemakaavoittaessaan. Maankäytösopimusten kannustimilla edistetään täydennysrakentamista. Hankekehitysopimuksin kannustetaan kumppaneita kehittämis-yhteistyöhön kaupungin kanssa. Rakentamisen hiljaisessa suhdanteessa hankekehittämisen kumppanit eivät ole kaikissa valmistelussa olevissa sopimuksissa olleet valmiita sopimusten

tekemiseen maankäytön suunnittelun mahdollistamassa aikataulussa. Raitiotien toteuttamiseksi välttämättömiä raidesopimuksia neuvoteltiin yksityisten maanomistajien kanssa.

Yhtiömuotoiseen asuinkerros- ja rivitalorakentamiseen asetettiin haettavaksi rakennusoikeutta yli kaksinkertainen määrä talousarviovaihtoehtoon verrattuna. Määräaikaisilla suhdannetoimpiteillä kaupunki vauhditti yhtiömuotoisen asuntotuotannon aloituksia. Pääosa aloituksista oli valtion tukemaa tai kaupunkikonsernin yhtiön toteuttamaa kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Pientalorakentamiseen luovutettiin tontteja talousarviovaihtoehtoa vähemmän. Yritystonttien rakennusoikeutta luovutettiin 42 tuhatta k-m².

Asunto- ja kiinteistölautakunta toteuttaa palveluverkkosuunnitelmiin perustuen niihin liittyvät investoinnit ja vuokrausjärjestelyt kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymien määrärahojen puitteissa. Palveluverkkoa kehitetään yhteistyössä tilojen käyttäjien kanssa. Tilatarpeet selvitetään yhdessä palvelualueen tilojen käyttäjien kanssa ja talonrakennushankkeiden tarveselvitykset sekä hanke- ja toteutussuunnitelmat käsitellään hallintosäännön mukaisesti. Pitkän aikavälin investointien suunnittelu ja ohjelmointi tehdään PALM-ohjelmassa, jonka kaupunginhallitus hyväksyy vuosittain.

Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliitikka palveluryhmä päivitti yhdessä Tampereen Tilapalvelut Oy:n kanssa Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan osaltaan. Edellisen päivityksen toimenpiteistä suurimman osan todettiin siirtyneen perustyöksi. Kaikissa palvelurakennushankkeissa laskettiin rakennusten elinkaaren hiilijalanjälki kaupungin ohjeistuksen mukaisesti ja etsittiin vähähiilisiä suunnitteluratkaisuja ja valittiin vähähiilisiä materiaaleja. Rakennushankkeen elinkaaren hiilijalanjäljen uudistettu raportointimalli tuottaa aiempaa tarkempia tietoja suunnittelunohjauksen tuek-

si. Laadittiin myös vihreän rahoituksen edellyttämät selvitykset osana talonrakennushankkeita.

Talonrakennusohjelman kohteiden rakennuttamisesta ja tilaomaisuuden ylläpidosta vastaa tulosperusteiseen palvelusopimukseen perustuen Tampereen Tilapalvelut Oy. Palvelusopimuksen päivitys vuodelle 2025 hyväksyttiin asunto- ja kiinteistölautakunnassa 12.12.2024.

Palvelutuotannolle tarpeettoman kiinteistöomaisuuden realisointia jatkettiin sekä asemakaavallisen kehittämisen kautta että suoraan myyden ja osana kaupungin muita rahoitusjärjestelyitä. Osana rakennetun kiinteistöomaisuuden kehittämistä purettiin tarpeettomia ja huonokuntoisia rakennuksia. Pirkanmaan hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöjen myyntivalmisteluja jatkettiin ja Tipotien sosiaali- ja terveysaseman myynti on käynnistynyt vuonna 2024. Vuonna 2024 öljylämmitys korvattiin Sorilan koululla maalämpöjärjestelmällä ja Tarastejärven huolto- ja toimistorakennus kytkettiin kaukolämpöön.

Asukas ensin -asumisneuvontahankkeen asumisneuvojen määrää kasvatettiin kahdesta neljään ja myös järjestöiltä hankittiin asumisneuvontapalvelua (esimerkiksi romanierityinen asumisneuvonta, etsivästä naistyöstä hyötyvät henkilöt ja lainrikkoajat). Asumisneuvonta tavoitti 729 uutta asiakasta ja yhteydenottoja asumisneuvontaan tuli yli 3000.

Vuonna 2024 kaupungin asuntotuotanto oli asuntotuotannon huippuvuosiin nähden merkittävästi alemmalla tasolla, ja asuntoja valmistui 1986. Kohtuuhintaisia asuntoja valmistui 816 asuntoa eli yli tavoitetason, ja kohtuuhintaisten asuntojen asuntoaloituksia oli 1527. Järjestettiin useita kohtuuhintaisten asumisen kumppanuusmallin mukaisia yhteistyötapaamisia vuokra-asuntotoimijoiden ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Asunto- ja kiinteistölautakunnalle asetettiin vuoden 2024 talousarviossa kuusi

sitovaa toiminnan tavoitetta. Tavoitteiden toteumat on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
3	Kaupunkitasoinen toimintamalli kaupunginosien kehittämiseksi ja alueiden eriytymisen ehkäisemiseksi on valmistunut	Kaupunginosakehittämisen työryhmä on luonut toimintamallin sisältäen tilannekuvan ylläpitämisen, eriytymiseen vaikuttavat 9 teemaa ja niihin liittyvät tavoitteet sekä alueiden valinnan mallin. Kaupunginosakehittämisen pitkäkestoiset kohdealueet on valittu tietoon perustuen: Hervanta, Multisilta-Peltolampi, Kaukajärvi-Annala ja Tesoma. Lisäksi on valittu kuusi seurattavaa aluetta. Toimintasuunnitelma versio 1. on valmisteltu Hervannan, Tesoman ja Peltolampi-Multisillan alueille. Tavoite toteutui.	+
13	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 kohtuuhintaista asuntoa toteutuu	Vuonna 2024 valmistui yhteensä 816 kohtuuhintaista asuntoa. Tavoite toteutui.	+
14	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²	Ensimmäinen yleinen tonttihaku oli kesäkuussa ja haussa oli haettavana rakennusoikeutta 29 300 k-m ² . Toinen haku alkoi joulukuussa ja siinä on haettavana rakennusoikeutta noin 37 000 k-m ² . Syksyn aikana on laitettu tarjousten perusteella myytäväksi tontteja (kulkutautisairaala, Nekalan lastentalo, Kalevan lastentalo), joissa on rakennusoikeutta yhteensä noin 12 000 k-m ² . Lisäksi jatkuvassa haussa on parhaillaan haettavana noin 145 000 k-m ² rakennusoikeutta (Haukiluoma, Ikuri, Kämmenniemi, Lahdesjärvi, Multisilta, Niemenranta, Ojala, Vuores). Tavoite toteutui.	+
15	Asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella on mahdollistettu vuosittain keskimäärin 150 pientalon rakentaminen ¹	Vuoden 2024 aikana on asemakaavoitettu 45 uutta pientalotonttia, joista 25 yksittäisiä omakotitontteja jakamalla. Vuonna 2024 luovutukseen saatiin 60 rakentamiskelpoista pientalotonttia. Vuonna 2025 arvioidaan saatavan luovutukseen 80-90 pientalotonttia ja vuonna 2026 100 pientalotonttia. Asemakaavoitusohjelman 2025-2029 pientaloalueiden asemakaavoitus keskittyy vuosille 2025-2026, jolloin on ohjelmoitu valmistuvaksi noin 200 000 km ² pientaloasumisen asemakaavoja. Ohjelman mukaan arvioidaan valmistuvan asemakaava 700 omakotitontille ja 400 pientaloasunnolle. 150 omakotitontin luovutuksen mahdollistaminen vuosittain edellyttää nykyistä suurempaa tonttivarantoa, mikä näyttää toteutuvan nykyisten asemakaavasunnitelmiin perusteella aikaisintaan 2027 - 2028. Tavoite ei toteutunut.	-
16	Asunnottomuus kokonaisuutena sekä pitkäaikaisasunnottomuus ovat vähentyneet yhteistyössä sidosryhmien ² kanssa edelliseen vuoteen verrattuna	Yksin elävien asunnottomien määrä kasvoi 274 henkilöstä 391 henkilöön ja pitkäaikaisasunnottomien henkilöiden määrä kasvoi 33 henkilöstä 92 henkilöön. Kasvua selittää osin asunnottomuuslaskennan tietopohjan vahvistuminen. Sosiaalietuuksiin tehdyt valtion tiukennukset sekä perustoimeentulotukea koskevat harkintavallan rajoitukset ovat vaikeuttaneet haavoittuvissa olosuhteissa elävien henkilöiden tilanteita entisestään. Erityisesti perustoimeentulotuen kohtuullisiin vuokratarjoihin sopivia vuokra-asuntoja on saatavilla heikosti. Köyhyysriskissä olevien määrä on kasvanut, ja kilpailu mahdollisimman edullisista vuokra-asunnoista on suurta. Sosiaalipalveluiden ja psykiatrian palveluiden tarve on kasvanut, mikä on haastanut palvelujen oikea-aikaista saatavuutta. Tavoite ei toteutunut.	-
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn Q4/2024 QWL-tulos oli 65,9 % (Q4/2023 tulos oli 64,5 %). QWL-tulos parantui verrattuna vuoden 2023 vastaavaan ajankohtaan. ENPS-arvo oli Q4/2024 kyselyssä 20 (Q4/2023 tulos oli 30,77). Tulos laski verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Tavoite toteutui osittain.	+/-

¹ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022-2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa.

² Hyvinvointialue ja vuokra-asuntotoimijat

Lautakunnan talous

Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakate vuoden 2024 tilinpäätöksessä oli 171,9 milj. euroa, joka on 16,0 milj. euroa muutettua talousarviota huonompi.

Toimintatuotot 261,5 milj. euroa, toteutuivat 20,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Maksutuotot muodostuvat asunto- ja kiinteistölautakunnan osalta maankäytösopimuskorvauksista, ja niiden toteuma 15,4 milj. euroa oli 2,7 milj. euroa suurempi kuin muutettu talousarvio. Maankäytösopimuskorvaukset tuloutuvat yhdyskuntarakentamisen toteutumisen mukaan. Vuokratuottojen toteuma 231,4 milj. euroa alitti talousarvion 3,8 milj. eurolla.

Muiden toimintatuottojen toteuma oli yhteensä 13,4 milj. euroa, josta tonttien ja rakennusten myynneistä saatavia pysyvien vastaavien myyntivoittoja oli 10,2 milj. euroa, lisäksi muuta toimintatuottoa oli 3,2 milj. euroa. Muiden toimintatuottojen toteuma alitti talousarvion noin 19,5 milj. eurolla ja myyntivoittojen alitus oli 22,7 milj. euroa.

Toimintakulujen toteuma 89,5 milj. euroa alitti muutetun talousarvion 4,2 milj. eurolla. Henkilöstökulut 4,1 milj. euroa, alitti talousarvion noin 0,5 milj. eurolla. Palvelujen ostot 53,4 milj. euroa, alitti talousarvion 2,7 milj. eurolla.

Esteettömän asumisen hissiavustuksia ei haettu vuonna 2024 lainkaan, joten avustusten toteuma jäi talousarvioon varatusta lähes kokonaan. Vuokratulot 30,6 milj. euroa toteutuivat 1,6 milj. euroa talousarviota pienempänä.

Hiedanrannan kehitysohjelman toimintakate 0,07 milj. euroa alitti talousarvion 0,9 milj. eurolla.

Investoinnit

Asunto- ja kiinteistölautakunnan vuoden 2024 investoinnit muodostuivat maanhankinnasta, johtosiirroista, pilaantuneiden maiden puhdistuksista ja talonrakennushankkeista. Vuoden 2024 talousarviossa nettoinvestointeihin oli budjetoitu yhteensä 175,7 milj. euroa, josta 10,4 milj. euroa oli kehitysohjelmille kohdistuvia erikseen sitovia investointeja. Vuoden 2024 nettoinvestointien toteuma 137,1 milj. euroa alitti muutetun talousarvion 38,6 milj. eurolla. Alituksen merkittävin syy oli joidenkin investointihankkeiden aloituksen viivästyminen, minkä vuoksi osa vuodelle 2024 budjetoidusta määrärahasta on jäänyt käyttämättä.

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit 0,6 milj. euroa toteutuivat 2,9 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Hiedanrannan kehitysohjelmalle kohdistui investointe-

ja noin 3,8 milj. euroa ja ne toteutuivat 3,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Maaomaisuuden investoinnit koostuivat pilaantuneiden maiden puhdistuksista, maa-alueiden perusparannuksista ja johtosiirroista. Toteuma 16,4 milj. euroa ylitti budjetin 2,6 milj. eurolla. Maaomaisuuden investoinneissa hankkeet viivästyivät, kun asemakaavan vahvistuminen myöhästyi suunnitellusta aikataulusta. Vuonna 2024 maan hankinnan toteuma oli yhteensä 12,3 milj. euroa ja se ylitti talousarvion 8,8 milj. eurolla. Osa maanhankinnasta oli maankäytösopimuskorvauksena saatua maa-aluetta.

Talonrakentamisen nettoinvestoinnit (pl. Hiedanranta) toteuma 116,3 milj. euroa, alitti muutetun talousarvion 35,2 milj. eurolla. Rahoitusosuuksia kirjattiin yhteensä 1,3 milj. euroa ja ne kohdistuivat Tammelan stadionin uudisrakennukseen sekä öljylämmityksestä luopumiseen. Talonrakennushankkeista on esitetty tarkempi analyysi talonrakennushankkeiden taulukon jälkeen.

Pysyvien vastaavien luovutustuloja toteutui 12,3 milj. euroa, mikä on 55,1 milj. euroa vähemmän kuin muutettu talousarvio. Syynä alitukseen on mm. Tiotien sosiaali- ja terveysaseman myynnin siirtyminen.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	857	480	377
Maksutuotot	15 501	12 701	2 800
Tuet ja avustukset	313	503	-190
Vuokratuotot	231 375	235 157	-3 782
Muut toimintatuotot	13 427	32 900	-19 473
Toimintatuotot yhteensä	261 473	281 741	-20 268
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-3 331	-3 739	408
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-692	-751	60
Muut henkilösivukulut	-90	-108	18
Palvelujen ostot	-53 377	-56 050	2 673
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-149	-271	122
Avustukset	-31	-427	396
Vuokratulut	-30 615	-32 229	1 613
Muut toimintakulut	-1 254	-206	-1 048
Toimintakulut yhteensä	-89 539	-93 781	4 242
Toimintakate	171 934	187 960	-16 026
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 910	-17 777	867
Vuosikate	155 024	170 183	-15 159
Poistot ja arvonalentumiset	-60 062	-59 364	-698
Tilikauden tulos	94 962	110 819	-15 857

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-138 399	-176 496	38 097	-147 117	29 379	0
Rahoitusosuudet	1 304	786	518	786	0	0
Nettoinvestoinnit	-137 095	-175 710	38 615	-146 331	29 379	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	12 254	67 400	-55 146	67 400	0	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	172 008	188 980	-16 972	187 678	1 359	-57
Hiedanranta	-74	-1 020	946	-1 020	0	0

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-16 361	-13 800	-2 561	-13 300	-500	0
Talonrakennushankkeet	-116 283	-151 494	35 211	-127 931	-23 563	0
Hiedanranta	-3 821	-6 916	3 095	-3 500	-3 416	0
Viiden tähden keskusta	-630	-3 500	2 870	-1 600	-1 900	0
Yhteensä	-137 095	-175 710	38 615	-146 331	-29 379	0

TALONRAKENNUSHANKKEET

Hankkeen nimi (1 000 euroa)	Kust. arvio	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET						
VARHAISKASVATUS, ESI- JA PERUSOPETUS						
Ahvenisjärven koulu uudisrakennus (ent. Pohjois-Hervannan koulu)	28 100	6 614	12 935	6 321	12 935	0
Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus	33 960	1 630	1 172	-458		1 172
Eteläpuiston päiväkotiki ja koulu ja PMO Sali	10 550	2 705	2 294	-411	2 049	245
Ikurin päiväkotiki ja koulu uudisrakennus	10 700	9	10	1		10
Kaukajärven koulun, päiväkodin, nuorisotilan ja kirjaston perusparannus ja laajennus	48 200	68				0
Koivistonkylän päiväkotiki (puurakenteinen)	5 621	49				0
Kämmenniemen koulun perusparannus ja laajennus, vaihe 1	12 455	88	200	112	200	0
Lamminpään koulu rakennus 2 uudisrakennus	11 650	6 287	7 000	713	7 000	0
Messukylän päiväkotiki uudisrakennus	8 260	203	300	97		300
Peltolammin hyvinvointikeskus uudisrakennus	31 550	2	400	398	400	0
Sammon koulun laajennus ja päiväkotiki (ent. Liisanpuiston koulu ja päiväkotiki)	28 000	124	120	-4		120
Tahmelan uusi päiväkotiki	6 050	3 534	4 306	772	4 306	0
Takahuhti B koulu, v11-4 perusparannus ja päiväkodin laajennus	29 174	263	300	37	300	0
Tasanteen päiväkotiki, uudisrakennus	7 203	3 955	4 162	207	1 684	2 478
Turtolan uusi päiväkotiki	5 525	54				0
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Kalevan liikuntapuiston huoltorakennus	2 650	1 389	2 730	1 341	2 730	0
Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen	4 900	2 132	2 400	268	2 400	0
Kaupin pesäpallostadionin oheistilat	5 190	3 646	2 990	-656		2 990
Kaupin urheilupuisto	13 800	12	0	-12		0
Tammelan stadion uudisrakennus	44 110	2 386	2 677	291		2 677
Tampereen taidemuseon laajennus	29 125	83	900	817	900	0
Uimahalli, etelä	100	13	100	87	100	0
KONSERNIHALLINTO						
Tampereen kaupunginarkisto, uudisrakennus	7 399	1	0	-1		0
PERUSPARANNUSHANKKEET						
VARHAISKASVATUS, ESI- JA PERUSOPETUS						
Aleksanterin koulun perusparannus	22 950	804	1 000	196	1 000	0
Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus	8 880	226	100	-126	100	0
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	9 500	210	3 226	3 016	3 214	12
Hatanpään koulun perusparannus	25 380	63	300	237	300	0
Hyhkyn koulun (rak 1 ja 2) perusparannus	7 630	70	80	10		80
Härmälän koulun ja kirjaston perusparannus	14 230	8 132	11 500	3 368	7 653	3 847
Kissanmaan koulun perusparannus	15 250	8 165	8 656	491	8 656	0
Lamminpään koulu rakennus 1 perusparannus	7 640	320	300	-20	300	0
Messukylän koulu perusparannus	8 760	795	727	-68		727
Pyynikintie 2 koulurakennus perusparannus	24 210	326	519	193		519
Tammelan koulun ja Sara Hildén -akatemia perusparannus ja uudisrakennus	19 705	94	751	657	400	351
LUKIOKOULUTUS						
Tampereen Lyseon lukio perusparannus	19 197	9 859	9 700	-159	9 700	0

Hankkeen nimi (1 000 euroa)	Kust. arvio	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus	2 855	597	622	25		622
Hervannan vapaa-aikakeskus V-rakennuksen perusparannus	12 600	2 903	10 979	8 076	8 540	2 439
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos	9 700	2 422	5 322	2 900	5 000	322
Rauhaniemen sauna, perusparannus	2 100	139	100	-39	100	0
Tampereen taidemuseon perusparannus	7 159	28	100	72	100	0
Tullikamarin perusparannus	13 700	175	0	-175		0
Vanhan kirjastotalon julkisivujen kunnostus	1 200	1 211	1 300	89	1 300	0
PIENET INVESTOINNIT						
Hiedanrannan rakennusten perusparannus	1 620	1 411	1 416	5		1 416
Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet	619	486	619	133	400	219
Kulttuuri ja taide pienet hankkeet	1 000	1 030	1 000	-30	1 000	0
Liikuntapaikkojen ja nuorisotilojen perusparannus	3 451	2 522	3 451	929	2 800	651
Lukioiden pienet hankkeet	370	333	370	37	300	70
Muiden rakennusten kiinteistö- ja laiteinvestoinnit sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit	4 395	4 460	4 395	-65	3 200	1 195
Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet	3 568	3 442	3 568	126	3 200	368
Päiväkotien perusparannus	4 479	1 887	4 479	2 592	3 300	1 179
Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit	3 504	2 572	3 504	932	3 000	504
Sosiaali- ja terveystalorakennusten pienet hankkeet	716	267	716	449	450	266
Tampere-talon korjaustyöt	400	363	400	37	400	0
Valmistuneiden kohteiden jälkityöt	450	488	450	-38	250	200
KONSERNIHALLINTO						
Väestönsuojan perusparannus	2 335	102	2 200	2 098	2 200	0
MUUT INVESTOINNIT						
Ensikertainen kalustaminen välivuokrauksessa	50		50	50	50	0
Leasing-kohteiden lunastus	26 800	27 364	26 800	-564	26 800	0
Liittymät ja ennakkomaksut	0	489	0	-489		0
TALONRAKENNUKSET YHT.		118 999	153 696	34 697	128 717	24 979
Rahoitusosuudet		-1 304	-786	518	-786	0
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT		117 695	152 910	35 215	127 931	24 979
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT, PL. HIEDANRANTA (sitova erä)						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		116 283	151 494	35 211	127 931	23 563
		-556	-40 000	-39 444	-40 000	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ		117 139	112 910	-4 229	87 931	24 979

Talonrakennushankkeet

Talonrakennushankkeiden valtuuston hyväksymä alkuperäinen talousarvio oli 128,7 milj. euroa ja uudelleenbudjetoinnit sekä lisämäärärahat olivat yhteensä noin 25 milj. euroa. Talonrakennushankkeiden bruttoinvestoinnit (ml. Hiedanranta) olivat siten yhteensä 153,7 milj. euroa. Talonrakennushankkeiden sitova taso on nettoinvestoinnit (pl. Hiedanranta).

Talonrakennushankkeiden nettoinvestointien (pl. Hiedanranta) muutettu talousarvion määräraha vuodelle 2024 oli 151,5 milj. euroa ja toteuma oli 116,3 milj. euroa. Toteutuma oli noin 35,2 milj. euroa talousarviota pienempi. Rahoitusosuudet ylittivät budjetoidun ja toteuma oli noin 1,3 milj. euroa ja ne kohdistuivat öljylämmityksestä luopumiseen sekä Tammelan stadionin uudisrakennuk-

seen. Vaikka sitovat nettoinvestoinnit yhteensä toteutuivat muutettua talousarviota pienempinä, joidenkin hankkeiden määrärahat ylittivät hankekohtaisen vuoden 2024 määrärahan.

Vuodelle 2025 esitettiin uudelleenbudjetoitavia talonrakennushankkeita (pl. Hiedanranta) yhteensä noin 28,9 milj. euroa.

Vuonna 2024 valmistuneet hankkeet

Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannushankkeen toteutussuunnitelma hyväksyttiin helmikuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio oli 2,9 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin huhtikuussa 2023 ja ne valmistuivat tammikuussa 2024. Toteutuskustannukset olivat kustannusarvion mukaiset.

Messukylän koulujen perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 8,0 milj. euroa. Rakennustyöt toteutettiin vaiheittain niin, että ensimmäisen rakennuksen (puurakennus 2) työt aloitettiin tammikuussa 2021 ja ne valmistuivat marraskuussa 2021. Toisen rakennuksen (puurakennus 1) työt alkoivat joulukuussa 2021 ja ne valmistuivat joulukuussa 2022. Kolmannen rakennuksen (kivirakennus) työt alkoivat tammikuussa 2023 ja ne valmistuivat helmikuussa 2024. Korjaustöiden tarve lisääntyi rakennustöiden edetessä. Hankkeen loppukustannusennuste on 8,8 milj. euroa.

Tammelan stadionin allianssisopimus hyväksyttiin maaliskuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 22,0 milj. euroa. Hankesuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2020 ja hankkeen kustannusarvio oli 28,4 milj. euroa. Toteutussuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa 2021. Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2021 ja ne valmistuivat maaliskuussa 2024. Hankkeen päivitetty toteutuskustannusarvio on 44,1 milj. euroa.

Eteläpuiston päiväkodin ja koulun toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2022 ja hankkeen kustannusarvio oli 10,6 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin helmikuussa 2023 ja ne valmistuivat heinäkuussa 2024. Hankkeen loppukustannusennuste on 10,5 milj. euroa.

Tasanteen päiväkodin toteutussuunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio oli 7,4 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin toukokuussa 2023 ja ne valmistuivat heinäkuussa 2024. Toteutuskustannukset olivat 7,2 milj. euroa ja ne alittivat kustannusarvioon 0,2 milj. eurolla.

Raholan päiväkodin perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin

toukokuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio oli 3,6 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2023 ja ne valmistuivat heinäkuussa 2024. Hanke käytti päiväkotien perusparannuksiin varattua määrärahaa. Toteutuskustannukset alittivat kustannusarvion 0,1 milj. eurolla.

Kaupin pesäpallostadionin oheistilojen toteutussuunnitelma hyväksyttiin syyskuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio oli 4,7 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin lokakuussa 2023 ja ne valmistuivat heinäkuussa 2024. Toteutuskustannukset olivat 5,2 milj. euroa ja ne ylittivät kustannusarvion 0,5 milj. eurolla.

Hiedanrannan suunnittelukonttorin perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin lokakuussa 2021. Hankkeen kustannusarvio oli 1,5 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin joulukuussa 2023 ja ne valmistuivat syyskuussa 2024. Toteutuskustannukset olivat 1,6 milj. euroa ja ne ylittivät kustannusarvion 0,1 milj. eurolla.

Ojalan koulun ja päiväkodin hankesuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio oli 12,1 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin toukokuussa 2023 ja ne valmistuivat heinäkuussa 2024. Hanke toteutettiin vuokra-hankkeena.

Toteutus/työmaavaiheessa olevat hankkeet

Härmälän koulun perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa 2023. Hankkeen kustannusarvio on 14,2 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin heinäkuussa 2023 ja ne valmistuvat kesäkuussa 2025.

Tampereen Lyseon lukion perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio on 19,2 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin tammikuussa 2024 ja ne valmistuvat joulukuussa 2025.

Kissanmaan koulun perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio on 15,3 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin helmikuussa 2024 ja ne valmistuvat lokakuussa 2025.

Vanhan kirjastotalon julkisivukorjauksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin helmikuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 1,2 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin helmikuussa 2024 ja ne valmistuivat joulukuussa 2024.

Lamminpään koulun rakennuksen 2 toteutussuunnitelma hyväksyttiin helmikuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 11,7 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin maaliskuussa 2024 ja ne valmistuvat kesäkuussa 2025.

Tahmelan uuden päiväkodin toteutussuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 6,1 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin huhtikuussa 2024 ja ne valmistuvat kesäkuussa 2025.

Kalevan liikuntapuiston huoltorakennuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 2,7 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin huhtikuussa 2024 ja ne valmistuvat maaliskuussa 2025.

Ahvenisjärven koulun toteutussuunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 28,1 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin toukokuussa 2024 ja ne valmistuvat toukokuussa 2026.

Hervannan vapaa-aikakeskuksen perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2024 ja hankkeen toteutuskustannusarvio on 12,6 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin kesäkuussa 2024 ja ne valmistuvat marraskuussa 2025.

Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi -hankkeen toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 9,7 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin kesäkuussa 2024 ja ne valmistuvat marraskuussa 2025.

Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen -hankkeen toteutussuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 4,9 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2024 ja ne valmistuvat kesäkuussa 2025.

Lielahden liikuntapuiston huoltorakennus -hankkeen toteutussuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 2,0 milj. euroa.

Rakennustyöt aloitettiin elokuussa 2024 ja ne valmistuvat maaliskuussa 2025.

Virastotalon laajennuksen ja perusparannuksen hankesuunnitelma hyväksyttiin helmikuussa 2021 ja hankkeen kustannusarvio oli 59,5 milj. euroa. Rakennustyöt aloitettiin toukokuussa 2023 ja ne valmistuvat marraskuussa 2025. Hankkeen toteutus ja kustannusvastuu on siirretty perustetulle kiinteistöyhtiölle.

Rakentamisen valmisteluvaiheessa olevat hankkeet

Tullikamarin perusparannuksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2024 ja hankkeen päivitetty kustannusarvio on 13,7 milj. euroa sisältäen taidehankinnan. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa tammikuussa 2025 ja valmistua elokuussa 2026.

Hatanpää Jukolan päiväkodin perusparannus ja muutostyö -hankkeen toteutussuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2024 ja hankkeen päivitetty kustannusarvio on 9,5 milj. euroa. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa tammikuussa 2025 ja valmistua toukokuussa 2026.

Toteutussuunnittelussa olevat hankkeet

Lampinpään koulun perusparannus, rakennus 1 - hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2023 ja hank-

keen kustannusarvio on 7,6 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa kesäkuussa 2025 ja valmistua kesäkuussa 2026.

Hatanpään koulun perusparannus -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2023 ja hankkeen kustannusarvio on 25,4 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa kesäkuussa 2026 ja valmistua toukokuussa 2028.

Harjun koulun rakennusten A, B, C perusparannus -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on 8,9 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa kesäkuussa 2025 ja valmistua toukokuussa 2027.

Aleksanterin koulun perusparannus -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio oli 23 milj. euroa. Hanke toteutetaan yhteistoiminnallisena projektinjohtourakkana. Toteuttajan valinta on tehty kesäkuussa 2024 ja toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa kesäkuussa 2025 ja valmistua huhtikuussa 2027.

Takahuhdin B koulun perusparannus ja päiväkodin laajennus -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on

29,2 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa joulukuussa 2025 ja valmistua 1. vaiheen osalta toukokuussa 2027 ja 2. vaiheen osalta heinäkuussa 2029.

Tampereen taidemuseon hankesuunnitelma hyväksyttiin syyskuussa 2024 ja hankkeen kustannusarvio on yhteensä 36,3 milj. euroa, josta uudisrakentamisen osuus on 29,1 milj. euroa ja perusparannuksen osuus on 7,2 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa elokuussa 2026 ja valmistua kesäkuussa 2029.

Kämmenniemen koulun ensimmäisen rakennusvaiheen perusparannus ja laajennus -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin syyskuussa 2024 ja hankkeen päivitetty kustannusarvio on 12,5 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa maaliskuussa 2026 ja valmistua toukokuussa 2027.

Väestösuojan perusparannuksen tarveselvitys ja hankesuunnitelma hyväksyttiin lokakuussa 2024 ja hankkeen päivitetty kustannusarvio on 2,3 milj. euroa. Toteutussuunnittelu on tehty ja urakkakysely on valmistelussa. Rakennustyöt on tarkoitus aloittaa huhtikuussa 2025 ja valmistua maaliskuussa 2026.

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palvelukokonaisuuden tehtäviä ovat kaupungin maa- ja asuntopolitiikan valmistelu ja toteutus, palvelutilaverkkojen suunnittelu yhteistyössä tiloissa toimivien palvelukokonaisuuksien ja yksiköiden kanssa, luontovirkistykseen ja retkeilyyn tarkoitettujen alueiden kehittäminen ja ylläpito sekä osaltaan kaupungin tilaomaisuuden hallinta.

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palvelukokonaisuus toteuttaa osaltaan kaupungin väestönkasvun, asuinraken-

tamisen ja elinkeinoelämän sijoittamisen edellytyksiä. Lisäksi edistetään asuntotuotannon kilpailun syntymistä ja asumisen kohtuuhintaisuutta. Yhdessä muiden palvelualueiden kanssa laaditaan ja toteutetaan palveluiden, asumisen, liikenteen ja maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelman (PALM) -ohjelmaa.

Palvelukokonaisuuden talous

Talouden analyysi on esitetty asunto- ja kiinteistölautakunnan osuudessa.

Toiminnan keskeiset muutokset

Vuonna 2024 aloitettiin 2136 uuden asunnon rakentaminen. Kohtuuhintaisia asuntoja valmistui 816 asuntoa (ylitti tavoitteen, joka oli 716 asuntoa).

Metsien hoidon toimintamallin mukaisena kehitystoimenpiteenä soiden ennallistamistarpeiden selvitys käynnistyi. Metsien terveydentilaselvityksen pohjalta hyönteistuhoja hillitsevien toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus on käynnistynyt

Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa laadittiin Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisen hankesuunnitelma osana valtakunnallista toimenpideohjelmaa.

Kaupunginosakehittämisen työryhmä on luonut toimintamallin sisältäen tilannekuvan ylläpitämisen, eriytymiseen vaikuttavat teemat ja niihin liittyvät tavoitteet sekä alueiden valinnan mallin. Valittiin pitkäkestoiset kohdealueet: Hervanta, Kaukajärvi-Annala, Peltolampi-Multisilta ja Tesoma sekä seuranta-alueet: Härmälä, Kalkku, Lentävänniemi, Lielähti, Linnainmaa ja Nekala. Toimintasuunnitelman versio 1.0 on valmisteltu. Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelmaa on toteutettu yhdessä asukkaiden ja toimijoiden kanssa projektisuunnitelman mukaisesti.

Kaupunginhallitus sekä asunto- ja kiinteistölautakunta käsitteli ja päätti useita talonrakennusinvestointien tarveselvitys-, hanke- ja toteutussuunnitelmista. Yli miljoonan euron talonrakennushankkeita valmistui yhdeksän: Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus, Tammelan stadion, Messukylän koulujen perusparannus, Eteläpuiston päiväkotit ja koulu, Raholan päiväkodin perusparannus, Tasanteen uusi päiväkotit ja hiihtostadionin katsomon oheistilat, Hiedanrannan suunnittelukonttorin perusparannus ja Ojalan päiväkotit ja koulu (toteutus vuokrahankkeena).

Tilaomaisuuden hallinta -yksikön taloussuunnitelman mukaiset rekrytoinnit saatiin toteutettua ja aloitettiin lupakäsittelyn ja tiedonhallinnan uudistus. Laadunhallinnan kehittämistä jatkettiin asiakkuuden kehittämiskeskusteluilla sekä omavalvonnan ja ulkoisten auditointien avulla. Vuokraneuvottelut hyvinvointialueen kanssa saatiin valmiiksi toistaiseksi voimassa olevien ja lakisääteisen siirtymäajan tilavuokrasopimusten osalta. Merkittävien palveluverkossa säilyvien tilojen pitkien vuokrasopimusten osalta neuvottelut jatkuvat vuonna 2025. Maankäyttöön ja asuntopolitiikkaan liittyvää yhdyspintaa valmisteltiin edelleen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2024 Tampereen Särkänniemi Oy:n pääomittamisesta ja tontinluovutuksista apporttina. Osana kaupungin pysäköintijärjestelmien kehitystä valtuusto päätti myydä kolme tonttia Finnpark Parkisto Oy:lle. Hankekehittämiseen liittyvistä sopimuksista saatiin valmiiksi Peltolammin uuden keskustan asuinalueen ja hyvinvointikeskuksen mahdollistavan asemakaavan toteutussopimus sekä Kärjätörmän alueen toteutussopimus ja Hakametsä Sport campuksen yhteistyösopimuksen muutos.

Asuntotuotannon määräaikaishallinnalla suhdannetoimenpiteillä vauhditettiin yhtiömuotoista asuntorakentamista. Toimenpiteinä mm. myönnettiin kahden vuoden määräaikaishallinnalla vuokratilavapauksia 25 yhtiömuotoiselle asuntotontille sekä nopeutettiin tonttikiertoa ja vapaana olevat yhtiömuotoiset asuntotontit asetettiin jatkuvaan hakuun, niitä oli 22.1.2025 46 kpl ja noin 141 000 k-m², mikä vastaa yli vuoden vuotuista tontinluovutustavoitetta.

Päiväkotien ulkoiluolosuhteiden parantamista jatkettiin ja vuonna 2024 varjopaikkoja lisättiin kahdeksaan kohteeseen, Pispalan, Amurin, Niemenrannan, Maijalanpuiston, Haukiluoman, Viinikan, Eteläpuiston ja Kalevanharjun päiväkodeille. Terveystien ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoima EU-rahoitteinen HEU Smarter -hanke, johon kaupunki sitoutui, sai rahoituksen. Projektin tavoitteena on parantaa yhteiskunnan sopeutumiskykyä ja ennakoivia ilmastonmuutokseen paikallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla. Tampereen on tarkoitus toimia yhtenä demonstraatiokohteena, jossa voidaan testata ratkaisuja esimerkiksi päiväkodin pihassa.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Tilavuokrauspalvelut	82 070	83 453	-1 383
Maaomaisuuden hallinta	5 323	5 624	-302
Asumisen kehittäminen ja viranomaispalvelut	1 344	2 392	-1 048
Palvelutilaverkkojen kehittäminen	729	1 292	-563
Akila, Hiedanranta	74	1 020	-946
Yhteensä	89 539	93 781	-4 242

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Yhdyskuntalautakunnan tehtävänä on järjestää kaupunkirakenteen kehittämistä kokonaisuutena, kaupunkisuunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut sekä viranomaispalvelut. Lautakunta vastaa kestävän kaupunkikehityksen ja ympäristöpolitiikan linjausten ja sitoumusten koordinaatiosta, toimeenpanosta ja seurannasta. Lautakunnalle kuuluu liikenteen hallinta paitsi ympäristö- ja rakennusjaostolle sekä Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle kuuluvat tehtävät.

Jätehuoltolautakunnan 0,563 milj. euron toimintamenot sisältyvät yhdyskuntalautakunnan talousarvioon.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Vuoden 2024 toiminnan keskeisiä painopisteitä olivat kaupungin kestävän kasvun varmistaminen sekä raitiotiejärjestelmän suunnittelu ja rakentaminen. Pirkkala-Linnainmaa raitiotien rakentaminen välillä Partola-Ruotula käynnistyi joulukuussa 2024 lokakuussa Pirkkalan ja Tampereen valtuustoissa tehtyjen

päätösten pohjalta. Vaiheittain rakentamisen taustalla oli joulukuussa 2024 allekirjoitettu MAL-sopimus 2024-2027. Raitiotie Lentävänniemeen valmistui suunnitellusti loppuvuodesta 2024 ja liikenne käynnistyi 7.1.2025.

Tampereen väkiluku kasvoi vuonna 2024 edelleen voimakkaasti eli noin 5 300 asukkaalla. Tampereella oli asukkaita vuoden 2024 lopussa hieman yli 260 000 henkilöä. Rakentamisen heikko suhdannetilanne jatkui ja uusia asuntoja valmistui noin 2 000 kpl eli alle puolet verrattuna vuoteen 2023. Uusia asuntorakentamisen aloituksia oli reilu 2 100, eli yli 300 asuntoa enemmän kuin 2023.

Kaupungin ennakoitaan kasvavan nopeasti myös tulevina vuosina. Nopeaan kasvuun vastataan erityisesti kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä kaupunki-infrastruktuurin rakentamisen keinoin. Infra-rakentamisessa suurimpia kohteita toteutettiin Västinginjäessä, Tohlopinrannassa sekä Raholan radanvarressa. Saneeraushankkeita sekä liikenneturvallisuutta, esteettömyyttä ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn

olosuhteita edistäviä rakentamishankkeita toteutettiin eri puolilla kaupunkia. 2024 käyttöön otetun, Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon voittaneen Tammen stadionin ympäristössä toteutettiin merkittäviä kaupunki-infran korjaus- ja muutostöitä. Rakentamisen kustannusten kasvu pysähtyi vuoden 2024 aikana. Kustannustaso on kuitenkin edelleen selvästi korkeampi kuin Ukrainan sotaa edeltävänä aikana.

Tampereen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030. Tampereen ilmastopäästöjä vähennetään 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja loput 20 prosenttia kompensoidaan. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toinen päivitys hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuussa 2024. Päivityksessä tarkennettiin ja muokattiin aikaisempia toimenpiteitä, mutta myös lisättiin yli 100 uutta toimenpidettä. Kaikkiaan toimenpiteiden lukumäärä kasvoi lähes 400:aan. Tiekartan toimenpiteillä voidaan saavuttaa noin 77,5 prosentin päästövähennys vuoteen 2030 mennessä.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Yhdyskuntalautakunnalle asetettiin vuoden 2024 talousarviossa kuusi sitovaa toiminnan tavoitetta. Tavoitteiden toteumat on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
15	Asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella on mahdollistettu vuosittain keskimäärin 150 pientalon rakentaminen ¹	Vuoden 2024 aikana on asemakaavoitettu 45 uutta pientalotonttia, joista 25 yksittäisiä omakotitontteja jakamalla. Vuonna 2024 luovutukseen saatiin 60 rakentamiskelpoista pientalotonttia. Vuonna 2025 arvioidaan saatavan luovutukseen 80-90 pientalotonttia ja vuonna 2026 100 pientalotonttia. Asemakaavoitusohjelman 2025-2029 pientaloalueiden asemakaavoitus keskittyy vuosille 2025-2026, jolloin on ohjelmoitu valmistuvaksi noin 200 000 km ² pientaloasumisen asemakaavoja. Ohjelman mukaan arvioidaan valmistuvan asemakaava 700 omakotitontille ja 400 pientaloasunnolle. 150 omakotitontin luovutuksen mahdollistaminen vuosittain edellyttää nykyistä suurempaa tonttivarantoa, mikä näyttää toteutuvan nykyisten asemakaava-suunnitelmien perusteella aikaisintaan 2027 - 2028. Tavoite ei toteutunut.	-
23	80 % asemakaavoitetusta asuinkeuhkosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	Vuoden 2024 aikana on asemakaavoitettu 383 208 km ² asumista, josta 356 511 km ² sijoittuu kasvun vyöhykkeelle (93,0 %). Tavoite toteutui.	+
25	Kestävien liikkumismuotojen suhteellinen kulkutapaosuus on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Kestävän liikenteen indeksissä on kasvua 2,2 % vuoteen 2023 verrattuna. Samalla aikavälillä moottoriajoneuvoliikenteen kehitysindexi kasvoi 0,7 %. Jalankulun määrät pysyivät vuonna 2024 lähes vuoden 2023 tasolla (+ 0,1 %). Pyöräliikenteen määrät kasvoivat vuonna 2024 5,7 % edellisvuoteen verrattuna. Joukkoliikenteen suosion kasvu jatkui vuonna 2024 edelliseen vuoteen verrattuna kasvun ollessa lähes 9 %. Kestävän liikenteen kasvu oli vuonna 2024 moottoriajoneuvoliikenteen kasvua suurempaa. Tavoite toteutui.	+
26	Raitiotien Pirkkala-Linnainmaa jatko-osuuden rakentamispäätös on valmistunut päätöksentekoon	Raitiotien rakentamispäätös valmistui valtuustoiden käsittelyyn aikataulun mukaisesti ja valtuustot päättivät rakentamisen aloittamisesta 21.10. kokouksissaan. Tavoite toteutui.	+
27	Kolme ehdotusta luonnonsuojelualueiksi on valmistunut päätöksentekoon ja luontotyyppien kartoitus on käynnistynyt vähintään kahdella Tampereen suuralueella	Pirkanmaan ELY keskus on perustanut Tampereen kaupungin hakemuksesta päätöksellään 20.11.2024 Nallin luonnonsuojelualueen (YSA268460). Lisäksi ympäristö- ja rakennusjaosto on kokouksessaan 18.12.2024 (§ 134 ja 135) esittänyt, että kaupunki hakee rauhoituspäätöstä Pirkanmaan ELY-keskukselta Vähäjärven ja Petäjässuon luonnonsuojelualueille. Luonnonsuojelualueiden pinta-ala on yhteensä n. 34 ha. Luontotyyppikartoitus Etelä- ja Keski-Tampereelle on saatu valmiiksi Etelä-Tampereen osalta ja vuonna 2025 viimeistellään Keski-Tampereen alueen luontotyyppien kartoitus. Tavoite toteutui.	+
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn QWL-tulos heikentyi hieman verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan (Q4/2024: 59,9 % ja Q4/2023: 60,1 %). Työnantajan suosittelu (eNPS-arvo) sen sijaan parani (Q4/2024: 15,64 ja Q4/2023: 9,47). Tavoite toteutui osittain.	+/-

¹ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022-2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa.

Lautakunnan talous

Yhdyskuntalautakunnan toimintakate toteutui 4,1 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

Toimintatuotot ylittivät 0,8 milj. eurola ja toimintakulut (sisältäen valmistus omaan käyttöön) alittivat 3,4 milj. eurolla muutetun talousarvion.

Tuottojen ylitys johtui pääosin katu-tilavalvonnan ja pysäköinninvalvonnan tuottojen suotuisasta toteumasta, mutta toisaalta muun muassa rakennusvalvonnan ja hulevesisuunnittelun tuotot alittuivat. Toimintakulujen alitus johtui pääosin henkilöstökulujen alituksesta ja palveluostojen alituksista. Henkilöstökulujen toteumaa alensivat osittain osavuotisesti täyttämättä olevat vakanssit sekä osa-aikaisuudet. Toisaalta myös henkilöstökulujen kustannusvaikutus arvioitiin budjetointivaiheessa hieman liian korkeaksi. Palveluostojen toteumaa alensivat liikennetelematiikkaan liittyvien ICT-tietoliikenne- ja televiestintäpalvelujen, paikkatietopalvelujen ja teknisen suunnittelun palvelujen ostojen alitukset. Lisäksi sähkön ostojen alitus pienensi aine- ja tarvikeostojen toteumaa. Toimintakulujen alitukseen vaikutti myös lautakunnan talousarvioon sisältyvien, ja erikseen

talousarviossa sitovien, kehitysohjelmien palveluostojen alitus.

Poistotason 1,7 milj. euron ylitys johtui siitä, että taseessa keskeneräisenä ollut, mutta todellisuudessa valmis omaisuus valmistettiin, mikä kasvatti poistotasoa arvioitua enemmän.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi (KV 19.2.2024 § 24) 0,07 milj. euron talousarviomuutoksen lautakunnan käyttöalouksmenoihin sisäisten vuokrien kattamiseen.

Bruttoinvestoinnit olivat 60,6 milj. euroa ylittäen 3,3 milj. eurolla muutetun talousarvion. Rahoitusosuuksia saatiin 1,6 milj. euroa, mikä oli muutetun talousarvion mukainen. Nettoinvestoinnit olivat 59,0 milj. euroa, mikä ylitti 3,3 milj. eurolla muutetun talousarvion. Perustoiminnan nettoinvestoinnit ylittivät 5,9 milj. euroa. Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta -kehitysohjelmien nettoinvestoinnit alittuivat 2,6 milj. euroa. Poikkeamien syyt palveluryhmien osioissa.

Valtuusto hyväksyi helmikuussa (KV 19.2.2024 § 26) Kaupunkiympäristön palvelualueen yhdyskuntalautakunnan 1,7 milj. euron uudelleen budjetoinnit vuodelta 2023 siirtyneistä investointimenoista. Uudelleen budjetoinnit kohdis-

tuivat kokonaan Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investointimenoihin (Ranta-Tampellan viimeistelytyöt, Särkänniemen investointisuunnittelu sekä Särkänniemi, Mustalahti, Onkiniemi -hankkeen toteutuksen käynnistäminen).

Investointien rahoitusosuuksiin sisältyy Asumisen ja kehittämisen -rahaston avustuksia 1,0 milj. euroa, Traficomien kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeiden avustuksia 0,6 milj. euroa sekä Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman kohdistuvia avustuksia 0,04 milj. euroa (Tampereen henkilöratapiha, kaupunkiturvallisuushanke).

Talousarvioon sisältyvien, Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta -kehitysohjelmien nettoinvestointien 2,6 milj. euron alitus johtui siitä, että nimeämättömiä keskustan kehittämissuunnitelman toimenpiteitä, vetovoima- ja nopeita toimenpiteitä ei toteutettu vuonna 2024. Investointien suunnittelua ja rakentamista osittain hidastettiin. Alituksesta esitetään uudelleen budjetoitavaksi vuodelle 2025 Viiden tähden keskustalle 2,0 milj. euroa ja Hiedanranta -kehitysohjelmalle 0,2 milj. euroa.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	12 051	11 481	571
Maksutuotot	13 903	14 646	-743
Tuet ja avustukset	1 507	1 059	448
Vuokratuotot	1 079	1 082	-3
Muut toimintatuotot	5 125	4 617	508
Toimintatuotot yhteensä	33 665	32 884	781
Valmistus omaan käyttöön	12	68	-57
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-22 718	-24 136	1 418
Palkat ja palkkiot	-18 327	-19 394	1 067
Henkilösivukulut	-4 391	-4 742	351
Eläkekulut	-3 888	-4 122	234
Muut henkilösivukulut	-503	-620	118
Palvelujen ostot	-37 480	-38 996	1 516
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 838	-2 636	798
Avustukset	-248	-238	-11
Vuokratulot	-20 176	-20 134	-42
Muut toimintakulut	-632	-367	-265
Toimintakulut yhteensä	-83 092	-86 506	3 413
Toimintakate	-49 416	-53 554	4 138
Rahoitustuotot ja kulut	6	0	6
Vuosikate	-49 410	-53 554	4 144
Poistot ja arvonalentumiset	-55 569	-53 827	-1 742
Tilikauden tulos	-104 978	-107 381	2 402

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-60 622	-57 300	-3 322	-55 600	-1 700	0
Rahoitusosuudet	1 646	1 600	46	1 600	0	0
Nettoinvestoinnit	-58 975	-55 700	-3 275	-54 000	-1 700	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Yhdyskuntalautakunta, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	-48 777	-52 329	3 552	-52 037	-71	-221
Hiedanranta -kehitysohjelma, toimintakate	0	-400	400	-400	0	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, toimintakate	-134	-330	196	-330	0	0
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	-505	-495	-10	-495	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Yhdyskuntalautakunta, nettoinvestoinnit (pl. erikseen sitovat erät)	-54 193	-48 300	-5 893	-48 300	0	0
Hiedanranta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	0	-200	200	-200	0	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-4 782	-7 200	2 418	-5 500	-1 700	0
Yhteensä	-58 975	-55 700	-3 275	-54 000	-1 700	0

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Kaupunkiympäristön suunnittelun palvelukokonaisuuteen kuuluvat yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennejärjestelmän suunnittelu, viheralueiden ja hulevesien suunnittelu, rakennusvalvonta sekä kiinteistönmuodostus. Kaupunkiympäristön suunnittelun palvelukokonaisuuden tehtävänä on vastata kaupungin fyysisen ympäristön suunnittelusta ja luoda toiminnallaan edellytykset Tampereen kestäväälle kasvulle sekä toimivan ja laadukkaan kaupunkiympäristön rakentamiselle. Kaupunkisuunnittelussa luodaan fyysisen ympäristön osalta edellytykset niin palveluiden, asumisen kuin elinkeinoelämänkin rakentamiselle sekä näitä palvelevan yhdyskuntatekniikan, liikennejärjestelmän ja viheralueiden toteuttamiselle tasapainoisen ja kestäväen yhdyskuntarakenteen tavoitteiden mukaisesti.

Palvelukokonaisuuden talous

Toimintakate toteutui 0,1 milj. euroa muutettua talousarviota parempana

(sisältäen palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet).

Toimintatuotot toteutuivat 1,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Rakennusvalvonnan tuotot toteutuivat 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä, sillä haettujen ja myönnettyjen rakennuslupien määrä vähentyi rakentamisen hiipumisen myötä. Hulevesituotot toteutuivat 0,3 milj. euroa pienempinä, sillä budjetointivaiheessa tuottoja ennakoitiin saatavan toteutunutta enemmän.

Muilta osin tuotot toteutuivat olennaisesti muutetun talousarvion mukaisena.

Toimintakulut toteutuivat 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Alitus johtui pääosin osan vuotta täyttämättä olleista vakansseista, jotka alensivat henkilöstökuluja. Toisaalta myös henkilöstökulujen kustannusvaikutus arvioitiin budjetointivaiheessa hieman liian korkeaksi. Talousarvion toteutumisen näkökulmasta hankkeita saatiin edistettyä olemassa olevan muu-

tetun talousarvion puitteissa. Yksiköiden toimintakulut toteutuivat muutettuun talousarvioon nähden maltillisesti ja pääasiassa alle muutetun talousarvion. Vaikka asemakaavoituksessa ja liikennejärjestelmän suunnittelussa ulkoisia asiantuntijapalveluita käyttävien hankkeiden palveluostot ylittyivät, niin samanaikaisesti näiden yksiköiden henkilöstökulut alittuivat, jolloin toimintakulut toteutuivat muutettua talousarviota pienempinä. Toimintakulut sisältävät myös palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet, jotka toteutuivat muutettua talousarviota pienempänä.

Kaupunkiympäristön suunnittelun bruttoinvestoinnit toteutuivat 1,5 milj. euroa ja nettoinvestoinnit toteutuivat 1,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Palvelukokonaisuuden investoinnit koostuivat pääosin viheralue-, liikennejärjestelmä- ja hulevesi-investoinneista.

Toiminnan keskeiset muutokset

Rakentamisen suhdannetilanne näkyi edelleen voimakkaasti rakennusvalvonnan toiminnassa ja vähensi merkittävästi rakennusvalvonnan tuloja normaalitasoon verrattuna. Vuoteen 2023 verrattuna oli kuitenkin pientä piristymistä ja tulot kasvoviat noin 14% vuoteen 2023 verrattuna. Rakentamisen aloitusten määrä nousi noin 16% vuoden 2023 tasoon verrattuna. Vuoden 2022 tasoon nähden oli aloituksia kuitenkin 33% vähemmän.

Vaiheyleiskaavan hyväksymiskäsittely lykkääntyi keväälle 2025 Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan aikataulun viivästymisen vuoksi.

Valmistauduttiin rakentamisilain voimaantuloon jatkamalla rakennusjärjestyksen päivitystyötä. Päätöskäsittely siirtyi vuodelle 2025 rakentamislakiin valmisteltujen muutosten takia.

Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja pysäköintipolitiikan valmistelua jatkettiin aktiivisesti ja luonnokset valmistuivat kesällä. Päätöskäsittely on kuitenkin venynyt vuodelle 2025.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)*	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Akan asiantuntijatyö	439	466	27
Akan suunnitelmat ja selvitykset	755	723	-31
Asemakaavasuunnittelu	3 987	4 004	18
Akan poikkeamislupa	209	216	7
Hulevesijärjestelmän hallinta	1 860	1 838	-21
Kiinteistön muodostus	690	798	108
Maankäytön asiantuntijapalvelu (vihi) **	361	383	23
Maankäytön asiantuntijapalvelu (kimu) **	67	81	13
Puistot ja viheralueet	906	1 014	107
Rakennusvalvonnan arkisto	403	532	129
Rakennusvalvonta	2 870	3 014	144
Kadut ja yleiset alueet (lisu) **	541	565	24
Liikennejärjestelmän suunnittelu	3 739	3 907	168
Maankäytön asiantuntijapalvelu (lisu) **	361	377	16
Ranta-asemakaavat (yka) **	74	71	-3
Suunnittelutarveratkaisu ja poikkeamislupa (yka) **	148	143	-5
Ykan suunnitelmat ja selvitykset	438	525	87
Ykan tietotuotanto	404	441	37
Yleiskaava	795	885	90
Yhteensä	19 047	19 983	937

* Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 393 te

** Vihi = viheralueet ja hulevedet, kimu = kiinteisönmuodostus, lisu = liikennejärjestelmän suunnittelu, yka = yleiskaavoitus

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	12 434	13 507	-1 073	14 149	0	-643
Toimintakulut *)	-20 118	-21 281	1 163	-21 949	-36	704
Toimintakate	-7 684	-7 775	90	-7 800	-36	62

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-659	-2 186	1 527	-2 186	0	0
Rahoitusosuudet	7	0	7	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-652	-2 186	1 534	-2 186	0	0

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

Kaupunkiympäristön rakennuttamisen ja ylläpidon palvelukokonaisuuteen kuuluvat kuntatekniikan suunnittelu, rakennuttaminen, infraomaisuuden hallinta sekä katutilavalvonta, pysäköinnin valvonta ja joukkoliikenteen matkalipuntarkustaus. Palvelukokonaisuuden tehtävä on toteuttaa liikenneverkkojen ja yleisten alueiden investoinnit tavoitteiden mukaisesti, hallitusti ja taloudellisesti sekä huolehtia tehokkaasti niiden kunnossapidosta, rakentamisen ohjauksesta ja valvoa niillä tapahtuvaa toimintaa. Palvelukokonaisuus vastaa myös sata-matoiminnasta.

Palvelukokonaisuuden talous

Toimintakate toteutui 3,3 milj. euroa muutettua talousarviota parempana (sisältäen palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet).

Toimintatuotot ylittivät 1,8 milj. eurolla muutetun talousarvion. Erityisesti katutilavalvonnan ja pysäköinninvalvonnan tuotot ylittyivät mihin vaikuttivat isojen talonrakennuskohteiden valmistuminen sekä pysäköinninvalvonnan suunnitelmallisuuden tehostaminen. Maan- ja

lumenvastaanottotuottojen toteuma oli suotuisa. Tukien toteuma ylittyi, mikä johtui Pirkanmaan ELY-keskuksen päättämästä jätelain mukaisesta kustannusten korvauksesta.

Toimintakulut alittivat 1,4 milj. eurola muutetun talousarvion, mikä johtui pääosin liikennetelematiikkaan liittyvien ICT-tietoliikenne- ja televiestintäpalvelujen ostojen sekä sähkön ostojen alituksesta. Toimintakuluihin sisältyvät palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet alittuivat.

Brutto- ja nettoinvestoinnit ylittivät 4,8 milj. euroa muutetun talousarvion. Rahoitusosuudet toteutuivat muutetun talousarvion mukaisina. Nettoinvestointien ylitys johtui perustoiminnan 7,4 milj. euron ylityksestä. Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta -kehitysohjelmien nettoinvestoinnit alittuivat 2,6 milj. euroa.

Rahoitusosuuksiin sisältyy pääosin asumisen kehittämisen ARA-avustuksia 1,0 milj. euroa sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeiden avustuksia 0,6 milj. euroa.

Perustoiminnassa ylitystä aiheutti erityisesti Enqvistinkadun jatkeen ja Possi-

ojan alueen suunniteltua hankalammat pohjaolosuhteet. Ylitystä aiheutti myös Viinikan ja Ratapihankadun liittymän rakentaminen sekä Satakunnankadun kiertoliittymän rakentamisen ja Rongankadun uudistamisen töiden siirtyminen edellisvuodesta sekä Vuohenojan ylikuskusilla peruskorjauksen toteutuminen arvioitua laajempaan.

Merkittävimpiä vuoden aikana vuosisuunnitelmaan lisättyjä kohteita, joihin ei oltu varauduttu, olivat Lapintien ja Naistenlahden liittymän uudelleen rakentaminen, Ratinan suvannon kaiteen uusiminen, Aasian sillan tukimuuri sekä ratikan uuden Pirkkala-Linnainmaa-yhteysvälin teknisen suunnittelun kustannukset. Toisaalta Käräjätörmän alueen kaavoitus ei edennyt eikä alueella päästy rakentamaan kuluvaan vuonna, mikä helpotti ylityspainetta.

Kehitysohjelmien alitus johtui pääosin siitä, ettei kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä toteutettu. Investointien suunnittelua ja rakentamista osittain hidastettiin.

Toiminnan keskeiset muutokset

Katujen ja kunnallistekniikan rakentaminen eri puolilla kaupunkia jatkui vilkkaana vaikka talorakentamisessa tapahtui nopea suhdannemuutos heikompaan. Raitiotien rakentaminen painottui Hiedanrantaan ja Lentävänniemeeseen.

Raitiotie on tärkeä osa Tampereen liikennejärjestelmää, mikä on vaikuttanut kaikkiin kadunpidon tehtäviin suunnittelusta kunnossapitoon ja valvontaan.

Kustannustaso nousi rakentamisen ja ylläpidon tehtävissä merkittävästi, mikä heikensi edellytyksiä laadun ja toiminnan volyymin säilyttämisessä. Vaikka kustannusnousun takia monia rakennushankkeita on siirretty, kustannusten nousu on vaikeuttanut käynnissä olevien hankkeiden toteutusedellytyksiä toteuttaa kohde vuosisuunnitelman mukaisesti.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)*	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Hulevesijärjestelmän hallinta (raksa) **	193	186	-7
Kadut ja yleiset alueet, kunnossapito	31 773	31 060	-713
Kadut ja yleiset alueet, rakentaminen	842	811	-31
Sillat ja taitorakenteet, rakentaminen	168	161	-7
Tietoliikenneverkot, kunnossapito	498	1 085	587
Tietoliikenneverkot, rakentaminen	70	68	-2
Valaistus, kunnossapito	5 276	5 395	119
Valaistus, rakentaminen	90	86	-4
Liikunta- ja ulkoilupaidat, kunnossapito	1 053	1 058	6
Liikunta- ja ulkoilupaidat, rakentaminen	34	34	-0
Puistot ja viheralueet	6 631	7 901	1 270
Kuntatekniikan suunnittelu	1 028	1 239	210
Maankäytön asiantuntijapalvelu (teksu) **	196	236	40
Katutilavalvonta	897	1 166	269
Matkalippujen tarkastus	595	562	-33
Pysäköinnin valvonta	1 579	1 205	-373
Yhteensä	50 921	52 253	1 332

* Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 172 te

** Raksa = Rakennuttaminen, teksu = Kuntatekniikan suunnittelu

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	15 925	14 078	1 846	13 539	0	540
Toimintakulut *)	-51 358	-52 763	1 405	-51 801	-19	-943
Toimintakate	-35 433	-38 684	3 251	-38 263	-19	-403

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-59 929	-55 114	-4 815	-53 414	-1 700	0
Rahoitusosuudet	1 639	1 600	39	1 600	0	0
Nettoinvestoinnit	-58 290	-53 514	-4 776	-51 814	-1 700	0

Kestävä kaupunki

Kestävä kaupunki -palvelukokonaisuuden tehtävänä on turvata kestävä, monimuotoinen ja terveellinen elinympäristö kuntalaisille. Toteutamme tätä edistämällä ympäristönsuojelua, luonnon monimuotoisuutta sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista, parantamalla luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentämällä jätteiden määrää ja haitallisuutta, ennaltaehkäisemällä, vähentämällä ja elinympäristön terveyshaittoja ja -vaaroja, varmistamalla jätehuollon toimivuuden, turvaamalla kuntien järjestämien eläinlääkäripalveluiden saatavuuden ja laadun, suojaamalla kuntalaisia terveys- ja ympäristövaaroilta sekä edistämällä osaltaan alan yritysten ja muiden toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Vuonna 2024 ympäristönsuojelun kokonaisuus organisoitiin 1.5. alkaen kahteen tiimiin, joilla on omat tiiminvetäjät:

Luvat ja valvonta- sekä ympäristösuunnittelutiimi. Palveluryhmässä keskityttiin toimintatapojen ja prosessien kehittämiseen sekä organisaatiomuutosten vakiinnuttamiseen. Asiakaskokemuksen mittaaminen otettiin laajemmin käyttöön koko palveluryhmässä.

Palvelukokonaisuuden talous

Toimintakate toteutui 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota parempana (sisältäen palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet). Palvelukokonaisuuteen sijoittuvan Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman toimintakate toteutui olennaisesti muutetun talousarvion mukaisesti.

Toimintatuotot toteutuivat hieman ennakoitua suurempina, mutta toimintakatteen paremman tuloksen selitti pääasiassa ennakoitua pienemmät kulut palvelukokonaisuudessa. Palvelukoko-

naisuuden muiden yksiköiden toimintatuotot alittivat muutetun talousarvion, mutta Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka -yksikön käynnissä olevien projektien tukien jaksotukset ylittivät 0,2 milj. muutetun talousarvion tuloarvion.

Toimintakulut toteutuivat 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Alitus johtui osittain elintarvikevalvonnan ja terveydensuojelun henkilöstökulujen alituksesta, sillä henkilöstökulujen kustannusvaikutus arvioitiin budjetointivaiheessa hieman liian korkeaksi. Osittain alitus johtui myös ilmasto- ja ympäristöpolitiikan sekä ympäristönsuojelun palveluostojen alituksesta, sillä hankkeita ei toteutunut budjetointivaiheessa suunnitellulla tavalla. Toimintakulut sisältävät myös palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet, jotka toteutuivat muutettua talousarviota pienempinä.

Toiminnan keskeiset muutokset

Vuonna 2024 toteutettiin ympäristönsuojelun organisaatiouudistus. Ympäristönsuojeluyksikkö jaettiin kahteen tiimiin: Luvat ja valvonta sekä Ympäristösuunnittelu, joilla kullakin on oma osa-aikainen tiiminvetäjänsä. Näillä ratkaisuilla haettiin yksikön johtamisen hajauttamisen kautta kehittämistyön resursoinnin parantamista, työkuorman tasaisempaa jakautumista yksikössä työnjaon selkeytyksenä sekä ohjaavan työn lisäämistä. Näiden toimien toivotaan osaltaan myös parantavan työhyvinvointia.

Jätehuollon palvelutaso hyväksyttiin ensimmäistä kertaa toimialueelle. Lisäksi valmisteltiin kaupungin liittymistä kansalliseen kiertotalouden green deal-sitoumukseen laajassa sidosryhmäyhteistyössä.

Luonnon monimuotoisuusohjelman koordinaointi ja ohjaaminen siirrettiin ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikölle ja koordinaointiin nimettiin kehittämispäällikö. Lumo-työn kehittämiseksi perustettiin poikkihallinnollinen LUMO-työryhmä sekä -ohjausryhmä. LUMO-työtä ohjasi myös LUMO-advisory board. Luontofoorumi 11.9.2024 käynnisti kaupunkien ja yritysten valtakunnallisen yhteistyön. Kaupunginjohtajien sitoumus luontokadon pysäyttämiseksi allekirjoitettiin.

Palveluryhmässä aloitettiin systemaattinen asiakaspalautteen keruu.

Ilmanlaadun seuranta ja datan siirto siirrettiin pilvipalveluihin yhdessä tietohallinnon kanssa. Siirto tehtiin suunniteltua aikaisemmin, koska tietoliikenneyhteyksiin tuli muutoksia, jotka olisivat voineet heikentää seurannan datan siirtoa.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)*	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Elintarvikelain mukainen neuvonta (ELVA) **	264	315	50
Elintarvikelain mukaisten ilmoitusten ja hakemusten käsittely (ELVA) **	66	79	13
Elintarvikevalvonta (ELVA) **	1 206	1 436	229
Tupakkalain valvonta (ELVA) **	116	138	22
Elintarvikelain mukainen neuvonta (ELL) **	19	20	1
Elintarvikelain mukaisten ilmoitusten ja hakemusten käsittely (ELL) **	13	14	1
Elintarvikevalvonta (ELL) **	174	186	12
Eläinsuojeluvalvonta	882	746	-135
Eläntautivalvonta	101	86	-15
Eläinten sairaudenhoito	1 325	1 331	6
Eläinten terveydenhoito	334	336	2
Asumisterveysvalvonta	336	382	46
Talous- ja uimavesien valvonta	286	325	39
Terveydensuojelun edistäminen ja valvonta	573	651	78
Tupakkalain valvonta	50	57	7
Jätehuoltoviranomainen	513	580	67
Ympäristönsuojelun kehittäminen ja edistäminen	1 192	1 259	67
Ympäristönsuojelun luvat ja valvonta	703	731	28
Kestävän kehityksen edistäminen	2 206	2 311	105
Yhteensä	10 359	10 982	623

* Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 274 te

** ELVA = Elintarvikevalvonta, ELL = Eläinlääkintähuolto

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	4 921	4 889	32	4 294	0	595
Toimintakulut *)	-10 912	-11 632	720	-11 094	-10	-529
Toimintakate	-5 992	-6 743	752	-6 800	-10	66

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-33	0	-33	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-33	0	-33	0	0	0

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen, Nokian, Oriveden ja Ylöjärven kaupunkien sekä Kangasalan, Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Ratikan toinen osa Pyynikintorilta Lentävänniemeeseen valmistui kokonaisuudessaan vuoden 2024 loppuun mennessä ja avattiin liikenteelle 7.1.2025. Kesäkauden 2024 alussa toteutettiin pääosa Linjasto 2024 -suunnitelman ratkaisuista. Ratikkalinjoja muutettiin niin, että linja 1 liikennöi 3.6.2024 alkaen Kaupin Kampukselta Santalahteen ja linja 3 vastaavasti Hervantajärveltä Sorin aukiolle. Loput muutokset toteutetaan 7.1.2025 alkaen, kun linja 1 liikennöi Lentävänniemeeseen ja muun muassa Ylöjärven liikenteitä katkaistaan Hiedanrantaan ratikan liityntäliikenteeksi.

Matkustajamäärän kasvu on ollut myös poikkeuksellisen voimakasta. Vuoden

2023 kasvua oli 18 prosenttia ja vuoden 2024 kasvu oli lähes 7 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Vuotuinen matkustus on tällä hetkellä 30 prosenttia suurempaa kuin ennen koronapandemiaa.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Joukkoliikennelautakunnalle asetettiin vuoden 2024 talousarviossa kaksi sitovaa toiminnan tavoitetta. Tavoitteiden toteumat on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
24	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	Joukkoliikenteen matkustajamäärä kasvoi vuonna 2024 noin 6,5 % verrattuna viime vuoteen. Vuonna 2024 tehtiin yhteensä 53,7 miljoonaa matkaa kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 50,4 matkaa. Tavoite toteutui.	+
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn QWL-tulos heikentyi hieman verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan (Q4/2024: 72,6 % ja Q4/2023: 74,2 %). Työnantajan suosittelu (eNPS-arvo) sen sijaan parani (Q4/2024: 55,56 ja Q4/2023: 40). Tavoite toteutui osittain.	+/-

Lautakunnan talous

Joukkoliikennelautakunnan toimintakate toteutui 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

Toimintatuotot toteutuivat 3,7 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana johtuen sekä sopimus- että käyttökorkausliikenteen lipputulojen, seudun kuntien maksuosuuksien ja Kelan tuen koulumatkatukilippuun ennakoitua suuremmasta toteumasta. Matkustuksen kasvu jatkui voimakkaana.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi (KV 19.2.2024 § 26) 0,006 milj. euron talous-

arviomuutoksen lautakunnan käyttötalousmenoihin sisäisten vuokrien kattamiseen.

Joukkoliikenteen toimintakulut toteutuivat 3,0 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana. Matkustajamäärän voimakkaan kasvun takia sekä ratikka- että bussiliikennettä lisättiin vuoden aikana. Lisäksi toimintakuluja kasvattivat budjetoitua suuremmat laatupalkkiot sekä käyttökorkausliikenteen budjetoitua suuremmat lippuostot. Käyttökorkausliikenteen lippuostoilla tarkoitetaan Valkeakosken suunnan liikenteen,

junaliikenteen ja eri alueilla liikennöivän markkinaehtoisen liikenteen lipputulaja, jotka näkyvät joukkoliikenteen taloudessa samansuuruisina tuloina ja menoina.

Bruttoinvestoinnit ja nettoinvestoinnit toteutuivat noin 0,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Investoinnilla rahoitetaan lippu- ja maksu- sekä infojärjestelmän pitkävaikutteisia hankintoja. Kyseinen investointi on pääosin tietohallinnon määrärahoissa.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	65 844	63 211	2 633
Maksutuotot	101	155	-54
Tuet ja avustukset	6 479	6 448	31
Vuokratuotot	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 515	436	1 079
Toimintatuotot yhteensä	73 940	70 250	3 690
Valmistus omaan käyttöön	15	20	-5
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-1 579	-1 757	178
Palkat ja palkkiot	-1 279	-1 414	135
Henkilösivukulut	-300	-344	44
Eläkekulut	-265	-290	25
Muut henkilösivukulut	-35	-54	19
Palvelujen ostot	-91 386	-88 478	-2 908
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-126	-73	-54
Avustukset	-2	0	-2
Vuokratulut	-14 372	-14 212	-160
Muut toimintakulut	-72	-44	-28
Toimintakulut yhteensä	-107 537	-104 564	-2 974
Toimintakate	-33 582	-34 293	712
Rahoitustuotot ja kulut	2	0	2
Vuosikate	-33 580	-34 293	713
Poistot ja arvonalentumiset	-269	-353	84
Tilikauden tulos	-33 849	-34 646	798

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Joukkoliikennelautakunta, toimintakate	-33 582	-34 293	712	-34 257	-6	-30

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-15	-500	485	-500	0	0
Rahoitusosuudet	5	0	5	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-11	-500	489	-500	0	0

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palvelukokonaisuus vastaa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Joukkoliikenteen palvelukokonaisuudessa suunnitellaan joukkoliikenteen linjasto ja liikennöinti koko kaupunkiseudulla. Joukkoliikenne hankkii liikennepalvelut kilpailuttamalla tai omalta tuotannolta tilaamalla sekä vastaa joukkoliikennettä tukevien järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Palvelukokonaisuus vastaa tariffisuunnittelusta, lippujen myynnistä ja myyntiverkoista sekä joukkoliikenteen tiedotuksesta ja markkinoinnista.

Palvelukokonaisuuden talous

Toimintakate toteutui 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota parempana

(sisältäen palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet).

Toimintatuotot toteutuivat 3,7 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana johtuen sekä sopimus- että käyttökorkausliikenteen lipputulojen, seudun kuntien maksuosuuksien ja Kelan tuen koulumatkatukilippuun ennakoitua suuremmasta toteumasta. Matkustuksen kasvu jatkui voimakkaana.

Joukkoliikenteen toimintakulut toteutuivat 2,9 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana. Matkustajamäärän voimakkaan kasvun takia sekä ratikka- että bussiliikennettä lisättiin vuoden aikana. Lisäksi toimintakuluja kasvattivat budjetoitua suuremmat laatupalkkiot sekä käyttökorkausliikenteen budjetoitua suuremmat lippuostot. Käyttökorkausliikenteen lippuostoilla tarkoitetaan Valkeakosken suunnan liikenteen,

junaliikenteen ja eri alueilla liikennöivän markkinaehtoisen liikenteen lipputuloja, jotka näkyvät joukkoliikenteen taloudessa samansuuruisina tuloina ja menoina. Toimintakulut sisältävät myös palvelualueen tukipalvelujen vyörytysosuudet, jotka toteutuivat muutettua talousarviota pienempänä.

Bruttoinvestoinnit ja nettoinvestoinnit toteutuivat noin 0,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Investoinnilla rahoitetaan lippu- ja maksu- sekä infojärjestelmän pitkävaikutteisia hankintoja. Kyseinen investointi on pääosin tietohallinnon määrärahoissa.

Toiminnan keskeiset muutokset

Linjasto 2024 otettiin pääosin käyttöön kesällä 2024 ennakoiden ratikan liikennöinnin käynnistymistä Lentävänniemeeseen 7.1.2025 alkaen.

Joukkoliikenteen matkustajamäärä kasvoi 7 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna.

Joukkoliikenteen tarjontaa lisättiin kapasiteetin varmistamiseksi ja aikatauluvarmuuden parantamiseksi useilla linjoilla.

Palvelu (toimintamenot, 1000 euroa)*	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Toteutunut suorite- määrä**	Suunniteltu suorite- määrä**	Toteutunut yksikkö- kustannus, euroa/suorite	Suunniteltu yksikkö- kustannus, euroa/suorite
Asiakaspalvelu	454	598	144				
Asiantuntijapalvelu	2 873	2 416	-457				
Bussiliikenne **)	75 723	73 897	-1 826	36 817 000	38 500 000	2,06	1,92
Ratikkaliikenne **, ***)	20 924	20 419	-505	16 622 000	16 500 000	1,26	1,24
Joukkoliikennepalvelu	3 921	3 696	-226				
Muu liikenne ****)	1 993	1 945	-48	260 358	253 000	7,65	7,69
Junaliikenne	996	972	-24				
Kaupunkipyörät	703	675	-28				
Yhteensä	107 587	104 618	-2 969				

*) Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 65 te

***) Suoriteyksikkönä matkustajamäärä

****) Toimintamenot sisältävät joukkoliikenteeseen kohdistuvan raitiotievastikkeen osuuden sekä tuoteryhmään kohdistetun joukkoliikenteen muiden toimintamenojen laskennallisen osuuden

*****) Suoriteyksikkönä asukasmäärä

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	73 940	70 250	3 690	70 222	0	28
Toimintakulut *)	-107 828	-104 894	-2 934	-104 879	-6	-9
Toimintakate	-33 888	-34 644	755	-34 657	-6	20

*) sisältää hallinto- ja tukipalvelujen sekä paikkatiedon vyörytysosuudet

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-15	-500	485	-500	0	0
Rahoitusosuudet	5	0	5	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-11	-500	489	-500	0	0

KEHITYSOHJELMAT

Hiedanranta

Hiedanrannan kehitysohjelma edistää Hiedanrannan ohjelma-alueen kokonaisvaltaista kehittämistä. Ohjelma-alue koostuu kolmesta omaleimaisesta osasta, jotka ovat Hiedanrannan keskusta, Näsisaari sekä kehittyvä Lielähti. Hiedanranta on tuleva läntisen Tampereen keskus, jota rakennetaan Näsijärven maisemiin 18 500 asukkaalle. Alueella on näkyvä ja värikäs historia, mutta ratkaisullaan se edustaa kestävä ja älykkään kaupunkielämän tulevaisuutta.

Kaupungin 100-prosenttisesti omistama Hiedanrannan Kehitys Oy on Hiedanrannan keskustassa merkittävä maa-alueiden omistaja ja kehittäjä. Hiedanrannan Kehitys Oy vastaa omistamansa alueen kokonaisvaltaisesta kiinteistökehittämisestä kehitysohjelman tavoitteiden ja yleissuunnitelman mukaisesti. Yhtiö toteuttaa omistamansa alueen yhdyskuntarakentamisen kaupungin ja yhtiön välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Kehitysohjelma edistää laajemmin koko ohjelma-alueeseen liittyvää aluekehittämistä sekä vastaa myös eri maanomistajien kehitystyön yhteensovittamisesta koko ohjelma-alueella.

Kehitysohjelman ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Yhtiön ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti omistajan asettamien tavoitteiden.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 7.3.2022 Hiedanrannan kehitysohjelman valtuustokauden 2021–2025 tavoitteet. Hiedanrannan kehitysohjelman tilannekatsaus sekä nollakuidun tilannekatsaus käsiteltiin kaupunginhallituksessa 25.3.2024.

Näsisaaren 1. vaiheen täytöt ovat mahdollistaneet raitiotien rakentamisen saaren läpi. Enqvistinkadun liikennejärjestelyiden muutokset mahdollistivat raitiotien liityntäliikenteen. Raitiotie valmistui vuoden 2024 lopulla ja otettiin käyttöön 7.1.2025. Näsijärven olevan nollakuidun osittaisen poistamisen suunnittelu ja lupahakemukset on toimitettu 2024 ja täydennyspyyntö saadaan tammikuussa 2025.

Pohjoiskortteleiden asemakaava 8793 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa tammikuussa ja Hiedanrannan Kehitys Oy

on toteuttanut alueen infrastruktuurin valmiiksi talonrakentamista varten. Yhdyskuntalautakunta hyväksyi koulun asemakaavan 8895 nähtäville marraskuussa. Tehdaskartanonkadun asemakaavan 8898 valmisteluaineistot tulivat nähtäville joulukuussa. Hiedanrannan koulun, liikuntatilojen ja tehtaan kulttuuritilojen tarveselvitykset ja hankekehitys eteni tarpeiden mukaisesti. Hiedanrannan keskustakaavan 8894 tarkistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville joulukuussa 2024.

Eritasoliittymän suunnittelu käynnistyi tavoitteita täsmäntävällä työllä ja varsinaisen suunnittelu etenee 2025. Maanomistajien kanssa käyty kaavojen käynnistämistä valmistelevalle vuoropuhelu on luonut pohjaa myös raitiotien Ylöjärven haaran suunnittelua varten.

Kehitysohjelman merkittävimmät investoinnit vuonna 2024 olivat Lamminpää-Lielähti-Pölkkyä 110 kV sähkölinjan ilmajohdon purkaminen ja siirtäminen raitiotien yhteyteen sekä pilaantuneen maaperän puhdistustyöt.

Kehitysohjelman talous

Käyttötalous jakautui vuonna 2024 elinvoima- ja osaamislautakunnan, asunto- ja kiinteistölautakunnan, sivistys- ja kulttuurilautakunnan, yhdyskuntalautakunnan ja uutena konsernihallinnon vuosisuunnitelmiin.

Tilinpäätöksessä ohjelman käyttötalous toteutui 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä, koska Enqvistinkadun pohjoispuolen yleissuunnitelmaa täsmentävä suunnittelu ei ole

vielä vaatinut kaupungin panostuksia, vaan on kuunneltu yksityisten osapuolten ehdotuksia. Tarkastelut luovaan Hiedanrantaan ja tehtaan hyötykäyttöön liittyen on tehty Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -yksikön ja Hiedanrannan Kehitys Oy:n toimesta. Aluemallin valmistelu ei ole vielä vaatinut merkittäviä taloudellisia panostuksia.

Kehitysohjelman investoinnit jakautuvat vuonna 2024 asunto- ja kiinteistö- lautakunnan sekä yhdyskuntalautakun-

nan vuosisuunnitelmiin. Investoinnit toteutuivat 3,3 milj. euroa muutettuja talousarvioita pienempinä, koska Hiedanrannan johtosiirrot ja pilaantuneiden maiden puhdistustyöt siirtyvät osin seuraavalle vuodelle.

Asunto- ja kiinteistölautakunnan toteutuneet investoinnit olivat 3,8 milj. euroa ja ne kohdistuivat Näsisaaren rakentamisen jatkotoihin sekä pilaantuneen maan puhdistamiseen Hiedanrannan alueella.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Konsernihallinto	34	-348	382	0	0	-348
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-33	-32	-1	-452	0	420
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-74	-1 020	946	-1 020	0	0
Yhdyskuntalautakunta	0	-400	400	-400	0	0
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-88	-75	-13	-75	0	0
Yhteensä	-160	-1 875	1 715	-1 947	0	72

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-3 821	-6 916	3 095	-3 500	-3 416	0
Yhdyskuntalautakunta	0	-200	200	-200	0	0
Yhteensä	-3 821	-7 116	3 295	-3 700	-3 416	0

Viiden tähden keskusta

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma toteuttaa Tampereen keskustan kehittämistä suunnitelmallisesti ja kokonaisvaltaisesti kaupunkistrategian mukaisesti.

Keskustan elinvoiman ja viihtyisyyden lisäksi strategia korostaa keskustan saavutettavuutta. Kehitysohjelma edustaa kokonaisnäkemyä keskustan kaupunkiympäristön kehittämisen tavoitteista ja kehittämisen toimenpiteistä tuleville vuosikymmenille. Kehitysohjelmalla luodaan edellytyksiä ja vakaa näkyvä yksityiselle toimeliaisuudelle ja investoinneille sekä uudelle liiketoiminnalle.

Keskustan kehittäminen lisää Tampereen kilpailuetua kasvukeskusten välisessä kilpailussa, ja se on yksi keskeisistä kaupunkimarkkinoinnin kärjistä.

Kehitysohjelma luo elävää kaupunkiympäristöä maisemiin, joissa viihdytään.

Luonto, rantareitit, puistot, kiinnostavat toiminnot, monipuolinen arkkitehtuuri ja erilaiset tapahtumat muodostavat keskustasta virkistävän ja vetovoimaisen miljöö. Ohjelman tavoitteena on, että keskusta on elinvoimainen kaupan ja työpaikkojen keskittymä sekä viihtyisä asumisen ympäristö. Elämyksien edellytykset ovat keskustassa parantuneet, keskusta kasvaa hallitusti ja on

saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla. Vuonna 2023 päivitetyn Tampereen keskusta 2040 -kehittämisohjelman vision mukaan ”Vuonna 2040 Tampere erottuu edistyksellisen, elämyksellisen ja omaleimaisen keskustan ansiosta”.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kannen alueen – Asemakeskuksen ja Pohjoiskannen yhdistetyn laajemman suunnittelualueen hankekehitystä ja asemakaavaprosessia edistettiin vuoden 2024 aikana. Henkilöratapihan toteutusallianssi käynnistyi yhteistyössä muiden tilaajien ja hankekumppanien kanssa.

Viinikanlahden hankekehitys eteni ja asemakaava valmistui. Vesilupaprosessi asemakaavan toteuttamisen edellyttämien täyttäjien osalta on käynnissä.

Kaupinlaakson toteuttamista edistettiin hankekehityksellä muun muassa golfkentän siirtoon liittyen.

Pysäköintiin liittyviä hankkeita edistettiin sekä ratkaistiin toteutusmalli ei-markkinaehtoisille vuoropysäköintilaitoksille, jolla on vaikutusta sekä yksityisten hankkeisiin että Tampereen kaupungin kehityshankkeisiin. Viinikankadun maanalaisen ajoyhteyden

suunnittelu ja tutkimukset on käynnissä. Viinikankadun maanalaisen ajoyhteyden suunnittelu ja tutkimukset ovat käynnissä.

Särkänniemen alueen kehityshanke on käynnissä ja elämysalueen kehittämistä tehdään yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Särkänniemen lähialueilla rakennettiin johtosiirto-, katu- ja sataman urakkakohteita. Särkän sillan suunnittelu- ja toteutus -rakennusurakka käynnistyi rakennussuunnittelulla. Särkän sillalle saatiin vesilupa ja tarvittava poikkeamislupa.

Keskustan elinkeinovisioityön toteutusprosessi ja 2040 keskustan kehittämisohjelman uusien teemojen valmistelu on käynnissä.

Hakametsä Sport Campuksen hankekehitystä edistettiin ja asemakaava valmistui. Alueen johtosiirtourakkaa valmisteltiin.

Kehitysohjelman merkittävimmät investoinnit kohdistuivat vuonna 2024 tulevien investointien suunnitteluun, Tampereen henkilöratapihahankkeeseen, Särkänniemi–Mustalahti lähialueen johtosiirtoihin ja Särkän sillan sekä Ranta-Tampellan viimeistelytoihin.

Kehitysohjelman talous

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman käyttötalous jakautui vuonna 2024 elinvoima- ja osaamislautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin. Elinvoima- ja osaamislautakunnan talous siirtyi organisaatiomuutoksen seurauksena osaksi konsernihallintoa.

Tilinpäätöksessä ohjelman käyttötalous kokonaisuutena toteutui 1,9 milj.

euroa muutettuja talousarvioita pienempänä. Suunniteltua parempi tulos syntyi, koska hankekehitystä ei edistetty budjetoidusti palvelujen ostoilla sekä toteutuneissa ostoissa onnistuttiin saamaan säästöjä. Myös tukia ja avustuksia saatiin 0,5 milj. euroa budjetoitua enemmän.

Kehitysohjelman investoinnit jakautuivat vuonna 2024 asunto- ja kiinteistöla-

takunnan sekä yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmiin.

Investoinnit toteutuivat 5,3 milj. euroa vuosisuunnitelmia pienempänä pääasiassa joidenkin Ranta-Tampellan viimeistelytöiden ja Särkänniemi-Mustalahti -lähialueineen sekä Hakametsä Sport Campus -johtosiirtojen siirtyessä seuraavalle vuodelle.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Konsernihallinto	-829	-2 550	1 721	0	0	-2 550
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-357	-357	-0	-4 978	-3	4 624
Yhdyskuntalautakunta	-134	-330	196	-330	0	0
Yhteensä	-1 321	-3 237	1 916	-5 308	-3	2 074

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Asunto- ja kiinteistöla-	-630	-3 500	2 870	-1 600	-1 900	0
Yhdyskuntalautakunta	-4 782	-7 200	2 418	-5 500	-1 700	0
Yhteensä	-5 412	-10 700	5 288	-7 100	-3 600	0

Elämystalouden kehitysohjelma

Elämystalouden kehitysohjelman tavoitteena on vahvistaa kaupungin vetovoimaa luovien alojen keskittymänä valtuustokauden 2021–2025 aikana kaupunkistrategian sekä pormestariohjelman tavoitteiden mukaisesti. Ohjelman tavoitteena on luoda yrityksille ja yrittäjille parhaat puitteet onnistua sekä vahvistaa Tampereen asemaa luovien ihmisten kotina.

Elämystalouden kehitysohjelman visio on, että Tampere tunnetaan kansainvälisen tason luovien alojen ja elämysteollisuuden keskittymänä. Kehitysohjelma tuo yhteen elinkeino- ja kulttuuripoliittiset toimenpiteet, tunnistaa katveet ja suuntaa kehityksen strategisesti valittuihin painopisteisiin. Elämystalouden kehitysohjelma kehittää kulttuuri-, audiovisuaalista-, peli-, matkailu- ja tapahtuma-alaa kokonaisuutena. Ohjelman toteuttamiseen osallistuu laajasti sidosryhmiä elinvoiman ja sivistyspalveluiden palvelualueilta, kaupungin yhtiöistä sekä alueen yrityksistä ja yhteisöistä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Elämystalouden kehitysohjelman kolme painopistealuetta ja hyötytavoitetta ovat osaamisen kehittämisestä osaamiskeskittymäksi, kehittyvästä ympäristöstä uutta liiketoimintaa sekä tapahtumista ja elämyksistä kaupungin kestävästä vetovoimaa. Painospisteitä toteutetaan konk-

reettisten työpakettien kautta, joita on yhteensä kaksitoista. Kehitysohjelmaa läpileikkaava kulttuuripääkaupunkihaun jatkohanke ”Operaatio Pirkanmaa” päättyi vuoden 2024 aikana. Kehitysohjelma eteni kokonaisuudessaan vuonna 2024 suunnitelman mukaisesti.

Ensimmäisen painopisteen (osaamisen kehittämisestä osaamiskeskittymäksi) osalta vuoden 2024 aikana Tampereen yliopistoon perustettiin kehitysohjelman ja alan toimijoiden kanssa yhteistyössä elämystalouden työelämäprofessori. Lisäksi ensimmäisessä painopisteessä vahvistettiin vastuullisen elämystalouden toimenpiteitä, joka näkyi Tampereen nousuna GDS-indeksin sijalta 25 sijalle 23.

Toisessa painopisteessä (kehittyvästä ympäristöstä uutta liiketoimintaa) edistettiin yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä. Painopisteen tavoitteena on, että eri luovien alojen sektorit tunnistettaisiin alueelliseksi teollisuuden haaraksi. Audiovisuaalisen alan kehitystä vauhditettiin myöntämällä tuotantokannustin kymmenelle eri tuotannolle, joista esimerkiksi yksi oli pääosin Tampereella kuvattu yhdysvaltalainen elokuvatuotanto. Loppuvuodesta pelialan vauhdittamista vahvistettiin puolestaan panostamalla alueen yritysten kansainvälistymiseen, uusien teknologialähtöisten luovien alojen yritysten tukemiseen sekä rahoitusneuvontaan. Ulkoista rahoitusta saatiin

hankittua tulevalle vuodelle vastuullisen matkailuliiketoiminnan, musiikkialan sekä taiteen- ja kulttuurintekijöiden työllisyyden edistämiseen.

Kolmannessa painopisteessä (tapahtumista ja elämyksistä kaupungin kestävästä vetovoimaa) Tampereen järvi- ja luontomatkailun tiekarttaa edistettiin infrakehityksen, viestintä- ja markkinointitoimenpiteiden ja liiketoimintakehityksen osalta. Tampereen museot olivat puolestaan tiiviisti mukana kaupungin Civerse-hankkeessa sekä Muumien juhluuteen liittyvässä konseptissa. Lisäksi ensimmäisen elämystalouden datatalouden pilotin tulokset valmistuivat.

Vuoden 2025 painopisteenä on elämystalouden strategisen elinkeinopolitiikan edistäminen. Keskeisiä teemoja ovat elämystalouden kokonaiskoordinaatio ja strategiset kumppanuudet, elävä kaupunkitila ja tapahtumajärjestäjäpalvelut sekä skaalautuva elämysliiketoiminta ja kansainvälinen markkinointi.

Kehitysohjelman talous

Elämystalouden kehitysohjelman talous toteutui budjetoitua pienempänä. Verrattuna suunnitelmaan käyttötalouden poikkeama 0,13 milj. euroa koostui järvi- ja luontomatkailuun allokoitujen kulujen toteutumisenä suunniteltua pienempänä.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Konsernihallinto	-497	-633	136	0	0	-633
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-139	-139	-0	-1 072	0	933
Yhteensä	-637	-772	135	-1 072	0	300

Älykaupunki kaupunkilaisille

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmassa toimeenpannaan valtuustokaudella 2021–2025 pormestariohjelman sekä Tampereen strategian linjauksia digitaalisen murroksen toteuttamisen osalta. Kehitysohjelmassa keskitytään hyödyntämään dataa, teknologioita ja tekoälyä aiempaa tehokkaammin kaupungin, kaupunkilaisten ja yritysten hyväksi.

Kehitysohjelman visio on Ihmisten Tampere – Älykkäämpi Tampere, jolla halutaan korostaa ihmislähtöisyyden merkitystä älykaupunkikehityksessä. Kehitysohjelmalla toteutetaan yhdessä kaupungin eri palveluissa toimivien asiantuntijoiden, yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa. Toiminta kattaa tunnistettujen viiden Lippulaivan kautta kaupungin kaikki palvelualueet.

Lippulaivojen teemat ovat Datasta palveluja yrityksille, International and Inclusive city, Kasvun ja opin polun tietojohdaminen, Turvalliseksi koettu kävelijöiden kaupunki sekä Kestävän kaupungistumisen reseptejä. Näiden konkreettisten toteutusten ja niistä saatavien oppien avulla kehitetään ihmislähtöistä, digitaalisia hyödyntävää toimintamallia kaupungin uutena toimintatapana.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupunginhallituksen hyväksymät kehitysohjelman hyötytavoitteet ovat:

- Kaupunkilaisten arjen sujuvuutta lisätään vahvistamalla käyttäjäymmärrystä, ennakointia ja toiminnan oikea-aikaisuutta

- Alueen elinvoimaa vahvistetaan ja uuden liiketoiminnan syntymistä edistetään datan ja kestävä digitaalisen muutoksen avulla
- Kaupungin asema digitaalisen muutoksen ja kestävä älykaupunkikehityksen kansainvälisenä edelläkävijänä vahvistuu

Kehitysohjelma eteni vuonna 2024 ohjelmasuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Kaikki viisi Lippulaivaa etenivät tavoitteellisesti uusien palvelujen kehittämisessä. Esimerkiksi Tampereen Pulssi –palvelua laajennettiin sekä alueellisesti että sisältöjen osalta.

Tampereella kehitettyjä ihmiskeskisiä älykaupunkiratkaisuja on tuotu esiin kansallisissa verkostoissa sekä kansainvälisesti yritysten, elinkeino-yhtiön ja Business Finlandin kanssa. Vaikuttavat data- ja tekoälyvetoiset ratkaisut ovat toimineet Tampereen kilpailutekijänä. Yritysten vientimahdollisuuksia on tuettu osana Team Finlandia ja yhdessä Smart City Innovation Cluster (SCIC) -osuuskunnan kanssa neljässä strategisessa vientikokonaisuudessa: Yhdysvallat (Los Angeles ja Austin), Singapore, Indonesia ja EU-markkinat.

Huhtikuussa käynnistynyt AI4Citizens-projekti on jatkanut ja syventänyt työtä, jolla tuetaan koko kaupunkiorganisaatiota hyödyntämään tekoälyä eettisesti. Kehitystyössä korostuu moniäänisyys ja kuntalaisten osallisuus, jota on toteutettu mm. järjestämällä tilaisuuksia ja tapahtumia työväenopistossa ikäihmisille sekä osallistamalla teeman kanssa kaupungin lapsille ja nuorille sekä kotou-

tujille järjestettyihin tapahtumiin. Kaupunkiorganisaation sisäisessä työssä on edetty yhdessä tietohallinnon ja lakiasaston kanssa. Koko kestävä älykaupunkikehityksen tuen pysyvä toimintamalli (muutostoimisto-malli) on kuvattu osana kaupungin kehittämismallia ja sen johtamisen mallin suunnittelu on aloitettu Uudistuva Tampere –projektissa.

Kesäkuussa järjestetyn Imagine the Metaverse –tapahtuman avulla lisättiin kaupungin kansainvälistä tunnettuutta ja saatiin vahvistettua Tampereen edelläkävijäasemaa kaupungeja, yrityksiä ja yhteiskuntaa koskevan fyysisen, sosiaalisen ja virtuaalisen todellisuuden limitymiskehityksessä (Citiverse).

Älykaupunkikehityksen tueksi onnistuttiin saamaan seuraavalle valtuustokaudelle jatkuvia EU-rahoituksia yhdessä eurooppalaisten edelläkävijäkaupunkien, kuten Amsterdamin, Rotterdamin ja Helsingin kanssa. Rahallisen tuen ohella merkittävää on muista kaupungeista ja niiden osaajaverkostoista saatavat opit ja parhaat käytännöt.

Kehitysohjelman talous

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman vuosikate toteutui lähes suunnitelman mukaisesti. Vuoden 2024 toteuma on 0,04 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi. Kehitysohjelman tulot kasvoivat tekoälyn eettiseen hyödyntämiseen saadun EU-rahoituksen myötä.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Konsernihallinto	-1 055	-1 094	39	0	0	-1 094
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-214	-214	-0	-1 308	0	1 094
Yhteensä	-1 269	-1 308	39	-1 308	0	0

Hiilineutraaleja tekoja

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistää Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia ja ilmastokestävää yhteiskuntaa. Kehitysohjelma keskittyy hillitsemään ilmaston lämpenemistä sekä turvaamaan paikallisesti luonnon monimuotoisuutta ja pysäyttämään sen heikkenemisen.

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistää tavoitteitaan kaupungin ilmastotyön, luonnon monimuotoisuuden, asukkaiden kulutus- ja liikkumistottumusten sekä kiertotalouden osa-alueilla. Ohjelma raportoi myös Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan ja luonnon monimuotoisuus -ohjelman toteutumisesta.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kehitysohjelma on edennyt ohjelmasuunnitelman mukaisesti. Tampereen kaupungille on 2024 myönnetty EU:n virallinen ilmastotyön tunnus. Tunnus vahvistaa, että Tampereen näkemys ja toimet ilmastopäästöjen vähentämiseksi ovat perusteltuja. Hiilineutraali Tampe-

re -tiekartan päivitys toteutettiin laajassa yhteistyössä kaupunkiorganisaatiossa ja hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuussa. EU:n kaupunkimissiosta saatiin 100 %:n rahoitus Mobility mind-shift-projektille, joka keskittyy nuorten ja nuorten aikuisten kestävästi liikkumiseen.

Luonnon monimuotoisuustyötä tukevat LUMO-advisor board sekä sisäinen LUMO-työryhmä ovat toimineet ensimmäisen toimintavuotensa. Syyskuussa järjestetty Luontofoorumi käynnisti kaupunkien ja yritysten valtakunnallisen yhteistyön kooten yhteen yli 400 päättäjää ja asiantuntijaa. Tilaisuuden yhteydessä kaupunginjohtajat allekirjoittivat sitoumuksen luontokadon pysäyttämiseksi. Myös asukkaat pääsivät osallistumaan Luontofoorumi-viikon tapahtumiin.

Asukastyötä on toteutettu ohjelman neljällä kohdealueella. Asukkaita on kohdattu kestävästi arjen teemoissa viidesäkymmenessä asukastapahtumassa. Pitkäkestoinen jakamistalouden kokeilu on käynnissä ja tavaroita ja tavarapyöriä voi yhteiskäyttää kolmella kohdealueella.

Kokeilu on herättänyt kiinnostusta niin asukkaissa kuin mediassa. Varhaiskasvatuksen kanssa yhteinen perheiden kestävästi liikkumisen kokonaisuus on toteutettu Lielähti-Niemenranta-alueella. Kaupunkiviljelyä on edistetty sidosryhmien kanssa ja yhteisöjä tukemalla neljällä eri viljelmällä. Tampereen ilmastot- ja luonto-opas on julkaistu tukemaan omaehtoista ilmastot- ja luontotyötä. Viestinnässä on toteutettu muutosviestien kokonaisuus ja näkyviä kampanjoita, esim. Liikkujan viikolla.

Kiertotalouden yritysyhteistyötä edistävä Business Tampereen KIERTOTRE-hanke on päättyneenä ja toteuttanut 7 pilotia. Kaupungin liittymiseksi kansalliseen kiertotalouden green dealiin rakennetun ympäristön muutosalueelta on tehty valmistelutyötä. Tavoitteena on päätöksen teko alkuvuonna 2025.

Kehitysohjelman talous

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman toimintakate toteutui ja toimintakulut toteutuivat suunnitellusti ja olennaisesti muutetun talousarvion mukaisesti.

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintakate						
Yhdyskuntalautakunta	-505	-495	-10	-495	0	0

Welcoming City

Welcoming City -kehitysohjelma käynnistyi vuoden 2024 alussa tukemaan kaupunkistrategian ja pormestariohjelman mukaisia tavoitteita kansainvälisten osaajien vetovoiman ja pitovoiman osalta.

Kehitysohjelman tavoitteena on mahdollistaa Tampereen tulevaisuuden elinvoimaa ja kilpailukykyä, ja edesauttaa yhteiskunnallista muutosta kansainväliseksi kaupungiksi. Globaali kilpailu osaavasta työvoimasta edellyttää panostuksia Tampereen kansainvälisen veto- ja pitovoiman parantamiseen, ja kehitysohjelman kautta luodaan edellytyksiä tavoitteen saavuttamiseen. Kehitysohjelma mahdollistaa laajan kansainvälisyyden teeman kokoamisen yhteen kokonaisuuteen, ja toimenpiteiden suunnitelmallisen kohdistamisen kaupunkiorganisaation kaikilla palvelualueilla ja yhdessä alueen elinkeinoelämän, yhteisöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Welcoming City -kehitysohjelma käynnistyi vuoden 2024 alusta. Kehitysohjelman painopistealueet ovat kansainvälisen työn kaupunki, kansainvälinen koti, kaupunkikehitys ja segregaaion ehkäisy sekä kansainvälistyvä kaupunkiorganisaatio.

Painopistealueiden hyötytavoitteina on kasvattaa kansainvälisten osaajien määrää tamperelaisissa yrityksissä ja yrittäjinä, kasvattaa opintojen jälkeen Tampereelle jäävien kansainvälisten osaajien määrää ja vähentää työssäkävien kansainvälisten osaajien poismuuttoa Tampereelta. Lisäksi hyötytavoitteina on parantaa vieraskielisten kokemusta hyvinvoinnista ja kaupunginosien yhteisöllisyydestä sekä edesauttaa vieraskielisen väestön jakautumista tasaisemmin Tampereen asuinalueille. Viimeisenä hyötytavoitteena on Tampereen kaupungin kilpailukyyn lisääminen osaavan työvoiman varmistamisella sekä vieraskielisten tyytyväisyyden kasvattaminen Tampereen kaupungin palveluihin ja kaupunkiin työnantajana.

Kehitysohjelman ensimmäisen toimintavuoden aikana on käynnistetty Kansainvälisen työn kaupunki -painopisteen osalta Work in Tampere -ekosysteemin rakentaminen ja julkaistu osaajahoukutteluun keskittyvä Work in Tampere -verkkosivusto yhteistyössä Tampereen kaupakamarin ja elinkeinoelämän kanssa. Uusia teknologioita on hyödynnetty osaajahoukuttelun tukena tuottamalla virtuaalitodellisuussisältöjä Tampereen myynnin ja markkinoinnin edistämiseen. Uusien teknologioiden käyttöönottoa on edistetty myös ensimmäisellä vieraskielisten asiointia palvelevalla pilotilla

kaupungin eri palveluissa hyvin tuloksin. Kansainvälinen koti -painopisteen toimenpiteet etenevät yhteistyössä sivistyspalveluiden palvelualueen kanssa, mutta käynnistyvät vasta vuoden 2025 alusta. Kielivähemmistöihin kuuluvien integroitumista on edistetty ensivaiheessa nuorisopalveluiden kanssa. Suomen kielen oppimisen työpaketin käynnistyminen siirtyi vuodelle 2025. Kansainvälinen Hiedanranta -työpaketti on käynnistynyt tärkeimpien osa-alueiden kuten koulun ja päiväkodin osalta. Kansainvälistyvä kaupunkiorganisaatio -painopisteen alla toteutettiin Tampereen kaupungin ensimmäinen kansainvälinen harjoittelijaohjelma yhteistyössä henkilöstöyksikön kanssa.

Kehitysohjelman talous

Welcoming City -kehitysohjelman käyttötalous jakautui vuonna 2024 konsernihallinnon sekä elinvoima- ja osaamislautakunnan vuosisuunnitelmiin. Kehitysohjelman käyttötalous toteutui 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Merkittävimpiä muutoksia suunnitelmaan olivat Kansainvälinen koti -painopisteeseen liittyvien kokonaisuuksien siirtyminen vuodelle 2025 ja nousevien kärkialojen osaajahoukutteluun liittyvien tarpeiden sijoittumisen myöhäisempään ajankohtaan.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Konsernihallinto	-295	-483	188	0	0	-483
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-17	-17	0	-500	0	483
Yhteensä	-313	-500	188	-500	0	0

Hyvinvoinnin kehitysohjelma

Hyvinvoinnin kehitysohjelma toteuttaa vuosina 2024–2027 kaupunkistrategian painopisteitä ihmiskeskeisesti kaupunki-yhteisön tekemisen ja osaamisen näkökulmista. Ohjelman visio on: ”Hyvinvointi kuuluu jokaiselle – yhdessä voimme paremmin”. Kehitysohjelma edistää asukkaiden hyvinvoinnin parantumista ja hyvinvointierojen kaventumista ja sen tärkeimpiä tehtäviä ovat hyvinvoinnin haasteiden ratkaiseminen ja kaupungin toimintatapojen uudistaminen hyödyntämällä vaikuttavia toimintamalleja ja toimijoiden ekosysteemejä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Hyvinvoinnin kehitysohjelman kolme hyötytavoitetta ja toimenpidekokonaisuutta ovat lasten ja nuorten mielen hyvinvointi vahvistuu, yhteisöllisyyden kokemus lujittuu sekä toimijoiden yhteistyö syvenee. Kehitysohjelma on edennyt ohjelmasuunnitelman mukaisesti. Ensimmäisenä toimintavuotena on keskitytty erityisesti ohjelman suunnitteluun ja toimenpidekokonaisuuksien muotoiluun yhdessä kumppaneiden ja asukkaiden kanssa.

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistamisen toimenpidekoko-

naisuudessa keskityttiin erityisesti toimenpiteisiin, joilla voidaan vähentää suorituskeskeisyyden ilmapiiriä. Ihmiskeskeinen vaikuttavuuslaskenta nuorten yksinäisyydestä ja nuorten uupumisesta käynnistettiin osana Nuorille hyvinvointia yhdessä tekemällä -projektia. Lisäksi pyrittiin vahvistamaan aikuisten taitoa kohdata nuoret ja ohjata heitä kohtamaan toisiaan edistämällä nuorten osallisuutta osana koululaisten ja opiskelijoiden Vaikuta! -päiviä.

Yhteisöllisyyden kokemuksen lujittamisen toimenpidekokonaisuudessa keskityttiin erityisesti hiljaisten ryhmien yhteisöllisyyteen ja järjestettiin työpajoja yli 65-vuotiaille kulttuuriin osallistumisen esteistä ja niiden ratkaisusta. Lisäksi suunniteltiin Hervantaan yhteisöruokailukokeilu 65 vuotta täyttäneille asukkaille eri toimijoiden yhteistyönä. Kehitysohjelma osallistui kansallisen Osallistujien Suomi -toimenpideohjelman paikallisen toteutuksen suunnitteluun ensimmäisenä kuntatoimijana.

Toimijoiden yhteistyön syventämisen toimenpidekokonaisuudessa ovat painopisteinä olleet ekosysteemien koaminen sekä eri toimijoiden tiedon, osaamisen ja tekemisen hyödyntäminen hyvinvointihaasteiden ratkaisemiseksi.

Kehitysohjelman aloitusseminaari ja työpaja järjestettiin keväällä 2024. Nuorten mielen hyvinvoinnin edistämisen ekosysteemin toiminta käynnistyi osana Nuorille hyvinvointia yhdessä tekemällä -projektia. Nuorten hyvinvoinnin tilanekuvan muodostamiseksi pilotoitiin ZekkiPro-kyselytyökalua Tredun opiskelijoilla. Itsenäistyvän nuoren elämäntapahtumaan liittyvää Korkeakoulusta töihin -pilottia valmisteltiin yhdessä Oulun ja Turun kaupunkien sekä Kelan ja hyvinvointialueiden kanssa. Lisäksi aloitettiin etsivän kulttuurisen vanhustyön ekosysteemin kokoaminen.

Kehitysohjelman talous

Kehitysohjelman toimintakate toteutui 0,1 milj. euroa talousarviota pienempänä. Henkilöstökulut ovat ylittyneet, mutta palvelujen ostoissa on alitusta johtuen kehitysohjelman toimenpidekokonaisuuksien käynnistymisestä vuoden kuluessa. Säästöä aiheutui asiantuntijapalvelujen ostojen toteutumisenä vain osavuotisina.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-378	-500	122	-500	0	0

KONSERNIHALLINTO

Konsernihallinto ohjaa, valvoo ja tukee koko kaupunkikonsernin toimintaa. Konsernihallinnon tehtävänä on varmistaa, että kaupunkikonsernin yksiköt toteuttavat kaupunkistrategiaa ja toimivat koko konsernin kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Konsernihallinnon tehtävä ulottuu kaupungin perusorganisaation lisäksi yhteisöihin ja säätiöihin, joissa kaupunki on omistajana tai joissa kaupungilla on määräysvalta.

Konsernihallinnossa toimivat pormestarin suorassa alaisuudessa konsernijohtaja, apulaispormestarit ja pormestarin esikunta. 1.3.2024 toteutetun organisaatiomuutoksen myötä konsernihallinto jakautuu palvelualueiden johtajien esikuntiin, konsernihallinnon ryhmiin ja johdon toimintaa tukeviin konserniyksiköihin. Konsernijohtajan alaisuudessa on palvelualueiden johtajien ja esikuntien lisäksi kolme konsernihallinnon ryhmää. Konsernihallinnon ryhmät ovat digitalisaatio ja tietohallinto, kilpailukyky ja innovaatiot sekä strateginen ohjaus ja konsernipalvelut. Konsernijohtajan suorassa alaisuudessa toimii myös kolme konserniyksikköä johdon tukena: lakiasiainyksikkö, omistajaohjausyksikkö ja sisäinen tarkastus.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Konsernihallinnon uuteen kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään siirtyivät 1.3.2024 elinvoiman palvelualueelta vetovoima ja edunvalvonta, strateginen hankekehitys ja strateginen elinkeinopolitiikka. Elinvoima- ja osaamislautakunnan talousarvioista konsernihallintoon siirtyivät myös seuraavat kehitysohjelmat: Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Älykaupunki kaupunkilaisille, Tampere Welcoming City ja Elämystalous.

Kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmän tehtävänä on Tampereen kilpailukyvyn, elinvoiman sekä veto-, pito- ja lumovoiman vahvistaminen. Ryhmän tehtävänä on luoda edellytyksiä koko kaupunkiorganisaation ja kaupunkiyhteisön me-

nestykselle. Ryhmässä edistettiin kaupungin strategista elinkeinopolitiikkaa ja toteutettiin viittä kaupungin kehitysohjelmaa. Teollisuuden uudistumista vauhditettiin panostamalla sirukehitykseen ja panostamalla puolustusteollisuuden liike-toiminta- ja innovaatioekosysteemiin. Film Tampereen toiminta AV-alalla jatkuu vahvana mahdollistaen kansainväliset ja kansalliset kuvausproduktiot.

Kaupunkimarkkinoinnissa jatkettiin kaupungin tunnettuuden ja kaupunkibrändin vahvistamista. Tampere ja Kiova juhlistivat 70-vuotista ystävyyskaupunkisuhdetta monipuolisesti mm. kulttuuri- ja leiritoiminnalla. Muumien 80-vuotisjuhluvuoden valmistelu ja strateginen kumppanuus Moomin Charactersin kanssa käynnistyi vuonna 2024. Bryssein EU-edunvalvontatoiminta käynnistettiin loppuvuodesta 2024 uudelleen organisoituneena osana Business Tampere Oy:n palvelutilausta. Kansallisessa edunvalvonnassa painotettiin muun muassa saavutettavuutta, osaamistarpeisiin vastaamista sekä teollisuuden uudistumista.

Strateginen ohjaus ja konsernipalvelut -ryhmässä toteutettiin vuoden 2024 aikana useita isoja kaupunkitasoisia projekteja kuten työllisyysalueen käynnistymistä edistänyttä Työsi-projektia, Intranet-uudistusta, arkistointi-, hankinta- ja HR-järjestelmä uudistusta ja sujuvien työympäristöratkaisujen käyttöönottoa. Ryhmä myös tuki vuonna 2024 toteutettuja organisaatiomuutoksia. Tekoälyn käyttöön liittyvää osaamista edistettiin. Kaupunkitasoisia ohjausprosesseja ja toimintatapoja kehitettiin ja mm. hankintapalvelujen toimintamalli vakiinnutettiin. Turvallisuuden ja varautumisen hyvää hoitoa edistettiin. Hyvinvointijohtamisessa vakiinnutettiin kaupungin sisäisiä toimintamalleja ja yhteistyömalleja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa sekä ratkottiin yhdyspintatyöhön liittyviä haasteita.

Vuonna 2024 digitalisaatio ja tietohallinto -ryhmä jatkoi kaupungin toiminnan digitalisointia yhdessä palvelualueiden kanssa. Kehittämistä tehtiin laajasti kai-

killä palvelualueilla digitiekartan teemojen mukaisesti. Merkittävänä muutoksena voidaan mainita työllisyyspalveluiden onnistunut siirto kaupungin vastuulle. Tekoälyn arvioidaan tuovan merkittäviä mahdollisuuksia tulevina vuosina myös kaupungin toimintaan ja sen hyödyntämismahdollisuuksiin tutustuttiin ja toteutettiin muun muassa M365 Copilot -pilotti ja järjestettiin kaupunkitasoisesti tiedotusta ja verkkokoulutuksia. Sopi-mus seudullisesta tietohallintoyhteistyöstä uudistettiin, mikä antaa entistä vankemman perustan hyvin toimivalle yhteistyölle.

Vuonna 2024 ICT-toimintaympäristöä kehitettiin ja digitalisaatiota edistettiin yhteensä 11,1 milj. eurolla, johon saatiin tukea eri rahoittajilta yhteensä 0,7 milj. euroa. Kehittämistyötä tehtiin projekteissa 8,3 milj. eurolla. Pienimuotoisempaa pienkehittämistä tehtiin 23 ICT-palvelulle 2,8 milj. eurolla.

ICT-projekteja toiminnan digitalisoimiseksi oli toteutusvaiheessa 57. Määrärahaltaan suurin projekteista oli vuonna 2023 alkanut HR-järjestelmän käyttöönottoprojekti. Projektissa otetaan käyttöön uusi moderni HR-järjestelmä ja digitalisoidaan useita HR-prosesseja. Uusi järjestelmä korvaa useita nykyisiä järjestelmiä. Projekti jatkuu vuodelle 2025.

Muita merkittäviä ICT-projekteja olivat muun muassa työllisyyspalveluiden siirron toteuttaneen Työsi-projektin ICT-osaprojekti, arkistojärjestelmän uudistaminen, maankäytön prosessien kehittäminen ja toiminnanohjaus, investointien suunnittelu ja hankkeiden tiedonhallinta. Loppuvuonna 2023 käynnistyivät merkittävät seudulliset projektit koskien uuden integraatioalustan valintaa ja käyttöönottoa sekä perustietotekniikan palveluiden hankintaa. Näistä integraatioalusta-projektissa toteutettiin hankinta ja edettiin käyttöönottovaiheeseen, perustietotekniikka-projektissa valittiin palveluntuottajat neuvotteluvaiheeseen. Lisäksi laadittiin esiselvitys koskien talousjärjestelmän uudistamista.

Vuonna 2024 Tampere päätti irtautua vuonna 2020 alkaneesta kasvatus- ja opetuspalveluiden DigiOne-projektista. Projektin tarkoituksena on toteuttaa oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä yhteen koova valtakunnallinen digitaalinen alusta yhdessä muiden kuntien ja Tieran kanssa. Projekti ajautui vuonna 2023 aikataulu- ja rahoituksellisiin ongelmiin. Projektin tilannetta ja jatkamisedellytyksiä on käsitelty kaupunginhallituksessa ja todettu, että hankkeen arkkitehtuurissa havaitut puutteet sekä epäluotettavuudet aikataulussa ja budjetoinnissa sisältävät huomattavia riskejä. Joulukuussa 2023 päivitetty

yhteistyösopimus mahdollisti kaupungeille irtautumisen DigiOnesta toukokuun 2024 loppuun mennessä ja Tampereen kaupunki katsoi tarkoituksenmukaiseksi tässä vaiheessa vetäytyä projektista.

Konsernihallinnon toteutunut henkilötyövuosien määrä vuonna 2024 oli 359,46, joka alitti suunnitellun 21,21 henkilötyövuodella. Syitä tähän olivat mm. vapautuneiden tehtävien täyttämättä jättämiset, rekrytointien viivästyminen ja henkilöstön pitkät poissaolot. Toimintojen siirtyminen konsernihallinnon uuteen kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään lisäsi 48 vakanssia.

Kaupunkitasoiset toiminnan tavoitteet

Vuoden 2024 talousarviossa asetettiin 12 kaupunkitasoisia toiminnan tavoitetta. Elinvoiman palvelualueella ja konsernihallintoa 1.3.2024 alkaen koskettaneen organisaatiomuutoksen myötä osa elinvoima- ja osaamislautakunnalle alun perin vastuutetuista tavoitteista siirtyi osaksi kaupunkitasoisia, kaupunginhallitukselle vastuutettuja tavoitteita. Muutoksen vaikutuksesta kaupunkitasoisia tavoitteita oli vuoden lopussa 17. Tavoitteiden toteumat on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
4	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna	Hyte-kerroin kuvaa kunnan tekemän hyvinvointityön tilannetta. Kuntien HYTE-kerroin lasketaan sekä prosessi-indikaattoreista että tulosindikaattoreista. Prosessi-indikaattoreissa Tampereen tulos heikentyi hieman, mutta on edelleen valtakunnallisesti verrattuna hyvällä tasolla. Tulosindikaattoreissa absoluuttiset tulokset pysyivät useimmissa indikaattoreissa joko samoina tai parantuivat, mikä kertoo reaalisesta hyvästä kehityksestä. Tulosindikaattorit kuitenkin skaalataan valtakunnallisesti, jolloin ne vertautuvat muiden kuntien tuloksiin asteikolla 0-100. Hyte-kerroin lasketaan skaalatuista tulosindikaattoreista, joissa Tampereen tulokset näyttävät heikentyneen, sillä muissa kunnissa muutokset parempaan ovat olleet suurempia kuin Tampereella. Tampereen tuloksissa heikentyi erityisesti kaksi kohtaa: Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä -indikaattorin ja Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat -indikaattorin tulos. Hyte-kerroin vuonna 2024 on 65 ja vuonna 2023 se oli 77. Tavoite ei toteutunut.	-
9	Tamperelaisten huoli rasismista ja suvaitsemattomuudesta on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna (ka 2,6)	Loppuvuonna 2024 toteutetun turvallisuuskyselyn tulosten mukaan huoli rasismista ja suvaitsemattomuudesta on hieman lisääntynyt. 2024 kyselyn keskiarvo on 2,8 (2021 kyselyssä 2,6). Tavoite ei toteutunut.	-
19	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa ¹ ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Seurattavista keskeisistä kohteista historiallisten museoiden kävijämäärät kasvoivat 20,5 %, Sara Hildénin taidemuseon 19,6 % ja Tampereen taidemuseon 48,5 %. Kaupungin kirjastojen kävijämäärät kasvoivat 2,2 %, Tampereen teattereiden kävijämäärät 12 % ja Särkänniemen 2,4 %. Lisäksi Tampere-talon kävijämäärät kasvoivat 11,2 %. Nokia Arenan kävijämäärät sen sijaan laskivat 33 % ja festivaalien kävijämäärät laskivat 12,9 %. Tavoite toteutui osittain.	+/-
20	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina ei parantunut edelliseen vuoteen verrattuna (2024: 6,2 / 2023: 6,3 (asteikko 1-10)). Tavoite ei toteutunut.	-
22	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on hieman heikentynyt edelliseen vuoteen verrattuna: v. 2023/7,68 ja v. 2024/7,54 (Kuntien Imago 2024, Taloustutkimus Oy 11/2024). Tavoite ei toteutunut.	-
31	Keskustan kävijämäärä on kasvanut 5 % vuoteen 2023 verrattuna	Kävijämäärää seurataan vuosittaisella tutkimuksella, joka hyödyntää seurannassa matkapuhelindataa. Vuoden 2024 keskustan kävijämäärä on 48 855 510, joka on 1,57% vähemmän kuin vuonna 2023 (49 635 985). Alerajauksena käytetty kaupallista keskustaa. Tavoite ei toteutunut.	-

33	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki (Opiskelukaupungit 2024 imago ja suositteluhaluus, Taloustutkimus Oy 16.4.2024). Tavoite toteutui.	+
36	Päivitetty talousarviotavoite (KV 19.2.24): Tilikauden tulos ilman satunnaisia eriä on 18,4 milj. euroa alijäämäinen (alkup. tavoite 12,9 milj. euroa)	Tilikauden tulos ilman satunnaisia eriä on -31,7 milj. euroa, mikä on 13,3 milj. euroa sitovaa toiminnan tavoitetta heikompi. Toimintakate toteutui 10,5 milj. euroa budjetoitua heikompana. Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon nähden olivat asunto- ja kiinteistölautakunnan 16,0 milj. euroa ja konsernihallinnon yhteisten erien 19,2 milj. euroa budjetoitua heikommat toimintakatteiden toteumat. Suurimmat poikkeamat aiheutuivat suunniteltujen omaisuuden myyntien siirtymisestä seuraavalle vuodelle. Pysyvien vastaavien myyntivoittojen toteuma on yhteensä 42,6 milj. euroa talousarviota pienempi. Verotulojen toteuma on 7,7 milj. euroa ja valtionosuuksien 2,3 milj. euroa talousarviota parempi. Poistot ja arvonalentumiset toteutuivat 12,2 milj. euroa budjetoitua suurempina, johon vaikutti mm. sijoitusten alaskirjaukset. Tavoite ei toteutunut.	-
37	Päivitetty talousarviotavoite (KV 10.6.24): Investointien tulorahoitus-% ilman Tampereen Veden liiketoimintakaupan vaikutusta on 40 (alkup. tavoite 50)	Vuosikatteen toteuma on 109,0 milj. euroa, mikä on talousarvion mukainen. Nettoinvestointien toteuma ilman Tampereen Veden yhtiöittämisen vaikutusta on 225,7 milj. euroa, mikä on 47,1 milj. euroa budjetoitua pienempi. Investointien tulorahoitusprosentiksi muodostuu 48,3 %. Tavoite toteutui.	+
38	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	Kaupunkitasoinen keskiarvo oli vuonna 2024 3,35. Tavoite toteutui.	+
39	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työhyvinvointimatriisin tulos parani edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2024 tulos on 57,73, jossa on parannusta edelliseen vuoteen nähden 0,29 yksikköä. Sairaushoitojen lasku ja työkyvyttömyyseläkemaksujen pienentyminen kääntävät tulokkehityksen myönteiseksi huolimatta työtaturmien määrän hienoisesta kasvusta. Kunta10- mittarit ovat muuten säilyneet samalla tasolla kuin aiemmin, mutta koetut vaikutusmahdollisuudet työssä tapahtuviin muutoksiin ovat laskeneet. Tavoite toteutui.	+
40	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset parantuivat edellisen vuoden joulukuun kyselyn tuloksiin nähden. QWL-tulos (Quality of Working Life) 61,2 % (tulos 12/2023 60,9 %) ja eNPS (employee Net Promoter Score) 15,36 (tulos 12/2023 13,47). Tavoite toteutui.	+
41	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Vuonna 2024 hakijakokemuskyselyn tulos oli 3,58, kun vastaajia oli 426 kpl. (arviointiasteikko 1-5, 1=en ollenkaan houkuttelevana, 5=erittäin houkuttelevana). Vuoden 2023 tulos ollut 3,78 (323 vastaajaa). Tavoite ei toteutunut.	-
42	Kaupungin avointen tehtävien hakijamäärät ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Vuonna 2024 haussa julkisessa haussa oli 1 293 tehtävää, joihin tuli yhteensä 31 901 hakemusta (keskiarvo 24,67 hakemusta/tehtävä). Lukuun sisältyvät myös kesätyö- ja traineehaut. Vuonna 2023 julkisessa haussa on ollut 1 617 tehtävää, joihin on tullut yhteensä 23 763 hakemusta (keskiarvo 14,7 hakemusta / avoin tehtävä). Tavoite toteutui.	+
43	Kaupungin asiakkaita 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset ²	Kaupungin asiakkaita 57 % kokee palvelun ylittäneen heidän odotuksensa (yhteensä 61 828 vastausta). Asiakaskokemus muodostuu 54 eri asiakaskokemuskyselystä ja mukana on lähemmäs 50 kaupungin palvelua. Odotuksien ylittymistä mitataan palvelun suositteluhaluutta (NPS) tai palvelun onnistumista mittaavilla kysymyksillä. Tavoite toteutui.	+
44	Asiakkaalle arvoa tuottava asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 37 % kaupungin palveluja	Palvelutietovarantoon on palvelukanavistaan ilmoittanut 172 palvelua, joista 77 tarjoaa verkkoasiointikanavan. Näin ollen asiointi digitaalisessa kanavassa on tällä hetkellä mahdollista 45 % kaupungin palveluja. Tarkastelussa ovat sekä Tampereen kaupungin omistamat että valtakunnalliset verkkoasiointikanavat, joita kuntalainen käyttää asioidessaan kaupungin kanssa. Tavoite toteutui.	+
45	Hankintojen tuloksellisuutta kuvaava mittaristo on valmistunut	Hankintojen tuloksellisuutta kuvaava mittaristo valmistui vuoden 2024 aikana. Mittariston käyttöönotto etenee vaiheittain, sillä mittariston tietoja saadaan eri järjestelmistä ja osa järjestelmistä ei ole vielä vuoden 2025 alussa käytössä. Tavoite toteutui.	+

¹ Särkänniemi, Nokia Arena, Tampere-talo, kirjastot, keskeiset museot, teatterit ja festivaalit

² Mittaustavasta riippuen vaihtoehtoiset asiakaskokemusta mittaavat kysymykset ovat suositteluun tai onnistumiseen liittyviä: Kuinka todennäköisesti suosittelisit meiltä samaa palvelua ystäväsi? tai Kuinka onnistuimme tänään?

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Konsernihallinnolla valtuustoon nähden sitovaa oli ICT-kehittämisen toimintakate ja nettoinvestoinnit yhteensä sekä tarkastuslautakunnan, keskusvaalilautakunnan ja muun konsernihallinnon toimintakatteet.

Konsernihallinnolla valtuustoon nähden sitovaa oli ICT-kehittämisen toimintakate ja nettoinvestoinnit yhteensä sekä tarkastuslautakunnan, keskusvaalilautakunnan, viiden kehitysohjelman (Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Älykaupunki kaupunkilaisille, Tampere Welcoming City, Elämystalous) ja muun konsernihallinnon toimintakatteet.

Konsernihallinto

Konsernihallinnon toimintakate (ilman ICT-kehittämistä, tarkastuslautakuntaa, keskusvaalilautakuntaa ja kehittämisohjelmia) toteutui 3,8 milj. euroa suunniteltua parempana.

Toimintakulut toteutuivat 4,0 milj. euroa suunniteltua pienempänä. Henkilöstökulut toteutuivat 0,5 milj. euroa ja palvelujen ostot 3,7 milj. euroa budjetoitua pienempinä.

Strateginen ohjaus ja konsernipalvelut -ryhmässä toimintakulut alittuivat 1,0 milj. euroa; Työsi-projektista säästyti 0,3 milj. euroa, koulutukseen ja kehittämiseen varatuista määrärahoista 0,15 milj. euroa. Lisäksi seuraavat syyt johtivat talousarvion menojen alitukseen: Hertta-projektin ja Uudistuva Tampere -projektin aikataulumuutokset, hankintapalveluiden käynnistyminen sekä

yhteisiin menoihin tehdystä varauksesta säästö. Konsernihallinnon yhteiset menot0 alittuivat 0,8 milj. euroa useita eri syistä. Tietohallinto ja digitalisaatio -ryhmässä palvelujen ostot alittuivat 0,6 milj. euroa; suurimmat alitukset olivat liikenteen palveluissa, päätöksenteon ja johtamisen palvelussa sekä varhaiskasvatuksen palvelussa, ylitystä työasemapalveluissa. Kilpailukyky ja innovaatio -ryhmän kulut alittuivat 0,6 milj. euroa, suurimmat toimintakulujen alitukset olivat strategisessa hankekehityksessä ja tapahtumapalveluissa.

Keskusvaalilautakunnan toimintakate toteutui 0,2 milj. euroa suunniteltua parempana, johtuen toimintakulujen suunniteltua pienemmästä toteumasta.

Elämystalouden kehitysohjelman toimintakate toteutui 0,1 milj. euroa suunniteltua parempana järvi- ja luontomat-kailuun varattujen menojen alittuessa.

Welcoming City -kehitysohjelman toimintakate toteutui 0,2 milj. euroa suunniteltua parempana, johtuen projektin käynnistämiseen liittyvistä viivästyksistä.

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman toimintakate toteutui 1,7 milj. euroa suunniteltua parempana. Toimintatuotot toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua suurempina, johtuen WeGenerate- ja Sure-projekteilte toteutuneista, budjetoitua suuremmista avustuksista. Toimintamenot toteutuivat 1,288 milj. euroa suunniteltua pienempinä, koska työt eivät ole käynnistyneet suunnitellusti.

Hiedanranta-kehitysohjelman toimintakate toteutui 0,4 milj. euroa suunniteltua parempana. Toimintatuotot to-

teutuivat 0,05 milj. euroa suunniteltua suurempina, johtuen Reco 2.0 -projektille toteutuneista, budjetoitua suuremmista avustuksista. Toimintamenot toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä, koska Enqvistinkadun pohjoispuolen yleissuunnitelmaa täsmentävä suunnittelu ja aluemallin valmistelu eivät ole vielä vaatineet merkittäviä taloudellisia panostuksia.

ICT-kehittäminen

Tietohallintoyksikön vastuulla olevan ICT-kehittämisen talouden sitova seuranta- taso on ICT-kehittämisen toimintakateen ja nettoinvestointien yhteis- summa. Toimintakate 6,7 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 3,7 milj. euroa (yhteensä 10,5 milj. euroa) toteutuivat 4,2 milj. euroa suunniteltua pienempinä.

Yleisimmät syyt projektien etenemisen poikkeavuuksiin ovat henkilöstö- resurssien saatavuus (sekä toiminnan resurssien että ICT-resurssien osalta) ja kilpailutusten viivästyminen.

Digione-hankeesta irtautumisen vuoksi hankkeessa tehtyt investoinnit on alaskirjattu kokonaan. Yhteensä ennen vuotta 2024 aktivointikirjauksia oli tehty 1,8 milj. euroa ja ne on alaskirjattu vuoden 2024 tilinpäätöksessä arvonalentumisena. Vuonna 2024 aktivoidut kulut 0,5 milj. euroa on kirjattu käyttötalouteen.

Vuoden 2025 talousarvioon esitettiin yhteensä 4,0 milj. euron uudelleenbudjetoiteja investointeihin ja ne hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 17.2.2025.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	21 801	21 411	390
Maksutuotot	68	278	-210
Tuet ja avustukset	2 301	639	1 662
Vuokratuotot	20	0	20
Muut toimintatuotot	163	1 488	-1 325
Toimintatuotot yhteensä	24 353	23 816	537
Valmistus omaan käyttöön	264	338	-74
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-29 151	-29 696	545
Palvelujen ostot	-30 179	-34 713	4 534
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-661	-579	-82
Avustukset	-218	-342	124
Vuokratulut	-3 141	-3 072	-69
Muut toimintakulut	-775	-726	-49
Toimintakulut yhteensä	-63 861	-68 790	4 929
Toimintakate	-39 508	-44 975	5 467
Rahoitustuotot ja -kulut	-20	0	-20
Vuosikate	-39 528	-44 975	5 447
Poistot ja arvonalentumiset	-3 674	-2 700	-974
Tilikauden tulos	-43 202	-47 675	4 473

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-4 134	-9 235	5 101	-6 861	-3 500	1 126
Rahoitusosuudet	399	261	138	261	0	0
Nettoinvestoinnit	-3 735	-8 974	5 239	-6 600	-3 500	1 126

Sitovat erät (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
ICT-kehittäminen, toimintakate + nettoinvestoinnit	-10 466	-14 710	4 244	-11 210	-3 500	0
Tarkastuslautakunta, toimintakate	-407	-412	5	-412	0	0
Keskusvaalilautakunta, toimintakate	-1 010	-1 183	173	-1 183	0	0
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, toimintakate	-829	-2 550	1 721	0	0	-2 550
Hiedanranta-kehitysohjelma, toimintakate	34	-348	382	0	0	-348
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma, toimintakate	-1 055	-1 094	39	0	0	-1 094
Welcoming City -kehitysohjelma, toimintakate	-295	-483	188	0	0	-483
Elämystalouden kehitysohjelma, toimintakate	-497	-633	136	0	0	-633
Konsernihallinto (pl. erikseen sitovat erät), toimintakate	-28 718	-32 536	3 818	-27 741	-90	-4 705

Yhteiset erät

Yhteiset erät sisälsivät kaupunkitasoisia yhteistoimintaosuuksia, kuten Kuntaliiton, Pirkanmaan liiton ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän maksuudet sekä erinäisiä avustuksia ja jäsenmaksuja. Tampereen kaupungin verohallinnolle maksettava osuus verotuskustannuksista sisältyi myös tänne. Yhteisistä eristä maksettiin myös kaupungin työntekijöiden kulttuuri- ja liikuntaetus sekä työmatkaliikenteen tuki.

Kaupungin yhteisistä eristä osoitettiin ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitusta (valtionosuutta) vastaava summa sisäisenä tulona koulutuksen järjestäjä Tredulle. Lisäksi Tampereen kaupunki osoitti Tredulle rahoitusta toimiva ja yhdenvertainen oppivelvollisuus-uudistus -kokonaisuuteen.

Yhteisiin eriin sisältyy myös varaus suurtahtumakumppanuuksien ja suurtahtumajärjestelyjen kustannuksiin. Vuoden 2024 merkittävimpiä tapahtumia olivat koripallon U18 EM-kilpailut, Uuden Musiikin Kilpailu (UMK), Frisbeegolfin European Open sekä Kirkon juhlat.

Yhteisiin eriin kirjattiin yhtiöitettyihin tai muuten siirtyneisiin toimintoihin liittyvät tuotot ja kulut. Merkittävimmät erät vuonna 2024 Tesoman hyvinvointiallianssin sosiaali- ja terveyspalveluiden osuudesta maksettavaksi tulleita bonuksia sekä yhtiötetyn Tampereen Veden erä.

Tampereen Vesi yhtiöitettiin 1.1.2024. Liiketoimintakauppaan liittyvät kirjaukset, kuten satunnaiset erät, investointimenojen lisäys ja pysyvien vastaavien luovutustulot, näkyvät pääosin Yhteisissä erissä.

Yhteisten erien investoinnit olivat sijoituksia osakkeisiin ja osuuksiin.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Yhteisten erien toimintakate toteutui 19,2 milj. euroa suunniteltua heikompana. Merkittävin syy tähän oli pysyvien

vastaavien myyntivoittojen alittuminen 20,0 milj. eurolla suunniteltujen myyntien siirryttyä seuraavalle vuodelle.

Toimintatuotot toteutuivat 20,0 milj. euroa suunniteltua pienempinä, joka johtuu edellä mainituista pysyvien vastaavien myyntivoitoista. Tämän lisäksi osa toimintatuotoista toteutui arvioitua pienempinä ja osa suurempina. Henkilöstöpysäköinnin tulot alittivat budjetin 0,1 milj. euroa. Vuonna 2024 korjattiin henkilöstöpysäköinnin alv-käsittelyä, joka pienensi kaupungille kirjattavia tuloja ja aiheutti budjettialituksen. Muut toimintatuotot ylittivät budjetin 0,1 milj. euroa.

Toimintakulut toteutuivat 0,9 milj. euroa muutettua vuosisuunnitelmaa pienempinä.

Suurtahtumiin käytettiin 1,4 milj. euroa suunniteltua vähemmän, koska yksi suunniteltu tapahtuma jäi toteutumatta, yksi toteutui pienemmässä mittakaavassa ja uusia avauksia ei tullut etukäteen budjetoitua määrää. Lisäksi yhtä tapahtumaa koskien esitettiin 0,37 milj. euron uudelleenbudjetoitua vuodelle 2025. Harkinnanvaraisiin henkilöstömenoihin varatuista menoista säästyti 0,1 milj. euroa. Budjetissa oli lisäksi varauduttu yllättäviin menoihin, jotka toteutuivat 0,3 milj. euroa suunniteltua pienempinä.

Merkittävin toimintakulujen ylitys 0,7 milj. euroa syntyi Tesoman hyvinvointiallianssin bonuksista. Koska sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät hyvinvointialueelle vuonna 2023 sopimuskauden 2022–2024 bonuksien vastuista kaupungin ja Pirhan kesken on sovittu muutos-sopimuksessa (Pirha-Kaupunki-Mehiläinen). Tavoitekustannusten alittumisen ja avaintulosten saavuttamisen perusteella maksettavat bonukset jaetaan sopimuksen mukaan siten, että Pirhan osuus on 2/3 ja kaupungin osuus 1/3.

Tredulle osoitettu valtionosuusrahoitus oli 0,1 milj. euroa muutettua vuosisuunnitelmaa suurempi opetus- ja kult-

tuuriministeriön 29.11.2024 tekemän lisäsuoritepäätöksen takia.

Suomen Hopealinja Oy:n (1,78 milj. euroa) ja KOy Tampereen Monitoimialueen (7,18 milj. euroa) sijoituksista kirjattiin yhteensä 9,0 milj. euron arvonalentumiset.

Nettoinvestoinnit toteutuivat 1,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä 87,8 milj. euronä. Alkuperäiseen talousarvioon sisältyi sijoitus Lentorata Oy:öön (ent. Suomi-rata Oy) 0,3 milj. eurolla, joka ei toteutunut. Tampereen Vesi Oy:n liiketoimintakauppaan sisältyi noin 85,0 milj. euron sijoitus yhtiön vapaan oman pääoman rahastoon (svop). Lisäksi Hopealinja Oy:öön tehtiin 2,0 milj. euron svop-sijoitus, josta kirjattiin arvonalentuminen (1,78 milj. euroa). Osakkeisiin ja osuuksiin oli varattu 1,6 milj. euroa kaupunginhallituksen käyttöön erillisten päätösten mukaan, ja siitä käytettiin noin 0,8 milj. euroa Finnpark Parkisto Oy:n (0,049 milj. euroa) ja Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:n (0,08 milj. euroa) osakkeisiin sekä sijoitetun vapaan pääoman (svop) sijoitukset Finnpark Parkisto Oy:öön 0,196 milj. eurolla ja Nurmi Resort Oy:öön 0,5 milj. eurolla. Käyttämättä jäi vajaa 0,8 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien luovutustuloja toteutui vuonna 2024 konsernihallinnon yhteisissä erissä 194,1 milj. euroa. Tampereen Veden liiketoiminnan myynti toteutui 191,2 milj. eurolla. Lisäksi luovutustuloissa toteutui 1,78 milj. euron Tuomi Logistiikka Oy:n ja 0,072 milj. euron Suomi-rata Oy:n osakkeiden myynnit. Suomi-rata Oy:n vuoden 2023 alaskirjausta peruttiin luovutusta vastaavan arvon verran. Alkuperäinen talousarvio sisälsi 0,5 milj. euroa Finnpark Oy:n vuotuista svop-palautusta, joka toteutui. Lisäksi luovutustuloissa on toteutunut 0,5 milj. euron svop-palautus Tampereen Infra Oy:ltä.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	155	317	-162
Maksutuotot	-2	0	-2
Tuet ja avustukset	2	0	2
Muut toimintatuotot	1 921	21 784	-19 863
Toimintatuotot yhteensä	2 076	22 101	-20 025
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-110	0	-110
Palvelujen ostot	-109 831	-110 258	427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-141	-382	241
Avustukset	-1 092	-1 634	541
Vuokratulot	-85	-704	619
Muut toimintakulut	-1 023	-165	-858
Toimintakulut yhteensä	-112 283	-113 143	860
Toimintakate	-110 207	-91 042	-19 165
Poistot ja arvonalentumiset	-8 888	0	-8 888
Tilikauden tulos	-119 095	-91 042	-28 053

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-87 806	-88 881	1 075	-53 700	-35 181	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	194 081	213 512	-19 431	383 482	-169 970	0

Sitovat erät (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	KV:n muutokset	Muut muutokset
Yhteiset erät, toimintakate	-110 207	-91 042	-19 165	-92 993	-2 849	4 800
Yhteiset erät, nettoinvestoinnit	-87 806	-88 881	1 075	-53 700	-35 181	0

Taseyksiköt

LIIKELAITOKSET

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta ja sen päättymisen jälkeen

Kaupungilla oli vuonna 2024 enää 1 liikelaitos; Tampereen Kaupunkiliikenne (TKL).

Tampereen kaupunginvaltuusto päätti Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen yhtiöittämisestä vuoden 2024 huhtikuussa. Tampereen Kaupunkiliikenne Oy aloitti toimintansa 1.1.2025.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Valtuusto asetti Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitokselle vuoden 2024 talousarviossa kolme toiminnan tavoitetta. Näistä yksi toteutui kokonaan ja kaksi osittain.

Tavoite liikelaitoksen yhtiöittämisestä yhdessä omistajaohjauksyksikön kanssa

tehdystä selvityksestä toteutui hyvissä ajoin. Osittain toteutui tavoite työkyvyn kohentamiseen tähtäävistä toimituksista, joiden kautta sairauspoissaolojen määrä kääntyy laskuun. Toisessa osin saavutetussa tavoitteessa puhtaan käyttövoiman kaluston liikennekäyttöön ottaminen toteutui uusien sähköbussien myötä, mutta varikkoratkaisun toteuttamissuunnitelma jäi johtokunnassa hyväksymättä.

Taulukko liikelaitoksen toiminnan talousarviotavoitteista, mittareista ja tavoitteiden toteumasta on esitetty osana erillistilinpäätöstä.

Olennaiset poikkeamat tilikauden talousarvioon

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksella valtuustoon nähden sitovia eriä olivat liikeylijäämä ja nettoinvestoinnit.

Liikeylijäämä tavoite oli asetettu nolnaan. Liikeylijäämä toteutui 0,1 milj. euroa tavoitetta parempana, vaikka TKL antoi tavoiteltua suuremmaksi muodostuneesta tuloksesta tilaajalle 0,8 milj. euron (3,2 %) alennuksen. Hyvään tulokseen siivitti polttonesteiden ja sähkön hinnan laskut. Lisäksi toiminnan tehostaminen toi merkittäviä säästöjä henkilöstökuluihin, joita vähensivät osaltaan myös työtaistelujen aiheuttamat keskeytykset.

Investoinnit toteutuivat suunnitellusti. Uusiin sähköbusseihin investointiin noin 3,8 milj. eurolla.

Tarkemmat tiedot on esitetty osana erillistilinpäätöstä.

LIIKEYLIJÄÄMÄN TOTEUTUMINEN

1 000 euroa	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Tampereen Kaupunkiliikenne	102	0	102	0	0

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

1 000 euroa	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Tampereen Kaupunkiliikenne					
Investoinnit	-3 965	-4 000	35	-4 000	0
Nettoinvestoinnit	-3 965	-4 000	35	-4 000	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1	5	-4	5	0

Konsernin tytäryhteisöt

TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINNAN TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUMA

Omistajastrategiset tavoitteet, niiden toteutuminen ja arviointi

Tampereen kaupungin omistajastrategian päämääränä on, että Tampereen kaupunki on aktiivinen, vaativa ja selkeä omistaja, joka varmistaa omien omistustensa tehokkaan hyödyntämisen kaupunkilaisten hyväksi. Tampereen kaupungin omistajastrategiset päämäärät konkretisoidaan omistajaohjauksen periaatteiden kautta. Kaupungin omistamien tytäryhtiöiden ja yhteisöjen tehtäväkentän monimuotoisuuden takia yhteisöjen toiminnan kannattavuutta on arvioitava organisaatiokohtaisesti sekä osana kaupunkikonsernia. Asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä yhteisöjen toimintaa, taloudellista kehitystä ja tunnuslukuja seurataan säännöllisesti. Tytäryhteisöjen tavoitteiden asettamisesta, niiden toteutumisen seurannasta ja raportoinnista vastaa omistajaohjaus.

Kaupungin tytäryhteisöille asetetaan vuosittain tytäryhteisökohtaisia toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon ja ohjaavat

omistajan edustajien toimintaa muun muassa hallituksessa ja yhtiökokouksessa. Tampereen kaupunkikonsernin tytäryhteisökohtaiset tavoitteet vuodelle 2024 asetettiin talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Kaikille kaupungin tytäryhteisöille ei asetettu toiminnallisia tavoitteita vuodelle 2024 vaikka vastuullisuustavoitteet koskivat kaikki tytäryhteisöjä. Tavoitteita ei annettu kaikkein pienimmille yhtiöille eikä niille, joiden koko liikevaihto koostuu kaupungin kanssa solmitusta palvelusopimuksesta. Näissä tapauksissa tavoitteet kirjataan palvelusopimukseen.

Kaupunginvaltuuston tytäryhteisöille asettamista 92 tavoitteesta toteutui 67 ja 17 tavoitetta jäi toteutumatta. Viisi (5) tavoitetta toteutui osittain ja kolmea (3) ei voitu raportoida. Kokonaisuutena tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista 81 prosenttia toteutui kokonaan tai osittain.

Tavoitteet 23 yhteisölle

Yhteensä 23:lle yhteisölle asetettiin tavoitteet talousarviossa, joista 14:lle asetettiin myös toiminnallisia tavoitteita.

Yhteensä viisi yhteisöä saavuttivat sekä toiminnalliset että vastuullisuustavoitteet. Näitä yhtiöitä olivat Tampereen Energia Oy, Tampereen Palvelukiinteistöt Oy, Tampere-Talo Oy, Tampereen Tilapalvelut Oy sekä Pirkanmaan Voimia Oy. Kaksi tavoitetta olivat kaikille yhteisiä; YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden tunnistaminen sekä hiilineutraalisuustiekartan välitavoite. Nämä kaksi tavoitetta täyttyi 15 yhteisön osalta.

Kaikkiaan yhteensä 73% tavoitteista toteutui. Osittain saavutettujen tavoitteiden osalta tulokset eivät olleet vielä raportoitavissa, eli tavoitteen mukainen toiminta on aloitettu mutta valmistuminen siirtyi eteenpäin. Tavase Oy:n osalta tavoitteita ei voitu arvioida, koska yhtiössä on aloitettu selvitystoimet.

Kaikki tytäryhteisöjen toiminnalliset tavoitteet on raportoitu yhteisökohtaisesti jäljempänä olevissa taulukoissa.

TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEET

Tampereen Energia Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Uusiutuvan energian osuus koko energiatuotannosta (vesivoima, tuulivoima, bioenergia, jäte-energia), vähintään 65%	+
Hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen. Selvitys edennyt ja raportoitavia toimenpiteitä tehty.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Maksettu osinko 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 20 milj. euroa.	+
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+

Finnpark Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa kestävän kehityksen mukaisesti ja arvioivat ja tunnistavat vuoden 2023 aikana toimintaansa liittyvät YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Raportoi tavoitenumeroina (esim. SDG 9) ne kestävän kehityksen 17 tavoitteesta, jotka liittyvät keskeisesti yhtiön omaan toimintaan.	+
Maksettu osinko on 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 0,5 milj. euroa. Vuonna 2024 korotettu tavoite osingolle 1 milj. euroa.	-
Asiakaskokemus ja asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla. NPS tavoite >70.	+
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti. Mittarina osakekannan arvo lisättyinä maksetulla voitonjaolla, kasvu vähintään 5%.	+

Tampereen Infra Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Asiakkaiden nettosuosittelemuindeksi, skaala -100-100. Tavoite >55.	-
Toiminta on kannattavaa. Tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin. Yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen turvataan. Mittarina nettotulos -% liikevaihdosta. Tavoite 0,3-1%.	-
Asiakkaiden kokemus kustannustehokkuus. Skaala 1-5 (1 erittäin hyvä, 5 erittäin huono), tavoite vähintään 2,2.	-
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+

Pirkanmaan Jätehuolto Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiön maksama osinko on vähintään 50% markkinaehtoisesta tuloksesta, vuonna 2024 sovittu lisäosinko 0,65 milj. euroa. Tavoite 0,75 milj. euroa.	+
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Yhtiö toimii kustannustehokkaasti niin, että jätemaksut on mahdollista hinnoitella edullisesti. Kustannustaso mahdollistaa edullisen hintatason pitämisen asiakkaille. Sijoitus 12 suurimman kaupungin vertailujoukossa min. 4/12.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Yhtiö suunnittelee jatkuvan asiakastytyväisyyden mittaamisen prosessin. Tavoitteena mittaamisen toteuttaminen.	+
Kuntavastuullisen sekalaisen yhdyskuntajätteen määrä vähenee. Mittarina kerätty asumisesta syntynyt sekajäte kg/asukas. Tavoite 10kg vähennys /asukas 2023 tasosta	-

Tampereen Palvelukiinteistöt Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Pääoman kiertoa tehostetaan kiinteistösalkutuksen mukaisesti. Toteutuneita myyntejä vähintään 1 kpl.	+
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Maksettu osinko on 50 % kiinteistörealisointien nettomyyntivoitoista.	+

Tullinkulman työterveys Oy / Pirte**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Resurssien ja kehittämistoiminnan suuntaaminen ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon. Etäpalveluiden tarjonnan tulee tukea ennaltaehkäisevän työterveyshuollon vahvistamisen tavoitetta. Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon osuus on vähintään 60 % ja työterveyspainotteisten sairaanhoidon palveluiden osuus korkeintaan 40 % työterveyshuollon kelakorvattavista kustannuksista.	+
Henkilöasiakkaiden asiakastytyväisyys. Mittarina käyttäjäasiakkaiden NPS mittaus. Tavoitetaso NPS 70.	-
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+/-
Toiminta on kannattavaa. Konsernin nettotulos 0,8- 1 milj. euroa.	-
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+

Pirkan opiskelija-asunnot Oy

Toiminnan tavoite sekä mittari	Toteuma
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti. Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin 60 kpl.	-
Vakavaraisuus kasvaa vuosittain. Omavaraisuusaste vähintään 14%	-
Toiminta on kannattavaa. Mittarina sipo-%. Vähintään 1,4%	+
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+/-
Kiinteistöjen korjausvelan määrä on hallinnassa. Korjausvelan määrä / rakennuskannan arvo, enintään 1,4 %.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea, tavoite vähintään 95,5 %	+

Tampereen Raitiotie Oy

Toiminnan tavoite sekä mittari	Toteuma
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Yhtiö on edistynyt toimillaan raitiotien jatkorakentamiseen (Pirkkala & Linnainmaa) tähtäävää suunnittelua; valmistelun osalta päätösesitykset viety kuntien päätöksentekoprosessiin. Tavoite kyllä/ei.	+
Asiakastytyväisyyden keskiarvo parempi kuin 4,26 Nyssen asiakastytyväisyyskyselyn mukaan.	+
Raitioliikenteen luotettavuus vähintään 99,8% (ajetut lähdöt vs. suunnitellut lähdöt) => tarkoittaa noin yhtä ajamatonta lähtöä per päivä. Päivässä keskimäärin 530 lähtöä.	-
Yhtiö talous on tasapainossa yhtiöjärjestyksen 2 §:n periaatteiden mukaisesti siten, että yhtiön kannattavuus ja vakavaraisuus mahdollistavat yhtiön tehokkaan toiminnan ja kehittämisen. Mittari tilikauden nettotulos positiivinen, omavaraisuusprosentti >1%. Toteutunut kyllä /ei.	+
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+

Tampereen Särkänniemi Oy

Toiminnan tavoite sekä mittari	Toteuma
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Maksettu osinko on vähintään vuositavoitteen mukainen (maksetaan tavoitevuonna). Maksettu osinko vähintään 1,0 milj. euroa.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	-
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti. Mittarina osakekannan arvo + maksetut osingot, -%. Tavoite yli 5% verrattuna vuoteen 2023.	+

Tampere-Talo Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Konsernin nettotulos on positiivinen.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Yleishyödyllistä taidetoimintaa harjoittavan emoyhtiön toteutunut kävijämäärä Tampere-talon kiinteistössä ja sen välittömässä läheisyydessä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna. Tavoite 100 000 kävijää.	+
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+

Tampereen Tilapalvelut Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Korkea asiakastytyväisyys. Asiakastytyväisyys-indeksi yli 4,0 (asteikko 1-5).	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Toiminta on kannattavaa, nettotulosprosentti liikevaihdosta 0,3-0,5%	+
Liiketoiminta on tehokasta ja hinnat ovat kilpailukykyisiä. Hintojen kehitys on 2% alle alan kustannusindeksin. Kustannusindeksi= palkkatasoindeksi 50, talonrakennusindeksi 25, ylläpitoindeksi 25. Tavoitehinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä 2.	+

Tampereen Vuokra-Asunnot Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Toiminta on kannattavaa. Mittarina sipo-%. Vähintään 4,5%	-
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea. Käyttöaste vähintään 98,5%.	+
Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.	+
Maksettu osinko on Ara-säännösten mahdollistama enimmäismäärä. Maksetun osingon määrä 0,57 milj. euroa.	+
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti. Vapaiden kiinteistöjen markkina-arvo laskettuna nettotuottomenetelmällä (vuokratulot-kiinteistöjen kustannukset)/ tuottovaateella (5 %). Tavoite 170 milj. euroa.	+
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti. Valmistuneet uudet asunnot keskimäärin 100 kpl.	+

Pirkanmaan Voimia Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Asiakastyytyväisyys paranee palveluntuottajasta huolimatta. Tavoite paremmat tulokset kuin vuonna 2023.

+

Toiminta on kannattavaa. Tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin. Yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen turvataan. Nettotulos 05, -1,3 milj. euroa.

+

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Yhtiön tuottavuus kehittyi toimialaa paremmin ja hinnat ovat kilpailukykyisiä. Voimian hintakorimittari, indeksiarvot (erillinen laskentamalli), tavoitteena yleitä kustannuskehitystä alhaisempi kustannuskehitys.

+

Tampereen Vesi Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Korkea asiakastyytyväisyys. Asiakastyytyväisyys-indeksi yli 4,0 (asteikko 1-5).

+

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Vesijohtoveden toimitusvarmuus säilyy korkealla tasolla. Ei yhtään toimitetun vesijohtoveden pitkiä (12 h) jakelukatkoksia Tampereen Vesi Oy:n vastualueella.

-

Yhtiön vesitaksakehitys pysyy maltillisena, mahdollisimman alhainen vesitaksa yhtiön talous huomioiden. Taksan muutosperusteet osoitettu yhtiön talousmallin kautta. Taksakorotus ei ylitä talousmallissa esitettyä taksan reaalikorotusta.

+

Yhtiön vesitaksakehitys pysyy maltillisena, mahdollisimman alhainen vesitaksa yhtiön talous huomioiden. Taksan muutosperusteet osoitettu yhtiön talousmallin kautta. Taksakorotus ei ylitä talousmallissa esitettyä taksan reaalikorotusta.

+

Tredu-Kiinteistöt Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Hiedanrannan Kehitys Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+/-

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Ekokumppanit Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Business Tampere Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

-

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+/-

Suomen Hopealinja Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

-

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

-

Runoilijan Tie Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

-

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

-

Tampereen Sarka Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

+

Tavase Oy**Toiminnan tavoite sekä mittari****Toteuma**

Yhtiöt edistävät vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitettaan sekä asettamaansa vuoden 2025 välitavoitetta toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään. Yhtiöt tuovat merkittävimmät investointinsa vuosittain näkyviksi ilmastobudjetin avulla. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

Yhtiöt kehittävät toimintaansa edelleen Tampereen strategiassa olevan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja määrittelevät vuoden 2024 aikana tavoitteet, mittarit ja mittareiden tavoitetasot yhtiökohtaisesti keskeisiksi tunnistetuille YK:n kestävän kehityksen tavoitteille. Mittarina toimenpiteiden toteutuminen.

Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	101 308 626,17	169 517 698,29
Maksutuotot	51 238 475,69	40 939 847,02
Tuet ja avustukset	33 388 049,97	36 217 520,79
Vuokratuotot	112 762 308,25	108 169 575,37
Muut toimintatuotot	23 467 284,98	30 936 189,12
	322 164 745,06	385 780 830,59
Valmistus omaan käyttöön	367 487,22	3 297 731,49
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-367 265 287,53	-357 575 297,72
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-75 844 612,54	-74 009 761,83
Muut henkilösivukulut	-10 069 783,47	-14 348 449,34
Palvelujen ostot	-329 830 973,64	-325 875 534,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 115 977,74	-37 846 169,04
Avustukset	-62 007 441,08	-63 237 418,24
Vuokratulot	-95 050 792,25	-90 281 427,15
Muut toimintakulut	-6 522 766,14	-5 149 578,03
	-973 707 634,39	-968 323 636,15
Toimintakate	-651 175 402,11	-579 245 074,07
Verotulot	651 180 550,40	681 057 394,00
Valtionosuudet	83 136 457,00	58 343 614,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	18 370 484,60	9 247 312,42
Muut rahoitustuotot	33 264 622,85	40 707 187,11
Korkokulut	-25 479 517,28	-21 439 796,28
Muut rahoituskulut	-268 315,84	-672 588,57
	25 887 274,33	27 842 114,68
Vuosikate	109 028 879,62	187 998 048,61
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-127 782 771,13	-129 364 122,50
Arvonalentumiset	-12 955 395,84	-3 319 264,57
	-140 738 166,97	-132 683 387,07
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	204 293 733,51	0,00
Tilikauden tulos	172 584 446,16	55 314 661,54
Poistoeron muutos	13 339 725,16	1 708 173,65
Rahastojen vähennys	147 911,77	1 096 397,02
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	186 072 083,09	58 119 232,21

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	109 028 879,62	187 998 048,61
Satunnaiset erät	204 293 733,51	0,00
Tulorahoituksen korjaukset	-11 632 021,26	-20 758 630,64
	301 690 591,87	167 239 417,97
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-314 022 346,13	-232 389 140,45
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 353 790,84	3 169 919,25
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	205 281 463,53	33 582 901,74
	-105 387 091,76	-195 636 319,46
Toiminnan ja investointien rahavirta	196 303 500,11	-28 396 901,49
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-284 553 830,76	-1 877 555,43
Antolainasaamisten vähennykset	1 661 160,92	10 677 602,84
	-282 892 669,84	8 800 047,41
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	177 000 000,00	60 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-67 641 339,33	-68 831 662,03
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-19 453 733,64	-63 337 705,69
	89 904 927,03	-72 169 367,72
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6 520 892,44	-1 907 783,49
Vaihto-omaisuuden muutos	988 848,37	-738 572,48
Saamisten muutos	23 288 162,13	29 167 757,20
Korottomien velkojen muutos	-49 889 154,02	-84 309 321,63
	-19 091 251,08	-57 787 920,40
Rahoituksen rahavirta	-212 078 993,89	-121 157 240,71
Rahavarojen muutos	-15 775 493,78	-149 554 142,20
Rahavarat 31.12.	76 102 675,34	91 878 169,12
Rahavarat 1.1.	91 878 169,12	241 432 311,32
	-15 775 493,78	-149 554 142,20

TASE

VASTAAVAA

	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	152 574,39	321 329,86
Muut pitkävaikuttiset menot	105 149 312,03	104 785 650,91
	105 301 886,42	105 106 980,77
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	258 731 503,54	242 857 984,90
Rakennukset	685 185 933,98	638 173 570,70
Kiinteät rakenteet ja laitteet	402 681 463,34	554 610 316,63
Koneet ja kalusto	21 091 596,44	19 660 064,84
Muut aineelliset hyödykkeet	6 473 967,26	5 951 045,10
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	229 093 132,81	243 761 841,30
	1 603 257 597,37	1 705 014 823,47
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	378 890 216,94	301 315 231,79
Muut lainasaamiset	383 120 657,23	100 606 172,80
Muut saamiset	1 638 667,07	1 260 481,66
	763 649 541,24	403 181 886,25
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	43 870,64	289 870,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	239 350,46	1 603 082,02
Keskeneräiset tuotteet	728 161,10	570 432,68
Muu vaihto-omaisuus	1 185 147,01	967 992,24
	2 152 658,57	3 141 506,94
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	10 659 602,64	175 921,16
Siirtosaamiset	3 989 998,31	4 694 309,99
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	17 027 336,85	34 213 685,79
Lainasaamiset	6 827 144,91	17 265 392,47
Muut saamiset	20 861 989,88	26 282 298,15
Siirtosaamiset	20 959 441,27	20 982 068,43
	80 325 513,86	103 613 675,99
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	25 382 199,91	21 923 990,38
Rahat ja pankkisaamiset	50 720 475,43	69 954 178,74
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 630 833 743,44	2 412 226 913,18

VASTATTAVAA

	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	607 813 879,46	607 813 879,46
Muut omat rahastot	17 886 964,89	18 034 876,66
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	664 412 975,42	606 293 743,21
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	186 072 083,09	58 119 232,21
	1 476 185 902,86	1 290 261 731,54
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 486 087,14	14 825 812,30
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	675 500,00	785 500,00
Muut pakolliset varaukset	1 056 706,34	1 214 987,69
	1 732 206,34	2 000 487,69
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	18 253 472,43	13 724 130,99
Muut toimeksiantojen pääomat	2 404 604,77	659 053,77
	20 658 077,20	14 383 184,76
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	705 706 184,76	576 547 359,49
Saadut ennakot	103 900,00	69 370,00
Liittymismaksut ja muut velat	302 845,00	26 207 664,52
Siirtovelat	27 506 707,54	28 203 486,26
	733 619 637,30	631 027 880,27
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	39 831 391,51	59 650 211,81
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	46 841 174,73	66 641 339,33
Lainat muilta luotonantajilta	151 242 225,82	150 877 139,16
Saadut ennakot	6 835,57	0,00
Ostovelat	59 597 808,50	76 624 019,46
Muut velat	17 179 014,61	22 006 545,84
Siirtovelat	82 453 381,86	83 928 561,02
	397 151 832,60	459 727 816,62
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 630 833 743,44	2 412 226 913,18

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Toimintatuotot	1 021 378 374,81	1 043 711 472,61
Toimintakulut	-1 442 174 546,88	-1 472 390 858,35
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	2 551 617,37	2 045 685,16
Toimintakate	-418 244 554,69	-426 633 700,58
Verotulot	651 180 550,40	681 057 394,00
Valtionosuudet	83 136 457,00	58 343 614,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	20 623 297,45	13 270 423,67
Muut rahoitustuotot	5 524 107,76	2 239 794,97
Korkokulut	-58 684 407,92	-46 460 117,86
Muut rahoituskulut	-1 960 665,79	-637 876,96
Vuosikate	281 574 784,21	281 179 531,23
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-228 363 671,57	-215 254 395,66
Omistuksen eliminointierot	2 117 234,41	0,00
Arvonalentumiset	-7 450 106,49	-1 796 698,25
	-233 696 543,65	-217 051 093,91
Tilikauden tulos	47 878 240,56	64 128 437,32
Tilinpäätössiirrot	151 082,07	1 099 567,32
Tilikauden verot	-11 471 060,79	-9 516 341,94
Laskennalliset verot	-4 142 811,91	-3 627 879,55
Vähemmistöosuudet	-2 901 736,15	223 116,79
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	29 513 713,77	52 306 899,95

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	281 574 784,21	281 179 531,23
Tilikauden verot	-11 471 060,79	-9 516 341,94
Tulorahoituksen korjaukset	-12 953 336,70	6 571 053,89
	257 150 386,72	278 234 243,18
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-538 561 349,04	-537 371 153,22
Rahoitusosuudet investointimenoihin	6 105 781,33	3 169 919,25
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 838 219,87	11 774 691,84
	-516 617 347,84	-522 426 542,13
Toiminnan ja investointien rahavirta	-259 466 961,12	-244 192 298,95
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 189 492,15	-2 093 036,43
Antolainasaamisten vähennykset	106 729,93	10 592 273,18
	-1 082 762,22	8 499 236,75
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	427 971 564,24	304 249 346,51
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-157 281 718,92	-121 956 877,52
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-17 540 654,39	47 217 785,57
	253 149 190,93	229 510 254,56
Oman pääoman muutokset	-860 439,44	-357 520,55
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6 520 882,91	-1 877 438,16
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 763 085,66	-2 789 411,80
Saamisten muutos	41 799 602,45	45 627 343,65
Korottomien velkojen muutos	-41 526 040,43	-189 219 456,91
	4 031 359,26	-148 258 963,22
Rahoituksen rahavirta	255 237 348,54	89 393 007,54
Rahavarojen muutos	-4 229 612,58	-154 799 291,41
Rahavarat 31.12.	145 542 687,28	149 772 299,86
Rahavarat 1.1.	149 772 299,86	304 571 591,27
	-4 229 612,58	-154 799 291,41

KONSERNITASE

VASTAAVAA

	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	6 021 235,39	7 162 794,93
Muut pitkävaikuttaiset menot	121 549 785,27	120 451 630,54
Ennakkomaksut	919 412,41	485 058,07
	128 490 433,07	128 099 483,54
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	321 874 950,50	304 240 610,72
Rakennukset	1 877 503 873,00	1 786 250 121,17
Kiinteät rakenteet ja laitteet	829 886 198,46	827 904 304,75
Koneet ja kalusto	178 246 922,17	165 163 107,73
Muut aineelliset hyödykkeet	34 424 618,45	33 060 228,89
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	824 690 604,19	655 085 755,84
	4 066 627 166,77	3 771 704 129,10
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	90 955 734,68	90 599 456,22
Muut osakkeet ja osuudet	32 553 002,72	31 041 165,02
Muut lainasaamiset	20 109 731,13	20 473 157,04
Muut saamiset	894 807,30	896 119,17
	144 513 275,83	143 009 897,45
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 806 941,29	5 909 416,03
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	55 590 489,12	52 827 403,46
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	9 043 700,71	9 902 621,48
Lyhytaikaiset saamiset	165 311 586,60	206 125 392,38
Rahoitusarvopaperit	45 579 346,30	26 668 295,56
Rahat ja pankkisaamiset	99 963 340,98	123 104 004,30
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 717 926 280,67	4 467 350 643,30

VASTATTAVAA

	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	607 813 879,46	607 813 879,46
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	167 762,41	167 762,41
Muut omat rahastot	27 585 562,29	27 709 060,79
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	982 032 930,33	929 726 030,38
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	29 513 713,77	52 306 899,95
	1 647 113 848,26	1 617 723 632,99
VÄHEMMISTÖOSUUDET	83 168 591,72	81 107 685,83
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	1 009 698,00	1 089 250,00
Muut pakolliset varaukset	19 779 704,31	22 482 248,67
	20 789 402,31	23 571 498,67
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	23 421 163,63	20 002 755,47
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	2 330 767 907,90	2 044 887 403,92
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	96 749 495,40	100 861 082,26
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	157 998 429,61	190 729 742,66
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	357 917 441,83	388 466 841,50
	2 943 433 274,74	2 724 945 070,33
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 717 926 280,67	4 467 350 643,30

Liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettyinä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginhallituksen hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintameno- tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Saamiset on merkitty taseeseen nimelisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimukset koostuvat erilaisista koronvaihtosopimuksista, korko-optioista sekä niiden yhdistämisellä toteutetuista rakenteista. Kaikki sopimukset on tehty lainasalkun suojaamistarkoituksessa. Korkojohdannaisista aiheutuneet jaksotetut tulot tai menot on kirjattu tilikauden aikana korkomenojen oikaisuksi. Johdannaissopimusten uudelleenjärjestelyistä maksetut ja saadut summat on jaksotettu kirjanpidossa kuluksi ja tuloksi vaikutusaikanaan. Vaihtokaupalla toteutetut uudelleenjärjestelyt on kirjattu bruttoperusteisesti vaikutusaikanaan kuluksi ja tuloksi. Sopimuksista,

niiden toiminnasta ja sisällöstä, on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt.

Kaupungin ympäristötuotot ja -kulut sekä -investoinnit on kirjattu kaupungin kirjanpidossa soveltaen kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjetta kunnan ympäristöasioiden kirjaamisesta.

Liitetiedot on numeroitu kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston antaman kunnan tilinpäätöksen liitetietoja käsittelevän yleisohjeen mukaisesti.

Konsernitili

Kaupungin konsernitilisopimuksen tiliehtojen mukaisesti sopimukseen liitettyjen kaupungin tytäryhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin tilinpäätöksessä sekä rahojen ja pankkisaamisten lisäyksenä että lyhytaikaisena velkana tytäryhteisöille. Tytäryhteisöjen negatiiviset tilien saldot esitetään sekä kaupungin lyhytaikaisena lainasaamisena tytäryhteisöiltä että rahojen ja pankkisaamisten vähennyksenä.

Kaupungin tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

2) Perustelu tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutoksesta

Ei ilmoitettavaa

3) Oikaisut edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Ei ilmoitettavaa.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tampereen kaupunginvaltuusto päätti 30.1.2023 Tampereen Veden yhtiöittämisestä. Tampereen Vesi -osakeyhtiön

toiminta käynnistyi 1.1.2024 Tampereen kaupungin kokonaan omistamana osakeyhtiönä. Liikelaitoksen poistuminen kaupungin organisaatiosta vaikuttaa edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuuteen. Kaupungin organisaatioon jäi vain yksi liikelaitos, Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos, jonka vaikutus kaupungin kokonaisuudessa on huomattavasti Tampereen Vettä vähäisempää, koska suurin osa liikelaitoksen toimintatuotoista on sisäisiä. Vuonna 2023 Tampereen Vesi Liikelaitoksen osuus toimintatuotoista oli 71,6 milj. euroa, 18 prosenttia kaupungin toimintatuotoista. Valmistus omaan käyttöön erästä 2,7 milj. euroa, 81 prosenttia, kohdistui Tampereen Vesi Liikelaitokseen. Toimintakuluista Tampereen Veden osuus

vuoden 2023 tilinpäätöksessä oli 35 milj. euroa, 3,6 prosenttia kaikista kaupungin toimintakuluista. Vuoden 2023 tilikauden tuloksesta 24 miljoonaa euroa, 43,4 prosenttia, oli Tampereen Vesi Liikelaitoksen ulkoinen ylijäämä. Poistoeron vähennys vuonna 2024 johtuu Tampereen Vesi Liikelaitoksen liiketoimintakaupan yhteydessä kirjatusta poistoeron vähennyksestä 12,5 milj. euroa.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat merkittävät tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Ei ilmoitettavaa.

Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kaupunkikonsernin tytäryhteisöt viittä lukuun ottamatta. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen vaikutus konsernin omaan pääomaan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenosuiden mukaisessa suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki konsernin kannalta olennaiset osakkuusyhteisöt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako sekä saamiset ja velat on vähennetty konsernituloslaskelmaa, konsernitasetta ja konsernin rahoituslaskelmaa laadittaessa. Samoin konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Konserniyhteisöjen kaupungille makamat kiinteistöverot on jätetty eliminoimatta olennaisuuden periaatteen mukaan.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistö-

osuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Negatiivisia vähemmistöosuuksia ei ole erotettu. Vähemmistöosuuksien laskennassa on huomioitu sisäisten katteiden eliminoinnin vaikutus.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiölakia noudattavien tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi yhteisöjen omien ilmoitusten perusteella. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilte tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Kaupunkikonsernin sisällä käytettyjä erilaisia poistosuunnitelmia ei ole muilta osin yhdenmukaistettu.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätök-

seen. Asunto-osakeyhtiölakia noudattavien osakkuusyhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on yhdenmukaistettu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kaupungin tilinpäätöksessä.

Poikkeavat tilikaudet

Tampereen Särkänniemi Oy:n tilikausi on ollut 2.1.2024 - 1.1.2025.

Konsernirakenteen muutosten käsittely

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa on noudatettu oman pääoman jatkuvuuden periaatetta. Konsernirakenteen muutosten vaikutus konsernin omaan pääomaan on esitetty konsernituloslaskelmassa. Konsernin rahoituslaskelmassa konsernirakenteen muutosten vaikutus on esitetty investointien rahavirrassa.

Konsernirakenteen muutokset

Kaupunki perusti vuonna 2024 uuden tytäryhtiön Tampereen Kaupunkiliikenne Oy. Kaupunki omistaa yhtiön 100-prosenttisesti.

Finnpark Oy:n tytäryhtiö Finnpark Pysäköinti Oy on jakautunut kahdeksi uudeksi yhtiöksi, Finnpark Pysäköinti Oy:ksi ja Moovy Oy:ksi. Finnpark Oy omistaa

uudet yhtiöt 100-prosenttisesti. Lisäksi Finnpark Oy on perustanut uuden tytäryhtiön Finnpark Parkisto Oy. Finnpark Oy omistaa Finnpark Parkisto Oy:stä 51 prosenttia ja Tampereen kaupunki 49 prosenttia. Konsernin omistusosuus yhtiöstä on 100 prosenttia.

Kaupungin tytäryhtiö Tampere-talo Oy on perustanut uuden tytäryhtiön Talo Events Oy. Tampere-talo Oy omistaa uuden tytäryhtiön 100-prosenttisesti.

Kaupungin tytäryhtiö Tampereen Vuokra-asunnot Oy on hankkinut uuden tytäryhtiön Asunto Oy Tampereen Lamminpään Lakka. Tampereen Vuokra-asunnot Oy omistaa uuden tytäryhtiön 100-prosenttisesti.

Kaupungin tytäryhtiö Tampereen Vuokralosäätö on hankkinut kolme uutta tytäryhtiötä, Asunto Oy Tampereen Raholan Armas, Asunto Oy Tampereen Raholan Sulo ja Asunto Oy Pohjolan hankeyhtiö Tampere 1. Tampereen Vuokralosäätö omistaa uudet tytäryhtiöt 100-prosenttisesti.

Tampereen kaupungin ja konsernin omistusosuus Tampereen Raitiotie Oy:stä muuttui yhtiön osakesarjoihin ja osakemääriin tehtyjen muutosten johdosta 99,85 prosentista 99,99 prosenttiin.

Konsernin osakkuusyhtiö Tuomi Logistiikka Oy:n omistusosuus on muuttunut 44,24 prosentista 29,11 prosenttiin Tampereen kaupungin myytyä Tuomi

Logistiikka Oy:n osakkeita Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

Konsernin osakkuusyhtiö Monetra Pirkanmaa Oy:n omistusosuus on muuttunut 20,90 prosentista 20,93 prosenttiin.

Konsernin omistusosuus Pirkan Putkikeräys Oy:stä pieneni 41,07 prosentista 41,02 prosenttiin, kun yhtiöön liittyi yksi uusi taloyhtiö yhtiön osakkaaksi. Pirkan Putkikeräys Oy kuuluu edelleen Tampereen kaupunkikonserniin.

Oikaisut edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Ei ilmoitettavaa.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6) Toimintatuotot (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Yleishallinto	24 643	19 524	22 882	18 455
Sosiaali- ja terveystoiminta	0	0	44 938	40 891
Sivistystoiminta	57 519	59 199	52 165	54 249
Yhdyskuntatoiminta	18 168	17 078	22 479	23 234
Muut palvelut, josta	221 835	289 980	878 914	906 882
Kiinteistöpalvelut	140 056	134 749	272 486	259 172
Yhteensä	322 165	385 781	1 021 378	1 043 711

7) Verotulot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Kunnan tulovero	458 299	477 773
Osuus yhteisöveron tuotosta	84 093	97 982
Kiinteistövero	108 789	105 302
Yhteensä	651 181	681 057

8) Valtionosuudet (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Peruspalvelujen valtionosuus ml. tasaukset	-38 785	-57 931
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	85 201	79 974
Verotulomenetyksen korvaus	36 720	36 300
Yhteensä	83 136	58 344

9) Palvelujen ostot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	45 855	43 015
Muiden palvelujen ostot	283 976	282 861
Yhteensä	329 831	325 876

10) Valtuustoryhmille annetut tuet (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Tampereen sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä	32	33
Kokoomuksen ja RKP:n Tampereen valtuustoryhmä	35	34
Tampereen vihreä valtuustoryhmä	22	22
Perussuomalaisen Tampereen valtuustoryhmä	20	19
Vasemmistoliiton Tampereen valtuustoryhmä	14	14
Keskustan Tampereen valtuustoryhmä	6	6
Tampereen kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	4	4
Tampereen Puolesta -valtuustoryhmä	1	1
Yhteensä	134	133

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Tampereen kaupungin omaisuusluokat ja poistosuunnitelma

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet (mm. käyttönoittelisenssit)	3 vuotta
Kaupungin yhteiset isot tietojärjestelmät (mm. SAP, Donna)	5 vuotta
Muut aineettomat oikeudet (mm. käyttö- ja valmistusoikeudet)	5 vuotta

Liikearvo

5 vuotta

Muut pitkävaikutteiset menot

Kehittämismenot	5 vuotta
Tietokoneohjelmistojen valmistusarvot (mm. itse rakennetut ohjelmistot)	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta
Mm. osake- ja vuokrahuoneistojen peruseräparannusmenot	max 10 vuotta
tiehankkeet	max 15 vuotta
ratahankkeet	max 40 vuotta
Hiedanrannan maa-alueen puhdistusmenot	10 vuotta
Rantaväylän tunneli	50 vuotta

Ennakkomaksut

Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Ei poistoa
--------------------------------------	------------

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueet	Ei poistoa
Maa- ja vesialueiden peruseräparannusinvestoinnit	Ei poistoa
Liittymismaksut (siirrettävät, ei palautettavat)	Ei poistoa
Kiinteistöjen vuokraoikeudet	5 vuotta
Vuokrattujen kiinteistöjen liittymismaksut (siirrettävät, ei palautettavat)	5 vuotta

Rakennukset

Asuinrakennukset (mm. kerrostalot, rivi- ja pientalot)	30 vuotta
Asuinrakennusten peruserävaraukset	10 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset (mm. koulut, päiväkodit, perhetukikeskukset, asuntolat, kauppahalli, museot, hallintorakennukset)	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset (mm. lämpökeskukset, pumppaamot, keskuskeittiöt)	20 vuotta
Talousrakennukset (mm. varastot)	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset (mm. uimahallit, jäähallit, liikuntahallit, vapaa-aikakeskukset ja niiden huoltorakennukset, saunat, virkistysalueiden mökit)	20 vuotta
Maanalaiset kallioluolat (mm. pysäköintiluolat, tekniset luolat, tunnelit)	50 vuotta
Muut rakennukset (mm. katokset, siirrettävät koulut ja päiväkodit, ulkoilumajat, lavat, kevytrakenteiset rakennelmat, säiliöt)	10 vuotta
Muiden rakennusten peruserävaraukset	10 vuotta
Rakennusten kiinteät koneet ja laitteet (mm. hissit, ilmastointi-, jäähdytys- ja lämmityslaitteet, taloverkot, keskusantennit, sähköpääkeskukset, muu rakennuksiin kiinteästi liittyvä tekniikka)	10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta
Puusillat, puu- ja ponttonilaiturit	10 vuotta
Betoni- ja terässillat sekä kiinteät laiturit	25 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet (mm. padot, kanavat, altaat)	15 vuotta
Viemäriverkko	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta
Koneet ja kalusto	
Tietokonelaitteet	3 vuotta
Viestintälaitteet	5 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	7 vuotta
Linja- ja kuorma-autot	10 vuotta
Alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet (mm. perävaunut)	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet (mm. kiinteistötraktorit)	5 vuotta
Muut raskaat koneet (mm. kaivinkoneet, raivaus-, sammutus- ja säiliöautot, nostolava-ajoneuvot)	10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet (mm. ensikertainen kalustaminen)	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat (mm. soranottoaikat)	Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Ei poistoa

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
Joukkovelkakirjalainasaamiset	Ei poistoa
Muut lainasaamiset	Ei poistoa
Muut saamiset	Ei poistoa

12) Pakollisten varausten muutokset (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Eläkevastuu 1.1*	786	969	1 089	1 226
Lisäykset tilikaudella	0	0	30	47
Vähennykset tilikaudella	110	183	110	183
Eläkevastuu 31.12	676	786	1 010	1 089
Maisemointivaraus 1.1	84	84	17 436	16 242
Lisäykset tilikaudella	0	0	736	2 225
Vähennykset tilikaudella	39	0	677	1 031
Maisemointivaraus 31.12	45	84	17 495	17 436
Vahingonkorvausvaraus 1.1	1 131	640	1 131	640
Lisäykset tilikaudella	0	594	0	594
Vähennykset tilikaudella	119	102	119	102
Vahingonkorvausvaraus 31.12	1 012	1 131	1 012	1 131
Muut pakolliset varaukset 1.1	0	0	3 915	517
Lisäykset tilikaudella	0	0	44	3 600
Vähennykset tilikaudella	0	0	2 686	202
Muut pakolliset varaukset 31.12	0	0	1 273	3 915
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12	1 732	2 000	20 789	23 571
Lisäykset yhteensä	0	594	810	6 466
Vähennykset yhteensä	268	286	3 592	1 518
Yhteensä	-268	308	-2 782	4 947

* Sisältää ns. vanhojen eläkkeiden eläkevastuun ja varhennetun eläkkeen eläkealeneman korvaukseksi myönnettyt eläkkeet.

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden luovutusvoitot	10 094	16 858	10 094	16 858
Kiinteistöjen luovutusvoitot	116	4 120	116	4 135
Koneiden ja kaluston luovutusvoitot	95	89	412	354
Osakkeiden luovutusvoitot	1 526	0	354	0
Muut luovutusvoitot	0	0	0	4 654
Luovutusvoitot yhteensä	11 832	21 067	10 977	26 001
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot	460	0	460	0
Muut luovutustappiot	8	0	8	14 197
Luovutustappiot yhteensä	468	0	468	14 197

14) Satunnaiset erät (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Satunnaiset tuotot				
Liiketoimintakauppa Tampereen Vesi Liikelaitos	204 294	0	0	0
Satunnaiset tuotot yhteensä	204 294	0	0	0

15) Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	26 263	37 476
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 580	1 590
Yhteensä	27 843	39 067

16) Poistoeron muutos (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Investointivarauksiin liittyvät poistoeron vähennykset	13 340	1 708

Välittömät ympäristötuotot ja -kulut (1 000 euroa)

Välittömät ympäristötuotot	Kaupunki	
	2024	2023
Ilmastonmuutoksen hillintä	825	461
Kestävä liikkuminen	795	342
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	234	8
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	6 189	49 995
Luonnon- ja maisemansuojelu	165	147
Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	609	630
Ympäristöjohtaminen ja -kehittäminen	190	7
Muut ympäristötuotot	103	78
Yhteensä	9 111	51 668

Välittömät ympäristökulut	Kaupunki	
	2024	2023
Ulkoilmansuojelu	1 420	1 636
Ilmastonmuutoksen hillintä	1 721	1 917
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	1 156	1 644
Kestävä liikkuminen	37 704	25 433
Kiertotalous	2 409	521
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	1 070	21 411
Jätehuolto ja roskaantumisen torjunta	4 439	5 857
Maaperän ja pohjaveden suojelu	602	297
Melun ja tärinän torjunta	254	201
Luonnon- ja maisemansuojelu	874	1 171
Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	1 847	1 811
Ympäristöjohtaminen ja -kehittäminen	951	351
Ympäristökoulutus, -kasvatus ja -neuvonta	473	358
Ympäristöperusteiset verot ja veroluonteiset maksut	2 593	3 109
Yhteensä	57 513	65 718

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet aktivoitunut menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa.

18) Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa.

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	321	104 786	105 107
Lisäykset	67	14 454	14 521
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	-403	-403
Vähennykset	-7	-69	-75
Siirrot erien välillä	0	-3	-3
Tilikauden poisto	-229	-11 786	-12 015
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	-1 829	-1 829
Poistamaton hankintameno 31.12.	153	105 149	105 302
Kirjanpitoarvo 31.12.	153	105 149	105 302

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	242 858	638 174	554 610	19 660	5 951	243 762	1 705 015
Lisäykset	17 505	60 256	4 774	10 078	523	118 560	211 696
Rahoitusosuudet	0	-1 065	-629	0	0	-1 256	-2 950
Vähennykset	-1 632	-22 385	-138 009	-444	0	-30 030	-192 500
Siirrot erien välillä	0	64 512	37 393	6	0	-101 908	3
Tilikauden poisto	0	-52 116	-55 455	-8 197	0	0	-115 768
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	-2 190	-4	-12	0	-34	-2 238
Poistamaton hankintameno 31.12.	258 732	685 186	402 681	21 092	6 474	229 093	1 603 258
Kirjanpitoarvo 31.12.	258 732	685 186	402 681	21 092	6 474	229 093	1 603 258

Maa- ja vesialueet	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Kiinteistöjen liittymismaksut	3 920	3 369	13 918	11 743
Muut maa- ja vesialueet	254 812	239 489	307 957	292 498
Kirjanpitoarvo 31.12.	258 732	242 858	321 875	304 241

Sijoitukset	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistus- yhteisyhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	280 080	17 063	485	3 687	301 315
Lisäykset	87 806	0	0	0	87 806
Vähennykset	-1 015	-256	0	-72	-1 343
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-1 780	-7 180	0	72	-8 888
Hankintameno 31.12.	365 091	9 627	485	3 687	378 890
Kirjanpitoarvo 31.12.	365 091	9 627	485	3 687	378 890

Joukkovelkakirjalaina-, muut laina- ja muut saamiset	Saamiset konserniyhteisöiltä*	Saamiset muilta yhteisöiltä*	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	83 185	18 681	101 867
Lisäykset	283 514	1 039	284 554
Vähennykset	-1 639	-22	-1 661
Hankintameno 31.12.	365 060	19 699	384 759
Kirjanpitoarvo 31.12.	365 060	19 699	384 759

*Lainasaaminen osakkuusyhteisöltä 18,6 milj. euroa on siirretty esitettäväksi saamisena muilta yhteisöiltä. Aiemmin erä esitettiin saamisena konserniyhteisöiltä.

Pitkävaikutteiset ympäristömenot 1 000 euroa

	Kaupunki	
	2024	2023
Muut pitkävaikutteiset menot		
Maaperän ja pohjaveden suojele	2 038	4 415
Kestävä liikkuminen	331	199
Koneet ja kalusto		
Kestävä liikkuminen	3 947	0
Ilmastonmuutoksen hillintä	733	0
Ulkoilmansuojelu	435	0
Rakennukset ja rakennelmat		
Ilmastonmuutoksen hillintä	3 112	2 697
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	0	10 438
Muut	179	117
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	5 153	3 596
Kestävä liikkuminen	4 156	2 751
Ilmastonmuutoksen hillintä	1 581	4 678
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	1 166	60
Muut	290	81
Yhteensä	23 122	29 031

20) Omistukset tytäryhteisöistä

	Y-tunnus	Kaupungin	Konsernin	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		tilikauden voitosta/ tappiosta
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Annalan Vuokra-asunnot Oy	3292359-8	100,0 %	100,0 %	1 245	4 118	874
Ekokumppanit Oy (Pirkanmaan Jätehuolto Oy 9,32 %, Tampereen Energia Oy 18,75 %, äänimäärästä 93,50 %)	1801748-4	62,5 %	90,6 %	243	617	-49
Finnpark Oy (alakonsernitp)	0155063-7	100,0 %	100,0 %	44 525	72 012	2 537
Pellavan Parkki Kiint Oy	1600845-3		50,6 %	0	0	0
Pysäköintiveturi Kiint Oy (äänimäärästä 91,04 %)	0848788-8		92,7 %	0	0	0
Tullin Parkki Oy (äänimäärästä 59,46 %)	0866817-9		69,6 %	0	0	0
Kuntokadun Parkki Kiint Oy	3020628-8		100,0 %	0	0	0
Finnpark Pysäköinti Oy	3219976-3		100,0 %	0	0	0
Moovy Oy	3375902-1		100,0 %	0	0	0
Finnpark Parkisto Oy	3455228-4	49,0 %	100,0 %	0	0	0
Finnpark Kiinteistö Management Oy	3219975-5		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Frenckellin Pysäköinti	3222655-7		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Tampereen Asemakeskus	3222662-9		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Hämeenpuisto	3222648-5		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Tampereen Pysäköintimylly	3222669-6		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Hämpin Parkki	3222666-1		100,0 %	0	0	0
Kiinteistö Oy Kuninkaankulma	3222618-6		100,0 %	0	0	0
Nurmi Resort Oy	0661504-9	100,0 %	100,0 %	452	11	-60
Helapuiston Lähipalvelukeskus Oy	0677812-0	70,1 %	70,1 %	1 390	155	-21
Hiedanrannan Kehitys Oy	3002666-6	100,0 %	100,0 %	19 790	28 130	-4 470
Hiedanrannan Palvelut Oy	3364068-8		100,0 %	137	3	-7
Hiedanrannan Pysäköinti Oy	3364056-5		100,0 %	271	36	-17
Lukonmäen Palvelukeskus Kiint Oy	0555981-5	59,3 %	59,3 %	554	7	-12
Länsi-Tesoman Liikekeskus Kiint Oy	0154399-8	53,0 %	53,0 %	280	26	-18
Maijalanpuiston Lähipalvelukeskus Oy	0577759-9	86,1 %	86,1 %	1 267	236	0
Pelipuiston Lähipalvelukeskus Oy	0154606-4	54,3 %	54,3 %	522	15	0
Pirkan Opiskelija-asunnot Oy	0211539-7	100,0 %	100,0 %	15 282	109 685	-686
Tieteenkadun Parkki Kiint Oy	2347568-2		68,8 %	720	2	0
Tupakkikiven Parkki Kiint Oy	2064557-8		61,0 %	1 698	11	0
Kalevan Stara Kiint Oy	3010478-3		100,0 %	-207	8 080	-19
Pirkanmaan Jätehuolto Oy (äänimäärästä 65,33 %, alakonsernitp)	0968008-1	49,7 %	49,7 %	19 073	6 565	1 869
Pirkan Putkikeräys Oy (Pirkanmaan Jätehuolto Oy 37,34 %, Tampereen Vuokratalosäätö 1,13 %, äänimäärästä 58,16 %)	2374739-3	2,6 %	41,1 %	0	0	0
Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy (osuus äänimäärästä 45,84 %)	2819033-6		23,8 %	0	0	0
Pirkanmaan Voimia Oy	2938704-2	82,0 %	82,5 %	5 469	10 859	960
Suomen Hopealinja Oy	0146765-7	100,0 %	100,0 %	281	1 493	-286
Runoilijan tie Oy	0154755-0	72,6 %	72,6 %	203	15	6
Tammenlehväsäätiö	0706986-0	100,0 %	100,0 %	22 889	4 874	1 258
Tammenlehväkeskus Oy	2117933-7	100,0 %	100,0 %	0	0	0
Tampereen Infra Oy	3022425-9	98,0 %	99,8 %	2 641	6 844	-172

	Y-tunnus	Kaupungin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		tilikauden voitosta/ tappiosta
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyhtiö Business Tampere Oy	2252888-5	60,5 %	60,5 %	355	2 127	2
Visit Tampere Oy	2590746-9		60,5 %	132	292	4
Tampereen Kaupunkiliikenne Oy	3460054-9	100,0 %	100,0 %	8	36	-72
Tampereen Raitiotie Oy	2802791-8	99,9 %	99,9 %	1 933	383 363	239
Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy	0211477-3	71,2 %	71,2 %	20 399	176 432	-939
Tampereen Messu- ja Urheilukeskus Oy	1985263-3	66,0 %	66,0 %	6 252	8 634	0
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy	1960765-4	100,0 %	100,0 %	36 377	4 178	1 287
Tampereen Sarka Oy	2419449-5	100,0 %	100,0 %	791	315	54
Tampereen Energia Oy (alakonsernitp)	0153791-8	100,0 %	100,0 %	224 326	380 899	38 429
Tammervoima Oy (Tampereen Energia Oy 51 %, Pirkanmaan Jätehuolto Oy 24,35 %, äänimäärästä 83,01 %)	2444407-9		75,4 %	0	0	0
Tampereen Energia Sähköverkko Oy	1950681-0		100,0 %	0	0	0
Tampereen Vera Oy	1950694-1		100,0 %	0	0	0
Tampereen Särkänniemi Oy	0155085-6	100,0 %	100,0 %	18 220	13 787	1 050
Särkänniemen Kehitys Oy	3332199-4		100,0 %	0	0	0
Tampereen Tilapalvelut Oy	2863261-6	98,0 %	99,8 %	4 062	21 371	841
Tampereen Vesi Oy	3381716-4	100,0 %	100,0 %	89 725	326 262	4 711
Tampereen Virastotalo KKOy	3206896-6	100,0 %	100,0 %	11 542	39 136	-308
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	1611289-1	100,0 %	100,0 %	14 874	112 311	536
Asunto Oy Tampereen Lamminpään Lakka	3247106-9		100,0 %	7 913	3	2
Tampereen Vuokralosäätö	0155666-8	100,0 %	100,0 %	3 240	350 447	1
Atalan Metsätonttu As Oy	2487082-8		100,0 %	1	3 608	0
Myllyn Pysäköinti Kiint Oy	2400552-7		56,7 %	1 134	1	-2
Asunto Oy Tampereen Raholan Armas	3257260-1		100,0 %	1 355	5 387	58
Asunto Oy Tampereen Raholan Sulo	3257264-4		100,0 %	1 291	3 959	0
Asunto Oy Pohjolan Hankeyhtiö Tampere 1	3333865-7		100,0 %	2 155	3 886	4
Tampere-talo Oy	0706363-7	100,0 %	100,0 %	2 509	6 998	206
Talo Events Oy	3374395-1		100,0 %	0	0	0
Tavase Oy	1809520-4	79,6 %	79,6 %	1 491	5 028	-26
TREDU-Kiinteistöt Oy	2605630-1	66,5 %	66,5 %	76 305	41 579	2 256
Tullinkulman Työterveys Oy	2705965-1	75,2 %	75,2 %	1 272	4 156	472
Ratinan Terveys Oy	3251568-2		75,2 %	246	1 105	-42
Vilusen Rinne Vuokra-asunnot Oy	3292357-1	100,0 %	100,0 %	110	64 105	2
				666 741	2 213 199	50 453
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Suomen Itämeri-Instituutin säätiö	1009120-9	100,0 %	100,0 %			
Intenational Forest Machine Operator Training Centre		100,0 %	100,0 %			
Tampereen Musiikkiopiston Säätiö sr	0206148-0	100,0 %	100,0 %			
Tampereen Konservatoriotalon Säätiö sr	0796182-4	100,0 %	100,0 %			
Työväen Teatterin talosäätiö sr	0530803-9	100,0 %	100,0 %			

21) Omistukset kuntayhtymistä

	Y-tunnus	Kaupungin omistusosuus %	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		tilikauden voitosta/ tappiosta
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Pirkanmaan Liitto	0828308-4	45,3 %	737	1 141	44
Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä	2014682-4	62,5 %	400	199	34
			1 137	1 340	78

22) Omistukset osakkuus- ja omistusyhteisöistä

	Y-tunnus	Kaupungin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus 1 000 euroa		tilikauden voitosta/ tappiosta
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
Atalan Liikekeskus Kiint Oy	0677456-8	40,0 %	40,0 %	73	0	5
Tampereen Energia Oy						
Enermix Oy	2291841-0		46,0 %	-1 207	1 462	-200
Finnpark Oy						
Kosken Parkki Kiint Oy	0873176-4		21,1 %	848	2	0
Hakametsän Kehitys Oy	3291839-3	40,0 %	40,0 %	43	40	-145
Monetra Oy	2930159-5	21,0 %	21,0 %	1 606	4 401	368
Monetra Pirkanmaa Oy	2930111-4	20,9 %	20,9 %	763	1 126	91
Hervannan Kanjoni As Oy (Tampereen Vuokra-asunnot Oy 5,2 %)	0584170-6	36,1 %	41,3 %	545	59	0
Tuotekehitys Oy Tamlink	0648146-6	24,0 %	24,0 %	802	1 182	9
Annalan Vuokra-asunnot Oy						
Mummunkujan pysäköinti Oy	1770625-3		31,3 %	169	0	-3
Tampereen Monitoimiareena Koy	2792951-4	40,0 %	40,0 %	10 014	319 812	-158
Tampereen Vuokratalosäätiö						
Lättähatun Pysäköinti Oy	3228766-7		40,0 %	827	12	-1
Tumpin Parkki Kiint Oy	1907023-6		21,0 %	84	1	-2
Tuomi Logistiikka Oy	2722581-6	29,1 %	29,1 %	3 721	6 154	272
YH Kodit Oy (konserni) (Tampereen Vuokratalosäätiö 10,7 %)	0151507-3	11,7 %	22,4 %	72 012	138 021	2 286

Yhdistelemättömät osakkuus- ja omistusyhteisöt

Ateljeetalo Oy	0153828-3	47,7 %	47,7 %	34	3	0
Tampereen Särkänniemi Oy						
Jotospirtti Oy	0533539-5		50,0 %	95	0	0
Tampereen Vuokratalosäätiö						
Lännen Palveluyhtiöt Oy (konserni)	1756055-7		31,2 %	869	73	392
Virontörmän Lämpö Oy	0155321-3		40,4 %	167	1	26
Tampere-talo Oy						
Suomen Musiikki & Media-Tapahtumat S.M.M. Oy	0792896-0		21,4 %	12	21	-23
Livex Oy	3101946-8		40,0 %	20	32	-5
				91 496	472 404	2 913

Yhdistykset, säätiöt yms., joiden hallintoelimissä kaupungilla on edustus:

A.R. Winterin muistosäätiö	Pirkanmaan Tanssin Keskus ry	Tampereen kaupunkikonsernin vakuutuskassa
Ammattiosaamisen kehittäminen	Pirkanmaan valmiustoimikunnan sihteeristö	Tampereen kesäyliopistoyhdistys ry
Amke ry	Pirkanmaan Virkistysalueyhdistys ry	Tampereen korkeakoulusäätiö
Cultura-säätiö	Pispalan Sottiisin päätoimikunta	Tampereen Kotilinnasäätiö sr
Eino Salmelaisen Säätiö	Postimuseosäätiö	Tampereen Oopperatoimintasäätiö
Frame-säätiö	Pro Ysitie ry	Tampereen Seudun
Jalmari Finnen säätiö	Sara Hildénin säätiö	Opiskelija-asuntosäätiö TOAS
K. F. ja Maria Dunderbergin Testamenttisäätiö	Suomen kasvukäytävä -verkoston valtuuskunta	Tampereen Teatterikesä ry
Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry	Suomen Kirjainstituutin säätiö, Stiftelsen för Finlands bokinstitut	Tampereen Työvalmennussäätiö
Kalevan lukion kannatusyhdistys ry	Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto ry	Syke sr
Kallioniemi-säätiö	Suomen Punainen Risti, Hämeen piiri	Tampereen Työväen Teatteri Oy
Kustaa Hiekan säätiö	Tampere Maja säätiön valtuuskunta	Tampereen yliopiston hallituksen nimityskomitea
Kuvataidekoulujen liitto ry	Tampere tunnetuksi ry	TITRY ry
Lastenkirjainstituutin kannatusyhdistys ry	Tampereen Aikuiskoulutussäätiö	Tor, Joe ja Pentti Borgin Säätiö
Lastensuojelun keskusliitto	Tampereen elokuvajuhlat - Tampere Film Festival ry	Työväen museoyhdistys ry
Nokian ajoharjoitteluratasäätiö		Urho Kekkosen Kuntainstituuttisäätiö
Pirkanmaan festivaalit ry		Y-Säätiö

23) Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä sekä muilta omistusyhteisyhteisöiltä (1 000 euroa)

	Kaupunki		2023	
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	1 107	0	3 876
Konsernitili	0	6 827	0	17 265
Muut saamiset	10 500	0	0	0
Siirtosaamiset	0	7 107	0	4 344
Yhteensä	10 500	15 041	0	25 485
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	7	0	2
Siirtosaamiset	0	656	0	731
Yhteensä	0	664	0	733
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	111	0	36
Siirtosaamiset	0	10	0	17
Yhteensä	0	120	0	54
Yhteensä	10 500	15 825	0	26 272

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Koronvaihtosopimukset	3 986	4 690	3 986	4 690
Muut menoennakot ja tulojäämät	4	4	37	12
Yhteensä	3 990	4 694	4 024	4 702
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	6 517	1 282	372	475
Takausvastuuprovisiot	1 951	1 332	78	78
Kelan korvaus työterveyshuollosta	2 448	2 274	3 098	2 774
Valtion avustuksia ja korvauksia	4 968	5 036	4 987	5 036
Valtionosuussaamiset	876	935	876	935
Koronvaihtosopimukset	704	704	1 104	981
Muut tuet ja avustukset	1 680	2 232	3 795	2 699
Versaamiset	0	0	152	516
Energiaerien jaksotus	0	0	724	2 712
Muut menoennakot ja tulojäämät	1 816	7 187	30 525	31 715
Yhteensä	20 959	20 982	45 711	47 921
Yhteensä	24 949	25 676	49 735	52 623

Laskennalliset verosaamiset (1 000 euroa)

	Konserni	
	2024	2023
Pitkäaikaiset saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	2 392	2 265

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1	607 814	607 814	607 814	607 814
Peruspääoma 31.12	607 814	607 814	607 814	607 814
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1	0	0	168	197
Vähennykset	0	0	0	29
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	0	0	168	168
Muut omat rahastot				
Vahinkorahaston pääoma 1.1	17 984	19 080	17 984	19 080
Siirrot rahastosta tilikaudella	148	1 096	148	1 096
Vahinkorahaston pääoma 31.12	17 836	17 984	17 836	17 984
Väinö Linnan rahaston pääoma 1.1.	51	51	51	51
Väinö Linnan rahaston pääoma 31.12.	51	51	51	51
Muut muut omat rahastot 1.1.	0	0	9 674	14 980
Siirrot rahastoon tilikaudella	0	0	46	392
Siirrot rahastosta tilikaudella	0	0	21	5 698
Muut muut omat rahastot yhteensä 31.12.	0	0	9 699	9 674
Muut omat rahastot yhteensä	17 887	18 035	27 586	27 709
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) 1.1.	664 413	606 294	982 033	929 726
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) 31.12.	664 413	606 294	982 033	929 726
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	186 072	58 119	29 514	52 307
Yhteensä	1 476 186	1 290 262	1 647 114	1 617 724

26) Erittely poistoerosta (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Investointivarauksiin liittyvä poistoero	1 486	14 826

27) Pitkäaikaiset velat, myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	521 338	421 478

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä esitetään velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2030 tai sen jälkeen

28) Liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjalainat

Ei ilmoitettavaa.

29) Pakolliset varaukset (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Eläkevaraus	676	786	1 010	1 089
Maisemointivaraus	45	84	17 495	17 436
Vahingonkorvausvaraus	1 012	1 131	1 012	1 131
Muut pakolliset varaukset	0	0	1 273	3 915
Yhteensä	1 732	2 000	20 789	23 571

30) Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä muille omistusyhteisöille (1 000 euroa)

	Kaupunki		2023	
	2024			
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Konsernitili	0	151 242	0	150 877
Ostovelat	0	22 143	0	24 696
Muut velat	0	3 024	1 382	8 875
Siirtovelat	10 500	559	0	899
Yhteensä	10 500	176 968	1 382	185 347
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0	13	0	0
Muut velat	0	47	0	43
Siirtovelat	0	2	0	3
Yhteensä	0	62	0	46
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0	1 449	0	1 527
Siirtovelat	0	0	0	13
Yhteensä	0	1 449	0	1 540
Yhteensä	10 500	178 478	1 382	186 932

31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävät sekkilimiitit

Ei ilmoitettavaa.

32) Liittymismaksut ja muut velat (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Palautuskelpoiset liittymismaksut	0	25 906	58 876	58 555
Muut velat	303	301	6 177	2 084
Yhteensä	303	26 208	65 053	60 639

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Maankäyttösopimukset	17 966	18 419	7 466	18 419
Koronvaihtosopimukset	9 381	9 619	9 381	9 619
Menojäämät				
Muut menojäämät	160	166	160	166
Yhteensä	27 507	28 203	17 007	28 203
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Tuet ja avustukset	5 255	10 574	5 988	10 679
Matkakorttien latausmaksuvelka	6 090	6 132	6 090	6 132
Muut tuloennakot	1 056	636	1 323	1 210
Menojäämät				
Maksettujen palkkojen sivukulut*	8 168	7 448	8 168	7 448
Palkkajaksotukset sivukuluineen	50 669	49 379	85 308	83 509
Korkojaksotukset	9 373	8 254	25 407	17 035
Verojaksotukset	0	0	2 214	4 827
Muut menojäämät	1 843	1 505	22 907	25 309
Yhteensä	82 453	83 929	157 406	156 149
Yhteensä	109 960	112 132	174 413	184 353

*Konsernin osalta ei ole saatavilla erittelyä, näytetään kaupungin kyseinen erä.

Laskennalliset verovelat (1 000 euroa)

	Konserni	
	2024	2023
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Laskennalliset verovelat	13 726	11 153
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Laskennalliset verovelat	40 243	38 547
Yhteensä	53 970	49 700

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

34) Kiinnitykset, panttaukset tai muu omaisuus velkojen vakuutena (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0	600 279	535 895
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	876 709	802 055
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	22 878	25 721
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	62 198	64 334
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0	0	938 907	866 389
Velat, joiden vakuudeksi annettu yritysikiinnityksiä				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0	341 750	266 408
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	5 807	6 055
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0	0	5 807	6 055
Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0	39 553	43 160
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	0	0	120	120
Pantatut osakkeet yhteensä	0	0	120	120
Yhteensä	0	0	944 833	872 564

35) Muut omasta puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0	162	2 350
Yhteensä	0	0	162	2 350

36) Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

37) Muut muiden puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

38) Vuokra- ja leasingvastuut (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut	298 379	333 425	155 462	174 732
siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	32 125	33 253	22 803	22 439
Leasingvastuut*				
Koneet ja laitteet	27 835	23 029	321 975	314 065
Rakennukset	31 518	37 216	126 587	139 738
Sopimukseen sisältyvät lunastusveloitteet	29 968	48 121	29 968	48 121
Leasingvastuut yhteensä	89 321	108 366	478 530	501 924
siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	15 602	16 185	45 073	47 985
Vuokravastuut ja leasingvastuut yhteensä	387 700	441 791	633 992	676 656

*esittämistapaa muutettu

39, 40) Muut kaupungin antamat vastuusitoumukset (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Takaukset tytäryhteisöjen puolesta*				
Alkuperäinen pääoma	1 187 386	1 164 060	-	-
Jäljellä oleva pääoma	890 195	771 859	-	-
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	-	-
Jäljellä oleva pääoma	0	0	-	-
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	72 688	72 688	83 474	83 503
Jäljellä oleva pääoma	32 520	35 256	43 306	46 071

	Kaupunki	
	2024	2023
Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuusta		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta 31.12.	2 204 274	2 065 736
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	2 365	1 644

*Kaupungilla on lisäksi kolme omavelkaista takausta tytäryhteisöjen johdannaissopimuksiin liittyen. Tehdyt sopimukset sisältyvät konsernin johdannaissiitetietoon.

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (1 000 euroa)

	Kaupunki		Konserni	
	2024	2023	2024	2023
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista aiheutuvat veloitteet	9 100	13 105	9 100	13 105
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	4 760	8 485	4 760	8 485
Ehdolliset ympäristövastuut	45 835	63 240	45 835	63 240
Sitoumukset avustukseen*	1 542	1 519	2 262	2 238
Muut sopimusvastuut	22 957	27 664	153 481	172 117
Sopimusvastuut yhteensä	79 434	105 527	210 677	250 700
Muut taloudelliset vastuut	790	820	790	820
Arvonlisäveron palautusvastuu	0	0	30 789	21 094

*Korjattu konsernin vertailulukua

Ehdolliset ympäristövastuut

Ehdolliset ympäristövastuut muodostuvat puhdistusvastuista 39,2 milj. euroa ja tarkkailuvastuista 6,7 milj. euroa.

Muut taloudelliset vastuut

Muut taloudelliset vastuut sisältävät eri oikeusasteissa vireillä olevat riita-asiat.

Arvonlisäveron palautusvastuu

Kiinteistön mahdollisen myynnin tai käyttötarkoituksen muuttumisen yhteydessä kaupungilla saattaa olla velvollisuus maksaa valtiolle takaisin 1.1.2015 alkaen valmistuneista kiinteistöjen rakentamis- ja perusparannuskustannuksista kirjatut arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä suorittaa oman käytön vero itse tehdyistä rakennustoista. Arvonlisäveron palautusvastuu perustuu arvonlisäverolain 11 lukuun.

Päästöoikeudet 2024	tCO2 1 000 euroa	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	160 109	
Toteutuneiden päästökaupan alaisten päästöjen määrä	-205 130	
Päästöoikeuksien ostot	73 000	4 590
Saadut päästöoikeudet	81 628	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	109 607	

Päästöoikeudet 2023	tCO2 1 000 euroa	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	293 879	
Toteutuneiden päästökaupan alaisten päästöjen määrä	-298 770	
Päästöoikeuksien ostot	77 000	6 181
Saadut päästöoikeudet	86 895	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	160 109	

Muut vastuut

Tampereen Energia Oy:llä on Suomen Hyötytuuli Oy:tä ja Tahkoluoto Offshore Oy:tä kohtaan osakesarjakohtainen maksuvelvollisuus, jonka suorittamista vastaan yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus käyttää hyväkseen energiaa määrää, joka vastaa osakkeenomistajan osakesarjakohtaisten omistusten perusteella määräytyvää energian yhteenlaskettua määrää. Suomen Hyötytuuli Oy:n ja Tahkoluoto Offshore Oy:n osakkeenomistajat ovat lisäksi velvollisia vastaamaan omistamaansa kokonaisosakemäärää (yleisomistus) vastaavassa suhteessa kaikista yhtiön kustannuksista, joita ei voida kohdistaa millekään yksittäiselle osakesarjalle.

Tampereen Energia Oy on sitoutunut maksamaan Suomen Hyötytuuli Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon osuuttaan vastaavasti 1,4 milj. euroa kahdessa erässä Suomen Hyötytuuli Oy:n hallituksen myöhemmin päättämän päivämäärän mukaisesti.

Johdannaissopimukset (1 000 euroa)

Valtuusto hyväksyi syksyllä 2019 rahoituksen periaatteet, joissa korkosuojausten tavoitteeksi on asetettu korkomenojen ennustettavuuden parantaminen ja vaihtelun pienentäminen verrattuna tilanteeseen, jossa kaikki korkomenot olisivat vaihtuvia. Suojaustoimintaa tehdään valtuuston talousarviossa päättämän suunnitelmakauden mukainen lainakasvu ja rahoitusleasing-vastuiden määrä huomioiden. Suojausasteena tavoitellaan periaatteiden mukaisesti 40-60 % ja tulevaisuudessa laskevaa suojausastetta.

Johdannaissopimukset koostuvat erilaisista koronvaihtosopimuksista, korkoptioista sekä niiden yhdistämisellä toteutetuista rakenteista. Kaikki sopimukset on tehty lainasalkun suojaamistaroituksessa ja noudattaen valtuuston hyväksymiä rahoitustoiminnan periaatteita ja konsernijohtajan vuosittain hyväksymää lainanotto-suunnitelmia.

Tehdyt koronvaihtosopimukset pienentävät kaupungin korkovirtariskiä ja samoin toimivat myydyt optiot, joista toteutuessaan muodostuu puhtaita koronvaihtosopimuksia ennalta sovittuun kiinteään korkoon. Tehtyjen sopimusten vaikutus maksettavaan korkoon on samankaltainen kuin kiinteäkorkoisten lainojen käytöllä. Kaupungilla ei ole spekulatiivisia, missään tilanteessa kaupungin riskiä kasvattavia sopimuksia. Kaikkien sopimusten käyvät arvot kohoavat korkotason noustessa ja laskevat päinvas-taisessa tilanteessa, joten niiden voidaan todeta toimivan oikeaan suuntaan.

Koska kaupungin lainasalkku koostuu melko suuresta määrästä erillisiä lainoja ja niiden korkopäivät hajautuvat ympäri kalenterivuotta, on korkomenojen portfoliosuojaus nähty perusteltuna toimintatapana. Siinä suojausta toteuttavien koronvaihtosopimusten korkopäivät hajautuvat myös kalenterivuodelle, mutta

eivät välttämättä samoille päiville kuin lainojen korkopäivät. Keskimäärin laskettuna tapa johtaa kuitenkin erittäin korkeaan viitekorkojen vastaavuuteen ja riskien hallinnalliseen tavoitteeseen.

Tilinpäätöshetkellä lainojen suojausaste oli hieman alle 60 %:a. Voimassa olevista koronvaihtosopimuksista pisimmät voivat optioiden toteutumisesta riippuen olla voimassa vuoteen 2063 asti. Tulevaisuudessa voimaan tulevista koronvaihtosopimuksista pisimmät voivat olla voimassa vuoteen 2058 asti. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkomenojen oikaisuksi. Johdannaissopimusten uudelleenjärjestelyjen yhteydessä on sopimushetken negatiiviset ja positiiviset sopimusarvot jaksotettu kirjanpidossa kuluksi ja tuloksi vaikutusaikanaan. Näistä aiheutuu ei-kassavaikutteinen kirjaus korkokuluihin siten, että niiden kokonaisumma koko vaikutusajalta on nolla.

Johdannaissopimukset (1 000 euroa)**1) Voimassa olevat koronvaihtosopimukset****a. Koronvaihtosopimukset, joihin ei liity optiota**

Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu vaihtuvia korkoja kiinteiksi koroiksi. Sopimusten pääomapainotettu keskikorko on 2,08 % ja pisimmät sopimukset ovat voimassa vuoteen 2051 saakka.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024	433 318	1 400 509	Käypä arvo 2024	6 691	39 404
Nimellisarvo 2023	374 932	1 278 265	Käypä arvo 2023	11 431	56 913

b. Purku- ja jatko-oikeudelliset koronvaihtosopimukset

Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu vaihtuvia korkoja kiinteiksi koroiksi. Sopimukseen ei sisälly purku-oikeuksia, mutta jatko-oikeuksia kyllä. Sopimusten pääomapainotettu keskikorko on 1,46 % ja pisimmät sopimukset voivat olla voimassa vuoteen 2063 saakka.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024	30 000	375 033	Käypä arvo 2024	-299	18 328
Nimellisarvo 2023*	30 000	296 527	Käypä arvo 2023	-92	23 754

*Konsernin vertailutietoa korjattu virheellisten ilmoitusten vuoksi. Korjauksen vaikutus käypäänarvoon 0,7 milj. euroa.

c. Muut ehdolliset koronvaihtosopimukset

Sopimuksilla on sovittu ehdollisista koronvaihtosopimuksista kiinteään korkoon. Mikäli euribor-korko tulevaisuudessa nousisi ennalta sovittujen rajojen yli, muuttuvat sopimukset takaisin vaihtuvakorkoiseksi, mutta tuottavat alennuksen euribor-korkoon nähden. Sopimusten pääomapainotettu maksettava korko on tällä hetkellä 1,91 % ja pisimmät sopimukset ovat voimassa vuoteen 2046.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024	80 000	108 125	Käypä arvo 2024	606	835
Nimellisarvo 2023	80 000	110 625	Käypä arvo 2023	1 018	1 060

2) Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset**a. Koronvaihtosopimukset, joihin ei liity optiota**

Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu vaihtuvia korkoja kiinteiksi koroiksi. Sopimuksen pääomapainotettu keskikorko on -0,042 % ja se on voimassa vuoteen 2031 saakka.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024	60 000	140 500	Käypä arvo 2024	6 947	10 656
Nimellisarvo 2023*	175 000	276 000	Käypä arvo 2023	11 862	16 543

*Konsernin vertailutietoa korjattu virheellisten ilmoitusten vuoksi. Korjauksen vaikutus nimellisarvoon -40,0 milj. euroa.

b. Purku- ja jatko-oikeudelliset koronvaihtosopimukset

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024		10 000	Käypä arvo 2024		753
Nimellisarvo 2023		40 000	Käypä arvo 2023		5 685

c. Muut ehdolliset koronvaihtosopimukset

Sopimuksilla on myyty oikeuksia kiinteän koron koronvaihtosopimukseen tulevaisuudessa. Sopimusten pääomapainotettu keskiprosentti on 0,27 % ja pisimmät sopimukset voivat olla voimassa vuoteen 2058.

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024	80 000	80 000	Käypä arvo 2024	-335	-335
Nimellisarvo 2023	85 000	85 000	Käypä arvo 2023	-900	-900

3) Muut johdannaissopimukset**a. Valuuttajohdannaiset**

Ei ilmoitettavaa.

b. Sähköjohdannaiset

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024		52 497	Käypä arvo 2024		1 877
Nimellisarvo 2023		88 848	Käypä arvo 2023		5 198

Koronvaihtosopimukset yhteensä

	Kaupunki	Konserni		Kaupunki	Konserni
Nimellisarvo 2024	683 318	2 166 664	Käypä arvo 2024	13 611	71 518
Nimellisarvo 2023	744 932	2 175 265	Käypä arvo 2023	23 319	108 252

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJIEN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	Kaupunki	
	2024	2023
Konsernihallinto	371	308
Sivistyspalvelujen palvelualue	5 884	5 885
Elinvoiman palvelualue	1 849	1 852
Kaupunkiympäristön palvelualue	400	377
Tampereen Kaupunkiliikenne	305	457
Yhteensä	8 809	8 879

43) Taseeseen aktivoidut henkilöstökulut (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	453 180	445 934
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	-357	-776
Yhteensä	452 822	445 157

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
Kokoomus	81	60
Kristillisdemokraatit	15	9
Perussuomalaiset	37	26
Piraattipuolue	0	1
Pirkanmaan Feministinen piirijärjestö	0	0
SDP	79	60
SKP	0	0
Suomen Kataja ry	0	0
Suomen Keskusta	19	13
Tampereen Puolesta-TAPU	0	0
Vapauden liitto rp	0	0
Vasemmistoliitto	46	33
Vihreät	64	51
Yhteensä	342	252

45) Tilintarkastajien palkkiot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2024	2023
BDO Audiator Oy		
Lakisääteinen tilintarkastus	90	63
Muut palkkiot*	11	14
BDO Oy		
Muut palkkiot*	18	11
Yhteensä	118	89
KPMG Oy		
Muut palkkiot*	283	407
Yhteensä	283	407
Yhteensä	402	495

*Hanketarkastukset sisältyvät muihin palkkioihin.

46) Intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Intressitahoille annetut takaukset

Tampereen kaupunki on valtuuston päätöksillä myöntänyt tytäryhtiöidensä puolesta omavelkaisia takauksia. Näiden takausten yhteismäärä oli vuodenvaihteessa 890,2 milj. euroa ja ne on myönnetty lähes poikkeuksetta tytäryhteisöjen ottamien lainojen takaisinmaksun ja koron maksamisen vakuudeksi lainantantajalle. Takauksista 353,4 milj. euroa on sellaisia, joista ei vuodelta 2024 peritä takausprovisiota ja 536,8 milj. euron osalta provisiota peritään. Kaupunginvaltuusto päätti syyskuussa 2018, että useimpien konserniyhteisöjen puolesta myönnettyistä takauksista peritään takausprovisiota 1.1.2019 alkaen.

Intressitahoille annetut avustukset

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi taidelaitosten yleisavustusta kaupungin tytäryhteisölle, Tampere-ta-

lolle 7,6 milj. euroa. Kaupungin avustus kohdentuu Tampere-talon kulttuuritoimintaan, Tampereen Oopperaan sekä kaupungin laskuttamien tilavuokrien kattamiseen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi kaupungin tytäryhteisölle, Tampereen Musiikkiopiston Säätiölle taidelaitosten yleisavustusta 0,8 milj. euroa. Tampereen Musiikkiopiston Säätiö ylläpitää Tampereen konservatoriota, joka järjestää musiikki- ja tanssialojen laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi kaupungin tytäryhteisölle, Tampereen Työväen Teatterin talosäätiölle taidelaitosten yleisavustusta 0,1 milj. euroa sekä investointiavustusta 0,4 milj. euroa Työväen Teatterin peruskorjaushankkeen suunnittelun rahoittamiseksi. Talosäätiön tehtävänä on ylläpitää Tampereen Työväen Teatterin päänäyttämöä.

Kiinteistöjen luovutusten markkinaehtoisuus luovutettaessa kiinteistöjä intressitahoille

Kuntalain 130 §:n mukaan kunnan luovutettaessa tai antaessa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle, tulee luovutuksesta järjestää tarjouskilpailu tai muuten arvioida luovutuksen markkinaehtoisuus.

Kaupungin luovuttaessa kiinteistöjä markkinoilla toimiville tytäryhteisöille luovutukset tehdään markkinaehtoisesti, vyöhykehintaperiaatteella tai kilpailuttamalla. Yritystonttien markkinahintaisuus varmistetaan vertaamalla kaupungin maanvuokran tasoa riippumattoman arvioitsijan tekemään vyöhykehintakarttaan yritystonttien markkinahinnasta.

Erillistilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

TASEYKSIKÖT

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen (TKL) toiminta-ajatuksena oli yhteistyössä joukkoliikenteen tilaajan kanssa tuottaa korkealuokkaisia paikallisia jouk-

koliikennepalveluja kestäväen kehityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

Toimintakertomus

Toimitusjohtajan katsaus

Tampereen seudun joukkoliikenne jatkoi koronavuosien jälkeistä kasvuaan ja vuodelle 2024 myös omalta tuotannolta tilattu linja-autoliikenteen suoritemäärä kasvoi. Tilaustasossa tapahtunut muutos oli alkanut jo edeltävän vuoden lopulla ja sopeuttaminen aiemman ylikapasiteetin alasajosta kasvaneeseen henkilöstön ja kaluston tarpeeseen asetti jälleen keran omat haasteensa. Oman tuotannon strateginen rooli joustavana yhteistyökumppanina olikin avainasemassa, kun Tampereen Kaupunkiliikenne mukautti toimintojaan markkinoilla tapahtuneisiin muutoksiin.

Tampereella joukkoliikenteen matkustajamäärän selvästi Turun ja Helsingin kaupunkiseutuja suurempi kasvu pohjautui pitkälti ratikkamatkojen lisääntymiseen. Vuonna 2024 tehtiinkin päätös raitiotien rakentamisen käynnistymisestä Pirkkalan suuntaan. Lisäksi valmistauduttiin ratikkaliikenteen vuodenvaihteessa 2025 Hiedanrantaan tapahtuneeseen käynnistymiseen, millä oli merkittävä vaikutus myös Länsi-Tampereen bussireittien rakenteeseen. Kysynnän kasvun myötä joukkoliikenteen tilaaja onkin esittänyt seudun kunnille kohdennetun toiveen selvästi suuremmasta panostuksesta myös bussiliikenteen kasvattamiseen.

TKL:n ja Nyssen välinen, jo muutaman vuoden käytössä ollut ja allianssimalliin pohjautuva, tuotantosopimus osoittautui erinomaisen toimivaksi. Yhteisen johtoryhmän huomioidessa kummankin

osapuolen näkemykset, sekä kaupungin kokonaisedun, saavutettiin tilaajan ja tuottajan välinen luottamus. Vuorovaikutuksen kautta myös toiminnan tehokkuus ja taloudellisuus paranivat. Osapuolten välisessä tuotantosopimuksessa oli sovittu kustannusneutraalista hinnoittelumallista, joka tasasi toimintaympäristön yllättäviä muutoksia ja ohjasi sekä TKL:n että Nyssen toimintaa oman tuotannon tehokkuuden ja kilpailukykyyn edistämiseksi. Oman tuotannon parantunut kilpailukyky oli myös tilaajan intressissä tuotantohintoihin siirtyvien mahdollisten hinnanalennusten muodossa. Muuttuvassa ympäristössä vielä tätäkin tärkeämpänä nähtiin oman tuotannon joustavuus ja mahdollisuus lyhytaikaistenkin operointitarpeiden hoitamiseen ilman aikaa vievää kilpailutusprosessia. Lisäksi oman tuotannon kustannuksia analysoimalla tilaajalle avautui mahdollisuus tarkkailla, tulevia kilpailutuksiakin silmällä pitäen, paikallisliikenteessä toimivan operaattorin kustannusrakenteiden muutosta.

Menestyksekkään toiminnan kulmakiviä muuttuvissa tilanteissa ovat olleet myös hyvät resurssien- ja työnohjausjärjestelmät. Uuden MTRAM-työvuorosuunnittelujärjestelmän kehittämistä jatkettiin yhdessä ohjelmiston tuottajan asiantuntijoiden kanssa. Vuonna 2025 käyttöön otettavan järjestelmän valmistumista viivästytti suomalaisten työehtosopimusten monimuotoisuus niiden vaatiessa palkkatietojen laskennan automatisointiin merkittävää lisätyötä. Erillisen kalustonhallintaohjelmiston hankintaprosessin keskeytyminen merkitsi myös tarvetta työnjohdon moduliin

tehtäviin muutoksiin. Samalla kuitenkin oli mahdollista kehittää nimenomaan TKL:n, ja sen toimintaa jatkavan yhtiön, käyttöön soveltuvia omia räätälöityjä ratkaisuja.

Resurssitekijöinä keskeisinä esille nousivat henkilöstön rekrytointiin ja kaluston hallintaan, sekä eritoten sen kunnossapitoon liittyvät tekijät. Alalla nähtiin myös paikallisesti merkittävä muutos perinteisen toimijan poistuessa markkinoilta ja uuden tullessa tilalle. Ajoittain lisääntyvä kuljettajien vaihtuvuus paikallisten toimijoiden välillä oli tämänkin siivittämänä runsasta. TKL:n osalta liikennöintimäärän kasvu edellytti myös lukumääräisesti useiden uusien kuljettajien palkkaamista. Vuoden 2024 aikana kuljettajien työtai oppisopimuksia tehtiinkin yhteensä 37 kappaletta. Samaan aikaan kuuden eläkkeelle siirtyneen kuljettajan ohella työsuhde päättyi 25:ltä.

Kuljettajien yhteydenpitoa parantamaan oli edellisvuonna hankittu mobiililaitteet, joiden avulla on mahdollista pitää yhteyttä työnjohtoon, käyttää työnantajan tarjoamaa sähköpostipalvelua, sekä MTRAM-järjestelmän tulevan käyttöönoton myötä tarkastella ja vaikuttaa interaktiivisesti omiin työvuoroihin liittyviin tekijöihin. Informaation jaon kehittämiseksi aloitettiin loppuvuodesta myös uuden internet-sivuston luominen, jonka henkilöstölle kohdennetussa intranet-osiossa huomioidaan käytettävyyden erityisesti mobiililaitteiden kautta.

Vakiintuneeksi TKL:n tuottamaksi toiminnoksi oli muodostunut myös Nyssevalvomon palvelut. Saadut kokemukset koko seudullista joukkoliikennettä hyödyttävänä ja kaikkia operaattoreita

palvelevana tukitoimintona ovat olleet kiistattomat. Niinpä tilaaja on ottanut tämän palvelun myös osaksi yhtiön kanssa tehtyä uutta palvelusopimusta.

Henkilöstön palkitseminen kannustejärjestelmien kautta on kuulunut Tampereen kaupungin politiikkaan. Tämä oli huomioitu myös TKL:n ja Nyssen tuotosopimuksessa. Kannustejärjestelmien palkitsemiskriteerien luominen oli jo aiemmin todettu haastavaksi ja sitä pyrittiinkin kehittämään niin, että yhteiseksi asetetun tavoitteen ohella myös eri henkilöstöryhmiä kannustettaisiin omassa työssään. Aiempaan tapaan keskeisenä ja yhteisenä tavoitteena koko organisaatiolle oli liikenteen luotettavuus, mitä mitattiin kuukausittain operoimatta jäävien vuorojen osuudella koko tilauksen määrästä. Tämän ohella kuljettajille asetettiin omat tavoitteet asiakastytyväisyyteen ja liikennevahinkojen välttämiseen, korjaamolle turvatarkastusten ja huoltotoimenpiteiden toteutuksiin, tekniikan ryhmälle kaluston ulkoasuun ja päivittäishuoltoon, sekä hallinnolle koulutukseen ja kehittämistöimiin liittyen. Tavoitteita saavutettiin hieman edellisvuotta paremmin ja henkilöstöä voitiinkin palkita jonkin verran kasvaneilla kannustepalkkioilla.

Työkykyyn ja sen seurantaan panostamista jatkettiin edelleen varhaisen tuen puuttumisen mallilla ja käymällä työterveyden johdolla työkykykeskusteluja, sekä tarpeen mukaan neuvotteluja myös uudelleensijoittumisesta. Keväällä toteutettiin kuljettajille psykososiaalisten kuormitustekijöiden seurantatutkimus, jonka tulokset olivat aiempaa myönteisemmät. Muille henkilöstöryhmille pidettiin Pirten johdolla erilliset seurantatilaisuudet.

Edellisestä uusien bussien hankinnasta oli ehtinyt kulua jo viisi vuotta, kunnes loppukesästä 2024 saapuivat seitsemän uutta sähköbussia. Aiemmin vuosina 2016-2021 TKL oli kokeillut projektiluontoisesti täyssähköbussuja lyhyellä kaupunkilinjalla, mutta nyt käyttöön tulneiden uusien Yutong-merkkisten bussien akkujen kesto mahdollisti niiden käytön myös laajemmassa liikenteessä. Bussin akkujen lataamiseksi rakennettiin

Nekalan varikolle myös latauspisteet. Samanaikaisia latauspaikkoja valmistui kahdeksan ja kahdeksas sähköbussi tilattiinkin aiemman kilpailutuksen optio-oikeutta käyttäen. Tämän bussin osalta hankinta siirtyi lopulta Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:lle, joka rekisteröi bussin vuoden vaihteessa.

TKL:n toiminnan suotuisaa taloudellista kehitystä vauhditti jo toista vuotta jatkunut polttonesteiden keskihinnan lasku. Pudotusta edellisvuonna oli kertynyt yli 8 %, mikä vahvistui vuonna 2024 peräti 10 % laskulla. Laajenevaa merkitystä linja-autojen käyttövoimana saavan sähkön hinnassa oli vuonna 2024 vielä tätäkin merkittävämpi lasku. Sekä sähkön että fossiilisten polttoaineiden hinnan kehityksen osalta tulevaisuuteen liittyy kuitenkin useita erilaisia epävarmuustekijöitä, joiden seuraukset voivat olla merkittäviä käyttövoimakustannusten kannalta. Suojautumista näiden osalta tuleekin vakavasti harkita.

Yksi valtuuston vuodelle 2024 asettamista tavoitteista oli puhtaan käyttövoiman kaluston liikennekäyttöön ottamisen ohella sen laajentamista tukevan varikkoratkaisun toteuttamissuunnitelman hyväksyminen. Varikkotoimintojen kehittäminen olikin ollut jo pidemmän aikaa työn alla. Yhteistyössä Nyssen, omistajaohjauksen ja kaupungin kiinteistöistä vastaavan tahon kanssa oli työskennelty tulevaisuuden linja-autokaluston vaatimien varikkotilojen selvitys- ja suunnittelutyötä. Lisäksi työssä oli ollut mukana konsultteja ja arkkitehtitoimisto. Varikkotoimintoja koskeva ratkaisu on puhtaan liikenteen laajentamisen vaatimien resurssien sekä siirtokilometrien minimoimisen ohella keskeisessä osassa mm. Nyssen superbussi-hankkeessa. Tätä asiaa myös tilaajan toimesta viestittiin johtokunnalle. TKL:n johtokunta käsittelee varikkoratkaisua koskevia suunnitelmia useaan otteeseen vuosien varrella. Hitaasti edennyt päätöksenteko päättyi kuitenkin lopulta asian siirtämiseen perustetun osakeyhtiön hallitukselle.

Epävakaa maailmantilanne näkyi yhteiskunnallisen keskustelun ohella myös entistä tärkeämmäksi koetussa valmiussuunnittelussa ja riskienhallinnan arvos-

tamisessa. Tampereen kaupungilla oli jo usean vuoden ajan ollut käytössään Granite-riskienhallintaohjelma, jota käytettiin myös TKL:n johtoryhmän laatimissa itsearvioinneissa. Tämän arviointijärjestelmän avulla paneuduttiin keskeisiin liiketoiminnan riskeihin, arvioitiin niiden vaikutuksia ja pohdittiin varautumis- ja hallintakeinoja. Riskeihin liittyvät toimenpiteet johtoryhmä lisäksi vastuutti asiantuntijakohtaisesti. Valmistunut riskienhallinnan raportti keskeisine kehityskohtineen käsiteltiin TKL:n johtokunnassa. Riskejä myös konkretisoitiin, kun edellisvuoden tapaan ei nykyään välttyttyä työtaistelutoimenpiteiltä. Kevättalvella toiminnan kahdesti katkaisseet lakot vaativat poikkeustilanteiden valmiussuunnittelua, jonka pohjalta priorisoi- tiin liikenteen rajalliseen tuottamiseen käytettävissä olleet resurssit.

Vuoden 2024 aikana TKL kuljetti yhteensä yli 13,2 miljoonaa matkustajaa. Matkustajamäärän kehitystä tarkasteltaessa huomioitiin edellisvuoden vertailulukua nostavana myös aiemmin tarkastelutavan ulkopuolelle jääneet mobiilimaksut. Keskenään vertailukelpoisten matkustajatilastojen perusteella TKL:n operoiman liikenteen matkustajamäärä kasvoi vuonna 2024 edellisvuodesta yli kuudellasadalla tuhannella, eli 5,1 %. Tehtyjä matkoja kohti lasketut kustannukset laskivat hienoisesti edellisvuodesta, ollen vuonna 2024 vajaat 1,88 euroa. Raportoinnin yhteydessä havaittiin vuoden 2023 tilastosta puuttuneen osa tehdyistä matkoista, mikä on nyt korjattu vertailulukuihin.

Tilauksen mukaan operoitujen linjakilometrien määrässä kasvua edellisvuoteen oli 3,9 %. Samanaikaisesti nousi operointiin käytettyjen linjatuntien määrä 5,0 %, kun taas autopäivien määrässä mitattiin 2,2 % lasku. Luvut kertovat paitsi haastavammista reiteistä, myös tehokkaammaksi suunnitelluista autokierroista, joissa yksittäisen auton suoritteet tulivat paremmin hyödynnettyiksi. TKL:n toimintaa jatkavan yhtiön ja tilaajan solmiman palvelusopimuksen mukaisen liikenteen odotetaan vuonna 2025 laskevan erityisesti autopäivien osalta, kun taas edelleen tehostuviin autokiertoihin,

ja niiden myötä linjatunteihin, vaikutus on huomattavasti vähäisempi.

TKL:n taloussuunnittelua ohjasi tuotantosopimus ja sen mukaiset yhteiset ja kaupungin kokonaisedun mukaiset intressit. Vuoden 2024 aikana joukko liikenteen kustannukset, ja sen myötä myös tilaajan maksamaan tuotantohintaan vaikuttava kustannusindeksi, laski 0,8 %. Tilikauden 2024 budjetti oli laadittu sopimuksen hengen mukaisesti voittoa tuottamattomaksi. Operatiivisessa toiminnassa saavutettu tehokkuus teki kuitenkin mahdolliseksi antaa tilaajalle edellisvuoden tapaan tuotantohintoihin kohdistuneen 3,2 % suuruisen alennuksen. Annetun alennuksen jälkeenkin TKL:n tulos muodostui tavoitteen ylittävänä selkeästi positiiviseksi.

Arvio tulevasta kehityksestä

Tampereen kaupunginvaltuusto teki 29.4.2024 päätöksen Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen yhtiöittämisestä 1.1.2025 alkaen Tampereen kaupungin kokonaan omistamaksi osakeyhtiöksi. Samalla päätettiin perustaa Tampereen Kaupunkiliikenne Oy -niminen yhtiö, jolle Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen liikkeenluovutus toteutetaan apporttiluovutuksena.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toiminta päättyi 31.12.2024.

Uuden yhtiön toimintaedellytykset luotiin vahvoiksi liikelaitoksen koko kaluston siirtyessä yhtiölle omistajan toteuttamana pääomasijoituksena. Samaan sijoitukseen yhdistettiin myös rahallinen panos, joka antaa yhtiölle va-

kaan pohjakassan. Perustetulle osakeyhtiölle siirtyi erillisellä siirtosopimuksella myös liikelaitoksen ammattitaitoinen henkilöstö.

Tampereen kaupunginhallituksen konsernijaosto nimesi 18.6.2024 uudelle yhtiölle hallituksen. Loppuvuoden 2024 yhtiön toimitusjohtajan tehtäviä hoiti oman toimensa ohella liikelaitoksen toimitusjohtaja. Vuoden 2025 alusta tehtävässä aloitti hallituksen valitsema uusi toimitusjohtaja.

Uuden yhtiön ensimmäisiä keskeisiä haasteita onkin sovittava liikelaitoksen aikana kertynyt osaaminen ja menestyksellisen toiminta yhtiömalliseen toimintaympäristöön. Avainhenkilöiden tietotaidon hyödyntäminen ja sitoutuneisuus ovat tässä keskeisessä roolissa. Yhtiön tulee toimintansa edellytykset turvataksaan myös kyetä edelleen vastaamaan tilaajatahon tarpeisiin ja yhtiön hallitukselta edellytetään tätä tukevia kauaskantoisia ratkaisuja.

Henkilöstö

Kertomusvuoden lopussa Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen palveluksessa oli työsuhteessa kaikkiaan 305 henkilöä, mikä on 9 enemmän kuin edellisvuonna. Lisäksi henkilöstötarvetta täydensivät aiempaan tapaan tarvittaessa töihin kutsuttavat kuljettajat. Lisääntyneen liikennesuorituksen myötä koko vuoden palkallisten henkilöstötyövuosien määrä nousi edellisvuoden tasosta runsaalla yhdellätoista.

TKL oli edelleen monikulttuurinen työyhteisö, linja-autonkuljettajista maahan-

muuttajataustaisia oltua liki neljänneksen. Miehiä kaikista TKL:n kuljettajista oli 91,9 % ja naisia 8,1 %. Koko henkilökunnan keski-ikä laski hieman edellisvuodesta, ollen vuoden 2024 lopussa 49,1 vuotta.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskiprofiilin käsittelystä

Liikelaitoksen johtoryhmä on varmistanut, että sisäisen valvonnan arviointi on toteutettu ohjeiden mukaisesti. TKL:n johtokunta on käsitellyt 18.12.2024 Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen sisäisen valvonnan toimintatavan kuvauksen ja itsearviointin, sekä selonteon niiden järjestämisestä.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty käyttämällä kaupunkikonsernin tarkoitukseen varaamaa Granite-järjestelmää. Järjestelmän avulla on käyty läpi toiminnan eri osa-alueet, arvioitu niihin liittyvät riskit, riskien todennäköisyys ja niiden merkitys toiminnalle. Arvioinnin yhteydessä on tiedostettu myös merkittävimmät kehityskohteet, jotka on kirjattu erikseen. Tehdyn arvioinnin yhteydessä on tiedostettu edelleen merkittävimpinä toimitilojen kuntoon sekä kalustoon liittyvät riskit ja avainhenkilöriskien merkitys. Lisäksi tiedostetaan yhtiöittämisen mukanaan tuomat haasteet.

Toimintojen siirtyessä perustetulle Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:lle, tulee yhtiön analysoida toiminnan riskit ja niihin varautuminen uuden organisaation näkökulmasta.

Nro	Toiminnan tavoite 2024	Mittari	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2024)	Toteuma
1	Työkyvyn kohentamiseen tähtäävät toimet, joiden kautta sairauspoissaolojen määrä kääntyy laskuun	Sairauspoissaolojen määrän kehitys	Työterveyden kanssa jatkettiin tavoitteita tukevaa suunnitelmalista työtä mm. yhteisneuvotteluihin ja yksilötasoon kohdentuvien työkykyarviointien avulla. Keväällä toteutettiin kuljettajille psykososiaalisten kuormitustekijöiden seurantatutkimus, jonka tulokset olivat aiempaa myönteisemmät. Muille henkilöstöryhmille pidettiin Pirten johdolla erilliset seurantatilaisuudet. Sairauspoissaoloissa edellisvuoden lopulta alkanut piikki saatiin vuoden aikana tasaantumaan alaspäin, joskin koko vuoden osalta sairauspoissaolojen määrä (20,0) muodostui hieman edellisvuoden (18,9) lukua korkeammaksi. Tavoite toteutui osittain.	+/-
2	Puhtaan käyttövoiman kaluston liikennekäyttöön ottaminen vuoden 2024 aikana sekä sen laajentamista tukevan varikkoratkaisun toteuttamissuunnitelman hyväksyminen	Tavoitteen mukaista kalustoa otettu liikennekäyttöön: Kyllä/Ei. Varikkoratkaisun toteuttamissuunnitelma hyväksytty: Kyllä/Ei	7 kpl uusia sähköbussseja otettiin käyttöön syystalvella 2024. Lisäksi tilattiin kahdeksas sähköbussi, joka toimitettiin vielä loppuvuoden aikana. Varikkoa koskeva tarveselvitys käsiteltiin Konsernijaostossa helmikuussa 2024 ja kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2024. Suunnitelma on edennyt hankesuunnitteluvaiheeseen. Yhtiöittämisen myötä toteuttamisesta päättäminen siirtyi perustetulle yhtiölle, jonka hallitus ei kuitenkaan vuoden 2024 aikana ehtinyt asiasta tehdä ratkaisua. Tavoite toteutui osittain.	+/-
3	Liikelaitoksen yhtiöittämisestä on tehty selvitys yhdessä omistajaohjausyksikön kanssa	Toimenpiteet ja toteutustilanne, selvitys valmistunut: Kyllä/Ei	Yhtiöittämisselvityksen ohjausryhmä aloitti työnsä 10/2023 ja työ päättyi 4/2024. Valmistunut selvitys käsiteltiin sekä TKL:n johtokunnassa, että Kojassa ja KH:ssa. Valtuustokäsittely oli 22.4.2024, jolloin KV päätti TKL:n yhtiöittämisestä. Koja osaltaan päätti yhtiöjärjestyksen hyväksymisestä 18.6.2024 ja nimesi yhtiölle hallituksen. Yhtiön perustamispäätöksissä viitattiin tavoitteen mukaisesti tehtyyn selvitykseen. Tavoite toteutui.	+

Toiminnan tavoitteiden toteutuminen ja tuottavuus

Valtuuston Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitokselle asettamasta kolmesta toiminnan tavoitteesta toteutui yksi kokonaan ja kaksi osittain.

Tavoite liikelaitoksen yhtiöittämisestä yhdessä omistajaohjausyksikön kanssa tehdystä selvityksestä toteutui jo hyvässä ajoin. Selvityksen pohjalta kaupungin hallintoelimissä tehtiinkin vuonna 2024

päätökset, joiden perusteella toiminta siirtyi perustetulle yhtiölle vuoden 2025 alusta lukien. Osittain toteutuivat tavoitteet työkyvyn kohentamiseen tähtäävistä toimista, joiden kautta sairauspoissaolojen määrä kääntyy laskuun ja tavoite puhtaan käyttövoiman kaluston liikennekäyttöön ottamisesta vuoden 2024 aikana sekä sen laajentamista tukevan varikkoratkaisun toteuttamissuunnitelman hyväksymisestä. Sairauspois-

saolojen määrää kääntyi kyllä laskuun edellisen loppuvuoden piikistä, mutta kokovuositasolla poissaolojen määrä nousi hieman. Toisessa osin saavutetussa tavoitteessa puhtaan käyttövoiman liikennekäyttöön ottaminen toteutui uusien sähköbussien myötä, mutta varikkoratkaisun toteuttamissuunnitelma jäi johtokunnassa hyväksymättä. Ratkaisu varikkosuunnitelmaa koskien siirtyikin uuden yhtiön johtokunnan vastuulle.

TULOSLASKELMA

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
Liikevaihto	24 446 940,88	23 377 282,06	24 447	26 158	-1 711	26 158
Liiketoiminnan muut tuotot	450 797,09	378 051,04	451	150	301	150
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 496 626,06	-5 574 437,99	-5 497	-6 720	1 223	-6 720
Palvelujen ostot	-2 850 139,95	-2 150 527,76	-2 850	-2 036	-814	-2 036
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-11 471 974,17	-10 999 917,81	-11 472	-12 161	689	-12 161
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-2 329 509,05	-2 176 602,58	-2 330	-2 564	234	-2 564
Muut henkilösivukulut	-306 449,97	-433 649,34	-306	-354	48	-354
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 773 218,33	-1 825 124,42	-1 773	-1 800	27	-1 800
Arvonalentumiset	-11 516,14	-12 047,56	-12	0	-12	0
Liiketoiminnan muut kulut	-555 983,77	-537 749,99	-556	-673	117	-673
Liikeylijäämä (-alijäämä)	102 320,53	45 275,65	102	0	102	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	1 631,25	25,46	2	0	2	0
Muut rahoituskulut	-46,51	-54,70	-0	0	-0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	103 905,27	45 246,41	104	0	104	0
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		0,3				0,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		0,3				0,1
Voitto, %		0,4				0,2

Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen**Tuloslaskelma ja tuloslaskelman analysointi**

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos toimi liikelaitoksena ja kaupungin kirjjanpidollisena taseyksikkönä tuottaen joukkoliikenteen tilaajayksikön tilauksen mukaisia liikennöintipalveluita.

Vuonna 2024 liikevaihto ylitti edellisvuoden vastaavan 4,6 %, ollen nyt 24,4 miljoonaa euroa. Liikevaihto kertyi käytännössä kokonaan tilaajan omalle tuotannolle maksamasta liikennesuorituksen korvauksesta. Suoritteista mak-

settu korvaus perustui tilaajan ja tuottajan väliseen tuotantosopimukseen. Sopimuksen perusteella TKL antoi tavoiteltua paremmaksi muodostuneesta operatiivisesta tuloksestaan tilaajalle 3,2 % suuruisen tuotantohintaan kohdennetun alennuksen. Tällä oli myös liikevaihtoa vajaalla 0,8 miljoonalla eurolla alentava vaikutus. Lisäksi liiketoiminnan muita tuottoja kertyi vajaat 0,5 miljoonaa euroa, missä kasvua edellisvuoteen oli lähes viidennes.

Tilikauden 2024 kulut poistoinen olivat vajaat 24,8 miljoonaa euroa, mikä on 4,6 % enemmän kuin edellisvuonna ja vastaa kertyneiden tuottojen muutosta.

Henkilöstökulut, joka oli suurin kuluerä, nousi vajaat 3,7 %, mikä oli selkeästi tuotettujen linjatuntien kasvua vähemmän. Poistoja ja arvonalennuksia kirjattiin lähes edellisvuoden mukainen määrä, vajaat 1,8 miljoonaa euroa.

Tilikaudelta kertyi lähes 104 tuhannen euron suuruinen voitollinen tulos huomioiden 0,8 miljoonan euron suuruinen tuotantohinnan alennus. Näin ollen toiminta saavutti taloudelliset tavoitteet hyvin.

Tilintarkastuksesta on vuonna 2024 vastannut BDO Audiator Oy.

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	102 320,53	45 275,65	102	0	102	0
Poistot ja arvonalentumiset	1 784 734,47	1 837 171,98	1 785	1 800	-15	1 800
Rahoitustuotot ja -kulut	1 584,74	-29,24	2	0	2	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 152,42	-1 268,21	-1	-5	4	-5
	1 887 487,32	1 881 150,18	1 887	1 795	92	1 795
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-3 965 158,42	-295 399,23	-3 965	-4 000	35	-4 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 152,42	1 268,21	1	5	-4	5
	-3 964 006,00	-294 131,02	-3 964	-3 995	31	-3 995
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 076 518,68	1 587 019,16	-2 077	-2 200	123	-2 200
Rahoituksen rahavirta						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-20 677,47	20 677,47	-	-	-	-
Vaihto-omaisuuden muutos	-71 687,53	-14 141,67	-	-	-	-
Saamisten muutos kunnalta	2 118 577,78	-1 807 065,18	-	-	-	-
Saamisten muutos muilta	-16 058,50	-35 513,39	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos muilta	66 364,40	249 023,61	-	-	-	-
	2 076 518,68	-1 587 019,16	2 077	2 200	-123	2 200
Rahoituksen rahavirta	2 076 518,68	-1 587 019,16	2 077	2 200	-123	2 200
Rahavarojen muutos	0,00	0,00	0	0	-0	0

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT 1.1. - 31.12.2024 1.1. - 31.12.2023

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa	6 050	9 421
Investointien tulorahoitus, %	48	637
Quick Ratio	8,3	9,0
Current Ratio	8,4	9,1

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024	Muutokset
Investointimenot	-3 965	-4 000	35	-4 000	0
Nettoinvestoinnit	-3 965	-4 000	35	-4 000	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1	5	-4	5	0

Rahoituslaskelma ja rahoituslaskelman analysointi

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen tavoitellessa kustannusvastaavaa tulosta ja investointien ylittäessä suunnitelman mukaiset poistot, muodostui rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2024 vajaat 2,1 miljoonaa euroa negatiiviseksi. Rahoituksen rahavirran vastaava muutos näkyi saamisten muutoksessa kunnalta.

Investoinnit ja niiden analysointi

Vuonna 2024 toteutettiin aktivoitavia investointeja yhteensä 3,965 miljoonalla eurolla. Näistä 3,794 miljoonaa kohdistui sähköbussisiin ja 153 tuhatta euroa sähköbussien latauslaitteistoon ja 18 tuhatta euroa työvuorosuunnittelujärjestelmään.

Tase ja taseen analysointi

Tilikauden 2024 päättyessä Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen taseen oma pääoma oli kasvanut edellisvuodesta tilikauden tuloksen ollessa positiivinen. Investointien noustua selkeästi poistoja suuremmiksi, nousi kaluston kirjanpitoarvo yli kahdella miljoonalla eurolla, lähes 7,3 miljoonaan euroon. Myös muut pysyvät vastaavat lisääntyivät runsaalla 0,2 miljoonalla eurolla. Vaihtuvissa vastaavissa olevat konsernitilin varat laskivat vastaavasti noin 2,1 miljoonalla eurolla, ollen tilikauden ja toiminnan päättyessä 31,6 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma kasvoi hivenerä, päättyen 39,7 miljoonaan euroon.

Eitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tampereen kaupunginhallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 103 905,27 euroa, siirretään taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ylijäämäerään.

TASE

	31.12.2024	31.12.2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	59 967,21	42 000,00
	59 967,21	42 000,00
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	153 130,52	0,00
Koneet ja kalusto	7 290 364,84	5 281 038,62
	7 443 495,36	5 281 038,62
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	238 651,96	166 964,43
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	27 586,65	19 072,00
Saamiset kunnalta	31 630 312,64	33 748 890,42
Muut saamiset	331 772,64	324 756,10
Siirtosaamiset	2 841,32	2 314,01
	31 992 513,25	34 095 032,53
VASTAAVAA YHTEENSÄ	39 734 627,78	39 585 035,58
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 216 439,14	15 216 439,14
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	20 562 770,37	20 517 523,96
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	103 905,27	45 246,41
	35 883 114,78	35 779 209,51
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	20 677,47
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	727 487,30	710 538,96
Muut velat	226 726,14	202 232,27
Siirtovelat	2 897 299,56	2 872 377,37
	3 851 513,00	3 785 148,60
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	39 734 627,78	39 585 035,58
Taseen tunnusluvut	31.12.2024	31.12.2023
Omavaraisuusaste, %	90,3	90,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	15,5	15,9
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	20 667	20 563
Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 euroa	4	10

Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät:

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaan. Pysy-

vien vastaavien aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginhallituksen hyväksymän poistosuunni-

telman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa. Saamiset on merkitty taseeseen nimelisarvoon.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6) Tulojen erittely

Liikevaihto (1 000 euroa)

	2024	2023
Myyntitulot Nysseltä	24 437	23 373
Myyntitulot muilta	10	5
Yhteensä	24 447	23 377

Liiketoiminnan muut tuotot (1 000 euroa)

	2024	2023
Korvaus työterveyshuollosta	103	84
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	1	1
Vahinkovakuutuskorvaukset	57	62
Muut tuotot	111	69
Bussien mainossopimus	28	53
Muut liiketoiminnan muut tuotot	152	109
Yhteensä	451	378

9) Palvelujen ostot (1 000 euroa)

	2024	2023
Muiden palvelujen ostot	2 850	2 151
Yhteensä	2 850	2 151

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

	Poistoaika	Poistomenetelmä
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 20 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 - 25 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3 - 10 vuotta	tasapoisto

Hyödykkeet, joiden hankintameno on korkeintaan 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	2024	2023
Muut toimintatuotot		
Koneiden ja kaluston luovutusvoitot	1	1
Luovutusvoitot yhteensä	1	1

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineettomat hyödykkeet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	42	42
Lisäykset tilikaudella	18	18
Tilikauden poisto	-0	-0
Poistamaton hankintameno 31.12.	60	60
Kirjanpitoarvo 31.12.	60	60

Aineelliset hyödykkeet	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	5 281	5 281
Lisäykset tilikauden aikana	153	3 794	3 947
Tilikauden poisto	-0	-1 773	-1 773
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0	-12	-12
Poistamaton hankintameno 31.12.	153	7 290	7 443
Kirjanpitoarvo 31.12.	153	7 290	7 443

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	15 216	15 216
Peruspääoma 31.12.	15 216	15 216
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	20 563	20 518
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	20 563	20 518
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	104	45
Oma pääoma yhteensä	35 883	35 779

30) Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä muille omistusyhteisöille (1 000 euroa)

	2024	2023
Lyhytaikaiset		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	26	34
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille		
Ostovelat	35	9
Yhteensä	61	43

32) Liittymismaksut ja muut velat (1 000 euroa)

	2024	2023
Muut velat	227	202
Yhteensä	227	202

33) Siirtovelkojen olennaiset erät (1 000 euroa)

	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkajaksotukset	415	485
Lomapalkkajaksotukset	2 235	2 176
Eläkevakuutusmaksuvelat	247	211
Yhteensä	2 897	2 872

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

38) Vuokra- ja leasingvastuut (1 000 euroa)

	2024	2023
Leasingvastuut, voimassa 31.12.2028 asti		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1	6
Myöhemmin maksettavat	3	4
Yhteensä	4	10

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2024	2023
Kaupunkiliikenne yhteiset	1	1
Liiketoiminta	5	4
Tekniikka	22	22
Liikenne	277	269
Yhteensä	305	296

Vahinkorahasto

Toimintakertomus

Vahinkorahasto on kaupungin riskirahasto, josta korvataan kaupungille aiheutuneita kertaluonteisia vahinkoja tai vastuita, joita ei ole vakuutusin katettu. Rahastosta voidaan korvata myös vakuutuksesta korvattavien vahinkojen omavastuuosan ja kaupungin toimintayksikön omavastuuosan välinen kustannus sekä vakuutuskorvauksen ylittävä vahinko-osa. Korvauspiiriin kuuluu myös leasing-rahoituksella hankittu erikseen vakuuttamaton omaisuus.

Vahinkorahastosta voidaan korvata myös erityisistä syistä kaupungin työntekijöiden ja luottamushenkilöiden omaisuudelle aiheutuneita ilkkivaltaan tai varkauteen liittyviä vahinkoja silloin, kun vahinko on tapahtunut kaupungin työtai luottamustehtävien hoidon yhteydessä, eikä muu vakuutus korvaa vahinkoa.

Vahinkorahastolla on kaupunginvaltuuston hyväksymät säännöt. Vahinkorahasto täydentää kaupungin omaisuus- ja keskeytysriskivakuutuskokonaisuutta. Rahastoa kartutetaan erillisestä esityksestä kaupungin tuloksen sen salliessa.

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta

Vahinkorahastoon on kirjattu vuonna 2024 vahinkotapahtumista aiheutuneita

kuluja, joita ei ole vakuutusin katettu. Vahinkorahaston uudet säännöt hyväksyttiin 29.1.2024 kaupunginvaltuustossa. Merkittävin sääntömuutos koski toimintayksiköiden vahinkokohtaisen omavastuutason nostamista 50 000 euroon. Toimintayksikköjen omavastuutason korottaminen vähensi vuonna 2024 vahinkorahastosta maksettavia korvausmenoja. Vahinkorahastosta korvattiinkin vuonna 2024 vain yksi määrältään isompi vahinko, joka koski Sammon koulun pihan sadevesikaivojen toimimattomuudesta johtuvaa laajempaa kiinteistöä koskevaa vesivahinkoa. Lisäksi henkilövahinkoihin liittyviä vahinkoja on korvattu yhteensä 0,08 milj. euroa.

Vahinkorahaston runsaan 0,03 miljoonan euron tuotot kertyivät tapauksista, joissa korvausvastuuseen saatiin kaupungin omaisuudelle vahinkoa aiheuttaneita tekijöitä.

Vahinkorahaston sääntöjen 1 §:ssä on todettu, että kansallisesti tai kansainvälisesti merkittävässä taidenäyttelyissä, joihin opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt valtioneuvostonjärjestelyyn, voidaan vahinkorahastosta kattaa näyttelyn järjestäjälle asetettu omavastuuosuus. Vuonna 2024 vahinkorahastosta tehtiin sitoumus kattaa yhden Sara Hildénin taidemuseon valtioneuvostonjärjestelyyn

omavastuuosuus, joka oli määrältään 20 000 euroa. Näyttely on jo päättynyt, eikä tästä sitoumuksesta aiheutunut rahastolle maksusuoritusta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vahinkorahaston kartuttaminen ei ole tällä hetkellä tarpeellista. On kuitenkin muistettava, että vahinkorahastosta korvattavien vahinkojen vuosittainen vaihtelu saattaa olla huomattavaa epäsuotuisissa olosuhteissa yksittäisenä vuonna.

Vahinkorahaston talous ja talousarvion toteutuminen

Vahinkorahaston taseen loppusumma vuoden lopussa (31.12.2024) oli 18,8 miljoonaa euroa (19,1 miljoonaa euroa 31.12.2023). Vahinkorahaston pääoma 31.12.2024 oli 17,8 milj. euroa (18,0 milj. euroa 31.12.2023). Vahingonkorvausten määrä alitti talousarviossa ennakoitun tason 0,3 milj. eurolla.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Vahinkorahastoon kirjataan rahaston vähennystä 147 911,77 euroa toteutuneiden menojen katteeksi.

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Liikevaihto		
Liiketoiminnan muut tuotot	33 709,49	43 084,89
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	-2 091,82	-5 217,62
Liiketoiminnan muut kulut	-179 529,44	-1 134 264,29
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-147 911,77	-1 096 397,02
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-147 911,77	-1 096 397,02
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	147 911,77	1 096 397,02
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00
Tuloslaskelman tunnusluvut	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-0,8	-5,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-0,8	-5,9

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU,
1000 EUROA

	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
	34	0	34	0
	-2	0	-2	0
	-180	-475	295	-475
	-148	-475	327	-475
	-148	-475	327	-475
	148	475	-327	475
	0	0	0	0

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-147 911,77	-1 096 397,02
Tulorahoituksen korjauserät	-119 131,35	491 323,19
	-267 043,12	-605 073,83
Toiminnan ja investointien rahavirta	-267 043,12	-605 073,83
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	267 589,67	604 568,52
Saamisten muutos muilta	426,72	-401,59
Korottomien velkojen muutos muilta	-973,27	906,90
	267 043,12	605 073,83
Rahoituksen rahavirta	267 043,12	605 073,83
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 euroa	-2 062	-2 181

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU,
1000 EUROA

	TP 2024	Muutettu TA 2024	Ero	Alkuper. TA 2024
	-148	-475	327	-475
	-119	0	-119	0
	-267	-475	208	-475
	-267	-475	208	-475
	268	-	-	-
	0	-	-	-
	1	-	-	-
	267	475	-208	475
	267	475	-208	475
	0	0	0	0

TASE

	31.12.2024	31.12.2023
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	18 847 337,45	19 114 927,12
Muut saamiset	21,05	447,77
	18 847 358,50	19 115 374,89
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 847 358,50	19 115 374,89
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot	17 835 617,63	17 983 529,40
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 011 706,34	1 130 837,69
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	34,53	1 007,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 847 358,50	19 115 374,89
TASEEN TUNNUSLUVUT	31.12.2024	31.12.2023
Omavaraisuusaste, %	94,6	94,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	0,1	2,3

Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon. Liitetiedot on numeroitu kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

9. Palvelujen ostojen erittely (1000 euroa)

	2024	2023
Muiden palvelujen ostot	2	5
Yhteensä	2	5

12) Pakollisten varausten muutokset (1 000 euroa)

	2024	2023
Vahingonkorvausvaraus 1.1.	1 131	640
Lisäykset tilikaudella	0	594
Vähennykset tilikaudella	-119	-102
Vahingonkorvausvaraus 31.12.	1 012	1 131

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	2024	2023
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	17 984	19 080
Siirrot rahastosta tilikaudella	148	1 096
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	17 836	17 984

29) Pakolliset varaukset (1 000 euroa)

	2024	2023
Muut pakolliset varaukset		
Vahingonkorvausvaraus	1012	1131
Yhteensä	1012	1131

MUUT ERIYTETYT LASKELMAT

Jos kaupunki tai sen määräysvaltaan kuuluva yksikkö harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, on tästä toiminnasta pidettävä erillistä kirjanpitoa. Toiminnan tuotot ja kulut tulee esittää tilikausikohteisena tuloslaskelmana, jonka tulee olla johdettavissa kirjanpidosta. Tuloslaskelma lisätietoineen on julkinen ja se tulee esittää tilinpäätökseen sisältyvänä liitetietona. (Kilpailulaki luku 4a, 30d§)

Kirjanpito on eriytetty yksikkökohtaisesti eli jokainen yksikkö, joka harjoittaa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, seuraa oman toimintansa kustannuksia ja tuottoja. Kustakin eriytettävää toimintaa harjoittavasta yksiköstä on esitetty tuloslaskelma sekä toiminnan kuvaus.

Kaupungin yksiköt noudattavat kaupungin kustannuslaskentaohjetta kustannusten kohdentamisessa eriytettävälle toiminnalle. Kustannuslaskentaohje kokoaa yhteen kustannuslaskennan pääperiaatteet sekä yhtenäistää ja tarkentaa sovellettavia kustannusten kohdistamis-

menetelmiä Tampereen kaupungilla. Kustannuslaskentaohjeessa on annettu ohjeet myös markkinaperusteisesta hinnoittelusta.

Kustannusten kohdistamisessa eriytettävälle toiminnalle on noudatettu aiheuttamisperiaatetta, kustannukset on kohdistettu joko toteutuneen tai arvioitun käytön tai muun aidon jakoperusteiden tai velvoitteen nojalla eriytettävälle toiminnalle. Aiheuttamisperiaatetta on toteutettu joko suoralla tai välillisellä kohdistamisella.

Välittömät henkilöstökustannukset on kohdistettu eriytettävälle palvelulle tehdyn työajan suhteessa. Palvelujen ostot sekä aine- ja tarvikkeet on kohdistettu joko toteutuneen tai arvioitun käytön perusteella. Vuokrakustannuksina eriytettävälle palvelulle on kohdistettu muun muassa tilojen vuokrat tilojen käytön mukaan. Hallinnon ja tukipalvelujen kustannuksena on huomioitu konsernihallinnon tukipalvelujen sisäisesti laskutetut kustannukset ja palvelualueiden tai liikelaitosten hallinnon

kustannukset välillisillä kohdistusmenetelmillä, joiden on katsottu kussakin laskentatilanteessa noudattavan parhaiten aiheuttamisperiaatetta.

Kustannusten kohdistaminen ja seuranta on mahdollisuuksien mukaan toteutettu SAP-toiminnanohjausjärjestelmän talouden organisaation avulla. Kustannuspaikkojen ja tulosityksikköjen lisäksi kustannusten kohdistamiseksi ja seuraamiseksi on voitu avata myös muita laskentatunnisteita tarvittava määrä. Kustannusten kohdistamisessa eriytettävälle toiminnalle on käytetty myös kustannuslaskennan menetelmiä.

Eriytetyt tuloslaskelmat ovat johdettavissa kaupungin kirjanpidosta. Tilavuokrauspalveluiden osalta on lisäksi hyödynnetty tilojen ylläpito- ja kunnossapitopalvelut tuottavan Tilapalvelut Oy:n tarkempaa seurantatietoa.

Kustannuslaskennassa käytetyt laskennalliset jakoperusteet on määritelty ja perusteltu aiheuttamisperiaatteen näkökulmasta ja laskennan muodostuminen on dokumentoitu kustannuslajeittain.

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

TULOSLASKELMA

	1.1 - 31.12.2024	1.1 - 31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	20 342	0
Vuokratuotot	8 581 539	8 130 794
	8 601 882	8 130 794
Toimintakulut		
Palvelujen ostot	-1 594 534	-1 596 649
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-659	-2 097
Vuokratulot	-211 586	-194 131
Muut toimintakulut	-26 354	-19 021
	-1 833 134	-1 811 898
Hallinnon ja tukipalvelujen vyörytykset	-51 810	-62 672
Toimintakate	6 716 939	6 256 224
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-845 442	-902 158
Vuosikate	5 871 497	5 354 066
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 538 442	-2 478 087
Tilikauden tulos	3 333 055	2 875 980
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 333 055	2 875 980

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän kirjanpidosta on eriytetty se ulkoinen tilavuokraustoiminta, joissa toimitaan kilpailutilanteessa markkinoilla. Eriytettävään toimintaan sisältyvät tilat ovat keskenään hyvin erilaisia ja ne kohdistuvat erilaisiin käyttötarkoituksiin. Eriytettäviä kohteita ovat mm. Tampere-talo, Linja-autoasema, Kauppahalli sekä erilaisia kahvila- ja ravintolatiloja. Lisäksi eriytettyyn toimintaan kuuluvat kaupungin eri toimipisteissä sijaitsevat sähköautojen latauspisteet, joita yksityishenkilöt voivat käyttää maksua vastaan.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

TULOSLASKELMA

	1.1 - 31.12.2024	1.1 - 31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	2 684 180	2 642 318
Maksutuotot	75	416
Vuokratuotot	235 930	166 395
Muut toimintatuotot	4 481	2 564
	2 924 665	2 811 692
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-795 804	-742 160
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-135 937	-128 377
Muut henkilösivukulut	-21 101	-29 431
Palvelujen ostot	-371 123	-362 597
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-884 496	-954 331
Vuokratulot	-503 559	-426 996
Muut toimintakulut	-15 244	-10 953
	-2 727 264	-2 654 843
Hallinnon ja tukipalvelujen vyörytykset	-28 298	-27 721
Toimintakate	169 103	129 128
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-60	0
Vuosikate	169 043	129 128
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	0	-15 977
Tilikauden tulos	169 043	113 150
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	169 043	113 150

Ravintola Valssi toimii lounas-, kahvi- ja iltaravintolana A-oikeuksin Museokeskus Vapriikissa. Se palvelee arkisin kaupungin omia sekä kaupungin ulkopuolisia lounasasiakkaita, museokävijöitä sekä Vapriikin koulutus- ja neuvottelutiloissa tilaisuuksia järjestäviä tahoja myös ilta- ja viikonlopputilaisuuksissa. Eriytettyyn toimintaan sisältyy myös Vapriikin koulustiloista ja auditoriosta saatavat vuokratulot. Kahvila Amurin Helmi toi-

mii Amurin työläismuseokorttelin yhteydessä tarjoten aamiaista, lounasta sekä kahvilapalveluja kaikille kuntalaisille sekä työpaikkaryhmille, myös kaupungin ulkopuolisille. Café Sara toimii Sara Hildénin taidemuseon yhteydessä tarjoten kahvilapalveluja museon asiakkaille sekä tilausryhmille.

Treen Kulttuurikamari Oy hoitaa Tullikamarin Klubin ja Pakkahuoneen ulosvuokrausta vuokrasopimuksen nojalla

ennen kaikkea livemusiikin järjestämistarkoituksessa, hoitaen myös ravitsemuspalvelut. Treen Kulttuurikamari Oy maksaa kaupunkikulttuuriyksikölle tiloista kiinteää vuokraa sekä prosenttiperusteista liikevaihtoon perustuvaa vuokraa. Tullikamarin toiminta loppui vuoden 2024 lopussa kiinteistön peruskorjauksen ajaksi.

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

TULOSLASKELMA

	1.1 - 31.12.2024	1.1 - 31.12.2023
Toimintatuotot		
Vuokratuotot	518 278	504 239
	518 278	504 239
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-66 404	-101 386
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-13 969	-21 530
Muut henkilösivukulut	-1 719	-3 933
Palvelujen ostot	-383 718	-348 325
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-17 480
Vuokratulot	-7 242	-6 595
	-473 051	-499 248
Hallinnon ja tukipalvelujen vyörytykset	-817	-604
Toimintakate	44 410	4 387
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-55	-34
Vuosikate	44 354	4 352
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-174 434	-200 937
Tilikauden tulos	-130 079	-196 584
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-130 079	-196 584

Eriytetty toiminta käsittää veneiden talvisäilytyspaikkojen vuokrauksen vesensatamissa sekä tietoliikenneverkon passiivisen infran vuokraustoiminnan. Tietoliikenneverkon passiivisen infran vuokraustoiminta kattaa reittien (putket ja kaivot), kaapeleiden (valokuitu ja

kupari) sekä laittilojen (teletilat, pääte-kotelot, pylväskotelot jne.) vapaan kapasiteetin vuokrauksen. Asiakkaana on kaupunkikonsernin eri yhtiöiden lisäksi muun muassa teleoperaattoreita. Palvelua ei myydä ns. loppuasiakkaalle eli esimerkiksi kuntalaisille.

Tampereen Vesi liikelaitos

TULOSLASKELMA

	1.1 - 31.12.2024	1.1 - 31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	0	545 082
	0	545 082
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0	-78 663
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	0	-13 322
Muut henkilösivukulut	0	-3 096
Palvelujen ostot	0	-29 311
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-130 859
Vuokratulut	0	-34 532
	0	-289 782
Hallinnon ja tukipalvelujen vyörytykset	0	-68 075
Toimintakate	0	187 225
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	0	78
Muut rahoituskulut	0	-109 299
	0	-109 221
Vuosikate	0	78 004
Tilikauden tulos	0	78 004
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	78 004

Tampereen Vesi liikelaitoksen eriytettävä toiminta muodostuu viemärihuoltopalveluista ja tonttijohtotöistä. Viemärihuoltopalvelu käsittää yritys- ja yksityisasiakkaille myytävät viemärihuoltoon liittyvät tyhjennys- ja huoltopalvelut sisältäen kuljetuksen jätteenkäsittelypaikalle.

Tonttijohtotyöt sisältävät pien-, -rivi-, kerros- ja teollisuustonttien tonttijohtojen alkuosien rakentamisen ja pientalojen tonttijohtojen jatkamisen tontin rajalta kiinteistöjen vesimittarille. Asiakkaina on sekä yksityishenkilöitä että yrityksiä. Toiminta on yhtiöitetty 1.1.2024 alkaen.

Ammatillinen koulutus

TULOSLASKELMA

	1.1 - 31.12.2024	1.1 - 31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	205 030	227 768
Vuokratuotot	55 566	117 096
Muut toimintatuotot	1 056	508
	261 653	345 372
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-61 550	-77 352
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-10 396	-13 196
Muut henkilösivukulut	-1 641	-3 065
Palvelujen ostot	-56 116	-70 435
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-81 166	-17 878
Vuokratulot	-26 037	-39 516
Muut toimintakulut	-20 056	-16 599
	-256 962	-238 041
Hallinnon ja tukipalvelujen vyörytykset	-54 028	-58 777
Toimintakate	-49 337	48 554
Vuosikate	-49 337	48 554
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-41 212	-41 003
Tilikauden tulos	-90 549	7 550
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-90 549	7 550

Ammatillisen koulutuksen eriytettävä toiminta muodostuu Tampereen seudun ammattiopisto Tredun koulutus- ja asiantuntijapalvelujen myynnistä, lentokoneen vuokrauksesta sekä tilavuokrauksesta. Eriytettävät koulutus- ja asiantuntijapalvelut ovat muuta kuin järjestämisluvan mukaista toimintaa.

Tredun omistamaa lentokonetta vuokrataan Patria Pilot Training Oy:lle ja Kurikka Flight Oy:lle. Tilavuokraus käsittää lyhytaikaisesti ulkopuolisille tahoille vuokratu- ja Kurun toimipisteen majoitustiloja sekä muita lyhytaikaisesti vuokrattuja Tredun tiloja sisältäen vuokrauksen ohessa myydyn aulapalvelun.

Hallinto- ja tukipalvelut

TULOSLASKELMA

	1.1 - 31.12.2024	1.1 - 31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	60 965	46 032
Muut toimintatuotot	2 348	3 402
	63 313	49 434
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-5 578	-3 884
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-943	-641
Muut henkilösivukulut	-146	-153
Palvelujen ostot	-24 456	-25 380
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 732	-11 661
Vuokratulut	-34 706	-25 439
Muut toimintakulut	-824	-251
	-80 384	-67 410
Toimintakate	-17 070	-17 975
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-8	0
Vuosikate	-17 079	-17 975
Tilikauden tulos	-17 079	-17 975
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-17 079	-17 975

Raatihuonetta tarjotaan tietyin rajoituksin juhlapaikaksi tärkeille ulkopuolisille sidosryhmille maksua vastaan. Tilavuokrauksen lisäksi kokonaisuuteen kuuluu myös juoma- ja ruokatarjoilua.

Luettelot ja selvitykset

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Säilytystapa

Pääkirjanpito

Kassanhallinta
Käyttöomaisuuskirjanpito
Myyntireskontra
OmaisuuDENhallinta
Ostoreskontra
Päiväkirja
Pääkirja

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä

Varastokirjanpito

Tampereen Kaupunkiliikenteen varasto
Kaupunkiympäristön palvelualueen soravarasto

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena

Myyntireskontra, ulkoinen järjestelmä

Antolainalaskutus
Asuntotoimen vuokrareskontra
Kirjastomaksut

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena

Konsernikirjanpito

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä, tietopyyntölomakkeet sähköisessä arkistossa

Palkkaluettelo

Asiakirjat säilytetään sähköisessä arkistossa

Maksuliikenne

Tiliotteiden tiliöintiytteenveto

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä

Tilinpäätös

Asiakirja säilytetään paperimuotoisena

Tase-erittelyt

Asiakirjat säilytetään sähköisenä pdf-muodossa

Säilytysaika

Sidottu tilinpäätös säilytetään pysyvästi, palkkaluettelot 60 vuotta ja muut kirjanpitokirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä

Luettelo käytetyistä tositelajeista

61	Joli, spoint	SA	Pääkirjatiliosite (muistiotosite)
63	M2, kululaskut (matkalaskut)	TR	Rahoitus
64	Perintäkarhu,laskent	WA	Tavarantuovutus
66	Ceepos Tampere (kassajärjestelmä)	WE	Tavaranvastaanotto
68	Clearing,kirjanpito (seutu liikenne)	WI	Inventointiosite
69	Martta, maksuntarkk.	YB	Viitteell.suor. PK
6A	Maksuliik.ohj.,lira (tiliotetositteet)	ZC	Välitilinpäätöstap.(automaattisesti purettavat)
6C	Tuntipalkat	ZD	Luottotapp., poisto
6D	Muut palkat	ZG	Tilinpäätöstapaht. (automaattisesti purettavat)
6F	eVaka	ZJ	Kuukausijaksotukset (ostolaskujen jaksotukset)
6G	InWorks laskut	ZK	Kesk.er. kom, siirto
6H	InWorks yhteisvelall	ZN	Oman käyt.alv, raken
6I	HelleWi	ZP	Maksukirjaus
6L	Pusatec, kassa- ja k	ZS	Sairaankulj.laskui
6R	HelleWi Vetuma-maksu	ZT	Päivähoitolasku
6T	Facta ympäristövalv.	ZX	Sisäinen maksu
6V	Ulosoton suoritus	ZY	SAP kassakirja
6Y	Lomapalkkavelka	LT	Liitetietotosite (excel, ei SAP-järjestelmässä)
70	Pegasos,laitospaikka		
71	Kassapankki Ateria		
75	Kassapankki Tredu		
76	Ceepos korttimaksut (kassa)		
77	Työsuhdematkalippujärjestelmä		
7B	Iris katuluvat		
7C	Clearing,myyntitilau		
7G	Rakennusvalvonta		
7H	Hulevesilaskutus		
7L	Laskuliittymät		
7Q	Timmi, salivuokrat		
7R	Kiila maanvuokra		
7S	Iris venepaikat		
7W	Viitesuoritus KP		
7X	Ulosottosuoritus KP		
7Y	Tarkastusmaksut Joli		
7Z	Tarkastusmaksu UO		
AA	Käyttöom.kirjaus		
AB	Kirjanpitosite		
AF	Poistokirjaukset		
DA	Asiakastosite		
DG	Asiakkaat - hyvitys		
DL	Luottotappiointi		
DR	Asiakkaat - lasku		
KP	Tilin ylläpito		
KR	Toimittajat - lasku (ostolaskut)		
KZ	Toimittajat - maksu		
PR	Hinnanmuutos		
RE	Lasku - brutto		
RV	Laskun siirto (myyntilaskut)		

Tositteet säilytetään sähköisessä muodossa